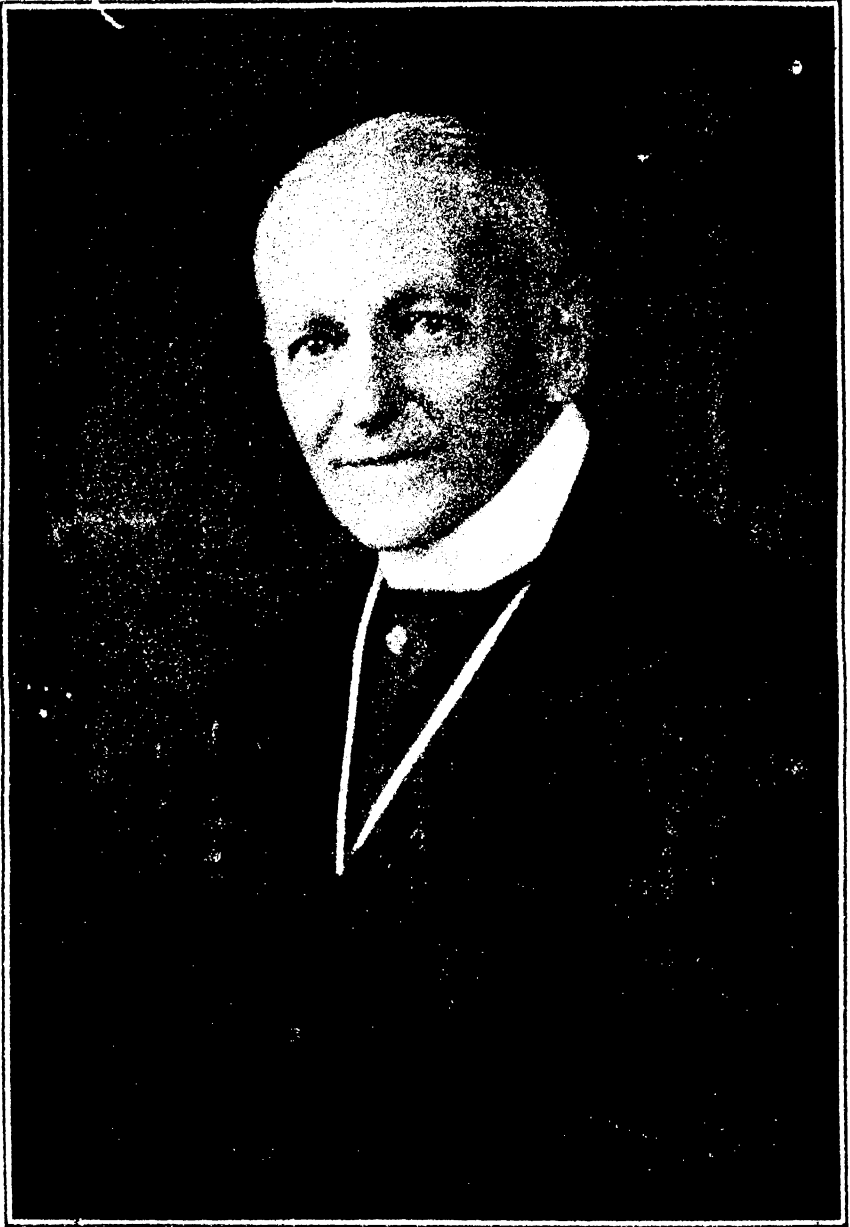

THE DÎNKARD,

VOLUME XVIII,

BOOK IX,

CONTENTS OF THE GÂTHIC NASKS, PART II

a. v. Williams Jackson

THE DĪNKARD,

THE ORIGINAL PAHLAVI TEXT OF THE SECOND PART OF
BOOK IX., WITH ITS TRANSLITERATION IN ROMAN
CHARACTERS, TRANSLATIONS INTO ENGLISH
AND GUJARATI WITH ANNOTATIONS, AND
A GLOSSARY OF SELECT WORDS.

BY

DARAB DASTUR PESHOTAN SANJANA, B.A., J.P.,
PRINCIPAL, SIR JAMSHEDJI JIJIBHOY ZARATHUSHTI MADRESSA,
BOMBAY.

VOLUME XVIII.

BOOK IX.,

CONTENTS OF THE GĀTHIC NASKS, PART II.

PUBLISHED UNDER THE PATRONAGE OF THE TRUSTEES
OF THE
SIR JAMSHEDJI JIJIBHOY TRANSLATION FUND.

Bombay :

BRITISH INDIA PRESS.

IN THE YEAR 1295 OF YAZDAJARD, AND 1926 OF CHRIST.

(*All rights reserved.*)

Printed by B. Miller, Superintendent, British India Press, Mazagon, Bombay ;
and Published in India by Dastur Darab Peshotan Sanjana, B.A., J.P.,
123, Cumballa Hill, Bombay.

FOREWORD.

SHAMS-UL-ULLEMA DARAB DASTUR PESHOTAN SANJANA, A.B.,

PARSI HEAD PRIEST,

BOMBAY.

Honored Dastur and esteemed Friend:

It was a pleasure to see you again on my fourth visit to India, the first having been just twenty-five years ago. On each of the other occasions, in 1911 and 1915, we had opportunities likewise for interchanges of thoughts on scholarly subjects. It was my privilege in 1911 to write a Prefatory Note to your volume of the Dinkard which appeared in that year as Vol. XII., and now you repeat the invitation to add a Foreword to the newest volume (Vol. XVIII). This I do with best wishes and expressions of sincere regard.

On my travels, time was found to run rapidly over the advance proofsheets which you kindly gave me in Bombay. There is so much that is interesting in their contents that only a careful study could do justice to the work. You have done well to continue the laudable practice of giving full footnotes so as to aid the specialist in his researches concerning any particular passage. I observe that you supplied an omission in the late Doctor West's translation of a section between Chapters XXXII-XXXIII, and XXXV-XXXVI. It is a good idea also that you are carrying forward your separate collection of glossarial annotations, as begun by your Father of revered memory. In recent years the discovery in Central Asia of the Fragments of the long-lost Manichaean Texts, written in Turfan Palilavi and made available by Professor

F. W. K. Müller of Berlin, has helped to throw much light on Book Pahlavi lexicography, and *vice versa*, so that the studies go mutually hand in hand and will develop more and more.

How pleasant it is to think that you now have in near view the finishing of your long and devoted task by completing the next and last volume, number XIX, of the Dînkard. It will be an accomplishment worthy of high praise. God grant you good health and strength for that crowning labor.

LAHORE, {
April 7, 1926. }

Your friend ever as of old,
A. V. WILLIAMS JACKSON,
*of Columbia University
in the City of New York.*

CONTENTS.

	PAGES.
FOREWORD, BY PROF. A. V. WILLIAMS-JACKSON.	I-II
EDITOR'S INTRODUCTION	VII-XVII
THE PAHLAVI TEXT OF THE DINKARD, BOOK IX., (Chaps. XXXII.	
-LI). with transliteration in Roman characters	1-90
ENGLISH TRANSLATION OF THE DĪNKARD,	
BOOK IX. (Chaps. XXXII.--LI).	
CHAPTER XXXII. Varsht-Mānsar Nask, fargard X.; Yathā-	
Āish, renovation of the world, position of	
Zarathushtra and others at the renovation,	
(§§1-5), <i>Yazishna</i> ritual, worship of the sacred	
beings, kindling a fire, (§§ 8-11) Ahuramazda	
showing a body of fire in the spiritual exis-	
tence, not to torment a fire (§§ 14-17)	1-4
„ XXXIII. Varsht-Mānsar Nask, fargard XI., Yâ-siyash-	
nân : reward for good acts, gift of fire, its	
care, and prayers, (§§ 1-5) ; righteousness,	
good thoughts, words and deeds ; struggling	
with the demons, progress of Aramaiti and	
Ahuramazda's opposition to demonism	5-7
„ XXXIV. Varsht-Mānsar Nask, fargard XII., Yasna :	
Manifestations of good thoughts, words and	
deeds ; not to practise ill-perpetrated deeds,	
desire for life, (§§ 1-8) ; fire and its functions at	
the renovation, lights as manifestations of	
righteousness, devotion of Zarathushtra, his	
prayer for disciples, Ahuramazda's reply	8-11
„ XXXV. Varsht-Mānsar Nask, fargard XIII., Ushta-	
vaitī : reward of virtue, characteristics of a	
righteous man, reward of meritorious ones,	
(§§ 1-4) ; Zarathushtra seeing the Amēsha-	
spentas, his excellence ; his having declared	
the Religion, his miracles, different persons	
to whom the Religion was demonstrated,	
(§§ 5-14) ; loving Ahuramazda's being	12-15

	PAGES.
CHAPTER XXXVI. Varsht-Mânsar Nask, fargard XIV., Tat-thwâperesâ : praise of the Religion, Ahuramazda having created all things, creation of the creatures through Vohuman, conflict between good and evil spirits, (§§ 1-8); progress of the Religion, its propagation, Ahuramazda's love for Religion, (§§ 9-14); punishment of the wicked in hell, rule of demons	15-18
„ XXXVII Varsht-Mânsar Nask, fargard XV., Ad-fravak-hshyâ : excellences of the admonitions of Religion, (§§ 1-9) ; gift of power to creatures, praise of Zarathushtra	18-21
„ XXXVIII. Varsht-Mânsar Nask, fargard XVI., Kâmenemôî-zâm : search for glory, in different lands, wish of the Evil spirit, (§§ 1-3; opulence and its want, gratification of Ameshaspentas, advent of the strong ones, praise of the renovators, decision as to kinsmen, (§§ 4-12); characteristics of Mâni, praise of the wicked (§§ 13-15); last milleniums, Kais and Karaps destroy existence of mankind, praise of the family of Frayânas, and of Vishtâspa (§§ 17-22); attracting Spitâmâns to the Religion, four marvels of Ahuramazda, rewards of the disciples of Zarathushtra, of the liberal and the righteous	21-26
„ XXXIX. Varsht-Mânsar Nask, fargard XVII., Spentâmainyû : production of creatures, tongue of the spiritual lord, production of cattle, Ameshaspentas injure the wicked, trial by ordeal	27-28
„ XL. Varsht-Mânsar Nask, fargard XVIII., Yézi : symptoms of the future existence, praise of Religion at the renovation, triumph of the sacred beings in final ages, salvation of mankind from hell through praise of Religion when Zarathushtra, Aûshêdar, Aûshedarmâh and Saôshâns arrive, (§§ 1-8); learning Religion from a priest, mankind attaining the sagacity of an angel, (§§ 9-15); food and maintenance of priests, care of cattle, period of the renovation, self-sacrifice	28-32

		PAGES
CHAPTER	XLI. Varsht-Mânsar Nask, fargard XIX., Ad-mâ-yavâ: protection of the distressed, belief in the existence of the Creator, wicked and just judges, eloquence of Zarathushtra, punishment of the wicked in hell ..	32-34
	XLII. Varsht-Mânsar Nask, fargard XX., Kad-môiravak, provision for the soul, begging of wealth, cattle for a warrior, a zoti's walking three steps, nature of the Archangels, affinity of Zarathushtra with good works, reverence to the good spirits, (§§ 1-11); time for good works	34-36
	XLIII. Varsht-Mânsar Nask, fargard XXI., Vohûkhshathrem: desire for a good ruler, gifts from the sacred beings, their mercy and leadership, begging of intelligence, humility towards a high-priest, recitation of the <i>mânthras</i> , (§§ 1-9); deception by the wicked, preparation for the renovation, invocation of Vohûman and Ashavahishta for help, Akht the heretic, abode of Kaïs and Karaps, sovereignty of Vishtëspa, praise of Frashaoshtra, Jâmâspa and Maidognâm, (§§10-19); perfection of Zarathushtra's mind	36-39
	XLIV. Varsht-Mânsar Nask, fargard XXII., Vahishtôishti; perfection of good Religion, family of the Spitâmas, praise of Pourûchistâ and of Hûtôs, (§§ 1-5); characteristics of those who prepare the end of time, and of those who undo it, craving for the fiend, dissipation of glory	39-42
	XLV. Varsht-Mansar Nask, fargard XXIII., Aîryaman; the Aîryaman prayer, its recitation, burial of the Evil Spirit, resurrection of the dead	42
	XLVI. Baga Nask, fargard I., Ahunavair: its production, its divisions, its connection with and distribution into mânthra, it is the best prayer, its efficacy as a prayer, its creation, reward for good works, dominion created by Ahuramazda, helping the poor, the three standards	43-46
	XLVII. Baga Nask, fargard II., Ashem: bestowing wealth, reward of meritorious works ..	47

	PAGES.
CHAPTER XLVIII. Baga Nask, fargard III., Yénghé-hâtâm : worship of Ahuramazda, praise of males and females, atonement for crimes, modes of worship	48-49
XLIX. Baga Nask, fargard IV., Yânim-manô ; praise of Zarathushtra, his legal authority, source and result of things, maintenance of cattle, (§§ 1-7) ; benefit to the worthy, reverence towards the pious, gratification of the sacred beings, teaching the Religion, (§§ 8-13) ; disclosure of knowledge, teaching righteous- ness, seeing the throne of Ahuramazda, entertaining Him, gratifying rulers, accumu- lating good acts, doing beneficial deeds for the archangels, and praising them, (§§ 14-21) ; making Religion progressive, zeal for merito- rious deeds, a helper of honest desires, doing works of public utility, (§§ 22-27) ; teaching spiritualism, past, present and future material existences	49-55
L. Baga Nask, fargard V., Khshmaibyâ ; com- plaint of Geûsh-aûrvan, care of cattle, their production and increase, keeping cattle for honest purpose, superintending cattle, storing fodder, (§§ 1-6) ; removing vices from the body, he is powerful who possesses wealth for high-priests, standing by one's function, using one's mouth for an honest purpose, develop- ing knowledge, teaching the good, giving to those who praise sacred beings, teaching those who cause prosperity, giving service unto king of kings	55-60
LI. Baga Nask, fargard VI., Ad-tâ-vakhshyâ : upholder of the respect of a priest, a man of honest habits, ceremonial of Vohuman, (§§ 1-4) ; propagation of good works, teaching mankind discrimination, fulfilling the need of the needy, giving leadership, selection of ways, strength for discrimination, eternity of Ahuramazda, keeping back a person from the reverence of demons, practising liberality (§§ 5-13) ; desire for virtuous things, happi- ness through devotion, benedictions for a righteous judge	60-64

INTRODUCTION.

The last volume of the present series brought up the publication of the Dînkard to the end of the thirty-first Chapter of Book IX. The present volume places before the public the Pahlavi text, transliteration, and translation into English and Gujarati of the Chapters XXXII.—LI. of Book IX. The only old MS. available for the editing of Book IX. is DM., and the editor has availed himself of its true copies of BK., IX. found in the mss. DP., and DE. in his library, which have been carefully followed while preparing the text contained in this volume.

The edition of the Dînkard, Book IX. has now been placed before the public for the first time in this form, and an attempt has been made, as in the previous volumes, to render the translations as readable as possible for the student as well as the layman, without in any way depriving it of its literal sense so very necessary for its close study. No pains have been spared to give the most correct text so far as possible, and to enhance the utility of the work by the addition of copious notes illuminating the obscurity of the language, explaining philological and historical references, and indicating, where possible, the allusions to the existing Avesta texts.

The Books VIII. and IX. are particularly interesting and important parts of the voluminous Pahlavi work, the Dînkard. The author attempts at giving the contents of the original twenty-one Avesta Nasks relating to the Zarathushtrian Religion including its moral, social, and penal codes. It appears that at the time when these books of the contents were written almost the whole of the sacred Avesta literature and its Pahlavi Version, with the only exception of the Vashtag Nask, had been in existence. The writer seems to have relied entirely on the Pahlavi version, for where he could not obtain the

Pahlavi version, as in the case of the Nâdar Nask, he has not ventured to give the contents of the particular Nask from the original Avesta accessible to him. As regards the rest of the Nasks, it is manifest that he gives their contents after having thoroughly studied the Pahlavi version, for when we compare his analysis of the *Vendidad* with the Pahlavi rendering of the original Avesta text now extant, we cannot help commending him for his accuracy and fidelity to the original Pahlavi.

Ancient Zarathushtrian Avesta Scriptures have suffered much through the ravages of time but it is our good fortune that through the Dînkard, Books VIII. and IX., we can get some idea of their scope and contents. From the Avesta Nasks existing at the present day it is possible to suggest the probable extent in pages of the Avesta Nasks, or of the entire Avesta literature as it had existed in the period when it was authoritatively rendered into Pahlavi in the Sâsânian dynasty. The size of each of them may be given in pages approximately as follows :—

				AV. PAGES.			
Gâthie Nask	..	..	1	Suta-kara (Sûdgar)	..	..	29
„	„	..	2	Varshita-mâthra	..	..	51
„	„	..	3	Bagha	..	..	60
Hadha-mâthric	..	..	4	Dâmâ-dâta	..	..	54
„	..	..	5	Nâdar	..	..	41
„	..	..	6	Pâchaka	..	..	56
„	..	..	7	Ratudâta-haïtag	..	..	65
„	..	..	8	Barish	..	..	23
„	..	..	9	Kashkîsrûb	..	..	34
„	..	..	10	Vishtâspa-sâsta	..	..	13
Gâthie	..	..	11	Vashtag	..	..	54
Dâtie	..	..	12	Chitra-dâta	..	..	14
Gâthie	..	..	13	Spenta	..	..	61
Dâtie	..	..	14	Baghân-Yasnya	..	..	135
„	..	..	15	Nikâtûm (or Nikîgtûm)	..	..	375
„	..	..	16	Dûbâ-srû-jîti	..	..	172
„	..	..	17	Hûspârama	..	..	276
„	..	..	18	Sagâtûm	..	..	325

						AV. PAGES.
Dâtic	..	..	..	19	Jvid-Shaêda-Dâta	141
Gâthîc	..	..	..	20	Hadhaôkhta	53
"	..	..	..	21	Staôta-Yasnya	72

Hence the total number of pages of the twenty-one Nasks is approximately 2,104 of which only 423 pages survive now in the editions of the existing Avesta texts by Westergaard and Geldner.

Looking at the task which lay before him, that of summarizing the whole of the twenty-one Nasks of the Avesta, the Author discreetly formulates a definite plan for himself, in his Pahlavi Introduction to Book VIII. (§§ 22, 23). First he purposes to give a succinct account of what was stated in each of the twenty-one Nasks, and then a detailed description "of what is accessible in its different *hâs* and *fargards*" (§ 22). This plan, somehow, the author does not observe throughout the whole treatise. It is strictly adhered to in the first five chapters of Book VIII., and tolerably well, till we reach the end of Chapter XIV. From the next chapter he seems to have given up his idea of giving a compressed survey, and begins to give a detailed account of each section of the Nask. This continues till his remarks about the eighteenth Nask come to an end. The author then reverts to his former plans, and Nasks 19-21 are again summarized concisely.

The Book IX. contains the detailed description of the three Nasks in accordance with the scheme formulated by the author in his Pahlavi Introduction to Book VIII. It is our misfortune that only the first three Nasks are so described in details by the author. The summary of the different *fargards* or chapters of the Sûdgar Nask is given in Chapters II.-XXIII., of the Varsht-Mânsar Nask in Chapters XXIV.-XLVI., and of the Baga Nask in Chapters XLVII.-LXVIII. We are unable to know whether the folios containing detailed description of the other Gâthîc and Hadha-Mâthric Nasks are

missing from the MSS. now extant, or the author abandoned his scheme as Spencer did in his *Faerie Queene*.

The three Gâthîc Nasks summarised in Book IX., as it appears from their contents, were devoted to explanatory commentaries on the various *hâs* or chapters of the Gâthâs contained in the Staðta-yasht Nask, the first of the Gâthîc Nasks. This fact further draws our attention to the division of the Avesta scriptures into twenty-one Nasks to correspond to the twenty-one words contained in the Ahunavairya formula which was taken as the quintessence of all knowledge.

The Sûdgar Nask, the first Nask treated in Book IX., was devoted to elucidating important points from the Avesta text of the various *hâs* of the Gâthâs with suggestive remarks and allusions to the history and legend prevailing in ancient Iran. In the Varsht-Mânsar Nask, next dealt with by the author of the Dînkard, Book IX., the Avesta text of the Gâthâs is more closely adhered to and each fargard is devoted to explaining the ideas underlining a line in the Gâthîc text. The chief object of this Nask was to bring home to us the great truths embodied in the Gâthîc hymns in their application to facts.

The text in the present Volume continues the remaining fargards of the Varsht-Mânsar Nask. Chapter XXXII., while dealing with the renovation, incidentally mentions the titles of the various priests officiating at the *yazishna* ceremonial (§ 6). We are also assured of the final defeat of evil in all its forms (§ 7). The chapter ends with some interesting sentences extolling fire.

Fire is again the theme for the first five sentences of the next chapter (Chapter XXXIII). Some of the ideas mentioned here we find elaborated in the Yasna, Hâ LXII., and subsequently incorporated in the formula of the *Âtash Nîyâyish*.

The next fargard of the Nask, summarized in Chapter XXXIV., emphasises the benefits arising through good thoughts,

good words and good deeds. Zarathushtra wants disciples for propagating the good Religion, and they are vouchsafed unto him.

Chapter XXXV. extols virtue and liberality, and then proceeds to mention some of the details about the day of the conference between Zarathushtra and Ahuramazda. The good Religion was demonstrated by Ahuramazda to Yima, Fraêdun, Kaî-Arshan, and Keresâspa; but it was left for Zarathushtra, assisted in his work by Vishtâspa, to propagate it.

Ahuramazda having created all things in this universe, could not have been better put than in the poetic phrasology used by the Pahlavi writer in Chapter XXXVII. (§§ 1-7). We incidentally get here some knowledge of the progress made by the ancient Iranians in astronomy, and in the study of the heavenly bodies. The legend that the world was created without any vice at first, and that subsequently vice prevailed to destroy the world of righteousness, is again mentioned here, and the good Religion is to be propagated as a panacea for the final annihilation of evil.

The next Chapter is almost wholly devoted to the seven excellences of the admonitions of Religion.

Chapter XXXVIII. begins with words of advice to Zarathushtra as to what he should do when in difficulties, as if in answer to the well-known Avesta words put at the beginning of Yasna Hâ XLVI., "Where shall I turn? wither shall I go?" The functions of Mithra and Rashnû at the renovation are set forth (§§ 9-10). The characteristics of heretics are next mentioned. The family of the Frayânas, whose names appear in the Yashts, is praised. Kaî-Vishtâspa's assistance to Zarathushtra, in his task of getting converts for his Religion, was very great (§ 22).

The influence which the high-priest exercised in ancient Iranian society is again brought out in Chapter XXXIX. He

is there described as the "tongue of the spiritual lord." He is always to speak the truth. Chapter XL. is chiefly devoted to giving details about the future existence (*tanû-î-pasîm*). The different stages of attaining to this ideal state through the advent of Zarathushtra, and his three future sons, Aûshêdar, Aûshêdar-mâh and Saôshhâns must have taken up a large part of this fargard of the Nask (§§ 4-8). Again we are told that through wisdom, ability and religion a man can attain "by degrees the sagacity of an angel" (§ 12).

The nineteenth fargard of this Nask, summarised in Chapter XLI., further deals with the renovation, and emphasises the necessity of belief in the existence of the Creator. Just judges are again extolled here, and the zeal and ardour of Zarathushtra, Frashaôshtra and Jâmâspa praised. Chapter XLII. contains a description of the archangels, and their functions in the creation and life of creatures. Haôma is also mentioned together with Ashi-Vanghuhî as giving help to the righteous in the best existence. Reverence towards the good spirits is enjoined as a duty.

Chapter XLIII. summarises the contents of a fairly long fargard dealing with ideas contained in the Yasna, Hâ LI. Trial by ordeal will be resorted to at the time of the renovation (§ 11). Akht, the heretic, was opposed to Zarathushtra (§ 14). The concluding portion of the fargard is devoted to the praise of the various contemporaries of Zarathushtra, such as Kaî Vishtâspa, Frashaôshtra, Jâmâspa, and Maidhyôî-mâônha (§§ 16-19).

Similarly in Chapter XLIV. we find the family of Zarathushtra further glorified, and Pourûchistâ, the daughter of Zarathushtra, and Hûtôs, wife of King Vishtâspa, praised. Some of the characteristics of those who are to cause the renovation of the world are then given. The *Aîryaman* prayer is the subject of the last fargard of the Varsht-mânsar Nask (Chapter XLV).

The *Baga Nask*, the third Nask and the fourth in the Gâthîc division, begins with Chapter XLVI. Unlike the first two Nasks, this Nask contains analytical commentaries upon the Gâthâs devoting a separate fargard for each Hâ. For every principle propounded in the different chapters some reason is given in elaborate phraseology, which is so common to the writers of the Dînkard. Only the first three fargards of this Nask have, however, survived in our extant *Yasna*, Hâs XIX.-XXI., containing the commentaries on the three oft-repeated formulæ, the *Ahunavair*, the *Ashem*, and the *Yenghê-hâtâm* (Chapters XLVI.-XLVIII).

Chapter XLIX. deals with the first Hâ of the Gâthâs, *Yasna*, Hâ XXVIII. The source and result of everything are to be attributed to *Ahuramazda* (§ 4). Then follow a long list of moral duties and rules of conduct to be observed by good people, in every case giving the reason for the same. It is a matter of great surprise that the authors of the original *Avesta* Nask should have been able to give such a remarkable chain of reasonings and arguments to convince their readers, as they did in this and following fargards of this Nask. Civic duties are given as much attention. A man is to help his family, district and country. One should repair roads, build bridges over rivers, conduct the waters of a river, or aqueduct or brook, and populate desolate places; and in general do other things owing to which long-lasting comfort and advantage of mankind in the world occur (§ 26). To be able to lay down these duties in their religious and moral codes, what high state of civilization must have been attained by the ancient Iranians during whose times these books were composed?

The fifth fargard of the Nask, Chapter L., contains the complaint of the *Geûsh-aûrvan*, and then proceeds to enjoin the care of cattle. Chapter LI., the last in this volume, lays down the need for giving reverence to the good spirits and thereby becoming good and virtuous.

The history of the early copies of the Pahlavi text of the Dinkard may be settled from the first and second colophons found in DM. and DE. The first colophon states that the surviving Books III.-IX. of the Dinkard now extant, were found and discovered in Asuristân, near Bagdâd, whereof the earliest copy was made by Mâh-vindât, son of Narîmân, son of Behrâm, son of Mêhrvân, on the Dîn rûz of the month of Tîr, in the year 369 after the 20th year of Yazdakard, son of Shahryâr (about July 1020 A.D.). Consequently, it was made after about 170 years of the first compilation of the work by Ataro-frobag, son of Farrukh-zâd, who had a religious controversy with Abâlîsh in the presence of Khalifah-al-Mâmûn, who reigned from A.D. 813-833 (see also Shikand-gumânîg-Vijâr, Chaps. IV., IX., X). It is manifest from this colophon by Mâh-Vindât that he had not copied his text from the original manuscript of the Dinkard of Atarôpât, son of Hîmîd, but from a copy supposed to be the earliest surviving in his time, in which the first two books were already missing. The second colophon appended to the earliest copy now surviving, mentions as its writer Shaharyâr, son of Ardashîr, son of Rustam, son of Erach, son of Kôbâd, son of Iran-shah, who completed his copy on the day of Ahuramazda of the month of Spendarmad, in the year 865 after the 20th year of Yazdakard (about 1516 A.D.). The original of that copy by Shaharyâr had been transcribed by Marzbân, son of Spendâd, son of Marzban, son of Mehrvân, son of Spendâd, son of Mehrvân, son of Marzbân, son of Dahishn-aîyyâr, son of Rôz-vêh, son of Shah-mard. "The date of Marzbân's copy," says Dr. West, "may be approximately fixed by observing that his father's first cousin wrote a copy of Ardâ-Virâf and Gôsht-Fryân, mentioned in K. 20, in the year 690 of Yazdakard, while his great-great-grand-uncle wrote a similar copy mentioned in MH6., in the Parsee year 618. If this Parsi year be reckoned from the era of the 20th year of Yazdakard, as seems probable, these dates give 52 years for three generations; and Marzbân,

living one generation later than the writer of A. Y. 690, may perhaps have written this copy of the Dînkard about A.Y. 707 (A. D. 1338); so that there was probably another copyist intermediate between him and Mâh-vindât-i Naremâhân, of whom no record has been preserved The third colophon was written by Mâh-vindâd, son of Vâhrâm, son of Êrdîshîr of Tûrkâbâd, who completed his copy, from that of Shatrô-ayâr, on the day Âvân of the month Khûrdâd in the Parsi year 1009 after the 20th year of Yazdakard (21st December 1659 N. S.). This copy which constitutes the manuscript B (called DM. in this volume) was afterwards approved by Vâhrâm, son of Mâh-vindât, son of Rûstâm, son of Anôshak-rûbân, son of Rûstâm of Tûrkâbâd, who blesses the writer of the second colophon, on the day of Tishtar, of the month of Vohûman, in the year 1038 of Yazdakard (18th August 1669 N. S.). It was also finally seen and approved by Rûstâm, son of Gûshtâsp, son of Êrdîshîr, who likewise blesses the writer of the second colophon ” .

For the use of the student of this volume I quote here some of Dr. West's general remarks on Books VIII., and IX. of the Dînkard, contained in his Introduction, pp. XXXVIII.-XLIII :—

“ In dealing with this account of the Nasks it is always necessary to remember that the compiler of the Dinkard relies entirely upon their Pahlavi versions, as he states distinctly in Dinkard VII., Chapter I, 3; he occasionally mentions the Avesta texts, as in Chapters VI., 1, XII., 1, and it is abundantly evident to the practised translator, that Avesta phrases often underlie the Pahlavi passages which seem to be quoted at length from the original Nasks, especially in Dk. IX.; but, for some of the details mentioned, there may be no older authority than a Pahlavi commentary, and this should ever be borne in mind by the sceptical critic in search of anachronisms. ”

“ Regarding the authorship of the summary account of the Nasks, contained in the Dînkard, Books VIII., IX., it may be reasonably assumed, in default of any positive information, that the compiler was Ataropât, son of Hîmid, the last editor of the Dînkard. And as nothing is said about any previous treatise being consulted, it may be safely supposed that he had access to the Avesta texts and Pahlavi versions of all the Nasks

he describes, fully three centuries after the Mahomadan conquest of Persia. The only Nask he could not obtain was the *Vashtag*, and the *Pahlavi* version of the *Nâdar* was also missing The survival of so much of the sacred Zoroastrian literature, during three centuries of Mahomadan era, indicates that the final loss of nearly all this literature was not so directly attributable to the Arabs as the Parsis suppose. So long as a considerable number of the Persians adhered to their ancient religion, they were able to preserve its literature almost intact, even for centuries; but when through conversion and extermination, the Mazda-worshippers had become a mere remnant, and then fell under the more barbarous rule of the Tartars, they rapidly lost all their old literature that was not in daily religious use. And the loss may have been as much due to their neglecting the necessary copying of manuscripts, as to any destructiveness on the part of their conquerors; because the durability of a manuscript written on paper seldom exceeds five or six centuries”

I again express my great indebtedness to the indefatigable labours of my predecessor in the field, the great English scholar, the late Dr. Edward William West, for his translation of the *Dinkard*, Book IX. in the *Sacred Books of the East*, Vol. XXXVI. His clear English rendering of easy passages has been literally followed herein by me in many places, as I found myself unable to render them in better English than his. His attempt, however helpful, has still all the draw-backs of a first translation of a difficult *Pahlavi* work like the *Dinkard*. Besides, *Pahlavi* scholarship has progressed considerably since the days of Dr. West. So I have at places differed considerably from his eminent authority, though not without some hesitation at times, and have tried to breathe so far as possible into my translation the spirit of Zarathushtrianism to which the twenty-one Nasks were intended to give expression. At the same time there are other places where I have thought it

appropriate to adopt the learned savant's English rendering almost without any alteration. It may be at the same time mentioned here that Dr. West has omitted to give the translation of the Pahlavi text from Chapter XXXII., § 7, to Chapter XXXIII., § 8, and again from Chapter XXXV., § 8, to Chapter XXXVI., § 6, contained in this volume, not through any inability in rendering the Pahlavi, but having no text thereof available to him, the folios containing the same being missing from the MSS. he had access to. I have been more fortunate in laying my hands on the said missing text in DP. and thus giving to my readers the translation of the said text for the first time.

Concluding I beg to give my most grateful thanks to the esteemed Trustees of the Sir Jamshedji Jijibhai Translation Fund for their kind patronage to this volume. To my esteemed friend and erudite scholar Professor A. V. Williams Jackson, Professor of Indo-Iranian Languages, Columbia University, I beg to tender my most sincere thanks for the Foreword which he has been so good enough to write for this volume.

GALE RETREAT,
123, CUMBALA HILL,
Bombay, 14th May 1926.

D. D. P. S.

- (7) דנא־יח אֶגְהַן גַּנְרָא־מַיְנֻג אֲפִדֻם־יח אֹשְׁה פַּוּוּן
 (8) מַס מִזְדִּיחִי יֵהֱוֵה־יֵהֱוֵה־יֵהֱוֵה יֵהֱוֵה־יֵהֱוֵה יֵהֱוֵה־יֵהֱוֵה
 יֵהֱוֵה־יֵהֱוֵה יֵהֱוֵה־יֵהֱוֵה יֵהֱוֵה־יֵהֱוֵה יֵהֱוֵה־יֵהֱוֵה יֵהֱוֵה־יֵהֱוֵה
 יֵהֱוֵה־יֵהֱוֵה יֵהֱוֵה־יֵהֱוֵה יֵהֱוֵה־יֵהֱוֵה יֵהֱוֵה־יֵהֱוֵה יֵהֱוֵה־יֵהֱוֵה
 (9) דנא־יח אֶגְהַן : “Lak ōlā-shān havānd farzand min
 ōlā-shān dād frāj yemellūnd ham-dādīstānīh, mūn akarj
 avartūm hamīh frāj gūft; aēgh ham-dadīstānīh-i zak ī stavar-
 tar yehevūnēd.” (10) Afash gūft Aūharmazda aēgh: “Li
 havā-am khūdāi ī dānāg, ī sūd-kh’āstār, ī frēh-dātār ī gēhān;
 afam pavan zak denā gūbishn, Yē sevīštō mīnīshn pavan
 nirang yashtār yehevūn-ae; nēvag haēm lak āmūzīm; lak
 ajat yehamtūnīm ōl aīyyārīh; afat yehabūnīm kadār-chāi
 padīh pādakhshāyīh ī latamā tamā.”
 (11) דנא־יח אֶגְהַן : “Amat ātāsh afrūjīh denā gūbishn

(7) Denā-ich, aēgh Ganrāg-Mainūg afdūm-ich aōsh pavan Vohūman yehevūnēd. (8) Mas mizdīh ī ōlā mūn pavan vichīdār dahīshnīh rādīh yazadān yazēd, baēn nikīz ī yazadān yehevūnēd pavan būndag dūstīh, ham-kārīh pavan agavīn, ōl kh’eshkārīh ī ā-yūkhtārīh amesūspendān.

(9) Denā-ich, aēgh: “Lak ōlā-shān havānd farzand min ōlā-shān dād frāj yemellūnd ham-dādīstānīh, mūn akarj avartūm hamīh frāj gūft; aēgh ham-dadīstānīh-i zak ī stavartar yehevūnēd.” (10) Afash gūft Aūharmazda aēgh: “Li havā-am khūdāi ī dānāg, ī sūd-kh’āstār, ī frēh-dātār ī gēhān; afam pavan zak denā gūbishn, Yē sevīštō mīnīshn pavan nirang yashtār yehevūn-ae; nēvag haēm lak āmūzīm; lak ajat yehamtūnīm ōl aīyyārīh; afat yehabūnīm kadār-chāi padīh pādakhshāyīh ī latamā tamā.”

(11) Denā-ich, aēgh: “Amat ātāsh afrūjīh denā gūbishn

שׁוּשַׁן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ (12) כִּי שׁוּשַׁן מִלְּפָנֶיךָ
 שׁוּשַׁן מִלְּפָנֶיךָ כִּי שׁוּשַׁן מִלְּפָנֶיךָ שׁוּשַׁן מִלְּפָנֶיךָ
 שׁוּשַׁן מִלְּפָנֶיךָ שׁוּשַׁן מִלְּפָנֶיךָ שׁוּשַׁן מִלְּפָנֶיךָ

(13) מִלְּפָנֶיךָ שׁוּשַׁן מִלְּפָנֶיךָ שׁוּשַׁן מִלְּפָנֶיךָ שׁוּשַׁן מִלְּפָנֶיךָ
 שׁוּשַׁן מִלְּפָנֶיךָ שׁוּשַׁן מִלְּפָנֶיךָ שׁוּשַׁן מִלְּפָנֶיךָ שׁוּשַׁן מִלְּפָנֶיךָ
 שׁוּשַׁן מִלְּפָנֶיךָ שׁוּשַׁן מִלְּפָנֶיךָ שׁוּשַׁן מִלְּפָנֶיךָ שׁוּשַׁן מִלְּפָנֶיךָ

(14) כִּי שׁוּשַׁן מִלְּפָנֶיךָ שׁוּשַׁן מִלְּפָנֶיךָ שׁוּשַׁן מִלְּפָנֶיךָ שׁוּשַׁן מִלְּפָנֶיךָ
 שׁוּשַׁן מִלְּפָנֶיךָ שׁוּשַׁן מִלְּפָנֶיךָ שׁוּשַׁן מִלְּפָנֶיךָ שׁוּשַׁן מִלְּפָנֶיךָ
 שׁוּשַׁן מִלְּפָנֶיךָ שׁוּשַׁן מִלְּפָנֶיךָ שׁוּשַׁן מִלְּפָנֶיךָ שׁוּשַׁן מִלְּפָנֶיךָ
 שׁוּשַׁן מִלְּפָנֶיךָ שׁוּשַׁן מִלְּפָנֶיךָ שׁוּשַׁן מִלְּפָנֶיךָ שׁוּשַׁן מִלְּפָנֶיךָ

frāj yemellûn, *Us mōi vad vechest roêšbâ.*" (12) Madam
 padvâkhtan i yazadân, âê jân i Zaratûshštra padûgîh i pavan
 frârûnih, va frāj-dakhshag i daêna râmishn i baên kolâ 2
 ahvân.

(13) Denâ-ich, aêgh medammûnêd-ash Ganrâg-Maînûg aêgh
 yasharâyih madam ôlâ stakhmag amâvand zak zimân amat
 yekavîmûnêd Akôman, mûn mîn ared i Vohûman amat paf-
 shîrêd—Akôman mûn Vohûman lâ khaditunêd—Akôman mûn
 zak i ôlâ râminîdârîh yemellûnêd.

(14) Madam bavîhûnêd i Zaratûshštra min Aûharmazda,
 nimûdan zyash karp i âtâsh pavan maînûg, va nimûdan i Aûhar-
 mazda ôl Zaratûshštra karp i âtâsh, lâlâ vakhsbîd min dô ayôv
 tanid Aûharmazda. (15) Va medammûnastan i Zaratûshštra zak
 âtâsh, aêgh: "Hâm-gêhân vad lâlâ ôl âsmân vakhsîh-âe;"
 va mînîdan i zyash, aêgh: "Nêvag aêdûn li amat min

אז וישמעו לזאת (5) וישמעו וישמעו וישמעו
 וישמעו וישמעו וישמעו וישמעו וישמעו
 וישמעו וישמעו וישמעו וישמעו וישמעו
 וישמעו וישמעו וישמעו וישמעו וישמעו

(6) וישמעו וישמעו וישמעו וישמעו וישמעו
 וישמעו וישמעו וישמעו וישמעו וישמעו
 וישמעו וישמעו וישמעו וישמעו וישמעו
 וישמעו וישמעו וישמעו וישמעו וישמעו
 וישמעו וישמעו וישמעו וישמעו וישמעו

(8) וישמעו וישמעו וישמעו וישמעו וישמעו
 וישמעו וישמעו וישמעו וישמעו וישמעו
 וישמעו וישמעו וישמעו וישמעו וישמעו
 וישמעו וישמעו וישמעו וישמעו וישמעו

vad vêchest roêshâ.” (5) “Yehabûnêd ôl lak âtâsh âvâdih mûn min ôlâ zâgaih, Spitâmân ! aêgh, gaêtâihâ kh’âstâg khûdâyih î yazadân, zak î yazadân âhang ôl nêvag kûnishn mardûm ; va yazadân zak gabrâ aêdûn dûst chîgûn abú ôl zâhag berâ.”

(6) “Madam vîn libbemâ-ihâ stâyîdan î yasharâyih ; jvîd-âgîh î min shaêdân avîg-gûmânih î madam vîn ; aêgh dâdâr tûbânîgtar va padakhshayîtar min hamâg shaêdâ va mardûm’.” (7) Va paêdâgîh î min kabed gaêtâ vînishnîg mendavam madam yehevûnêd vad tanû-i-pasîn ; aêgh mûn bavîhûnêd aêgh-ash âfrîgânih î baên mardûmân avîrtar yehevûnêd, stây-îshn yazîshn î yazadân vêsh kardan.

(8) Denâ-ich, aêgh râdîh î ôl yazadan pavan frârûn kûnishnîh yehevûnêd, pavan frârûn kûnishnîh, pavan frârûn mînishnîh, shâyad madan. (9) Va denâ-ich, aêgh : “Sajîtûnêd zak î li Vohûman, nigêrêd ahû î ast-âômand

١٠ ١١ ١٢ ١٣ ١٤ ١٥ ١٦ ١٧ ١٨ ١٩ ٢٠ ٢١ ٢٢ ٢٣ ٢٤ ٢٥ ٢٦ ٢٧ ٢٨ ٢٩ ٣٠ ٣١ ٣٢ ٣٣ ٣٤ ٣٥ ٣٦ ٣٧ ٣٨ ٣٩ ٤٠ ٤١ ٤٢ ٤٣ ٤٤ ٤٥ ٤٦ ٤٧ ٤٨ ٤٩ ٥٠ ٥١ ٥٢ ٥٣ ٥٤ ٥٥ ٥٦ ٥٧ ٥٨ ٥٩ ٦٠ ٦١ ٦٢ ٦٣ ٦٤ ٦٥ ٦٦ ٦٧ ٦٨ ٦٩ ٧٠ ٧١ ٧٢ ٧٣ ٧٤ ٧٥ ٧٦ ٧٧ ٧٨ ٧٩ ٨٠ ٨١ ٨٢ ٨٣ ٨٤ ٨٥ ٨٦ ٨٧ ٨٨ ٨٩ ٩٠ ٩١ ٩٢ ٩٣ ٩٤ ٩٥ ٩٦ ٩٧ ٩٨ ٩٩ ١٠٠

١٠١ ١٠٢ ١٠٣ ١٠٤ ١٠٥ ١٠٦ ١٠٧ ١٠٨ ١٠٩ ١١٠ ١١١ ١١٢ ١١٣ ١١٤ ١١٥ ١١٦ ١١٧ ١١٨ ١١٩ ١٢٠ ١٢١ ١٢٢ ١٢٣ ١٢٤ ١٢٥ ١٢٦ ١٢٧ ١٢٨ ١٢٩ ١٣٠ ١٣١ ١٣٢ ١٣٣ ١٣٤ ١٣٥ ١٣٦ ١٣٧ ١٣٨ ١٣٩ ١٤٠ ١٤١ ١٤٢ ١٤٣ ١٤٤ ١٤٥ ١٤٦ ١٤٧ ١٤٨ ١٤٩ ١٥٠ ١٥١ ١٥٢ ١٥٣ ١٥٤ ١٥٥ ١٥٦ ١٥٧ ١٥٨ ١٥٩ ١٦٠ ١٦١ ١٦٢ ١٦٣ ١٦٤ ١٦٥ ١٦٦ ١٦٧ ١٦٨ ١٦٩ ١٧٠ ١٧١ ١٧٢ ١٧٣ ١٧٤ ١٧٥ ١٧٦ ١٧٧ ١٧٨ ١٧٩ ١٨٠ ١٨١ ١٨٢ ١٨٣ ١٨٤ ١٨٥ ١٨٦ ١٨٧ ١٨٨ ١٨٩ ١٩٠ ١٩١ ١٩٢ ١٩٣ ١٩٤ ١٩٥ ١٩٦ ١٩٧ ١٩٨ ١٩٩ ٢٠٠

minishn; min vêh-gûbishnîh va kûnishn zak î ől li madam lakhvâr nivêginêd, vad avô 3 bâr baên ham-yôm, mûn-ich lak râd, Spîtâman! mûn-ich ől lak a-râd."

(10) Va kûshîdan î shaêdân ől kh'âftan î hamâg nêvaghî min mardûmân, lâ-dâd ayâftan zak-shân tûbân ől zak nêvaghî î mardûm pavan tanû-î-pasîn ychevûnêd; aêgh min kolâ anâgîh î shaêdâ ől anshûtâ andâzênd anâgîh-ê zak garân-tar, amat-shân min râs î yazadân nihârênd, va dravandênd; afashân sâkhtar pavan yasharmôgân avârig dahishn stâidâr-ân î yasharâyîh, pavan yasharâyîh stâidârîh, amat-ich avîr kated stâyênd.

(11) Madam sajîtûntan î Ârmad va Târôgmad hamâi baên dâm; vîshâdan î Ârmad anshûtâ yasharâyîh; va Târôgmad, ől drûjishn nyôgshîdan î zak î sarîtar Târôgmad; va dûrîh î yasharâyîh min zak î sarîtar chîgûn gaôspend sezdg min mardûm.

۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰
 ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰
 ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ (16)

CHAPTER XXXIV., VARSHT-MĀNSAR NASK.

(1) ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰
 ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰
 ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰
 ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰
 ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰
 (2) ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰
 ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰
 ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰
 ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰
 (3) ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰
 ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۰۰۰۰

yazadân: "Pavan-ich zak î lekûm khûdâyîh pad frashagard pavan kâmag ahû-ân yehabûnam, li mûn Aûharmazda havâ-am."

(16) Âzâdîh haît yasharâyîh pâhlûm.

xxxiv. (1) 12-ûm fargard, *Yast*, madam paêdâgîh î hû-mata, hû-ôkhta, hû-varshata min daêna; mâhmânîh î daêna pavan hû-mata, hû-ôkhta va hû-varshata; va mûn hû-mata, mûn hû-ôkhta, mûn hû-varshata kh^vêshinêd, ash yasharûbîh va zak yasharûbân mizd kh^vêshinêd yehevûnêd. (2) Va denâ-ich, aêgh lâ ôlâ î Zaratûshstra lâ zerkhûnishn, madam-zâyishnîh î min abitarân mûn lâ yasharûb, afash lâ zak î yashrûbân paêdâgîh.

(3) Denâ-ich, aêgh: "Vishâd-mînishn kâmag ahû va hû-khratû nôhâdag, ôl ôlâ-shân mînishn yehabûnde—daêna mûn lak li frâj gûft—aêgh min haîtân

(13) $\text{כאשר } x \text{ הוא מספר טבעי, } x^2 \text{ הוא מספר זוגי.}$

[illegible][illegible]

(13) Denâ-ich, aêgh : “Mâ aêdûn lak Zaratûshtra ! i shnâyînidâr-tûm, aêgh-mân vêsh pavan râmishn tûbân kardan, hu-madâr-fhâtar havâ-am aêgh Mânûshchîhar tûbân madan, amat min lanâ bavîhûnik, Zaratûshtra ! mûn Amesûspend havâ-îm.”

(14) Madam nimûdan î Aûharmazda òl Zaratûhshtra dâmân pavan tanû-î-pasîn. (15) Denâ-ich, aêgh hamâg raôshnih i zimîg, hamâg raôshnih i gaôspend, va hamâg raôshnih i aûrvar, va hamâg raôshnih i harvispa âvâdih mûn min yashtarâyih paêdâgih. (16) Madam yashtan î Aûharmazda min yashtârân pavan pêsh-rûbishnih pavan zak i Aûharmazda padmân, daêla mûn-ash gêhân yashtarâyih yehabûnt, afash khûdâyih, va masih padash hû-pânagih ajash, va khûdâi shem dânegih haît; afash yazishn vabîdûnd, vad dahishnân min ôlâ amat tanû-âômand va khayâ-âômand zivênd; hamâg stihân va mainûgân nêvagih.

[illegible]

(22) $\mu_{\alpha} = \frac{1}{n} \sum_{j=1}^n x_j$

لَو سَمْعَانُ مَسِيحُ ابْنُ دَاوُدَ (23) مَسِيحُ ابْنُ دَاوُدَ سَعْدُ

hân gabraân i tagigân yehevûnêd hâvisht; ðlâ-shân lak havâ-and
nafshâ, va ðlâ-shân airmân ðlâ-shân; afat ðlâ-shân ham-hakhag,
va ðlâ-shân vârûn, mûn hanâ i lak daêna i Mazdayasnân rûbâgîh
yehabûnd.” (20) “Kabed lak ðlâ-shân, Zaratûshtra! â-yazagîh,
afashân frinâmagîh; afat pavan zak i ðlâ-shân yazishn va
niyâyishn yehabûnî-hait zak i sakht râðih; yasharâyih lak avô
rûbân levatâ, afat jân min lanâ hait, va tanû-ich, Zaratûshtra!” (21) “Frâj avô lak baên kolâ 2 ahvân yehamtûnam
ghal aîyyârih, mûn dâdâr Aûharmazda havâ-ôm; ar’jânig
yehevûnih, Zaratûshtra! pavan ðlâ yehân kolâ 2 Hvardad
va Amerdad, pavan râminîdârih i li mûn Aûharmazda havâ-ôm,
pavan ðlâ-shân milayâ kûnishn mûn avô lak li frâj gûft,
min mainûgân afzûnigtûm havâ-îm.”

(22) Guft-ash Zaratûshtra, aêgh: “Kh’âstâr pavan zak î lak amâvand yehevûnt havâ-and.” (23) Gûft-ash Aûharmazda, aêgh:

[illegible][illegible]

denâ-ich, aêgh:—“-Am nimûd daêna ôl Yim î hû-ramag, afam nimûd ôl rôshan î bûland Frêdûn; afam nimûd ôl Kaî-Arsh, afam nimûd ôl dê-Sâmân Kersâspa, afashân lâ padîrûft min stakhmagîh î drûj î angûshidârîh zya-shân madam mâhmân yehevûnt.” (14) Va denâ-ich, aêgh: “ Âgâs yehevûnt havâ-am aêgh rûbâg lâ yehevûnêd pêsh min zak vad amat avô li rasêd Sraôsh-harâi î Vishtâspa, mûnash levatâ zak î mas râd Zaratûshtra.” (15) Va madam akârinîdan î Zaratûshtra levatâ avârig daêna bûrdârân dravandân min anâgîh va zîyân î dâmân.

(16) Va dená-ich, aêgh Zaratûshtra pûrsîd min Aûhar-mazda, aêgh : “Má aêdûn ôl ôlâ-shân framâyim, mûn lâ pavan dâr snesh tûbânig havând ; aêgh-shân zayan afzâr levît, afashân lâ sepâh, va lâ madam panâh, afashân kabed bîshîdâr.”

(17) Gûft-ash Aûharmazda, aêgh: "Ôlâ-shân î tôsht mînishn gabrâ, vakhshînishn dakhshagî pavan aôsh, mûn lâ aêdûn pavan sepâh tûbânig havând, afashân kabed bêshîdâr."

וּמִשְׁמַחַת מִטְּוֵי וְאוֹת מִטְּוֵי עֵץ כִּי וּמִשְׁמַחַת מִטְּוֵי וְאוֹת מִטְּוֵי עֵץ כִּי
מִטְּוֵי וְאוֹת מִטְּוֵי עֵץ כִּי

[illegible][illegible]

Mazdayasnân barâ patkârênd, madam ân 7 kêshwar zimîg *frâj* denâ yemallûnêsh avô ôld î *frâjtûm* min mânân, va vîsân, va zandân, va matâ-ân; *frâj* denâ î li dûsh-dîn nafrînam, Mazda-yasnîh i Zaratûshstra, jvîd-shaêdâ, î Aûharmazda dâdistân ! ”

(12) Gûft-ash Aûharmazda, aêgh: “Frâjam hanâ î lak jûshîd, î daêna î Mazdayasniî i Zaratûhshtra, î jvîd-shaêdâ, î Aûharmazda dâdistân.” (13) “Hat-am hanâ î lak lâ frâj jûshîd havâ-de, Mâzdayasniî i Zaratûhshtra, î jvîd-shaêdâ, î Aûharmazda dâdistân, pavan vinâsishn yehevûnt havâ-de, aêgh vinâsîd havâ-de frinâmishn î daêna i Mazdayasnân, aêgh daêna rûbâg lâ yehevûnt havâ-de, lâ aîsh âkhar min Sûd-âðmandân.” (14) “Min zak barâ, Zaratûhshtra ! rûbâg yehevûnêd daêna î Mazdayasnân, adîn-ich vad avô frashagard kardârih, adîn-ich vad ahvân hamâi zîndagih, adîn-ich vad rîstagân lâ-lâ-hanjishniî, adîn-ich vad avô maînûgân barâ vichârishniî.

1. Generally written $\pi\pi\pi\pi\pi$ —2. DP. adds π —3. DP. $\pi\pi\pi\pi\pi$.

[illegible]

Mainûg, pavan nyôgshidan, âmûkhtan, var'zidan zak-ash daêna; denâ-ich, aêgh padash yehevûnêd bûkhtagih zak i shapîr dahishn min Aîb-dad. (3) Dadîgar, madam jvidâgih i min merenchinîdâr Ganrâg-Mainûg, nikûhîdan zyash min tar-minishnîh va drûjanîh, rôêshâ zyash kolâ âhûg. (4) Sadîgar, vaêrâstan i haêm pavan hû-mata, va hû-ôkhta, va hû-varshta; va denâ-ich, aêgh: "Mûn lekûm denâ mânsar lâ aêdûn var'zêd ehigûn minishn va gûbishn, ash lâ ôlâ-shân khelkûnd rôshnîh, lâ khelkûnd zak i pâhlûm ahvân; anâg haît vad avô zak i afdûm." (5) Qhahârûm, madam pâhlûmîh i kh'êtûgdas ehigûnîh, mûn amat khûdash-dahishnîh; afash dâdistân yehabûnt i nafshâ zâgîg vêhîh ôl zâgîg paêdâgîh; patvandishnîh va suturishnigîh va kârîgîh va sûdigîh va khûdash-dahishnîh kh'êtûgdas. (6) Fratûm, dâdâr Aûharmazda pavan abîdarîh i Vohûman i fratûm zâg var'zidan, va min zak i var'z-yehevûnîh mainûgîg va stihîg dâm, rûbâgîh

מִן־שָׁמַיִם כִּדְּנִי וְדִלְגָּה וְדִלְגָּה וְדִלְגָּה וְדִלְגָּה
וְדִלְגָּה וְדִלְגָּה וְדִלְגָּה וְדִלְגָּה

(10) מִן־שָׁמַיִם כִּדְּנִי וְדִלְגָּה וְדִלְגָּה וְדִלְגָּה
וְדִלְגָּה וְדִלְגָּה וְדִלְגָּה וְדִלְגָּה

(11) וְדִלְגָּה וְדִלְגָּה וְדִלְגָּה וְדִלְגָּה וְדִלְגָּה
וְדִלְגָּה וְדִלְגָּה וְדִלְגָּה וְדִלְגָּה וְדִלְגָּה
וְדִלְגָּה וְדִלְגָּה וְדִלְגָּה וְדִלְגָּה וְדִלְגָּה
וְדִלְגָּה וְדִלְגָּה וְדִלְגָּה וְדִלְגָּה וְדִלְגָּה

(12) מִן־שָׁמַיִם כִּדְּנִי וְדִלְגָּה וְדִלְגָּה וְדִלְגָּה
וְדִלְגָּה וְדִלְגָּה וְדִלְגָּה וְדִלְגָּה וְדִלְגָּה
וְדִלְגָּה וְדִלְגָּה וְדִלְגָּה וְדִלְגָּה וְדִלְגָּה
וְדִלְגָּה וְדִלְגָּה וְדִלְגָּה וְדִלְגָּה וְדִלְגָּה

(13) מִן־שָׁמַיִם כִּדְּנִי וְדִלְגָּה וְדִלְגָּה וְדִלְגָּה
וְדִלְגָּה וְדִלְגָּה וְדִלְגָּה וְדִלְגָּה וְדִלְגָּה

hû-âdbâmihâ, zak î gêhân vaêrâstâr, î saritar vishûftâr i Sûd-âdmand.

(10) *Denâ-ich, aêgh: "Pavan bûndag-mînishnîh denâ î li â-yazishn hamîshag gareftâr yehevûnih, Spîtâmân!"*

(11) *Va madam yehabûntan î Aûharmazda ôl dâmân zôr, zak î zôr nivârûn, va tarminîdan î Ganrâg-Mainûg afash afzârân; Aûharmazda va dahishnân zak tar-mînih lakhvâr avô Ganrâg-Mainûg va shaêdân kâdâ, mûn zak î shaêdân-dâd, vashtan.*

(12). *Madam stâyishnîh i Zaratûshtra denâ-ich, aêgh: "Lak havâih sûd-âdmand, va lak havâih dastôbar va pad, va pavan lak haît zak î avzûnîg daêna; lak akh va ham-hakhag i harvispa havând sûd-âdmandân, va dûst lak aêdûn haît Vohû-man."*

(13). *Pâhlûm âzâdîh yashtarâyih (haît).*

כ וּכְלִי־מִשְׁכָּן וְכִלְיֵי־מִשְׁכָּן וְכִלְיֵי־מִשְׁכָּן וְכִלְיֵי־מִשְׁכָּן
 כְּלִי־מִשְׁכָּן וְכִלְיֵי־מִשְׁכָּן וְכִלְיֵי־מִשְׁכָּן וְכִלְיֵי־מִשְׁכָּן
 כְּלִי־מִשְׁכָּן וְכִלְיֵי־מִשְׁכָּן וְכִלְיֵי־מִשְׁכָּן וְכִלְיֵי־מִשְׁכָּן
 (5) וְכִלְיֵי־מִשְׁכָּן וְכִלְיֵי־מִשְׁכָּן וְכִלְיֵי־מִשְׁכָּן וְכִלְיֵי־מִשְׁכָּן
 כְּלִי־מִשְׁכָּן וְכִלְיֵי־מִשְׁכָּן וְכִלְיֵי־מִשְׁכָּן וְכִלְיֵי־מִשְׁכָּן
 כְּלִי־מִשְׁכָּן וְכִלְיֵי־מִשְׁכָּן וְכִלְיֵי־מִשְׁכָּן וְכִלְיֵי־מִשְׁכָּן

(6) כְּלִי־מִשְׁכָּן וְכִלְיֵי־מִשְׁכָּן וְכִלְיֵי־מִשְׁכָּן וְכִלְיֵי־מִשְׁכָּן
 כְּלִי־מִשְׁכָּן וְכִלְיֵי־מִשְׁכָּן וְכִלְיֵי־מִשְׁכָּן וְכִלְיֵי־מִשְׁכָּן
 כְּלִי־מִשְׁכָּן וְכִלְיֵי־מִשְׁכָּן וְכִלְיֵי־מִשְׁכָּן וְכִלְיֵי־מִשְׁכָּן
 כְּלִי־מִשְׁכָּן וְכִלְיֵי־מִשְׁכָּן וְכִלְיֵי־מִשְׁכָּן וְכִלְיֵי־מִשְׁכָּן
 כְּלִי־מִשְׁכָּן וְכִלְיֵי־מִשְׁכָּן וְכִלְיֵי־מִשְׁכָּן וְכִלְיֵי־מִשְׁכָּן
 (7) כְּלִי־מִשְׁכָּן וְכִלְיֵי־מִשְׁכָּן וְכִלְיֵי־מִשְׁכָּן וְכִלְיֵי־מִשְׁכָּן
 כְּלִי־מִשְׁכָּן וְכִלְיֵי־מִשְׁכָּן וְכִלְיֵי־מִשְׁכָּן וְכִלְיֵי־מִשְׁכָּן
 (8) כְּלִי־מִשְׁכָּן וְכִלְיֵי־מִשְׁכָּן וְכִלְיֵי־מִשְׁכָּן וְכִלְיֵי־מִשְׁכָּן

min kam-rûbishnih i gabrâân i khûd-râmînîdârân âgâs havâih, Zaratûshtra! mûn havâih a-kh'âstâr denâ, aêgh-at a-tûbân-igih mâ lâ khavîtunih; va khadîtnam lak zak i gar'zishn gûbishn i ajat âmârag bavîhûnam." (5) *Va denâ-ich, aêgh: "Âgâs havâih kâmag râmînîdârih lanâ mûn Amesûspend havâim, va yehabûnim ôl lak râmînîdârih i zihih; afat yehabûnim âzâdih mûn dûst ôl ôlâ i dûst yehabûnêd."*

(6) *Madam yhamtûnêd i baên aôbâmân, arvandân mûn sût-âômand havând pavan âmûkhtishn var'zishn i khratû, ajshân vâlid yekavimûnêd zak i garshnân tishn; ôlâ-shân min bûndag-minishnih avâgih frâkhûnênd gêhân i yasharâyih, va tangih ôl drûj yehabûnd, va yehamtûnêd aôbashân sût i min frârûnih.* (7) *Va denâ-ich, aêgh zak i dûsh-stakhmag pavan zak i nafshâ kûnishn frûd, mûrd yehevûnêd.* (8) *Madam hamaêstârînîdan i sarîtarân hamâi pavan and-ghand zôr haît,*

שׁע דִּבְּרֵי מַדָּמָה מִן הַמִּשְׁכָּן הַזֶּה וְהַמִּשְׁכָּן הַזֶּה
וְהַמִּשְׁכָּן הַזֶּה

(9) " (9) מַדָּמָה מִן הַמִּשְׁכָּן הַזֶּה וְהַמִּשְׁכָּן הַזֶּה וְהַמִּשְׁכָּן הַזֶּה
וְהַמִּשְׁכָּן הַזֶּה וְהַמִּשְׁכָּן הַזֶּה וְהַמִּשְׁכָּן הַזֶּה וְהַמִּשְׁכָּן הַזֶּה
וְהַמִּשְׁכָּן הַזֶּה וְהַמִּשְׁכָּן הַזֶּה וְהַמִּשְׁכָּן הַזֶּה וְהַמִּשְׁכָּן הַזֶּה
(10) וְהַמִּשְׁכָּן הַזֶּה וְהַמִּשְׁכָּן הַזֶּה וְהַמִּשְׁכָּן הַזֶּה
(11) וְהַמִּשְׁכָּן הַזֶּה וְהַמִּשְׁכָּן הַזֶּה וְהַמִּשְׁכָּן הַזֶּה
(12) וְהַמִּשְׁכָּן הַזֶּה וְהַמִּשְׁכָּן הַזֶּה וְהַמִּשְׁכָּן הַזֶּה
וְהַמִּשְׁכָּן הַזֶּה וְהַמִּשְׁכָּן הַזֶּה וְהַמִּשְׁכָּן הַזֶּה

(13) וְהַמִּשְׁכָּן הַזֶּה וְהַמִּשְׁכָּן הַזֶּה וְהַמִּשְׁכָּן הַזֶּה
וְהַמִּשְׁכָּן הַזֶּה וְהַמִּשְׁכָּן הַזֶּה וְהַמִּשְׁכָּן הַזֶּה
(14) וְהַמִּשְׁכָּן הַזֶּה וְהַמִּשְׁכָּן הַזֶּה וְהַמִּשְׁכָּן הַזֶּה
וְהַמִּשְׁכָּן הַזֶּה וְהַמִּשְׁכָּן הַזֶּה וְהַמִּשְׁכָּן הַזֶּה

aêgh zak î hû-khûdâi, mûn-ash dastôbar Mânsar-Spend, madam aeshma sharîta yehevûnêd.

(9) Madam stâyishn î vaêrâstârân denâ-ich, aêgh: "Vâvêrigân pavan khûp shnâsagîh, pavan-ich mitrô, zak î mûn vinâskârân pâdfrâs vabîdûnayên pavan hanâ dârishn, aêgh shnâsag mitrôpân." (10) Va madam nafshâ î kadâr-ehâi dâdistân, denâ-ich, aêgh: "Pavan Rashnû zîvînishn mûn yasharûb, va mûn-ich dravand; aêgh kolâ aîsh pavan dâdistân-âdmandih yakhsenunishn." (11) Va denâ-ich, aêgh: "Pavan nêvag nafshâ dârishn, mûn-ash nafshâ rûbân min dravandih bûjid yekavîmûnêd." (12) Denâ-ich, aêgh: "Aêdûn lak dastôbar zak î nafshâ daêna avêzag."

(13) Madam nishân î drûj, khastag Mânih, va dravandân zyash nyôgshâg zanishn, zak-ash min ôlâ î dahyûpad mad. (14) Va denâ-ich, aêgh: "Dravand mûn zak î li gêhân yehabûnêd ôl zak î kaênig Aharman lâlâih

[illegible][illegible][illegible]

pavan Vohûman mînênd, Zaratûshtra! ôlâ-shân râmînîdârih
pavan gûbishn zâyêsh min lanâ, mûn Amesûspend havâim,
aêgh barâ bavîhûn."

(21) Denâ-ich, aêgh: "Hanâ î lak râdîh haît mûn Amesûspend havâim, mûn ôl lak râdîh vaîdînayên, ash ôl lanâ kard yehevûnêd." (22) Madam stâyishn î Vishtâspa denâ-ich, aêgh: "Shnâyînîd lak baên ahvân pavan râd-dahishnîh Kaî-Vishtâspa, mûnash ôl lak pavan tangîh frâj rasishnîh haît pavan zak î Vohûman khûdâyîh, frâdînîd ôlâ Vishtâspa gêhân î ast-âomand î yasharâyîh; ôlâ minêsh, khûp ham-hakhag, dûst avêzag, Zaratûshtra! mûn Kaî-Vishtâspa; aêdûn zak Kaî-Vishtâspa î kârîg, î amat stâyêd daêna ham-demân hanj vardêd, aêgh-shân barâ ôl daêna hêtyûnêd."

(23) Madam hâkhtan î Spîtâmân 8l daêna, denâ-ich, aêgh :
 “Aêdûn yemellûnêsh avô Spîtâmân, ‘Yasharâyih stâyid pavan

۴۴۴۴۴ ۴۴۴۴۴ ۴۴۴۴۴ ۴۴۴۴۴ ۴۴۴۴۴ ۴۴۴۴۴ ۴۴۴۴۴ ۴۴۴۴۴ ۴۴۴۴۴ ۴۴۴۴۴
 ۴۴۴ ۴۴۴ ۴۴۴ ۴۴۴ ۴۴۴ ۴۴۴ ۴۴۴ ۴۴۴ ۴۴۴ ۴۴۴ (3) ۴۴۴ ۴۴۴ ۴۴۴ ۴۴۴ ۴۴۴ ۴۴۴ ۴۴۴ ۴۴۴ ۴۴۴ ۴۴۴
 ۴۴۴
 ۴۴۴
 (4) ۴۴۴
 ۴۴۴
 ۴۴۴
 ۴۴۴
 (5) ۴۴۴
 ۴۴۴
 ۴۴۴
 (6) ۴۴۴
 ۴۴۴
 ۴۴۴
 ۴۴۴

(7) ۴۴۴
 ۴۴۴
 (8) ۴۴۴

mînishn dâshtan, stih jûshâram râi hîch afzârân î tanû baên
 ahû lâ drûkhtan. (3) Vâ aêgh ahû hamâi râst hûzvân haît,
 amat drûjan yemellûnêd pavan hûzvân, zak milayâ mûn ôlâ lâ
 hêmnunîd pavan ahû, min hanâ-ich amat min harvispa tanû
 hûzvân fratûm yemitûnêd. (4) Ôl lak yemellûnam, Spîtâmân!
 aêgh aêdûn pavan hûzvân yemellûn-de chîgûn pavan mînishn
 minîh, va pavan bûndag mînishnîh pavan kolâ 2 yedâ kûnishn
 var'zêsh." (5) Va denâ-ich, aêgh mûn aêdûn vabîdûnayên zak
 far'zânag, va zak abû î yasharâyîh pavan dânâgîh; va mûn
 zak î mad yekavîmûnêd vabîdûnayên, zak lâ mad yekavî-
 mûnêd râi barâ nigîrêd. (6) Va hanâ-ich, mûn zak î khavîtunêd
 vabîdûnayên, zak î lâ khavîtunêd madam lakhvâr pûrsêd, ash
 afzûnig mainûgîh dânâgîh pavan tanû mâhmân yehevûnêd.

(7) Madam yehabûntan î ôl aîyyârih mardûm gašspend,
 ôl aîyyârih gašspend râmishn vâstar-ich. (8) Va denâ-ich, aêgh

[illegible][illegible]

vinâsênd *Vadag* shaêdâ va dravand mardûm, lâ vinâsênd
yasharûb mardûm va hû-dânâg Amesûspend. (9) Denâ-ich,
aêgh: "Pavan kûdag tûbânîgîh min kirfag al mang, aêdûn
pavan rabâ tûbânîh kabed kirfag yehevûnêd. (10) Denâ-
ich, aêgh nêvagîh hamâg ôl shapîrân yehabûnêd, va sarîtar lâ
frâj-hastan î yazadân yekhsenund.

(11) Va madam yehabûntan î *öl* vichârishn î padkârdârân, paêdâginidan î bûkht aîrikht, hûzvân râst gûftâr; va var î nimûdâr bûkhtan aîrikhtan, mun *ölâ* î râst hûzvân padîrûftag, afash gûbishn rûbâg vabîdûnayên, ash baên gêhân dînâ vakhsînîd, mûst kâhînîd yehevûnêd. (12) Denâ-ich, aêgh âtâsh vichârishn barâ yehabûnêd *öl* padkârân, aêgh bûkht va aîrikht paêdâg vabîdûnayên; amat-ash zak mûn stawar bûndag mînishnîh va yasharâvih-ich padash var sardâr;

(10) 𐭠𐭮𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭮𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭮𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭮𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭮𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭮𐭥𐭥𐭥𐭥 (10)

𐭠𐭮𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭮𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭮𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭮𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭮𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭮𐭥𐭥𐭥𐭥 (11) 𐭠𐭮𐭥𐭥𐭥𐭥

𐭠𐭮𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭮𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭮𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭮𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭮𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭮𐭥𐭥𐭥𐭥

𐭠𐭮𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭮𐭥𐭥𐭥𐭥

(12) 𐭠𐭮𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭮𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭮𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭮𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭮𐭥𐭥𐭥𐭥

𐭠𐭮𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭮𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭮𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭮𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭮𐭥𐭥𐭥𐭥 (13) 𐭠𐭮𐭥𐭥𐭥𐭥

𐭠𐭮𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭮𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭮𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭮𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭮𐭥𐭥𐭥𐭥

𐭠𐭮𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭮𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭮𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭮𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭮𐭥𐭥𐭥𐭥

𐭠𐭮𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭮𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭮𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭮𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭮𐭥𐭥𐭥𐭥 (14) 𐭠𐭮𐭥𐭥𐭥𐭥

𐭠𐭮𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭮𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭮𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭮𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭮𐭥𐭥𐭥𐭥

𐭠𐭮𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭮𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭮𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭮𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭮𐭥𐭥𐭥𐭥 (15) 𐭠𐭮𐭥𐭥𐭥𐭥

𐭠𐭮𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭮𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭮𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭮𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭮𐭥𐭥𐭥𐭥

𐭠𐭮𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭮𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭮𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭮𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭮𐭥𐭥𐭥𐭥

(10) Madam pāhrīj i min nihân-âdmandih i fradīptâr niyâzângar yashar-môg. (11) Denâ-ich, aêgh: "Al-ich lak pavan nigûn hared-ih pavan âmûjishn i fradîpênd; aêgh-at aêdûn barâ fradîpênd ôl hared i nigûn neflûn-âe i haît dûsh-ahû."

(12) Madam yeham-tûnêd i mardûm pavan khratû, hûnar, daêna, pâyagihâ ôl yêzata¹ dânôgih¹. (13) Va denâ-ich, aêgh: "Pavan zak râs, amat⁴ min baên dâmân, donâ-ich yehabûnt i vidarg anshûtâ baên aôbash ghârîtunt; aêgh Ganrâg-Mainûg a-mânâg avispârinâg stardgar Akôman râi, amat mardûm ôl apâ-râsih zak i sarîtar daêna shiglinênd." (14) Denâ-ich, aêgh pavan zak i far'zânagih khûdâyih afdûm kolâ aish ôl zak râs rasênd. (15) Va denâ-ich, aêgh mûn frâj apâ-bîmih kirfag ayôv vinâs vabîdûnayên, pavan hanâ yakhsenunishn aêgh-ash mînishnîg kard aêgh mardûm âkhar min zâyishn pâhlûm mendavam i yôshdâsrîh i min vinâs.

1-1. Better *shâyundagih*.—2. DP. adds 1.—3. DP. ¹𐭠𐭮𐭥𐭥𐭥𐭥—4. Amat for mûn.

(16) שני סלסולי מים ו- עמלן חם והעמלן חם

(17) מִכָּל הַיְּמֵינוּ שֶׁנֶּחְשָׁה לָנוּ אֱלֹהֵינוּ וְעוֹלָם כְּפִי חֲסִידֵינוּ

ಪ್ರಾಚೀನ ಇತಿಹಾಸ (18) ಕೃಷಿ-ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಮನೆ, ಮಕ್ಕಳು, ಮಹಿಳೆಯರು, ಮಹಿಳೆಯರು

2. 1990 1991 1992 1993 1994 1995 1996 1997 1998 1999 2000 2001 2002 2003 2004 2005 2006 2007 2008 2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2016 2017 2018 2019 2020 2021 2022 2023 2024 2025 2026 2027 2028 2029 2030 2031 2032 2033 2034 2035 2036 2037 2038 2039 2040 2041 2042 2043 2044 2045 2046 2047 2048 2049 2050 2051 2052 2053 2054 2055 2056 2057 2058 2059 2060 2061 2062 2063 2064 2065 2066 2067 2068 2069 2070 2071 2072 2073 2074 2075 2076 2077 2078 2079 2080 2081 2082 2083 2084 2085 2086 2087 2088 2089 2090 2091 2092 2093 2094 2095 2096 2097 2098 2099 2100 2101 2102 2103 2104 2105 2106 2107 2108 2109 2110 2111 2112 2113 2114 2115 2116 2117 2118 2119 2120 2121 2122 2123 2124 2125 2126 2127 2128 2129 2130 2131 2132 2133 2134 2135 2136 2137 2138 2139 2140 2141 2142 2143 2144 2145 2146 2147 2148 2149 2150 2151 2152 2153 2154 2155 2156 2157 2158 2159 2160 2161 2162 2163 2164 2165 2166 2167 2168 2169 2170 2171 2172 2173 2174 2175 2176 2177 2178 2179 2180 2181 2182 2183 2184 2185 2186 2187 2188 2189 2190 2191 2192 2193 2194 2195 2196 2197 2198 2199 2200 2201 2202 2203 2204 2205 2206 2207 2208 2209 2210 2211 2212 2213 2214 2215 2216 2217 2218 2219 2220 2221 2222 2223 2224 2225 2226 2227 2228 2229 2230 2231 2232 2233 2234 2235 2236 2237 2238 2239 2240 2241 2242 2243 2244 2245 2246 2247 2248 2249 2250 2251 2252 2253 2254 2255 2256 2257 2258 2259 2260 2261 2262 2263 2264 2265 2266 2267 2268 2269 2270 2271 2272 2273 2274 2275 2276 2277 2278 2279 2280 2281 2282 2283 2284 2285 2286 2287 2288 2289 2290 2291 2292 2293 2294 2295 2296 2297 2298 2299 2300 2301 2302 2303 2304 2305 2306 2307 2308 2309 2310 2311 2312 2313 2314 2315 2316 2317 2318 2319 2320 2321 2322 2323 2324 2325 2326 2327 2328 2329 2330 2331 2332 2333 2334 2335 2336 2337 2338 2339 2340 2341 2342 2343 2344 2345 2346 2347 2348 2349 2350 2351 2352 2353 2354 2355 2356 2357 2358 2359 2360 2361 2362 2363 2364 2365 2366 2367 2368 2369 2370 2371 2372 2373 2374 2375 2376 2377 2378 2379 2380 2381 2382 2383 2384 2385 2386 2387 2388 2389 2390 2391 2392 2393 2394 2395 2396 2397 2398 2399 2400 2401 2402 2403 2404 2405 2406 2407 2408 2409 2410 2411 2412 2413 2414 2415 2416 2417 2418 2419 2420 2421 2422 2423 2424 2425 2426 2427 2428 2429 2430 2431 2432 2433 2434 2435 2436 2437 2438 2439 2440 2441 2442 2443 2444 2445 2446 2447 2448 2449 2450 2451 2452 2453 2454 2455 2456 2457 2458 2459 2460 2461 2462 2463 2464 2465 2466 2467 2468 2469 2470 2471 2472 2473 2474 2475 2476 2477 2478 2479 2480 2481 2482 2483 2484 2485 2486 2487 2488 2489 2490 2491 2492 2493 2494 2495 2496 2497 2498 2499 2500 2501 2502 2503 2504 2505 2506 2507 2508 2509 2510 2511 2512 2513 2514 2515 2516 2517 2518 2519 2520 2521 2522 2523 2524 2525 2526 2527 2528 2529 2530 2531 2532 2533 2534 2535 2536 2537 2538 2539 2540 2541 2542 2543 2544 2545 2546 2547 2548 2549 2550 2551 2552 2553 2554 2555 2556 2557 2558 2559 2560 2561 2562 2563 2564 2565 2566 2567 2568 2569 2570 2571 2572 2573 2574 2575 2576 2577 2578 2579 2580 2581 2582 2583 2584 2585 2586 2587 2588 2589 2590 2591 2592 2593 2594 2595 2596 2597 2598 2599 2600 2601 2602 2603 2604 2605 2606 2607 2608 2609 2610 2611 2612 2613 2614 2615 2616 2617 2618 2619 2620 2621 2622 2623 2624 2625 2626 2627 2628 2629 2630 2631 2632 2633 2634 2635 2636 2637 2638 2639 2640 2641 2642 2643 2644 2645 2646 2647 2648 2649 2650 2651 2652 2653 2654 2655 2656 2657 2658 2659 2660 2661 2662 2663 2664 2665 2666 2667 2668 2669 2670 2671 2672 2673 2674 2675 2676 2677 2678 2679 2680 2681 2682 2683 2684 2685 2686 2687 2688 2689 2690 2691 2692 2693 2694 2695 2696 2697 2698 2699 2700 2701 2702 2703 2704 2705 2706 2707 2708 2709 2710 2711 2712 2713 2714 2715 2716 2717 2718 2719 2720 2721 2722 2723 2724 2725 2726 2727 2728 2729 2730 2731 2732 2733 2734 2735 2736 2737 2738 2739 2740 2741 2742 2743 2744 2745 2746 2747 2748 2749 2750 2751 2752 2753 2754 2755 2756 2757 2758 2759 2760 2761 2762 2763 2764 2765 2766 2767 2768 2769 2770 2771 2772 2773 2774 2775 2776 2777 2778 2779 2780 2781 2782 2783 2784 2785 2786 2787 2788 2789 2790 2791 2792 2793 2794 2795 2796 2797 2798 2799 2800 2801 2802 2803 2804 2805 2806 2807 2

[illegible]

وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا عَلَيْهِ سِتْرٌ وَكَانَ مُعْجِزًا

පළ දින (20) ඉහත සඳහන් කර ඇති පරිදි 1 වැනි පරිච්ඡේදය

כד מנחם וסודו סודי נאמרו ענין

(21) $\frac{1}{2} \frac{d}{dt} \left(\frac{1}{2} \frac{d^2}{dt^2} \right) = \frac{1}{2} \frac{d}{dt} \left(\frac{1}{2} \frac{d^2}{dt^2} \right)$

ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳು ಸರ್ಕಾರದ ವಿರುದ್ಧ ದ್ವಂದ್ವೀಕರಣ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರವು ತನ್ನ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಸರ್ಕಾರವು ತನ್ನ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ.

ਸਰਸਵਤੀ ਨੂੰ ਚੰਦਰਕਾਂਤ ਦੇ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ (22) ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਸਮੇਤ 1500-1500

[illegible]

(16) Denâ-ich, aêgh khûrishn dârishn î âsrûvân madam vâstryôshân (17) Denâ-ich, aêgh âr'zûg pavan râmishn va zôr î mardûmân min Hvardad Amûrdad gaôspend. (18) Madam stakhmagîh î aeshma va arêshga va nasînishn î kolâ 2 pavan Bûndag-mînishnih va Vohûman-dârîh. (19) Denâ, aêgh : "Li kard yasharâyîh daêna vandag î a-ham-dahishn, va hamâg mardûm nafshâ tanû baên ôl zak vandag kûnishn ; ajash amargîh akâmag kh'ahishn hamâg mardûm kâmag khûdâyîh, va hamâi sûdîh ajash yehevûnêd." (20) Denâ-ich, aêgh zak gaôspendân pâhrij tarsagâsîh Aûharmazda haît.

(21) Madam rabâih î yasharâyih denâ-ich, aêgh ajash zerkhûnî-hait, avash kh'ahishnân avartûm pâdakhshâyih baên zak î pâhlûm ahvân; bavîhûnastan î mardûmân zak rabâih. (22) Madam stâyishn î frashagard zimân denâ-ich, aêgh pavan zak zimân zak î padash gûmânig havând, hamâg ôl î

[illegible]

(28) $\frac{1}{x^2} = x^{-2}$ $\frac{d}{dx} x^{-2} = -2x^{-3} = -\frac{2}{x^3}$

(29) $\frac{d}{dx} \frac{1}{x^2} = -\frac{2}{x^3}$

CHAPTER XLI., VARSHT-MÂNSAR NASK.

[illegible]

(27) *Va denâ-ich, aêgh pavan zak akh akhtâ pavan ham-kâmagih lâlâ vabîdûnând, aêgh pavan ham-dâlistân î kh'êtûgdas vabîdûnând; va pêsh nêmag î rûj lâlâ zerkhûnd raôshan pavan miyân î rôê, bûland, navêndag, arûs, va rôshan, frâj paêdâg, 3 naêzag bâlâi, mûn dêrangih î 3 nâi, pavan lâlâih lâlâ vakhsênd; va âkhar min naêmag î yôm rânagih âmûkhtênd; drûj barâ debrûnând î khaye-bîd pêsh.*

(28) Madam ayivîyâsâûganênd aôgh kh^vêshkârîh vabîdûnând,
va aêdûn harvispa nêvag havând pavan khadituntan.

(29) Pâhlûm haît âvâdîh yasharâyih.

XII. (1) 19-ûm fargard, *Ad-mâg-yâv*, madam pânağih i pânağ òl pânağih nîyâzân i frashagard. (2) Madam hêmnuninidan lâ-shâyaidan i òlâ-shân mûn òl bûn chim i hêmnunishn

כלל אשור וזו כד עט ואתאשר מוטאשר וזו א שטאשר
(14) עט וזו עטאשר עטאשר עטאשר

CHAPTER XLII., VARSHT-MĀNSAR NASK.

(1) לא כלל אשור וזו כד עט ואתאשר מוטאשר וזו א שטאשר
אשור וזו א שטאשר וזו א שטאשר וזו א שטאשר (2) אשור וזו א שטאשר
אשור וזו א שטאשר וזו א שטאשר וזו א שטאשר וזו א שטאשר
אשור וזו א שטאשר וזו א שטאשר וזו א שטאשר וזו א שטאשר
(3) אשור וזו א שטאשר וזו א שטאשר וזו א שטאשר וזו א שטאשר
אשור וזו א שטאשר וזו א שטאשר וזו א שטאשר וזו א שטאשר
אשור וזו א שטאשר וזו א שטאשר וזו א שטאשר וזו א שטאשר
אשור וזו א שטאשר וזו א שטאשר וזו א שטאשר וזו א שטאשר

Zarātūshštra pavan mizd i ash bavîhûnast, khûrsandinîdan i padash.

(14) Haît yasharâyîh âzâdîh pâhlûm.

XLII., (1) 20-ûm fargard, *Kad-môî-ravag*, madam bavîhûnastan i kadârch-î ôl rûbân tûshag, va pavan gûbishn i Shatravir ôl Zarātūshštra, aêgh: “Aêdûn mîn-âe, Spîtâmân! aêgh Aûharmazda lak aiyyârinêd.” (2) Dena-ich, aêgh dâmân i Aûharmazda pavan Hvardad zîvênd, pavan Amerdad amargîhênd, va pavan Spendarmad Aûharmazda bûndag-mînishnih, afash pavan Shatraver pavan khûdai yakhsenund.

(3) Madam bavîhûnastan i kh’âstag min frârûnîh; va denâ-ich, aêgh mûn min frârûnîh bavîhûnêd zak i min stakhmagîh i saritarân, ayôv hân paîtiyârag râi aôbash lâ ayâvêd, adîn-ash pavan mainûg göharig zak mizd yehabûnd, mas shapîr min zak

מַעֲרֹהֶנָּה (4) וְכַּח מַעֲרֹהֶנָּה עֲלֵמָהּ וְכַח עֲלֵמָהּ עֲלֵמָהּ
 טַהֵר עֲלֵמָהּ טַהֵר טַהֵר וְכַח טַהֵר עֲלֵמָהּ וְכַח טַהֵר
 וְכַח טַהֵר עֲלֵמָהּ טַהֵר טַהֵר טַהֵר טַהֵר טַהֵר טַהֵר

(5) כַּח טַהֵר עֲלֵמָהּ וְכַח טַהֵר עֲלֵמָהּ טַהֵר טַהֵר טַהֵר
 טַהֵר טַהֵר טַהֵר טַהֵר טַהֵר טַהֵר טַהֵר טַהֵר טַהֵר טַהֵר
 טַהֵר טַהֵר טַהֵר טַהֵר טַהֵר טַהֵר טַהֵר טַהֵר טַהֵר טַהֵר
 טַהֵר טַהֵר טַהֵר טַהֵר טַהֵר טַהֵר טַהֵר טַהֵר טַהֵר טַהֵר
 טַהֵר טַהֵר טַהֵר טַהֵר טַהֵר טַהֵר טַהֵר טַהֵר טַהֵר טַהֵר
 טַהֵר טַהֵר טַהֵר טַהֵר טַהֵר טַהֵר טַהֵר טַהֵר טַהֵר טַהֵר

(7) כַּח טַהֵר עֲלֵמָהּ וְכַח טַהֵר עֲלֵמָהּ טַהֵר טַהֵר טַהֵר
 טַהֵר טַהֵר טַהֵר טַהֵר טַהֵר טַהֵר טַהֵר טַהֵר טַהֵר טַהֵר
 טַהֵר טַהֵר טַהֵר טַהֵר טַהֵר טַהֵר טַהֵר טַהֵר טַהֵר טַהֵר
 טַהֵר טַהֵר טַהֵר טַהֵר טַהֵר טַהֵר טַהֵר טַהֵר טַהֵר טַהֵר
 טַהֵר טַהֵר טַהֵר טַהֵר טַהֵר טַהֵר טַהֵר טַהֵר טַהֵר טַהֵר
 טַהֵר טַהֵר טַהֵר טַהֵר טַהֵר טַהֵר טַהֵר טַהֵר טַהֵר טַהֵר

kh'âstag. (4) Va madam göspend ar'jânig î ðlâ âratêshâtâr, mûn dâd frârûn ađj, pavan kâm î yazadân aîyyârih, va sûd î Airân, zanishn kastârih î ana-Airân yakhsenunêd.

(5) Madam gareftârih î mardûm pavan andar'z farmân î yazadân râyinîdan, hand-çhand-shân min yazadân pavan dânishn zôr aîyyâr haît; kh'êshînîdan zak-ghân zak î pâhlûm ahvân pavan râyinîdan î zak andar'z farmân. (6) Madam aîyyârih î yasharûbân pavan vidâr ðl zak î pâhlûm ahvân min mainûg î dânâgîh, î khûdâyîh, râdih, râstîh, Yasharâishvang va Haðma yêzata.

(7) Madam ehim î gâm 3 min zôta-gâs, Avistâg gûbishnihâ, frâj sajîtûntan î zôta, âkhar min yasht pavan âtâsh rôêshâ, pavan parvâchishn ðl mayâ zôhar-barishnih; lâla hanjîdan î amêšûspendân hamâi hanjaman î ham-pûrsagîh î Zaratûshtra rôêshâ, pavan 3 gâm min zimîg ðl hvar-shêd pâyag, pavan hûmata, hû-ðkhta, hûvarshta.

[illegible][illegible][illegible]

brâhmag fradîpîh, va âshkârag kadbâih, va vîshûft hêmunîshn
padîhîh yehamtûnêd.

(11) Va madam pasākhtan î mardûm stihîg pavan-ich tanû-î-pasîn pavan âtâsh va âsin î vidâkht ; pavan stih bûkht va airikht î madam dinâ padash paçdâg yehevûnt ; pavan tanû-î-pasîn dravandân rêshînûdan, yasharûbân râminûdan. (12) Madam karîntantan î Vohûman Ashaavhigta ôl aîyyârîh pavan-ich bîm min dravandân, va madam kh'êshînûdan î zak î pâhlûm ahvân pavan yasharûyîh aê-vâch. (13) Va denâ-ich, aêgh hû-yâtûnishnûh ôl garôdemâna gabrâân haît î yasharûbân ; lâ aîsh min dravandân yâtûnishn.

(14) Madam dūshmanih i Kaī vâp-i Akht, dūsh-dîn-i tem
ahû, ōl Zaratūshtra, va shiglinīdan i ōlā, afash ham-gūnagān
dravandān, pavan zak i Zaratūshtra vēih, va dūsh-hūgih i
kādā ōlā-shān. (15) Madam bastagih i Kaī va Karap mānīshn

וְלִמְשָׁר עֲשֵׂה לְעֵלְיָא נְמָג, וְזַק יִזְרָאֵשְׁתְּרָא חַמְ-עִימ רְאִי
 וּמִסְכְּרָא וְזַק יִזְרָאֵשְׁתְּרָא חַמְ-עִימ רְאִי וּמִסְכְּרָא
 וּמִסְכְּרָא וְזַק יִזְרָאֵשְׁתְּרָא חַמְ-עִימ רְאִי

(20) חַמְ-עִימ רְאִי וְזַק יִזְרָאֵשְׁתְּרָא חַמְ-עִימ רְאִי וּמִסְכְּרָא
 וּמִסְכְּרָא וְזַק יִזְרָאֵשְׁתְּרָא חַמְ-עִימ רְאִי וּמִסְכְּרָא
 וּמִסְכְּרָא וְזַק יִזְרָאֵשְׁתְּרָא חַמְ-עִימ רְאִי וּמִסְכְּרָא
 וּמִסְכְּרָא וְזַק יִזְרָאֵשְׁתְּרָא חַמְ-עִימ רְאִי וּמִסְכְּרָא
 וּמִסְכְּרָא וְזַק יִזְרָאֵשְׁתְּרָא חַמְ-עִימ רְאִי וּמִסְכְּרָא
 וּמִסְכְּרָא וְזַק יִזְרָאֵשְׁתְּרָא חַמְ-עִימ רְאִי וּמִסְכְּרָא
 וּמִסְכְּרָא וְזַק יִזְרָאֵשְׁתְּרָא חַמְ-עִימ רְאִי וּמִסְכְּרָא
 וּמִסְכְּרָא וְזַק יִזְרָאֵשְׁתְּרָא חַמְ-עִימ רְאִי וּמִסְכְּרָא

(22) חַמְ-עִימ רְאִי וְזַק יִזְרָאֵשְׁתְּרָא חַמְ-עִימ רְאִי וּמִסְכְּרָא

CHAPTER XLIV., VARSHT-MĀNSAR NASK.

(1) חַמְ-עִימ רְאִי וְזַק יִזְרָאֵשְׁתְּרָא חַמְ-עִימ רְאִי וּמִסְכְּרָא
 וּמִסְכְּרָא וְזַק יִזְרָאֵשְׁתְּרָא חַמְ-עִימ רְאִי וּמִסְכְּרָא
 וּמִסְכְּרָא וְזַק יִזְרָאֵשְׁתְּרָא חַמְ-עִימ רְאִי וּמִסְכְּרָא

dravandân pêsh lêlyâ nêmag, i zak i Zarathûshtra ham-ehim râi
 bûrdan; va aûshmûrdan i zak i Aûharmazda dâd, pavan yazadân
 aûrvâkhman, va kh'êshînîdan zyash zak i pâhlûm ahvân.

(20) Madam spûrîgih i Zarathûshtra pavan far'ânagih bûn
 bûndag mînišnîh, va afzûnîgih ajash; sâman-ieh dânišn
 bar-ieh i haît khûdâyîniðan i Vohûman pavan tanû-afzâr,
 afzâyîniðan i gêhân pavan yasharâyîh. (21) Madam pâhlûmîh
 i âyazîshn va nîyâyîshn i Zarathûshtra, avartarîh zyash
 pâd-dahîshn; andar'z aûbash pavan yashtan i Aûharmazda
 avartûmîhâ, va kâdâ yazadân pavan zak i nafshâ shem
 chigûn-shân rabâih.

(22) Haît âzâdîh yasharâyîh pâhlûm.

XLIV. (1) 22-ûm fargard, *Vahishtôk-tsht*, madam kh'ahîshnân
 pâhlûmîh i vêh-daëna, afash âgâsîh. (2) Madam mad

[illegible][illegible]

i daēna Mazdayasna padash yehvūntan, pavan vakhshishn
i yasharâyih, va vānishn drûj kâdâ, kirfag va sūd i min
rabâih i daēna-ash baen gēhân yehvūnt yehvūnêd, va ham
sepâsih, va rabâ-gâsih zyash latamâ tamâ.

(6) Madam nîshân î ôlâ-shân î far'jâm vaêrâstâr va aôbâm ârâstâr; denâ-ich, aêgh: "Paêdâgîh ôlâ-shân havând, Spîtâmân Zaratûhshtra! mûn denâ frashagard vabîdûnâfid baên ahvân; nigîrîdâr ôlâ-shân havând, kam-bêsh pavan gôkhrûnîh, bûndag mûnîshn, aêgh amatshân paêm yehamtûnêd, barâ gûkârênd; la ôlâ-shân bîm va âzâr, va zak-ich î kadbâ gûbîshn î arâst ôlâ-shân lâ yemellûnd, pavan yasharâyîh-kh'ahîshnîh mûn havând yasharûb. (7) Madam dakhshag î ôlâ-shân far'jâm vîshûp aôbâm paîtîyâr; denâ-ich, aêgh: "Paêdâgîh ôlâ-shân havând, Spîtâmân • Zaratûhshtra! mûn havând ahvân merenchînîdâr", têz darmân

ולחם מן המן שם כחם כחם מן המן ושליו ושליו
 ושליו מן המן שם כחם מן המן ושליו ושליו
 שם כחם מן המן ושליו ושליו ושליו ושליו
 ושליו מן המן שם כחם מן המן ושליו ושליו

(8) ושליו ושליו ושליו ושליו ושליו ושליו
 ושליו ושליו ושליו ושליו ושליו ושליו
 ושליו ושליו ושליו ושליו ושליו ושליו
 ושליו ושליו ושליו ושליו ושליו ושליו
 ושליו ושליו ושליו ושליו ושליו ושליו
 ושליו ושליו ושליו ושליו ושליו ושליו
 ושליו ושליו ושליו ושליו ושליו ושליו
 ושליו ושליו ושליו ושליו ושליו ושליו

(10) ושליו ושליו ושליו ושליו ושליו ושליו
 ושליו ושליו ושליו ושליו ושליו ושליו
 ושליו ושליו ושליו ושליו ושליו ושליו
 ושליו ושליו ושליו ושליו ושליו ושליו

ǒlâ-shân havând; aêgh zûd zûd khahîd yehevûnd, va avârûn
 garân mân pavan gûkhrûnîh; lâ bûndag mînîshn havând,
 aêgh-shân paêm gûkârdan lâ tûbân; bîm ǒlâ-shân a-ghâr, zak-ich
 î kadbâ gûbishn î arâst ǒlâ-shân râi yemellûnd, pavan
 yasharâyîh kh'ahîshnîh mûn havând yasharûb."

(8) Madam drûj kâmagîh, va drûj aîyyârih, va drûj shnây-
 înidârih î zak î shaêdân paêtâmbar, va âzârdârih zyash dâm î
 Aûharmazda pavan-ich ana-sachîshn î gar'zênd; va khshûp î
 min zak î ǒlâ fradîftârihâ gûbishn baên gêhân; padvastan
 î aôbash zak î shkaft va têz marg, va zak î garân-tûm
 dûshhûig pâdfrâs. (9) Madam ǒlâ-shân ǒlâ dravand pasûpâi va
 aîyyâr yasharâyîh zadârihâ, va pavan-ich frêh-daênaiîh i gêhân
 merenchînîdârih, va rûbân dravand-garîh pavan far'jâm.

(10) Madam gadâ î ǒlâ î hû-khûdâi gabrâ vîshûpîshn
 madan, va gehân dâm az yazadân âsûdan, denâ-ich yemellûnêd,

[illegible]

CHAPTER XLV., VARSHT-M^ANSAR NASK.

(1) အိန္ဒိယ နိုင်ငံ၏ အရှေ့ဘက်တွင် ရှိသော ဘင်္ဂလား ဝိသေယပြည်တွင် နေထိုင်သော မုဆိုး ခုနစ်ရာခန့်ရှိသည်။
 (2) ဘင်္ဂလား ဝိသေယပြည်တွင် နေထိုင်သော မုဆိုး ခုနစ်ရာခန့်ရှိသည်။

aēgh: “Dûshîh nîrûgînîdâr va beshîshn ârâstâr, aēgh dard
beshîshn baên gēhân rûbâg valîdûnâñd, nerefsînîdâr va
âlâyîdâr havând òl yasharûbân; haît zak î yasharûb khûdâi
mûn òlâ-shân makhîtunêd, afashân hamêstârînêd, aēgh-shân min
vinâs lakhvâr yakhsenunêd, afashân pavan kâmag kaênînêd;
òlâ, Âûharmazda! hanâ î lak khûdâyîh mûn òlâ î râst zivîshn
drêgûsh vehabûnêd vehîgân.

(11) Haît âzâdîh pâhlûm yasharâyîh.

XLV. (1) 23-ûmfargard, Airyaman, Airmân-kh'ahishnih: "Ôlâ lak mahîst yemellûnam, Spîtâmân! min harvispa-gûn srûbân avêzag pavan hâvand Avistâgih; denâ şhapîr ~~ma~~ min zak mûn harvispa-gûn srûbân madam-kârtaf frâj yehabûnt." (2) "Mûn Airmân-kh'ahishnih ôlâşhân aê aûşmûrênd

[illegible]

spend, pavan barâ nîyâzâgîh i Amesûs spend, rastag milayâ i
far'zânag daêna vispa-âkâsih andartûm va hangerdîgtûm
parvand, vêh-ramagtûm kerp.

(3) Tōkḥmagân tōkḥmag bakhshishnân, bûn i avârig kâdâ vêh-daêna gûbishn, бага Ahunavair bakhshishnigih. (4) Va zak i Ahunavair *ahûna-vâîr*, *ahûna* fratûm shem i madam fratûm, nâmehisht zak i min dâdâr i Aûharmazda-ieh shem, afash pasâjishn min mardûm. (5) *Mît* i haît levatâ fratûm levatâ mârig i haît *vâîr*, kâmag i ôlâ, i pavan dadîgar shemih i madam fratûm; nâmehisht kâdâ dadîgarîh i zak zyash nâmehisht chimîg, i chigûn pavan chîhar havând, dadîgar shem ângûn pavan agavinîgih yehevûnt havând. (6) Fratûm shem padvandishn mûnash yehovûnishn i haît mânsar, hambudastan mûnash yehovûnishn mad, ôl gûbishn tōkḥmagih; va bagih bakhshishnih i ajash vispa mânsarîg srâdag gûbishnih;

1. DE. ~~1st~~ —* DE. omits.—2.2. Every where ~~to~~ in the Mss., and not ~~to~~ *ddm*.—3. DE. adds :

בִּלְשָׁנְךָ וְיִשְׁרָאֵל וְיִשְׁרָאֵל עֲבָדְךָ בְּלִשְׁנֵי עֲבָדֶיךָ
 עֲבָדֶיךָ וְיִשְׁרָאֵל וְיִשְׁרָאֵל עֲבָדְךָ (10) מִן הַשָּׁמַיִם
 וְיִשְׁרָאֵל עֲבָדְךָ וְיִשְׁרָאֵל עֲבָדְךָ וְיִשְׁרָאֵל עֲבָדְךָ
 עֲבָדֶיךָ וְיִשְׁרָאֵל עֲבָדְךָ וְיִשְׁרָאֵל עֲבָדְךָ
 עֲבָדֶיךָ וְיִשְׁרָאֵל עֲבָדְךָ וְיִשְׁרָאֵל עֲבָדְךָ

(11) וְיִשְׁרָאֵל עֲבָדְךָ וְיִשְׁרָאֵל עֲבָדְךָ וְיִשְׁרָאֵל עֲבָדְךָ

(12) וְיִשְׁרָאֵל עֲבָדְךָ וְיִשְׁרָאֵל עֲבָדְךָ וְיִשְׁרָאֵל עֲבָדְךָ
 וְיִשְׁרָאֵל עֲבָדְךָ וְיִשְׁרָאֵל עֲבָדְךָ וְיִשְׁרָאֵל עֲבָדְךָ
 וְיִשְׁרָאֵל עֲבָדְךָ וְיִשְׁרָאֵל עֲבָדְךָ וְיִשְׁרָאֵל עֲבָדְךָ
 וְיִשְׁרָאֵל עֲבָדְךָ וְיִשְׁרָאֵל עֲבָדְךָ וְיִשְׁרָאֵל עֲבָדְךָ
 וְיִשְׁרָאֵל עֲבָדְךָ וְיִשְׁרָאֵל עֲבָדְךָ וְיִשְׁרָאֵל עֲבָדְךָ
 וְיִשְׁרָאֵל עֲבָדְךָ וְיִשְׁרָאֵל עֲבָדְךָ וְיִשְׁרָאֵל עֲבָדְךָ
 וְיִשְׁרָאֵל עֲבָדְךָ וְיִשְׁרָאֵל עֲבָדְךָ וְיִשְׁרָאֵל עֲבָדְךָ

(14) וְיִשְׁרָאֵל עֲבָדְךָ וְיִשְׁרָאֵל עֲבָדְךָ וְיִשְׁרָאֵל עֲבָדְךָ

srâyêd kirfag; va amat vidâr âsûdagihâ srâyêd, aêdûn î âya-zishn ghal yehevûnêd chîgûn 10. (10) Denâ-ich, aêgh pavan ham-bajishn, vad hangerdigih î fratûm bûndagih î haît Stôta-Yast yazêd, chîgûn yasht î navag-nâvar yehevûnêd baên zak yôm rûbân î ôlâ î yashtâr 3 bâr baên garôdemân vidârênd.

(11) Madam garân vinâsîh î avidâr î bagân Ahunavair.

(12) Va denâ-ich, aêgh-ash baên Âûharmazda hêrih, chîgûn fratûm dâm kard, kard yehevûnêd, mûn tanû pavan bûndagih ôl ôlâ î dahyûpad, pavan hâvishtih ôl ôlâ î dâêna dastôbar yehabûnêd; hanâ râi mâ ôlâ-shân pavan stih ahûih va ratûih ânâyad havând. (13) Ôlâ î avartûm ahû va ratû dâdâr Âûharmazda; va min ham-ehim amat hêrih î ôlâ-shân kard, zak î dâdâr Âûharmazda, chîgûn fratûm dâm kard, kard yehevûnêd. •

(14) Denâ-ich, aêgh-ash tanû pavan malkâân malkâ bandagih

'טאָסן און אַלע אַנדערע זאַכן וואָס זײַנען
 אַלע אַרומ אַלע אַרומ אַלע אַרומ
 אַלע אַרומ אַלע אַרומ אַלע אַרומ אַלע אַרומ
 אַלע אַרומ אַלע אַרומ אַלע אַרומ אַלע אַרומ
 אַלע אַרומ אַלע אַרומ אַלע אַרומ אַלע אַרומ

(15) אַלע אַרומ אַלע אַרומ אַלע אַרומ אַלע אַרומ
 אַלע אַרומ אַלע אַרומ אַלע אַרומ אַלע אַרומ
 אַלע אַרומ אַלע אַרומ אַלע אַרומ אַלע אַרומ
 אַלע אַרומ אַלע אַרומ אַלע אַרומ אַלע אַרומ
 אַלע אַרומ אַלע אַרומ אַלע אַרומ אַלע אַרומ
 אַלע אַרומ אַלע אַרומ אַלע אַרומ אַלע אַרומ
 אַלע אַרומ אַלע אַרומ אַלע אַרומ אַלע אַרומ
 אַלע אַרומ אַלע אַרומ אַלע אַרומ אַלע אַרומ
 אַלע אַרומ אַלע אַרומ אַלע אַרומ אַלע אַרומ
 אַלע אַרומ אַלע אַרומ אַלע אַרומ אַלע אַרומ

dāshtan āmūkht yehevûnêd, mûn bûn pavan kh'êshih
i Aûharmazda dârêd; hanâ râi, mâ amat bûn pavan kh'êshih
i Aûharmazda dâsht, Aûharmazda madam nafshâ hat hû-khûdâi
kard yehevûnêd, zak î aêdûn nivârihâit, amat stih-ich Aûhar-
mazda âvâvad, pavan khûdâi yakhsenunêd, va amat dahishn
âmūkht yehevûnêd.

(15). *Denâ-ich, aêgh-ash zak î Vohûman mizd kh'êshînîd*
yehevûnêd mûn mendavam î frârûn dakhshaginêd, mûn-ich
drenjishn î frârûn yemellûnêd, mun-ich ôl mardûm pâhlûm
pâhrêj î min vinâs âmûjêd. (16) Hanâ râi, mâ frârûn men-
davam dakhshaginîdan, dânnâgihâ drenjishn gûftan, va pâhrêj î
min vinâs chîgûn stihîhâ mâhmânih pavan shapîr mardûm,
mainûgihâ min Amesûspendân, avîrtai Vohûman padash râyînî-
dâr; va min ham-chim, mûn ham-hûnar padash haît levatâ
Vohûman ham-kirfag, va kirfag pasîjag ham-mizd yehevûnêd.

[illegible][illegible]

(17) Va denâ-ieh, aêgh-ash khûdâyîh òl Aûharmazda yehabûnt yehevûnêd mûn zak vabîdûnayên, min *Tad Mazdâ Tavâ khshathrem* paêdâg, afašh Zend î denâ: “ôlâ, Aûharmazda! hanâ î lak khûdâyîh î mûn ôlâ î râst zîvîšn, drêgûšh, va âshna, yehabûnt bûjîšn.” (18) Hanâ râi, mâ Aûharmazda khûdâyîh òl stîh avîrtar bûkhtârih î drêgûšhân dâmân min khayebîd lâ yehabûnt; va madam chim î mûn zôr î khûdâyîh òl drêgûšhân bûjînîdârih—î padvastag kâm î Aûharmazda madam khûdâyîh râyinîdan,—va khûdâyîh òl Aûharmazda yehabûnt yehevûnêd.

(19) Denâ-ich, aêgh-ash drêgûshân pavan bûkhtârih i min paîtîyârag ayyârînîd yehevûnêd, mîn dûstîh ôl Spîtâ-mân bûjihênd; paîtîyârag-âomandîh i dâmân daêna rûhâgîh pavan daêna bûrdârîh; va dûst i Spîtâmân ayyâr i daêna bûrdârân yehevûnêd. (20) Va madam baên yehtûntagîh i dâmân khaya-bid min, barâ, avî-chârih i Spenâg-Mainûg ajash.

הללאל שון מרדבועלע שפא שפאלען ש-טאנען און שפאלען-
 ועלען א שפאלען ווען און שפאלען שון מרדבועלע שפאלען א
 ש-טאנען עטל ווען און שפאלען א מרדבועלע שפאלען
 שפאלען מרדבועלע שפאלען (3) א שפאלען שפאלען ווען
 שפאלען שפאלען שפאלען .

(4) און און שפאלען שפאלען שפאלען שפאלען שפאלען
 שפאלען און שפאלען שפאלען שפאלען שפאלען שפאלען
 שפאלען שפאלען שפאלען שפאלען שפאלען שפאלען
 שפאלען שפאלען שפאלען שפאלען שפאלען שפאלען
 שפאלען שפאלען שפאלען שפאלען שפאלען שפאלען
 שפאלען שפאלען שפאלען שפאלען שפאלען שפאלען

(5) שפאלען שפאלען שפאלען שפאלען שפאלען שפאלען

*mardûm pavan kh'êshkârih, amat âmûjêd yakhsenunêd; mâ
 ehîgûn kh'êshkârih î hamâg kirfag ôlâ mûn mardûm pavan
 kh'êshkârih âmûjêd va yakhsenunêd; ash kirfag mizd î
 mardûm min kh'êshkârih kh'êshînîdan shâyênd kh'êshînîd
 yehevûnêd. (3) Va denâ-ich, aêgh-ash ôl kolâ kirfag rûbâgîh
 yehabûnt.*

(4) *Zak î kirfag-shnâs, va kh'âstâr padash, azân â-khanîd-
 inîd yehevûnêd; mûn pâdakhshâyîh pavan frârûnîh yakhsenu-
 nêd, avîrtar pavan kirfag-garân mizdînîdan; va mûn-ich vijîr
 va dâtôbarîh râst vabîdûnayên, avîrtar pavan bajag-gar
 pûhalînîdan, va min. pâdîrângarîh î kirfag spûkhtan; va
 mûn-ich mîyânjîgîh dânnâgîhâ vabîdûnayên avîrtar pavan khûp
 râyînîdârîh î gêhân.*

(5) *Yasharâyîh âzâdîh haît pâhlûm.*

לְהַשְׁמִיעַ אֶל הַמַּלְאָכִים וְלִשְׁמֹעַ מִן הַמַּלְאָכִים
 וְלִשְׁמֹעַ מִן הַמַּלְאָכִים וְלִשְׁמֹעַ מִן הַמַּלְאָכִים
 וְלִשְׁמֹעַ מִן הַמַּלְאָכִים וְלִשְׁמֹעַ מִן הַמַּלְאָכִים
 וְלִשְׁמֹעַ מִן הַמַּלְאָכִים וְלִשְׁמֹעַ מִן הַמַּלְאָכִים
 וְלִשְׁמֹעַ מִן הַמַּלְאָכִים וְלִשְׁמֹעַ מִן הַמַּלְאָכִים

(7) וְלִשְׁמֹעַ מִן הַמַּלְאָכִים וְלִשְׁמֹעַ מִן הַמַּלְאָכִים
 וְלִשְׁמֹעַ מִן הַמַּלְאָכִים וְלִשְׁמֹעַ מִן הַמַּלְאָכִים
 וְלִשְׁמֹעַ מִן הַמַּלְאָכִים וְלִשְׁמֹעַ מִן הַמַּלְאָכִים
 וְלִשְׁמֹעַ מִן הַמַּלְאָכִים וְלִשְׁמֹעַ מִן הַמַּלְאָכִים
 וְלִשְׁמֹעַ מִן הַמַּלְאָכִים וְלִשְׁמֹעַ מִן הַמַּלְאָכִים

(8) וְלִשְׁמֹעַ מִן הַמַּלְאָכִים וְלִשְׁמֹעַ מִן הַמַּלְאָכִים
 וְלִשְׁמֹעַ מִן הַמַּלְאָכִים וְלִשְׁמֹעַ מִן הַמַּלְאָכִים

râminîdâr i aîshân, ðlâ pavan var'zîdan zyash tarsagâsih
 râminîdan chimîg; va amat aêdûn râminîdârîh i ðlâ aîsh,
 kirfag i dâdig râminîdârân râminîdan kh'êshinîdan yehevûnêd.
 (6) Va denâ-ich, aêgh-ash khratû i Vohûman rûbâgînîd mûn
 milayâ pavan Vohûman yemellûnêd; hanâ râi, mâ khratû
 Vohûmanîg, afash rûbâgîh pavan milayâ avîrtar.

(7) Va denâ-ich, aêgh-ash frâkhûih va shnâyishn i gaôspen-
 dâan âmûkht yehevûnêd mûn gaôspend zyash baên dârishn
 khûp yakhsenunêd; hanâ-cha râi, min amargânîhâ aêdûn ghal
 mûn gaôspend zyash baên dârishn khûp yakhsenunêd, ash
 ajash sûd râmishn vindêd; aîshân mûn zak vindishn khadîtund,
 hâvand-ich i ðl nafshâ sûd râmishn râi, gaôspend khûp dâsh-
 tan madam âmûkhtênd.

(8) Va denâ-ich, aêgh-ash nêvagîh ðl nêvagîh i 'ar'jânîg
 yehabûntan âmûkht yehevûnêd mûn nêvagîh zyash haît pavan

[illegible]

pavan padvâz yazadân ghal râmênd; hanâ-cha râi, mî min farmân min daêna barâ yehabûnt mâhmânih i yêzat frâî ûnih baên gêhân min zak barâ, va dahishn i râs i âzâdih min yazadân ôl mardûmân, pavan-ich padvâzishn i ayâftân yehevûnêd; mardûm padash avîg-gûmântar yehevûnd, va pavan yazadân vêsh hêmnund. (12) Va denâ-ich, aêgh-ash rûbân baên garôdemân yehabûnt yehabûnt yehevûnêd, min mendavam ôl ôlâ yehabûnt mûn yazadân shapîrân stâyêd; hanâ-cha râi, mî pavan-ich râdih i pavan kh^hâstâg, va dahishn-i, râs ôl garôdemân paêdâg; mendavam ôl stâidârân i yazadân shapîrân yehabûnt rabâtar râdih. (13) Va denâ-ich, aêgh-ash tarsagâsih i tarsagâsih niyâzagân kard yehevûnêd mûn vâchag ôl shapîrân qhâshêd; hanâ-cha râi, mâ ôlâ i shapîr âmûg i daêna pavan tarsagâsih, va sûd va râmishn i yazdân shapîrân ôl kâr debrûnayên.

1-1. DE. ~~1400~~ 140-2. DE. omits.—2a. DE. 14-3. DE. adds ::

—4. DE. 18000

[illegible]

nîrûg-âômandînêd, va daêna rûbâgîh pavan daêna bûrdârân
vehevûnêd.

(23) Denâ-ich, aêgh mûn mardûm pavan kîr-fag-kardan
garemoğ barâ vabîdûnayên, ash mîzd-ich î kîr-fag ôl mardûm
râdînîd yehevûnêd; hanâ-cha râî, mâ bûn dâdâr bar dâdâr-ich
yehevûnêd. (24) Denâ-ich, aêgh madam amargân mardûm
sepâs, mûn frârûn kâmân aîyyâr, va mûn-ich dâm pavan
frârûnîh parvardârih, va mûn-ich handûzishn min frârûnîh;
hanâ-cha râî, mâ mûn frârûn-kâmân aîyyâr vakhshîn-
îdâr î frârûnîh baên gêhan; va mûn dâm pavan frârûnîh,
parvardârih abîdarîh kardâr î dâmân; mûn handûzishn min
frârûnîh frâkhû-gar î gêhan yehevûnêd. (25) Denâ-ich,
aêgh mûn ôl î a-dâd aîyyârînêd, ash ôl khvâstârân zak
zya-shân âvâyishnîg yehabûntan âmûkht yehevûnêd. (26)
Zak î a-dâd aîyyârînîdan denâ yehevûnêd, chîgûn shatra, va
rûdastâg, va matâ, (va) dûdag kardan. Vishtâspân* mân
kadag, va dâêza, va garpûstîh, va khân î kâr-dihgân

וְהָיָה כִּי יִשְׁמַע ה' אֶת-קוֹלִי וְיִשְׁמַע ה' אֶת-קוֹלִי
 וְיִשְׁמַע ה' אֶת-קוֹלִי וְיִשְׁמַע ה' אֶת-קוֹלִי
 וְיִשְׁמַע ה' אֶת-קוֹלִי וְיִשְׁמַע ה' אֶת-קוֹלִי
 וְיִשְׁמַע ה' אֶת-קוֹלִי וְיִשְׁמַע ה' אֶת-קוֹלִי
 וְיִשְׁמַע ה' אֶת-קוֹלִי וְיִשְׁמַע ה' אֶת-קוֹלִי
 וְיִשְׁמַע ה' אֶת-קוֹלִי וְיִשְׁמַע ה' אֶת-קוֹלִי
 וְיִשְׁמַע ה' אֶת-קוֹלִי וְיִשְׁמַע ה' אֶת-קוֹלִי

(28) וְיִשְׁמַע ה' אֶת-קוֹלִי וְיִשְׁמַע ה' אֶת-קוֹלִי
 וְיִשְׁמַע ה' אֶת-קוֹלִי וְיִשְׁמַע ה' אֶת-קוֹלִי
 וְיִשְׁמַע ה' אֶת-קוֹלִי וְיִשְׁמַע ה' אֶת-קוֹלִי
 וְיִשְׁמַע ה' אֶת-קוֹלִי וְיִשְׁמַע ה' אֶת-קוֹלִי
 וְיִשְׁמַע ה' אֶת-קוֹלִי וְיִשְׁמַע ה' אֶת-קוֹלִי
 וְיִשְׁמַע ה' אֶת-קוֹלִי וְיִשְׁמַע ה' אֶת-קוֹלִי
 וְיִשְׁמַע ה' אֶת-קוֹלִי וְיִשְׁמַע ה' אֶת-קוֹלִי

(29) וְיִשְׁמַע ה' אֶת-קוֹלִי וְיִשְׁמַע ה' אֶת-קוֹלִי

dâshtan; va râs î shkastag vaêrâstaa, va pûhal î madam
 rûdihâ bastan, ûd va kadas va jôi râyînîdan, avîrân
 âvâdânîdan, avârig mendavam zyash âsânîh va sûd î
 mardûm, ajash baên gêhân dêr-padâi yehevûnêd kardan.
 (27) Va mûn denâ mendavam vabîdûnayên, ash zak-ich î
 âkhar zerkhûnêd aîyyârîdan, zak î sûd-âdmandtar menda-
 vam mardûm âvâyishnîg kardan, va ôl-ich aîshân kardan,
 âmûkht yehevûnêd.

(28) Denâ-ich, aêgh mainûgîh zak ôl î Âûharmazda châsht
 yehevûnêd, mûn khratû ôl ôlâ mûn khratû; aêgh gaôshâôg-
 srûd ôl ôlâ âmûjêd, mûn âsn-khratû nêvag; hanâ-cha râi,
 mâ mainûg hanâ zyash ôl kh'êshîh mad yekavîmûnêd, î haît
 gôshâô-srûd-khratû, ash ôl Âûharmazda zâg-î haît, âsn-khratû
 pavan afzâyîdan yehabûnt, Âûharmazda padash shnâyîd
 yehevûnêd.

(29) Hangerdig-î madam yehevûnt hastishnîh, va stî rûbishnîh,

[illegible]

CHAPTER L., BAGA NASK.

(1) $\frac{1}{2} \frac{d}{dt} \left(\frac{1}{2} m v^2 \right) = \frac{1}{2} m v \frac{dv}{dt} = \frac{1}{2} m v \frac{dv}{dt} = \frac{1}{2} m v \frac{dv}{dt}$

yehevûnêd hastishnîh; denâ-ich madam yehevûnt hastishnîh, î haît; bûn gôharig mînishn, nêvag-dahishn î shapîr va sarîtar stî, zak-ash shapîr vêhih, va zak î sarîtar sarîtarîh; va madam stî-rûbishnîh î haît mîyânag, kârîg kirfag-garîh, yashar-ûbîh, va mîzd-âşmandîh va bajag-garîh, va dravandîh, pûhal-âşmandîh; madam yehevûnêd hastishnîh, î haît afdûm; pavan khîratû râyinîdârîh î ôlâ avartûm shapîr, î vispa vasîgân bûn, qhîrîh î vêhih madam sarîtarîh, va pâdakhshâyîh î shapîrân, a-pâdakhshâyîh î sarîtarân, avêzagîhâ nivârishn î zak î shapîr dâm.

(30) Yasharâyîh pâhlûm haît âzâdîh.

L. (1) Panjûm fargard, *Khsh mâîbya*, madam denâ, aêgh-ash Gûsh-aûrvan gar'zishn lâ-yehevûnt kard yehevûnêd mûn gaospend zvasht baên dârishn khûp yakhsenunêd; hanâ-cha râi, mâ-ash gaospend afzâyîd, va aîshân âhang va

וְכֵן יִשְׁמַעְיֵאל בֶּן-נִינְוֵה וְכֵן יִשְׁמַעְיֵאל בֶּן-נִינְוֵה
 וְכֵן יִשְׁמַעְיֵאל בֶּן-נִינְוֵה וְכֵן יִשְׁמַעְיֵאל בֶּן-נִינְוֵה

[illegible]

zak î parvardâr ōl parvardag, va pânag ōl pâdag, afzâyînîdâr
 ōl afzâyishnîg.

(4) Va denâ-ich, aêgh mûn gaôspend pavan frârûnih yakhšenunêd, ash ôl yazadân yehabûnt yehevûnêd ; hanâ-cha râi, mâ amat-ash pavan frârûnih dâsht, ash kâmag î yazadân madam râyinêd ; va amat-ash kâmag î yazadân madam râyinêd, ash ôl yazadân yehabûnt yehevûnêd. (5) Denâ-ich, aêgh mûn gaôspendân gûshn pavan gâs shedkûnayên, ash gaôspend sardârînîdân-ich âmûkht yehevûnêd ; hanâ râi, mâ gûshn shedkûnishnih î gaôspendân baên gaôspend afzâyînîdârîh mâdigân kûnishn, va ôlâ î afzâyînîdâr sardârînîdân-ich î gaôspendân âmûkht yehevûnêd. (6) Denâ-ich, aêgh mûn gaôspend vad ôl bûndag vakhshishnih yehamtûnêd lâ, kûshêd, ash gaôspendân râi anbâr-ich kardan âmûkht yehevûnêd ; hanâ-cha râi, mâ min zak dâd î afzûnig gaôspendân sûd î mardûmân yehevûnêd, mardûm dûstih î ôl sûd

٧ ٨ ٩ ١٠ ١١ ١٢ ١٣ ١٤ ١٥ ١٦ ١٧ ١٨ ١٩ ٢٠ ٢١ ٢٢ ٢٣ ٢٤ ٢٥ ٢٦ ٢٧ ٢٨ ٢٩ ٣٠ ٣١ ٣٢ ٣٣ ٣٤ ٣٥ ٣٦ ٣٧ ٣٨ ٣٩ ٤٠ ٤١ ٤٢ ٤٣ ٤٤ ٤٥ ٤٦ ٤٧ ٤٨ ٤٩ ٥٠ ٥١ ٥٢ ٥٣ ٥٤ ٥٥ ٥٦ ٥٧ ٥٨ ٥٩ ٦٠ ٦١ ٦٢ ٦٣ ٦٤ ٦٥ ٦٦ ٦٧ ٦٨ ٦٩ ٧٠ ٧١ ٧٢ ٧٣ ٧٤ ٧٥ ٧٦ ٧٧ ٧٨ ٧٩ ٨٠ ٨١ ٨٢ ٨٣ ٨٤ ٨٥ ٨٦ ٨٧ ٨٨ ٨٩ ٩٠ ٩١ ٩٢ ٩٣ ٩٤ ٩٥ ٩٦ ٩٧ ٩٨ ٩٩ ١٠٠ ١٠١ ١٠٢ ١٠٣ ١٠٤ ١٠٥ ١٠٦ ١٠٧ ١٠٨ ١٠٩ ١١٠ ١١١ ١١٢ ١١٣ ١١٤ ١١٥ ١١٦ ١١٧ ١١٨ ١١٩ ١٢٠ ١٢١ ١٢٢ ١٢٣ ١٢٤ ١٢٥ ١٢٦ ١٢٧ ١٢٨ ١٢٩ ١٣٠ ١٣١ ١٣٢ ١٣٣ ١٣٤ ١٣٥ ١٣٦ ١٣٧ ١٣٨ ١٣٩ ١٤٠ ١٤١ ١٤٢ ١٤٣ ١٤٤ ١٤٥ ١٤٦ ١٤٧ ١٤٨ ١٤٩ ١٥٠ ١٥١ ١٥٢ ١٥٣ ١٥٤ ١٥٥ ١٥٦ ١٥٧ ١٥٨ ١٥٩ ١٦٠ ١٦١ ١٦٢ ١٦٣ ١٦٤ ١٦٥ ١٦٦ ١٦٧ ١٦٨ ١٦٩ ١٧٠ ١٧١ ١٧٢ ١٧٣ ١٧٤ ١٧٥ ١٧٦ ١٧٧ ١٧٨ ١٧٩ ١٨٠ ١٨١ ١٨٢ ١٨٣ ١٨٤ ١٨٥ ١٨٦ ١٨٧ ١٨٨ ١٨٩ ١٩٠ ١٩١ ١٩٢ ١٩٣ ١٩٤ ١٩٥ ١٩٦ ١٩٧ ١٩٨ ١٩٩ ٢٠٠ ٢٠١ ٢٠٢ ٢٠٣ ٢٠٤ ٢٠٥ ٢٠٦ ٢٠٧ ٢٠٨ ٢٠٩ ٢١٠ ٢١١ ٢١٢ ٢١٣ ٢١٤ ٢١٥ ٢١٦ ٢١٧ ٢١٨ ٢١٩ ٢٢٠ ٢٢١ ٢٢٢ ٢٢٣ ٢٢٤ ٢٢٥ ٢٢٦ ٢٢٧ ٢٢٨ ٢٢٩ ٢٣٠ ٢٣١ ٢٣٢ ٢٣٣ ٢٣٤ ٢٣٥ ٢٣٦ ٢٣٧ ٢٣٨ ٢٣٩ ٢٤٠ ٢٤١ ٢٤٢ ٢٤٣ ٢٤٤ ٢٤٥ ٢٤٦ ٢٤٧ ٢٤٨ ٢٤٩ ٢٥٠ ٢٥١ ٢٥٢ ٢٥٣ ٢٥٤ ٢٥٥ ٢٥٦ ٢٥٧ ٢٥٨ ٢٥٩ ٢٦٠ ٢٦١ ٢٦٢ ٢٦٣ ٢٦٤ ٢٦٥ ٢٦٦ ٢٦٧ ٢٦٨ ٢٦٩ ٢٧٠ ٢٧١ ٢٧٢ ٢٧٣ ٢٧٤ ٢٧٥ ٢٧٦ ٢٧٧ ٢٧٨ ٢٧٩ ٢٨٠ ٢٨١ ٢٨٢ ٢٨٣ ٢٨٤ ٢٨٥ ٢٨٦ ٢٨٧ ٢٨٨ ٢٨٩ ٢٩٠ ٢٩١ ٢٩٢ ٢٩٣ ٢٩٤ ٢٩٥ ٢٩٦ ٢٩٧ ٢٩٨ ٢٩٩ ٣٠٠ ٣٠١ ٣٠٢ ٣٠٣ ٣٠٤ ٣٠٥ ٣٠٦ ٣٠٧ ٣٠٨ ٣٠٩ ٣١٠ ٣١١ ٣١٢ ٣١٣ ٣١٤ ٣١٥ ٣١٦ ٣١٧ ٣١٨ ٣١٩ ٣٢٠ ٣٢١ ٣٢٢ ٣٢٣ ٣٢٤ ٣٢٥ ٣٢٦ ٣٢٧ ٣٢٨ ٣٢٩ ٣٣٠ ٣٣١ ٣٣٢ ٣٣٣ ٣٣٤ ٣٣٥ ٣٣٦ ٣٣٧ ٣٣٨ ٣٣٩ ٣٤٠ ٣٤١ ٣٤٢ ٣٤٣ ٣٤٤ ٣٤٥ ٣٤٦ ٣٤٧ ٣٤٨ ٣٤٩ ٣٥٠ ٣٥١ ٣٥٢ ٣٥٣ ٣٥٤ ٣٥٥ ٣٥٦ ٣٥٧ ٣٥٨ ٣٥٩ ٣٦٠ ٣٦١ ٣٦٢ ٣٦٣ ٣٦٤ ٣٦٥ ٣٦٦ ٣٦٧ ٣٦٨ ٣٦٩ ٣٧٠ ٣٧١ ٣٧٢ ٣٧٣ ٣٧٤ ٣٧٥ ٣٧٦ ٣٧٧ ٣٧٨ ٣٧٩ ٣٨٠ ٣٨١ ٣٨٢ ٣٨٣ ٣٨٤ ٣٨٥ ٣٨٦ ٣٨٧ ٣٨٨ ٣٨٩ ٣٩٠ ٣٩١ ٣٩٢ ٣٩٣ ٣٩٤ ٣٩٥ ٣٩٦ ٣٩٧ ٣٩٨ ٣٩٩ ٤٠٠ ٤٠١ ٤٠٢ ٤٠٣ ٤٠٤ ٤٠٥ ٤٠٦ ٤٠٧ ٤٠٨ ٤٠٩ ٤١٠ ٤١١ ٤١٢ ٤١٣ ٤١٤ ٤١٥ ٤١٦ ٤١٧ ٤١٨ ٤١٩ ٤٢٠ ٤٢١ ٤٢٢ ٤٢٣ ٤٢٤ ٤٢٥ ٤٢٦ ٤٢٧ ٤٢٨ ٤٢٩ ٤٣٠ ٤٣١ ٤٣٢ ٤٣٣ ٤٣٤ ٤٣٥ ٤٣٦ ٤٣٧ ٤٣٨ ٤٣٩ ٤٤٠ ٤٤١ ٤٤٢ ٤٤٣ ٤٤٤ ٤٤٥ ٤٤٦ ٤٤٧ ٤٤٨ ٤٤٩ ٤٥٠ ٤٥١ ٤٥٢ ٤٥٣ ٤٥٤ ٤٥٥ ٤٥٦ ٤٥٧ ٤٥٨ ٤٥٩ ٤٦٠ ٤٦١ ٤٦٢ ٤٦٣ ٤٦٤ ٤٦٥ ٤٦٦ ٤٦٧ ٤٦٨ ٤٦٩ ٤٧٠ ٤٧١ ٤٧٢ ٤٧٣ ٤٧٤ ٤٧٥ ٤٧٦ ٤٧٧ ٤٧٨ ٤٧٩ ٤٨٠ ٤٨١ ٤٨٢ ٤٨٣ ٤٨٤ ٤٨٥ ٤٨٦ ٤٨٧ ٤٨٨ ٤٨٩ ٤٩٠ ٤٩١ ٤٩٢ ٤٩٣ ٤٩٤ ٤٩٥ ٤٩٦ ٤٩٧ ٤٩٨ ٤٩٩ ٥٠٠ ٥٠١ ٥٠٢ ٥٠٣ ٥٠٤ ٥٠٥ ٥٠٦ ٥٠٧ ٥٠٨ ٥٠٩ ٥١٠ ٥١١ ٥١٢ ٥١٣ ٥١٤ ٥١٥ ٥١٦ ٥١٧ ٥١٨ ٥١٩ ٥٢٠ ٥٢١ ٥٢٢ ٥٢٣ ٥٢٤ ٥٢٥ ٥٢٦ ٥٢٧ ٥٢٨ ٥٢٩ ٥٣٠ ٥٣١ ٥٣٢ ٥٣٣ ٥٣٤ ٥٣٥ ٥٣٦ ٥٣٧ ٥٣٨ ٥٣٩ ٥٤٠ ٥٤١ ٥٤٢ ٥٤٣ ٥٤٤ ٥٤٥ ٥٤٦ ٥٤٧ ٥٤٨ ٥٤٩ ٥٥٠ ٥٥١ ٥٥٢ ٥٥٣ ٥٥٤ ٥٥٥ ٥٥٦ ٥٥٧ ٥٥٨ ٥٥٩ ٥٦٠ ٥٦١ ٥٦٢ ٥٦٣ ٥٦٤ ٥٦٥ ٥٦٦ ٥٦٧ ٥٦٨ ٥٦٩ ٥٧٠ ٥٧١ ٥٧٢ ٥٧٣ ٥٧٤ ٥٧٥ ٥٧٦ ٥٧٧ ٥٧٨ ٥٧٩ ٥٨٠ ٥٨١ ٥٨٢ ٥٨٣ ٥٨٤ ٥٨٥ ٥٨٦ ٥٨٧ ٥٨٨ ٥٨٩ ٥٩٠ ٥٩١ ٥٩٢ ٥٩٣ ٥٩٤ ٥٩٥ ٥٩٦ ٥٩٧ ٥٩٨ ٥٩٩ ٦٠٠ ٦٠١ ٦٠٢ ٦٠٣ ٦٠٤ ٦٠٥ ٦٠٦ ٦٠٧ ٦٠٨ ٦٠٩ ٦١٠ ٦١١ ٦١٢ ٦١٣ ٦١٤ ٦١٥ ٦١٦ ٦١٧ ٦١٨ ٦١٩ ٦٢٠ ٦٢١ ٦٢٢ ٦٢٣ ٦٢٤ ٦٢٥ ٦٢٦ ٦٢٧ ٦٢٨ ٦٢٩ ٦٣٠ ٦٣١ ٦٣٢ ٦٣٣ ٦٣٤ ٦٣٥ ٦٣٦ ٦٣٧ ٦٣٨ ٦٣٩ ٦٤٠ ٦٤١ ٦٤٢ ٦٤٣ ٦٤٤ ٦٤٥ ٦٤٦ ٦٤٧ ٦٤٨ ٦٤٩ ٦٥٠ ٦٥١ ٦٥٢ ٦٥٣ ٦٥٤ ٦٥٥ ٦٥٦ ٦٥٧ ٦٥٨ ٦٥٩ ٦٦٠ ٦٦١ ٦٦٢ ٦٦٣ ٦٦٤ ٦٦٥ ٦٦٦ ٦٦٧ ٦٦٨ ٦٦٩ ٦٧٠ ٦٧١ ٦٧٢ ٦٧٣ ٦٧٤ ٦٧٥ ٦٧٦ ٦٧٧ ٦٧٨ ٦٧٩ ٦٨٠ ٦٨١ ٦٨٢ ٦٨٣ ٦٨٤ ٦٨٥ ٦٨٦ ٦٨٧ ٦٨٨ ٦٨٩ ٦٩٠ ٦٩١ ٦٩٢ ٦٩٣ ٦٩٤ ٦٩٥ ٦٩٦ ٦٩٧ ٦٩٨ ٦٩٩ ٧٠٠ ٧٠١ ٧٠٢ ٧٠٣ ٧٠٤ ٧٠٥ ٧٠٦ ٧٠٧ ٧٠٨ ٧٠٩ ٧١٠ ٧١١ ٧١٢ ٧١٣ ٧١٤ ٧١٥ ٧١٦ ٧١٧ ٧١٨ ٧١٩ ٧٢٠ ٧٢١ ٧٢٢ ٧٢٣ ٧٢٤ ٧٢٥ ٧٢٦ ٧٢٧ ٧٢٨ ٧٢٩ ٧٣٠ ٧٣١ ٧٣٢ ٧٣٣ ٧٣٤ ٧٣٥ ٧٣٦ ٧٣٧ ٧٣٨ ٧٣٩ ٧٤٠ ٧٤١ ٧٤٢ ٧٤٣ ٧٤٤ ٧٤٥ ٧٤٦ ٧٤٧ ٧٤٨ ٧٤٩ ٧٥٠ ٧٥١ ٧٥٢ ٧٥٣ ٧٥٤ ٧٥٥ ٧٥٦ ٧٥٧ ٧٥٨ ٧٥٩ ٧٦٠ ٧٦١ ٧٦٢ ٧٦٣ ٧٦٤ ٧٦٥ ٧٦٦ ٧٦٧ ٧٦٨ ٧٦٩ ٧٧٠ ٧٧١ ٧٧٢ ٧٧٣ ٧٧٤ ٧٧٥ ٧٧٦ ٧٧٧ ٧٧٨ ٧٧٩ ٧٨٠ ٧٨١ ٧٨٢ ٧٨٣ ٧٨٤ ٧٨٥ ٧٨٦ ٧٨٧ ٧٨٨ ٧٨٩ ٧٩٠ ٧٩١ ٧٩٢ ٧٩٣ ٧٩٤ ٧٩٥ ٧٩٦ ٧٩٧ ٧٩٨ ٧٩٩ ٨٠٠ ٨٠١ ٨٠٢ ٨٠٣ ٨٠٤ ٨٠٥ ٨٠٦ ٨٠٧ ٨٠٨ ٨٠٩ ٨١٠ ٨١١ ٨١٢ ٨١٣ ٨١٤ ٨١٥ ٨١٦ ٨١٧ ٨١٨ ٨١٩ ٨٢٠ ٨٢١ ٨٢٢ ٨٢٣ ٨٢٤ ٨٢٥ ٨٢٦ ٨٢٧ ٨٢٨ ٨٢٩ ٨٣٠ ٨٣١ ٨٣٢ ٨٣٣ ٨٣٤ ٨٣٥ ٨٣٦ ٨٣٧ ٨٣٨ ٨٣٩ ٨٤٠ ٨٤١ ٨٤٢ ٨٤٣ ٨٤٤ ٨٤٥ ٨٤٦ ٨٤٧ ٨٤٨ ٨٤٩ ٨٥٠ ٨٥١ ٨٥٢ ٨٥٣ ٨٥٤ ٨٥٥ ٨٥٦ ٨٥٧ ٨٥٨ ٨٥٩ ٨٦٠ ٨٦١ ٨٦٢ ٨٦٣ ٨٦٤ ٨٦٥ ٨٦٦ ٨٦٧ ٨٦٨ ٨٦٩ ٨٧٠ ٨٧١ ٨٧٢ ٨٧٣ ٨٧٤ ٨٧٥ ٨٧٦ ٨٧٧ ٨٧٨ ٨٧٩ ٨٨٠ ٨٨١ ٨٨٢ ٨٨٣ ٨٨٤ ٨٨٥ ٨٨٦ ٨٨٧ ٨٨٨ ٨٨٩ ٨٩٠ ٨٩١ ٨٩٢ ٨٩٣ ٨٩٤ ٨٩٥ ٨٩٦ ٨٩٧ ٨٩٨ ٨٩٩ ٩٠٠ ٩٠١ ٩٠٢ ٩٠٣ ٩٠٤ ٩٠٥ ٩٠٦ ٩٠٧ ٩٠٨ ٩٠٩ ٩١٠ ٩١١ ٩١٢ ٩١٣ ٩١٤ ٩١٥ ٩١٦ ٩١٧ ٩١٨ ٩١٩ ٩٢٠ ٩٢١ ٩٢٢ ٩٢٣ ٩٢٤ ٩٢٥ ٩٢٦ ٩٢٧ ٩٢٨ ٩٢٩ ٩٣٠ ٩٣١ ٩٣٢ ٩٣٣ ٩٣٤ ٩٣٥ ٩٣٦ ٩٣٧ ٩٣٨ ٩٣٩ ٩٤٠ ٩٤١ ٩٤٢ ٩٤٣ ٩٤٤ ٩٤٥ ٩٤٦ ٩٤٧ ٩٤٨ ٩٤٩ ٩٥٠ ٩٥١ ٩٥٢ ٩٥٣ ٩٥٤ ٩٥٥ ٩٥٦ ٩٥٧ ٩٥٨ ٩٥٩ ٩٦٠ ٩٦١ ٩٦٢ ٩٦٣ ٩٦٤ ٩٦٥ ٩٦٦ ٩٦٧ ٩٦٨ ٩٦٩ ٩٧٠ ٩٧١ ٩٧٢ ٩٧٣ ٩٧٤ ٩٧٥ ٩٧٦ ٩٧٧ ٩٧٨ ٩٧٩ ٩٨٠ ٩٨١ ٩٨٢ ٩٨٣ ٩٨٤ ٩٨٥ ٩٨٦ ٩٨٧ ٩٨٨ ٩٨٩ ٩٩٠ ٩٩١ ٩٩٢ ٩٩٣ ٩٩٤ ٩٩٥ ٩٩٦ ٩٩٧ ٩٩٨ ٩٩٩ ١٠٠٠

râi pavan gaöspend var'zidan avîrtar tûkhshênd, afashân anbâr sâjênd.

(7) Denâ-ich, aêgh mûn haîtân ađjmandtar, aêgh ađj zak î ðlâ pavan kârtar, mûn ðl ðlâ î nafshâ rûbishn, aêgh zak î barâ ðvâyard yehabûntan barâ yehabûnêd; hanâ-cha râi, mâ nafshâ niyâzagân niyâzag dâdârih pavan dâdig mînishnîhâ yehevûnêd; va dâdig mînishnîhâ pavan âz, va varûn, va aeshma, va nang, va arêshga, avârig drûj min tanû spûjîh nîvârihaît; va drûj min tanû spûj gabrâ kârig ađj yehevûnêd. (8) Denâ-ich, aêgh pavan karîtunishn, niyâyishn ðl kirfag madan ađj-âđmandtar aîsh haît, mûn kh'âstag pavan dastôbar î aêrpadân yakhsenunêd, va mûn-ich vichîr va dâtôbarîh râst râst vabîdûna-yên, va mûn-ich shapîrân aîr tarsagâi yehevûnêd; hanâ-cha râi, mâ mardûm amargânihâ kh'âstag pavan tanû âr'zûg va râmishn dâshtan, vichîr va dâtôbarîh ðl aêgh-shân kâm saji-tûnêd kardan, aîshân ðl aîr va tarsagâi yehevûntan va amêt-ich

[illegible]

avārûn âhang; va mûn karî tunishn âyûjishn î dâena khratû
kh'âstâg pavan dastôbar î dâena yakhsenunêd, va vichîr va
dâtôbarih î râst vabîdûnayên, shapîrân air va tarsagâi yehevû-
nêd, lakhvâr nihâdâr haît î zak âhang, va mûn pavan zak
âhang lakhvâr nihâdan, padûg aôj-âômandtar aish yehevûnêd.

(9) Denâ-ich, aêgh-ash kolâ aish ðl kh'êshkârih i kadâr-ehâi pâhlûm mendavam yekavîmûninâd yehevûnêd, mûn kh'êshkârân mizd chîgûn-shân avêzag niyâzag, rûbâg yakhsenunêd; hanâ râi, mâ mardûm tanû ðl kh'êshkârih ranjînîdan mizd âr'zûg âhangînîd. (10) Va denâ-ich, aêgh mûn yông va afzâr pavan frârûnîh, adîn-ash Vohûman dâsh-tan shnâsinîd yehevûnêd; adîn-ash râi, mâ yông va afzâr pavan frârûnîh dâsh-tan aêdûn yehevûnêd, amat pavan pânağih va ayyârîh i shapîrân, zadan va vânîdan i sarîtarân, vaêrâstârîh i gêhân yehevûnêd; va denâ-ich aêdûn, amat shapîrân dûst va sarîtarân dûshmîn, va shapîrân dûstîh va sarîtarân

אֶל מִן יָזַדָּאֵן שְׁפִירָאֵן שְׂטַיְעֵד, אֶשׁ פַּוַּאן-יֶחַ גֻּבִּישְׁנִי
 גַּאֶס תַּמָּא כְּחֶשְׁתִּינִיד יֶהֱוִינֵד. (14) דֵּנָא-יֶחַ, אֶעֱגְה מִן
 אֶל אֶלָּא יֶאֱזֻנִּיגָאֵן אִמֻּגְ, אֶשׁ זִיַּאֵן יֶמִין אַנָּא-אַזְרָאִיִּי יֶפַּוַּאן
 דַּאֶנָּא מִן גֵּחַאֵן בַּסֵּת יֶהֱוִינֵד; הַנָּא-חַא רָאִי, מָא מִן זַאֵק
 אִמֻּגְ וַאֲזַאֵר יֶדַּאֶנָּא שְׂטַיְעֵד יֶאֱזַשׁ בַּאֵן גֵּחַאֵן אֶזְרָאִיִּי. (15)
 דֵּנָא-יֶחַ, אֶעֱגְה מִן אֶלָּא יֶיַשְׁרָאֻב פַּוַּאן נֶבַגִּיִּיִּי פְרָגְ אֶל
 כְּחֻדָּאִיִּי דֵּבְרֻנָּא, אֶדִּין-אֶשׁ זַאֵק יֶאֱוַרְתֻּם אִיַּיְרִיִּיִּי קַרְדֵּי
 יֶהֱוִינֵד; הַנָּא-חַא רָאִי, מָא-אֶשׁ פְּרָגְ אֶל יֶיַבָּאֵג יֶוִּנְדִּישְׁנִי
 אִימִידִיִּי יֶזַאֵק יֶאֱוַרְתֻּם נֶבַגִּיִּיִּי פַדְוַסֵּת יֶהֱוִינֵד.
 אֶדִּי אֶשְׁפִּירָאֵן יֶוִּרְוֵת-אֶשְׁפִּירָאֵן שְׂטַיְעֵד אֶשְׁפִּירָאֵן

(16) דֵּנָא-יֶחַ, אֶעֱגְה מִן תַּנֻּ פַּוַּאן בַּנְדַּגִּיִּיִּי בַרָאֵ
 אֶל אֶלָּא יֶמַחִסֵּת מַלְכָּאֵן רָאִי יֶחַבֻּנֵד, אֶשׁ רָאֵס יֶחֻ-
 מַנִּישְׁנִיִּי, וַאֲרַמִּישְׁנִיִּי אִיַּיְרִיִּיִּי, וַאֲכְחֻדָּאִיִּי דַחִישְׁנִיִּי מִן
 אֻחַרְמַזְדָּא אֶל נַפְשָׁא שְׁרִיתֻנְתֵּי יֶהֱוִינֵד; הַנָּא-חַא רָאִי,
 מָא בֻן חִיִּימ יֶנֶבַגִּיִּיִּי אַרְ'גַּאִיִּיִּיִּי יֶמַרְדֻּם מִן דַּאֲדָר,
 בַּנְדַּגִּיִּיִּי זְרַשְׁחָאֵן בַּאֵן דַּאֲדָר; וַאֲמִן זַאֵק חִיגֻן אֶלָּא יֶ

mûn yazadân shapîrân stâyêd, ash pavan-ich gûbishn
 gâs tamâ kh'êshînîd yehevûnêd. (14) Denâ-ich, aêgh mûn
 ôl ôlâ i afzûnîgân âmûj, ash ziyân i min ana-afzârih i pavan
 daêna min gêhân bast yehevûnêd; hanâ-cha râi, mâ min zak
 âmûg va afzâr i daêna sût i ajash baên gêhân afzâyêd. (15)
 Denâ-ich, aêgh mûn ôlâ i yasharûb pavan nêvagiî frâj ôl
 khûdâyân debrûnâ, adîn-ash zak i avartûm aiyyârih kard
 yehevûnêd; hanâ-cha râi, mâ-ash frâj ôl jivâg i vindishn
 aimîdîh i zak i avartûm nêvagiî padvast yehevûnêd.

(16) Denâ-ich, aêgh mûn tanû pavan bandagîh barâ
 ôl ôlâ i mahist malkâân malkâ râi yehabûnêd, ash râs i hû-
 mânishniîh, va râmishn aiyyârih, va khûdâyîh dahishniîh min
 Âûharmazda ôl nafshâ sharîtunt yehevûnêd; hanâ-cha râi,
 mâ bûn chim i nêvagiî ar'jânîgîh i mardûm min dâdâr,
 bandagîh zyashân baên dâdâr; va min zak chîgûn ôlâ i

[illegible][illegible]

rāmishn kadārchâi mûn frârûnih râi, zak-ich i frârûn dâd olâ-ich mûn dâdâr i zak i frârûn dâd i benafshâ haît Aûharmazda stâyênd. (3) Va denâ-ich, aêgh mûn milayâ i frârûn yemellûnêd, ash yazishn-ich i Vohûman kardan-ich âmûkht yehevûnêd; pavan-ich denâ ehim, hû-ehiharih va dvâyishnigih i frârûnih râi, shapûrân andâzag ajash vabîdûnd, va milayâ i frârûn yemellûnd, gûbishn i frârûn yazishnih Vohûman haît. (4) Denâ-ich, aêgh mûnash râs frârûn yazishn i ghal vabîdûnayên ajash mas yehevûnêd; hanâ-eha râi, mâ yazadân ol yazishn i pâk-haêmân, i frârûn râsân, avîrtar yeham-tûnd, va padîrênd.

(5) Dená-ieh, aêgh âmûg î daêna vakhshînîdâr yehevûnêd, mûn madam kirfag rûbâgînîdârân nêvagîh kardâr; hanâ-cha râî, mâ min nêvagîh kardârih î madam kirfag rûbâgînîdârân afzûn î kirfag, min afzûn î kirfag frêh rûbâgîh î yazadân kâm, min frêh rûbâgîh î yazadân kâm vêsh rûbâgîh

והטעם שהיה נשאל עליו למה לא יצא
לפניהם ויגיד להם שיש להם חלק
בזה העולם הזה והוא כי הם
לא היו ראוים להיות שותפים
בזה העולם הזה.

[illegible]

vakhshînîd yehevûnêd ; hanâ-cha râi, mâ sajâgân, amat-shân
sardarih yehamtûnêd, khratû-ieh i zak sardârih padash
râyînênd, levatâ gadê zak i kâr frâj vakhshêd.

(9) Denâ-ich, aêgh amat 2 râs i shapîr va saryâ zak i shapîr chînidân, ash sûd-âðmandân pavan âtâsh va âsîn var kardan aîyyârînîd yehevûnêd; hanâ-cha râi, mâ zak pavan khratû-çhashm vichînag-garîh haît, i hû-mînîsh râs, sûd-âðmandân pavan âtâsh va ayôgshûst vichîngar paêdâgînîdâr havând i bûkhtan va aîrikhtan 2 vichîngar i shapîr; amat-cha jvid âinag kâr, adîn-ich kolâ 2 pavan vichîngarîh ham-bâj, va aêvag ðl tanîd nîrûg padvastâr havând. (10) Denâ-ich, aêgh mûn zak mendavam vabîdûnayên yazadân sûd ajash, ash ðlâ i hu-dânâg pavan mînîshn, gûbîshn, va kûnîshn râst barâ vichîdan nîrûg, âðmandînîd yehevûnêd; hanâ-cha râi, mâ min yazadân sûdîhâ mendavam kardan kâmag khûdâyîh i yazadân baên gêhân; min kâmag khûdâyîh i yazadân baên gêhân apâ-

[illegible]

ash pavan-ich kerp-âînînag i mardûm nêvagih kard yehevûnêd ;
hanâ-cha râi, mâ hvarshêd pavan zak i râdân râê va gadâ
sajîtûnt, va kerp-âînînag i mardûm pavan hvarshêd dâsht
yekavîmûnêd paêdâg.

(14) Dená-ich, aêgh mûnash kh^vâst ðl mendavam î frârûn, mûn-ich shalitâih pavan frârûnih yakhsenûnêd, ash mardûm pavan frârûnih mânînîdan, va ðl mizd yensegunâ âyûkht yehevûnêd; hanâ-cha râi, mâ mûnash kh^vâst frârûn, kolâ aish râi, nêvagih bavîhûnêd—avartar kh^vâstan-î pavan nêvagih î mardûm, hastishnih mardûm pavan frârûnî kh^vâstan—va mûn zak kh^vâst bûndag chand-ash tûbân madam tûkshîd, ash kadâr-châi pavan frârûnih mânînîdan va ðl mizd mainûg âyûkhtan yehamtûnînîd yehevûnêd; va mûn shalitâih pavan frârûnih yakhsenunêd, ash mardûm î baên pâdakhshayih han-bâmînîdan pavan frârûnih mânînîd, va âmûkht va ðl kirfag âyûkht, va ðl mizd yehamtûnînîd yehevûnêd. (15) Dená-ich,

THE DĪNKARD.

BOOK NINTH—(continued.)

CHAPTER XXXII., VARSHT-MÂNSAR NASK.

(1) The tenth fargard, *Yathâ-âish*,¹ is about the renovation (of the world) in the words of Ahuramazda to Zarathushtra, thus :—" I have created the doer of the renovation, the causer of righteousness, Saôshhâns of whom mankind say that he will not come, and (yet) he will come for the righteous with that glory which becomes all-brilliance."

(2) About the close observation and making (religious) stipulation (*padmân andâkhtan*) in authorising every act of merit; this too, (is said) that the one desire of that helper² who is a producer of goodness regarding kinsmen (*nafshâîhâ*), confederates (*aîrmânîhâ*)³ (and) labourers (*vârûnîhâ*)⁴, about anything whatever, is an accomplisher of the will and a friend of Ahuramazda; and the (good) spirit lodging in him is not deceived by him. (3) And advice about keeping distance (*dûrîh*) from him in whom similarity of defects of the fiend and arrogance are oppressive; who is scorning (*tarmîn*) kinsmen, a sharp liar (*drûjan*) with labourers, and giving offence (*vîshîn*)⁵ to confederates, careless (*a-pâhrîj*) of cattle,⁶ (and) unfriendly to the miserable (*mûst-dômandân*).

(4) And about the bridge through which there is approach unto Ahuramazda, (and) that one reaches the best existence⁷

1 Pahlavi Yasâ-âish. 2 Pahl. *a-zadâr*, " non-smiter," " non-assailant." 3 Comp. Av. *airyaman*, " a follower," " a well-wisher." 4 Yasna XXXIII, 3, a, b: *Mendavam yehabûnishn pavan khvêshêh aêdûn pavan vârunîh zak* 4 Comp. Av. *vârema*, " help," " support." 5 Av. *tbaêshangh*, " harm," " injury." 6 Ibid. 4 c: *Mûnich zak î gaôspendan kâr vadlûm padmân*; Av. " *Gêushchâ vâstrât achistem mantûm*." 7 Ibid. 5c.

who has visibly, or invisibly, to turn towards the exalted world.¹ (5) And (about) the teaching of the primitive faith (*paōryōdkêsh*) by Ahuramazda unto Zarathushtra who stood as the *ahu* and the *ratu*, and as the *zaōta*² of the world; and at the time of the renovation Zarathushtra, who (was) one of the sons of Ayazemn,³ will have the position of the *zaōta* of the whole world; and Vohūvasti, son of Snaōya, from the happy countries of those of the Religion (will have) the post of Hāvanân; and Isvad, son of Varāza, from the countries of the Tūrānians, in the post of Âtarevakhsh; and Saēna, son of Ahûm-stûd, from the countries of the Sâini, in the post of Frabardâr; and Vishtâspa, who was from the sons of Naōdar, in the post of Sraōshâvar^z⁴ (6) About the moral courage and triumph due to the *yazishn* ceremonial, through which happen even in that (next) existence the all-brilliance of the immortal renovation of the whole creation.

(7) This, too, that the Evil Spirit, likewise, shall be annihilated⁵ at the end⁶ through Vohūman.⁷ (8) (And) great is the

1 Reading *aūz-gehān*, "exalted world." 2 Ibid 6a:—*Mūn zaōtar pavan yasharâyîh zak î mendavam min vahisht bavîhânêd rabîdûnêd avô yazishn*. Here Zarathushtra is meant as the *zaōta* of the world. West reads *Ahunavir-tanû zot îgîhân*, "embodying the Ahunavair as the *zaōti* of the world." In the *Bûndahishn*, XXX, 30, it is said:—"Ahuramazda comes (against the Evil Spirit) to the world, himself the *zaōta*, and *Sraōsha* as the *râspi*." 3 *Ayazem* being, according to Bûnd. XXXII, an ancestor of Zarathushtra eleven generations back. 4 It seems from this and other passages that formerly eight priests (including the *râspi*) attended the ceremonies like the *Nîrang-î-Dîn*, *Pâv-Vendîdâd*, *Pâv-yazishna* and *Vîspurad*; while the *zaōta* officiated at the respective ceremonies, the rest had their respective functions to perform within the ceremonial area, replying to the *zaōta*'s orders by uttering the words *azem vîsâi*, "I will obey the order," "Here I am." The seven additional priests are called: *Hāvanân*, *Âtarevakhsh*, *Fra-beretar* (who brings all the implements for the ceremony), *Âberetar* (who provides pure water), *Âsnâtar* (who cleans utensils), *Rathwya-kara*, and *Sraōshâvareza* (the priest of penance). The personages referred to in 5, are mentioned as *Vohvasti* son of *Snaōya*, *Isvad* son of *Varāza*, and *Saēna* son of *Ahûm-stûd*, in the Farvardin Yasht, §§ 96 and 97. To Sâini compare Av. *Sâinînam dakhynâm*, Yasht XIII, § 144. Naōtara is referred to in Yt. V., 98, etc.

5 *Aōsh yehevânêd*, "shall be subject to death." 6 At the renovation.

7 At this point there is an omission in West's translation up to chap. XXXIII, § 8, which is here supplied by me for the first time.

reward of him who worships the sacred beings by means of select (*vichâdâr*) gifts of liberality ; in the exposition¹ of the sacred beings he becomes perfectly friendly, co-operating mutually², (and) in (his) self-work³ of union with the Amesha-spentas⁴.

(9) This, too, (is said) thus: "Thou art the offspring of those by whom Law was proclaimed by mutual concurrence,⁵ who always proclaimed the best (*avartûm*) unity ; that is, a mutual concurrence is that which turns out strongest (*stauratar*)." (10) And Ahuramazda spoke, thus : "I am the Lord who is wise, who is the seeker of benefits, who is the great (*freh*) giver of the world ; with the recitation of this formula : *Yê sevishîô*,⁶ thou shouldst be a worshipper of me (*afam*) sincerely (*mênishn*) through a ceremonial ; we teach thee a virtuous nature (*haēm*) ; we approach thee on account of thee for help ; we give thee every kind of power and authority in this world and the next."⁷

(11) This, too, (is said) thus : "When you kindle a fire recite this *Us môi*⁸ formula, up to the end of the passage". (12) About giving an elevated position⁹ (unto Zarathushtra) by the sacred beings, so that (there was) power¹⁰ in the life of Zarathushtra through virtuousness, and a prominent sign¹¹ (*frâj-dakhshag*) of the joy of the Religion in both the worlds.

(13) This, too, (is said) that Ganrâg-Mainûg (the Evil Spirit) feels that righteousness is oppressively (*stakhmag*) courageous over him at the time when Akôman (the Evil Mind) stands, who then from the wounding¹² of Vohûman totters (*pafshîrêd*)¹³—Akôman whom Vohûman does not look at—Akôman who thereby declares his joyfulness.¹⁴

1 *Nikiz*. Yasna XXXIII, 7. 2 *Pavan agavin*. 3 *Khrêshkârîh*. 4 *Ibid*, c. 5 *Hamdâdîstânîh*. 6 Yasna XXXIII., Avesta, § 11. 7 Yasna XXXIII, 11, c;—*Afam barâ yehabûnêd kadârchâi padîh pâdakhshâlîh î latamû, zak-ich î tamâ*. 8 *Ibid*. 12. It is the beginning Avesta passage of the *Âtash-Nîyâyîsh*. 9 *Comp. Pers. padvâz*, "a perch," "a roost," "an elevated place."

10 Yasna XXXIII, 13, a : *Pavan kâr î daena î lekûm padûgîh yehervûnâd, afam yehabûnêd*. 11 *Ibid*, c : *Pavan yasharâyîh î daēna frâj-dakhshagîh*. 12 *Av. ared*, "to wound," "to torment." 13 *Pers. fshardan*, "to squeeze," "to totter." 14 *Râmînûlârîh*, "joyful (victory)."

(14) About the solicitation of Zarathushtra from Ahuramazda, to show him a body of fire in spiritual¹ existence, and the display by Ahuramazda unto Zarathushtra of a body of fire,² which was set ablaze on high twice or thrice by Ahuramazda. (15) And the contemplation of Zarathushtra on that fire thus: "Burn (O Fire!) throughout the whole world high up to the sky"; and his meditation thus: "Thus then happily (*nēvag*) I may proceed (*sajitūnam*) forward in the world of embodied existences, from the high rising of the propitious Fire in unity (*hamîh*), (and) with that help of it."

(16) And Ahuramazda spoke thus: "Such is the mental view³ of Zarathushtra, who has not contemplated on thee⁴; that is, who has not properly thought of thee; whatever thou (man) mayest think of this, it is not possible for Zarathushtra to hold it in hand, when⁵ thou observest it burning through the ocular vision⁶" (17) "And you should not torment such a Fire,⁷ O Zarathushtra! or thou wouldst be tormented among the worldly existences, (and) thou wouldst not be a colleague-worker before the achievement of the renovation of the (physical) existences; and thither whoso does not torment that which is my offspring-son (*zahag-berd*) among the existences of the material world, for him thou shouldst seek liberal gifts (*râd-jûyesh*); that is, offering for him things, (namely) invocation and joy,⁸ O Zarathushtra!"

(18) Righteousness is perfect excellence.

1 Yasna XXXIV, 4a. 2 XXXIV, 4a,b.

3 Huz. *mînituntan*, "to count or calculate in mind."

4 Meaning "the heavenly fire."

5 *Mûn* for *amat*.

6 *Pavan zak î chashm vînishn*.

7 Yasna XXXIV, 4 b, c:—*Tîz î amāvand zak âtâsh mûn yekavîmânêd avô âyyâr, ash paêdâgînêd râmishn. Aêdûn Aûharmazda, zak î bêshîdâr mûn âtêsh bêshûd, ash pavan tûbân khvahîshnîh yakhsenunêd kîn.*

8 *Âyazêsh*, and *râmînêsh*, optative 2nd sing.

CHAPTER XXXIII., VARSHT-MÂNSAR NASK.

(1) The eleventh fargard, *Yâ-siyashnân* (Av. *Yâ-shkyôthânâ*¹), is about the settlement of a special (*nâm-chashtîg*) reward for every good act and decision, when a ceremonial is performed excellently (*nêvag*) and rightly,² in those five *gâhs*. (2) And this, too, that Ahuramazda nourishes the world through wisdom (and) through goodness, and develop's it by means of justice.

(3) And about Ahuramazda's gift of the fire³ for the help of mankind, (and) the manifestations as regards the help (and) joy unto embodied humanity from the fire; likewise, the assistance of the spirit of the fire unto the soul of him who takes care of (*ayyârînêd*) the fire; and against the soul it stood as the enemy of him who torments the fire⁴; and about the gift of Ahuramazda on the wise reciter, on him who meditates on the fire. (4) And this, too, (is said) thus: "When thou kindlest⁵ the fire for your own happiness (*nêvagîh*), O Zarathushtra! mayest thou offer a prayer⁶, O Spîtâmân! for the sake of thy own person, so that it (the fire) sits⁷ calling (thee) aloud⁷ to the prayer which⁸ is prescribed⁹ as to the offspring and son (the Fire) of Ahuramazda; then recite aloud this prayer which is triumphant, O Zarathustra! *Ad tôi âtarem Ahurâ!*¹⁰ which is Gâthîc, up to the end of the stanza (*vaéchest*)." (5) "The Fire will bestow on thee the prosperity¹¹ that thou solicitest¹² from it, O Spîtâmân! that is, the wealth for the worldly existences is the sovereignty of the sacred beings, it is the wish (*âhang*) of the sacred beings for the virtuous (*nêvag*) deeds of

1 Yasna XXXIV. 2 Pers. *a-var*, "without doubt," "truly," "rightly." 3 Ibid, 4 b, c. 4 That is, the Fire execrates against whomsoever torments it. 5 *Madam vabîdûntan*, comp. Pers. *bar-kardan*, "to kindle." 6 *Nyôshishn*, Pers. *Nyôshîdan*, "to read," "to recite;" hence "a recitation." 7 *Vad-ash vâng barâ yetibûnêd*; comp. Pers. *bâng*, "calling aloud." 8 Here *amal-ash* for *mân-ash*. 9 *Andarzînêd*, "admonished," "prescribed".—Av. *han-darez*, "to hold together;" Pers. *andarz*, "admonition." 10 Av. Yasna, XXXIV, 4. 11 Or, "excellence," Pers. *âzâdîh*, or *âbâdîh*. 12 Comp. *zâstan*; Pers. *zastan*.

mankind; and the sacred beings are as well loving (*dāst*) that man as the father (loves) his offspring or son”.

(6) “Highly (*madam*) observe to extol heartily (*libbemā-hā*) righteousness; (likewise) highly observe that adversity undoubtedly (is resulting) from the demons; that is, the creator is more powerful and more authoritative than all the demons and men”. (7) And (about) the manifestation which arises¹ from manifold visible things of the world until the renovation; (this, too,) that whosoever seeks that his praise shall be the highest among mankind, shall much perform the extolling and ceremonial of the sacred beings.

(8) This, too, (is said) that liberality which happens towards the good spirits through virtuous deeds, is possible² to happen on account of virtuous deeds (and) through virtuous thoughts. (9) And this, too, (is said), namely: “That Vohûman of mine proceeds, (and) observes the thoughts of the embodied people; (and) the good words and the (good) deeds of those he reports again to me, as often as three times in the same day, both (of those) who are liberal to thee,³ O Spîtâmân! as well as of those who are illiberal to thee.”

(10) And the struggling with the demons⁴ for (their) undoing (*khvâftan*) all happiness of mankind, (is) an unjust acquirement of their capability for that benefit which is (reserved) for mankind in the future existence; so that that one evil is more grievous than every (other) evil which the demons design (*andâzênd*) for mankind, who (*amat*) frighten them away from the ways of the sacred beings, and render them wicked; and harder for them (are) the praisers of righteousness among the apostates of the diverse (*avârîg*) creation, through (their) praise of righteousness, even when very many praise it.

1 *Madam yehevânêd*. 2 After a long omission West's rendering is recontinued from here. 3 Yas. XXXIV, 7,a: *Kadâr henâ i lak râdîh Aîharmazda, mûn pavan Vohûman âgâs dahishnîh*. 4 Ibid. 10,c: *Ganrâg Maînûg* is “struck down in all his sinfulness.

(11) About the progress of Ârmaiti¹ and Tarômaiti always (*hamâg*) among the creatures, the disclosure by Ârmaiti unto mankind of righteousness; and as to Tarômaiti, the listening (by mankind) to the falsehood of that vile Tarômaiti; and the distance² of righteousness from him who is vile, is like (that of) a sheep fled³ from mankind. (12) And this, too, that the Evil Spirit is beaten⁴ by Spenta Ârmaiti in the struggle of those who are confounded (*starishn-âomand*), just as the powerful man beats what is the fallen creation,⁵ the pure Zarathushtra who is produced by Ahuramazda, as well as the power of Haurvatât and Ameretât⁶, which (acts) forcibly (*patûgîhâ*) for giving value^{6a} (of deeds) and embellishing the creatures. (13) About the opposition of Ahuramazda to demonism⁷, and the valuation of the deeds of mankind, which is for higher jurisdiction,⁸ (and) much advantage of all the good creation; and in any doubtfulness (one is) to perform the ceremonial of the sacred beings. (14) About (this that) where the good will of the spirit of Spentâ Ârmaiti makes mankind attain to the good Religion, their spiritual joy⁹ arises from the purification of their own conscience (*daêna*) through virtuous exercise (*kûnishn*) of will-power.

(15) About the desire for the reward of anything whatever, and the manifold advantage resulting from the reward desired by mankind; also the reward becoming one's own through the good action (*kâr*) of the sacred beings, (as it is said in the Religion): "Even through the ruler (*pad*) of that dominion of yours do I produce the renovation of the existences by (my) will,¹⁰ I who am Ahuramazda."

(16) Righteousness is perfect prosperity.

1 XXXIV, 11, b. Ârmaiti, "angel of devotion," Taromaiti, "demon of contempt." 2 Ibid, 8, c: *Min ilâshân barâ rakhîg haît Vohûman*. 3 Ibid, 9, c: *Min ilâshân kabed yasharâyîh sêzdg*. To *sezdg* comp. Pers. *sîstan*, "to flee away." 4 Ibid, 10, c. 5 Ibid, 8, b: *Mûn nihâdad* (fallen) *dahishn*. West *nîyâyîn-dahishn*, "reverent creation." 6 Ibid, 11, a: *Aîdûn min lak kolâ dô Haurvadad, zak-ich i Amerdad*. 6^a Pers. *farj*, "price," "value." 7 Ibid, 11, c: *Jêd-bêsh min lak havâîh*. 8 Ibid, 12, a: *Mas-dînâihâtâr*. 9 Ibid, 13, b: *Ash min yasharâyîh kû-ravâkhmanîh*, "he has joy from his righteousness (through his well-doing)." 10 Ibid, 15, c: *Pavan zak i lekûm khûdâyîh, Aûharmazda! frashagard pavan kâmay*.....

CHAPTER XXXIV., VARSHT-MĀNSAR NASK.

(1) The twelfth fargard *Yasna*,¹ is about the manifestations of the good thoughts, the good words, (and) the good deeds by the Religion; (and) about the lodgment (or hospitality) of the Religion through good thoughts, good words, and good deeds²; (and) whoever owns (*khvêshînéd*) good thoughts, whoever good words, (and) whoever good deeds, by him righteousness and the reward of the righteous are appropriated (*khvêshînúd*). (2) And this too, that neither is he who is not to be born for Zarathushtra,² an issue of higher birth, who is from parents who are not righteous, nor is that one a manifestation of the righteous.

(3) This, too, (is said) thus: "Thou shouldst offer an open-minded desire for the spiritual lord and the established good wisdom³ to their minds, the Religion which I spoke forth unto thee, so that the greatest, best, and most beneficial of existences⁴, that (are) those which cattle are wanting from men, (are) water, pasture, and freedom from danger (*avîg-bîmîh*)⁵; (and) those which men (are wanting) from cattle are, likewise, food and clothing." (4) This, too, that: "That which mankind shall give to the sacred beings is through the perfection of (their) possessions⁶; and that which the sacred beings shall give to men is that which is always highly (*madam*) good for them." (5) This, too, that: "Thou, who art Ahuramazda, also suppliest it from those sacred beings; and thou, who art Zarathushtra, also teachest it thoroughly unto that best-ruling sovereignty and authority."⁷

(6) This, too, (is said), thus: "Let no one practise ill-perpetrated deeds, even though in a wilderness, when far (*frâj*) from publicity (*âshkâragîh*), nor in distress, O Spîtâmân!

1 Pahl. *Yasna*, XXXV., 4. It is here called (*Haptân*) *Yas t* in Pahlavi. 2 West, "who is not to be born for Zarâtûst". 3 Reading: *hû-khratû nâhûdag*. West's reading *khvâr-tavû*, "easy-bodied (constitution)". 4 Ibid, 9. 5 Ibid, 11: *Gaôspendân râmishn avî-bîmîh*. 6 West: "a power for completeness of control." 7 As the text stands the passage may be rendered thus: "And this, too, that: "From those sacred beings unto that best ruling sovereignty and authority thou also suppliest and thou also teachest, (thou) who art Ahuramazda, and (thou who art) Zarathushtra."

because Ahuramazda, who is aware of them, (and) is the observer of everything; and the rule is (that) just as anyone whatever of the embodied existence thinks, (and) speaks, (and) practises (evil), so great is his punishment." (7) And this, too, (is said) thus: "The best ceremonial and obeisance are the ceremonial (and) obeisance of a righteous man." ¹

(8) About desiring for and receiving (good) life; that is, it is properly (*dastōbarîhâ*) resulting from two methods: one, through the leadership of righteousness, that which is manifest thus from virtuousness; and one, through the help² of righteousness, that from which there is no manifestation that it is due to viciousness. (9) About (this) that: "Virtuousness should exercise authority (*pâdakhshâyîh*) over truth, and truth over the tongue, so that thou speakest words according to the will of Ahuramazda." (10) And this, too (is said) thus: "I am the propitious spirit who have been existing from the beginning, and have not at all been deceived (*fradîptam*) by anything."

(11) About the gift by Ahuramazda of the fire for the nourishment,³ and assistance, and protection of mankind; its preservation by and help unto mankind; and the joy (*aûrvâkh-manîh*)⁴ of the spirit of the fire towards him who shall perform obeisance to it, (and) towards him who is to perform obeisance to it. (12) The great work⁵ which shall exist, (and) shall be accomplished in the renovation, whereby the creatures will become pure, shall occur through the fire; one prays for it on account of the obtainment (*ayâftan*) of the necessities (*âvâya-îdan*)⁶ of life unto mankind from the sacred beings. (13) This, too (is said), thus: "Since thou art thus, O Zarathushtra! most propitiatory, that is, able to perform most (*vêsh*) for our pleasure, we are more⁷ promptly coming⁷ than

1 Yasna XXXV, 19: *Zak î Aîharmazda yazishn va nîyâyishn aêdân min zak î lekûm pâhlâm menduram.*

2 Comp. Av. *vîrema*, "support," "help." Yasna XXXV, 22: *Pavan yasharâyîh vârunîh.* 3 Av. *thrâ*, "to nourish." 4 Yas. XXXVI, 4: *Pavan aûrvâkhmanîh avô âlâ gabrâ pavan tûbân barâ ychamtûnêd âtâsh î Aîharmazda.* 5 Ibid, 6: *Pavan zak î mas kêr barâ ychamtûnêd... pavan tanû-âpasîn.* 6 *Âvâyîdan*, "what is required," "requisites." 7-7 *Hû-madârîhâtur.*

Mânûshchihar¹ (was) able to come, when thou, O Zarathushtra ! biggest of us who are Ameshaspentas (arch-angels).”

(14) About Ahuramazda's exhibiting unto Zarathushtra the (nature of the) creatures at the renovation. (15) This, too, that all the lights (*raōshnîh*)² of the earth, (and) all the lights of the cattle, and all the lights of the plants, and all the lights of all prosperity, seemed as though³ they are manifestations of righteousness. (16) About the worship of Ahuramazda by the worshippers during (their) forward progress of Ahuramazda's covenant (*padmân*)⁴; in the Religion which gave the world his righteousness, his rule, and the greatness in it due to his good protectiveness, and the name of the ruler is Wisdom;⁵ (likewise) his ceremonial which they perform, so that the benefit (*nêvagîh*) of the creations results owing to him, while those which are possessing bodies and possessing-lives⁶ are living; it is the benefit to all the worldly and spiritual existences.

(17) And this, too, (is said) thus: “Thou art our own, and also (our) follower (*airmân*),⁷ O Spîtâmân ! likewise unto us thou comest with the reverence that is proper; thine, O Zarathushtra ! are the greatness and devotion in performance; that is, they become thy greatness and devotion, that is, they are thine, O Zarathushtra ! and are unlimited above from the great ones; that is, we give thee a reward⁸ so enormous (*stawa*)⁹ that, when thou shouldst stand among (*mâyân*) the great ones, thou couldst not see its limit (*kanârag*), the width of the earth, the length of the river, and the height of the sun.”¹⁰

(18) Zarathushtra begged of Ahuramazda, thus: “Give unto me those mighty men who will be my disciples through superior meditations on the Religion, those who shall also propagate this my Religion of the Mazda-worshippers, (and) who will also

1 For Mânûshchihar see Dink. Bk. VIII., vol. XV., chap. XIII, 10, 12, 18. 2 Av. *raōikhshni*; Pers. *rōshnîh* also means “laws, (natural laws).” 3 *Mun for amat*. 4 From which Pers. *padmân*. 5 Yas. XXXVI. 6 *Khayâ-dūmand*. 7 Av. *airyaman*, “a bandah,” “a servitor.” 8 Yasna XL, 3. 9 Av: *stawa*, “strong,” “solid,” Pers. *stabar*, *aōstawâr*. 10 This boundless extent is mentioned in Yas. IX. 4, Yt. XIII, 32.

explain (*nigêzênd*) the good practices (*varzishn*) unto those of mine,¹ and even they shall possess the blessings set forth by me in the benedictions.”

• (19) Ahuramazda spoke thus: “I will give unto thee those of other mighty men who will become (thy) disciples;² they are thy own, and (also) those who are their confederates and thine are their companions (*ham-hakhag*) and their helpers, who will propagate this thy Religion of the Mazda-worshippers.” (20) “Thine, O Zarathushtra! are their manifold worship and their homage (*frinâmagâh*); and unto thee are offered through the ceremonial and obeisance which are theirs a strict (*sakht*) liberality; thy righteousness is associated with thy soul, (and) thy life exists owing to us, and likewise thy body,” O Zarathushtra! ” (21) “Forth unto thee will I, who am the creator Ahuramazda, approach in both the worlds⁴ for assistance; thou becomest worthy, O Zarathushtra! through both the sacred beings of his, Haurvatât and Ameretât, through the gratification of me, who am Ahuramazda, by those sayings (and) deeds which I, who am the most propitious of spirits, proclaimed unto thee.”

(22) Zarathushtra spoke thus: “They have become supplicants (*khvâstâr*) unto him who is thy powerful one.”⁵ (23) And Ahuramazda spoke thus: “Thou art the supplicant and the powerful one in the embodied existence.” (24) Zarathushtra spoke thus: “Be thou a gratification to us in the slow progress (*dêr rasishn*) of life, thou most beneficent (*hû-dahâgtîm*) of existences; that is, thou shouldst give it unto us.”⁶ (25) Ahuramazda spoke thus “I will gratify thee, O Zarathushtra! in that best existence,”⁷ O Righteous one!”

(26) Perfect righteousness is nobleness.

1 That is, “my followers”. 2 Yasna XL, 7: *Ychabûn-âc-am zdk ê mardân, Auharmazda! hâvishân ê gubrvîn ê âcrptân ê yasharîban yasharâyih kâmag.* 3 Pahl. Yasna XLI, 7: *Âcdûn min lak lunâ-tanâ va jân havâ-ât* 4 Ibid, 8: *Buân zak koldê dō ahvân hâvîn hû-dahâgtîm gchabûn-âc.* 5 Ibid, 10: *Khvâstâr pavân hanâ ê lak, pavân dâcna ê lak.* 6 Ibid, 11. 7 Ibid, 15.

CHAPTER XXXV, VARSHT-MÂNSAR NASK.

(1) The thirteenth fargard, *Ushlavaiti*,¹ is about the great reward of him who, through his virtuous (*nêvag*) progress, would work for the righteousness of a man,² as well as for the goodness of the Religion. (2) This, too, that the maintenance (*dârishn*) of righteousness³ is through the practice (of it).

(3) About the characteristics of a righteous man; that is, his manifestations and reverence which are certainly (*ghal*) for duties (and) good works; also his imperceptible (*a-paêdâg*) perversion (*kastârîh*),⁴ that is, not a single sin of his is perceptible, and he is the fulfiller of his covenant (*padmân*) with Vohûman,⁵ (namely) good thought, good word, and good deed, and a continuity⁶ of every goodness in the propitiation (*shnâyînûdârîh*) of the righteous.

(4) About⁷ the reward of the liberal ones on account of the meritorious actions they perform by making gifts unto someone through their power; and the bright path, and the highest flight,⁸ and comfort, authority, and higher progress, and high exaltation of the souls of the truthful liberal ones in the highest abode (of heaven); that is, the gift of a good donor (*hû-dâdâr*) they shall consider perfect (*bûndag*) in that place through the greatness (*rabâîh*) which is his, when they shall cause the resurrection and the renovation, and the world altogether bright, and the creatures immortal.⁹

(5) About Zarathushtra's seeing the Ameshaspenta (Vohûman) through the vision of his eyes; and about Ahuramazda's giving rewards to doers (of good acts). (6) And this, too, that

1 Yasna XLIII. 2 Pahl. Yas. XLIII, a. 3 Ibid, 1, d: *Zak i yashvârâgîh dârishn dahishn*. 4 Pers. *kas*, "perverse." 5 Ibid, 2, d: *Mân yehubânêd râst pavan zak i Vohûman padmân (duêna)*. 6 *Parvastagîh*, Av. *pairi-band*; Pers. *paêvastagî*, "continuity", "union", "junction". 7 From this place again there is an omission in West's translation up to Chap. XXXVI, § 6. 8 *Vâzishkîh*, Av. *vaz*, "to fly." It may also mean, from the same root, "progress," "strength," "power." 9 Yasna XLIII, 3, a,c,d,e: *Aêdân avô âlâ i shapîr gabrâ vêhîh madam ychamtônishn [mîzâ]... (c) baên dcnâ ahvô i ast-âômandân... (d) aêgh rōshanay aêgh tanû-î-pasîn ychevânêd, baên zak ketrânêd Aûharmazda, (e) râd i khûp-dêdâgîh lak havînd, afzânûg Aûharmazda!*

on account of that wisdom and skill of his at the end (of the world), also the creatures will¹ turn into purity¹, and the world will become immortal, and altogether beneficial.

• (7) About the excellence of Zarathushtra this, too, (is said) thus: “In both the worlds (*ahvân*) righteousness is most wilful, and the open (*dshkârag*) injurer of the evil people; the meditator on righteousness² is the destroyer as much as is in his power (*chand tâbânîg*), and the terror³ (*gand*) of the wicked Evil Spirit;” (and about) the selection by Zarathushtra regarding the day of conference⁴ (with Ahuramazda). (8) And this, too, (is said) thus: “Unto me that bright day, O Ahuramazda! was steady and happy (*vakht*)⁵, of delightful clouds⁶ (*hâ-awar*), from which unto me there was no want of equity (*a-dâdîh*) from dry weather (*khûshâg*), nor from cold, nor from hunger, nor from thirst, nor from the day (itself).” (9) “There was for me *haôma*, bread,⁷ salt,⁸ sheep with flesh (or fat) in its tail, milk, and pure (*a-rang*) water, when I was conferring with him who is Spenâg-(Mânûg), who is knowing, (and) who is a thorough (*barâ*) admirer (*vichâdâr*) of Ahuramazda.” (10) “Since thus I am the forward (*frâj*) declarer of that (Religion) of yours, and when I have listened to your same good Religion, it is possible (for me) to declare it.” (11) And this, too, that the approach to each and every principle whatever that proceeded (*zast*)¹⁰ from it, (is) the approach to the display and satiety of the joy of Haôma, and hence the approach to the all-knowing Wisdom.

(12) And about the miraculousness of Vishtâspa and Zarathushtra.¹¹ (13) And this, too, (is said) thus: “The Religion was

1-1 Become pure and pious. 2 Pahl. Yasna XLIII, 9, c: *Chand li khvâstâr havâ-am, yasbarâyîh mûnam*. 3 Pers. *gand*, “terror,” “fear.” 4 XLIII., 7, d: *Chigûn zak î yôm dahshbay, frâj avô ham-pûrsagîh î nimûd yekarimânêd*. 5. Pers. *bakht*, “happy.” It may be read *rûd î hâ-awar*, “wind of delightful clouds.” 6 Av. *awarî*, Pers. *abar*, “cloud”. 7 Arabic *laham* “bread,” “food.” 8 Comp. Pahl. *mîlîc*, “salt.” 9 Yasna, XLIII, 11: *Va tang tanû avô li gûst bâen anshûtân rûbâg dahishnih, aêgh daêna rûbâg kardan dâsh-khvârtâr* (difficult.) 10 Pers. *jastan*, “to spring.” 11 Yasna, XLIII, 12, c: “*Lâlê henjishnûh* (Av. *hachimnô*) *pêsh min zak ead amat avô li zak yehamîvêd Sraôsha-yasharûb (va Vishtâspa) mênash zak î mus râd leratâ Zarâtûshtra, mân barâ râst avô patkârbûrân, sâd yehabunêd (zak Vishtâspa)*.”

demonstrated (*nimôd*) by me unto Yima of the good flock;¹ it was demonstrated by me unto the enlightened (*rôshan*) and exalted Fraêdûn;² it was demonstrated by me unto Kai-Arshan;³ it was demonstrated by me unto Kersâspa,⁴ son of the sagacious Sâh, by whom it was not accepted on account of the tyranny of the fiend who was embraced⁵ by them⁶ and highly⁷ entertained.⁷" (14) And this, too, that: "I have become aware that it (the Religion) will⁸ not be propagated⁸ until before when unto me approaches the holy Sraôsha of⁹ Vishtâspa,⁹ with whom Zarathushtra who is highly liberal¹⁰ is associated." (15) And about Zarathushtra's rendering disable the wicked ones from causing calamity and distress among the creatures, with the help of other upholders of the Religion.

(16) And this, too, that Zarathushtra inquired of Ahuramazda thus: "Likewise (*âêdûn*), what shall I order those who are not able to hold¹¹ weapons;¹² that is, they have no weapons nor arms (*afzâr*), they have no army, they have no superior (*madam*) protégé (*panâh*), and they have many distressers." (17) Ahuramazda spoke thus: "They are men of spading¹³ minds, (their) signs of development are for death (or destruction)¹⁴, who are consequently (*âêdûn*) not able for an army, they have many distressers (*bêshêddâr*.)

(18) And this, too, that as to Ahuramazda, through (our) loving his bring or reality¹⁵, and the upholding of the Religion with powerful thought, by him the sun's manifestation¹⁶ is given

1 *Yima-khsaûta-kraûthra*, Vend., II, 12; Yasna IX., 4. 2 Av. *Thraetaona*, "the Athwianau", who slew *Azi-Dahûka*, Yasna IX., 24-25, etc. 3 Av. *Kaci-Arshan*, Zamyâd Yasht, 71-74, etc. 4 See Zamyâd Yasht, 38-44, etc. 5 Comp. Pers. *angûshidâr*, "to embrace." 6 Kersâspa and others. 7 *Madam mâlmûin*. 8 *Rûbûg lâ ychevûnêd*. 9 In Yasna XLIII, 12. "and Vishtâspa". 10 Ibid., 12d: *Mûnash zak i mas ratâ levatâ Zarathushtra*, "together with whom also is that great chieftain, Zarathushtra."

11 *Dâr (dîshtan)*, "holding," "possessing." 12 Av. *snatha*. 13 Pahl. *tôst*, "a spade," "a hoe" (see Pahlavi-Pazend Glossary). 14 Yasna XLIII, 15 c; *Dakh-shay pavan aish*. 15 *Haîtîgik*, "existence," "being," 16 Ibid. 16 b.

as reward, whose (is) the sovereignty which (is) thus his on account of his perfect mindedness; Vohûman will give a reward unto him whose sanctity (is) in his deed.¹

• (19) The best sanctity is excellence.

CHAPTER XXXVI., VARSHT-MÂNSAR NASK.

(1) The fourteenth fargard, *Tat-thwat-peresâ*², is about the praise of the Religion;³ this, too, (*is said*) that owing to the Religion every person (has) virtuousness (*nêragîh*). (2) And this, too, that “I am the procreator, O Zarathushtra! hence I am the father (and) nourisher of pure righteousness; I gave (*yehabûnt*), O Zarathushtra! the path of the sun and the stars, and I know how they wax and wane.” (3) “I guard the earth and the sky which are unsupported (*a-dârishn*); that is, there is not for them a single physical support, and they are not falling (*a-barâ aûflishn*); I produced the water and the plant, owing to me they develop (*debrind*); swift ones (as they are) when they yoke (or move on quickly) on the cloud and the wind,⁴ and which always make the best reward for the earth; that is, this one reward is good from them, (namely) they produce raining (on the earth).”

(4) “I created the creatures in the world, O Zarathushtra! through Vohûman, when they were produced by me fully (*pôr*) and of complete species;⁵ for three thousand years those creatures of mine were without old age⁷ and death, O Zarathushtra! in those three thousand years there was no hunger nor thirst, and

1 Comp. Yasna XLIII. a., b., c., d., *Paran-ash khêrshêd pâldâgîh mîzd yehabûnîhât, mûn khêdâgîh zak ash boîl paran bûndag mînisknîh; mûn yasharîgîh pavan kûniskn, ash Vohûman barâ yehabûntêd mîzd.*

2 Pahlavi *Tat-sovt-i-pers.* 3 Yasna XLIV, 1, b: *Nîpîgishn êlekûm, Daênd!* 4 Yasna XLIV, Avesta, § 3; Pahl § 3, b, c, d: *Mûn abê ê yasharîgîh fratum, (aêgh-ash fratum parvartîrîh mûn kart)? mûn khêrshêd va star yehabûnt râs, .. mîn mûn amat mâh vakhshêd va nerefsêd.* 5 Ibid, 4, b, c, d: *Mûn mayâ va aûrvar yehabûnt, mîn mûn amat vât va avar madam âyâjênt tîz.* 6 *Sarêdag, Av. Saredha.* 7 Av. *zaurva*, “old age.”

no bodily perspiration,¹ and no wearing of arms², and no old age, nor death, and no cold wind, nor hot wind." (5) "The world of mine was without death, (there was) all brilliance of the righteous ones of the earth; afterwards vice³ (*āhūgēnīshn*) prevailed in the embodied world of righteousness." (6) "After producing sweat and the wearing of weapons, I then (*ākhar*) produced the day and the night; next I produced⁴ the dawn and noon."^{4a} (7) "I fashioned sovereignty⁵ coupled with the desire for complete mindfulness, (and) produced for more advantageous acquirement⁶ (*vindīnīshn*) a son for a father; the acquirement that discloses a male and the impregnation of a female, and in that obtainment a son was produced by me for the father,⁷ O Zarathushtra!" (8) "So the Evil Spirit observed, and he called upwards (*madam karītunt*) from the abyss, thus: "O Spenâg-Mainûg (Beneficent Spirit!) thou art the creator of all creatures; (but) I will take vengeance (*kaīnīnam*) on thee, O Beneficent Spirit! (and) all thy creatures." (9-10) About the Religion becoming progressive⁸ in every one (in the future), through his renovation and future existence, this too, (is said) namely: "This which is thy Revelation unto Zarathushtra, (whereby) the world is widened, is righteousness, which is the best of religions; this which is thy Revelation unto Zarathustra is⁹ the enlargement of the world of righteousness (and) complete devotion, that were first produced in the reason (*vārôm*) of those who recited this thy Revelation¹⁰ unto the Mazda-worshippers, O Zarathushtra! this thy good Religion is the best, which shall be made one's own with righteousness." (11) "Thou shouldst proclaim this to kinsmen (and) confederates (*airmānân*), to priests, and him who is most influential (*kardārtūm*) in the country: (and) to those who will

1 Av. *khaēdha*, "perspiration," Pers. *khawī*, "sweat." 2 Av. *zayana*. 3 Pers. *āhā*, "vice," "defect." 4 Here re-begins West's rendering. 4a Yasna XLIV, 5, d: *Mīn aśh repīsvīn va lelyā (hāshān va rapīsvīn va zimīnug ī lelyā mīn yehabunt)*. 5 Ibid, 7, b: *Mān ārzāg lāshīd, khūlāyih levatā bānlag mīnīshnīh?* 6 *Vindīnīshn*, *vindīn*, causal form, Av. *vīnd*, "to obtain." 7 Ibid, 7, c: *Mīn dāstīh kardan amat vindīnēd pāsra abā?* (*aēgh-ash pāhrīz vabidūnayēn*), "who created paternal love when the father causes the son to acquire?" 8 West, "produce the progress of." 9 Or, "causes." 10 Yasna XLIV, 11, d.

dispute¹ this thy Religion of the Mazda-worshippers, thou shouldst proclaim this over the earth of seven regions,² unto that which is the furthest (*frâjtûm*) of houses, villages, countries and provinces; do thou openly curse (*nafrîn-âe*) those who are heretical (*dûsh-dîn*) towards me, towards the Mazda-worship of Zarathushtra, which is opposed to the demons, which is the ordinance (*dâdistân*) of Ahuramazda.”

(12) Ahuramazda spoke thus: “I will exalt this which is beloved by thee, which is the Religion of the Mazda-worship of Zarathushtra, opposed to the demons, which is the ordinance of Ahuramazda.” (13) “If this which is thine had not been further loved by me, the Mazda-worship of Zarathushtra, that is opposed to the demons (and) is the law of Ahuramazda, would have fallen into decay (*vinâsishn*), so that the admiration³ of the Religion of the Mazda-worshippers would have been destroyed⁴; so that the Religion would not have become progressive, (and) no one would have followed the *Saôshyants*⁵ (Benefiters).” (14) “But owing to that (love), O Zarathûshtra! the Religion of the Mazda-worshippers becomes progressive⁶ even then until the achievement of the renovation (of the universe), even then until the perpetual⁷ life of the existences, even then till the raising up of the dead, (and) even then till (their) complete (*barâ*) atonement before the spirits.”

(15) About the abhorrence by the wicked in hell, towards those who are the most wicked ones, (and) towards the spirits from amongst the wicked; and it is the creator (*dâdâr*) who, even after the salvation of the others from hell, (and after) the three

1 XLIV., 13 c, *Ôlâ-shin aêdân mân pavan a-nyôkshidânih lâ nikîzênd arâginênd*. 2 XLIV., 8, c: *Duêna râbâg aêmat ycherânêd*.

3 *Frinâmishn*, “praise;” Av. *fra*, “to love.” 4 Yasna XLIV., 19, d: *Kadâr ôlâ pavan zak î vinâsishn haît fratum*. 5 The benefiters, meaning prophets, 6 Ibid., 15, d, 17, d: *Duêna râbâgîh bândag ycherâvêd bâên zak zimân*. Pahl. *râbâg*, Av. *rûp*, “to go,” “to proceed;” hence, “advancing,” “progressive.” 7 *Hamâg*, “eternal,” “immortal.”

nights' hard punishment (*pajâdan*)¹ in hell, is to cause the preservation of the latter also—after those three nights—from that misery, and each one attains to happiness. (16) This, too, that Zarathushtra enquired of Ahuramazda, thus: "How have the ignorant (*a-shanâg*) demons, O Ahuramazda! ever (*haker-ich*) been good rulers?² How do they think of them in the world that their happiness arose from them?" (17) And Ahuramazda spoke, thus: "They have been demons, O Zarathushtra! (and) evil rulers, not good rulers; even they do not give forth the reward for (fulfilling) the duty of righteousness.³

(18) The best righteousness is nobleness.

CHAPTER XXXVII., VARSHT-MÂNSAR NASK.

(1) The fifteenth fargard, *Ad-fravakhshyâ*,⁴ (is) about the seven excellences of the admonitions of the Religion. (2) Firstly, the association with the creator, the Beneficent Spirit, through listening,⁵ learning, (and) practising his Religion; this, too, that thereby happens the preservation of the good creation from the Blenish-giver. (3) Secondly, about the separation which comes from the destroyer, the Evil Spirit,⁶ (and) the contempt of him owing to his arrogance and falsehood (*drâjanâh*), the chief (*rôêshâ*) of all his vices (*âhûg*). (4) Thirdly, the adorning (*vaêrâstan*) of one's temper⁷ by good thoughts, good words, and good deeds; and this, that, "whoever⁸ of you does not so use (*varzêd*) this liturgy just as (good) thoughts and (good) words,

1 West, "stowing." 4 I concur with West, that "this period of three nights' punishment at the time of the resurrection, is quite a different matter from the three nights' hovering of the soul about the body after death."

2 Yasna XLIV, 20, a: *Chîgûn haker-ich. Aûharmazda, shaêdâyân hû-khûdâi yehêrûnt harând?* 3 Ibid, 20, c: *Zak-mân lâ-cha paran-ich mîzd zak i yasharâyêh kâr frâj yehabûnd.*

4 It is written *Ad-fravakhshe* in Pahlavi. 5 Yasna XLV, 1, a: *Aêdûn frâj gûbishn daêna, va kecan nyôkshishn yehabûnîshn, va kecan veshammûnîshn.* 6 Ibid, 1, d, e: *Olâ i dûshîh âmûkhtâr Ganrâg-Mânûg ahevân merenchînâd.* 7 Ibid, 3, a: *Kolâ aîsh fratûm huêm âvâyad vaêrâstan.* 8 Ibid, 5, c, d: *Mîn lekûm mûn denâ mânsar lâ aêdûn varzênd, chîgûn denâ mînîshn va gûbishn, pavan ashân baên ahevân anâg haît, hanâ vad zak i afdum.*

they will not allot him light, they will not allot (him) the best existence; misery is his up to the last.¹” (5) Fourthly, about the excellence (of) the nature of self-sacrifice², of whomsoever (*mân*) (it is) then a giving of what is one’s own; and the decision given (about) it is about the goodness of (giving) one’s own progeny for the manifestation of progeny, also relationship, and adoption, and effectiveness, and advantageousness, and ownership, and the gift (*dahishnûh*) of self-sacrifice of oneself. (6) Firstly, its practice by the creator Ahuramazda as the father (or creator) of Vohûman³ who was the first born (*zâg*), and from that arose the practice (*varz-yehevânîh*) of the spiritual and worldly creatures, (their) progress and manifold relationships, such as the arising (*yehevântan*) of brilliance⁴ from light, radiance from brilliance⁵, (and) dawning light (*bâm*) from radiance; (and) the fully progressive dispersion (*vistardan*) and succession (*padvas-tan*) of mankind till the renovation (of the universe); also, through spiritual and worldly passing on in the spiritual and worldly existence, (and) Spendarmad’s⁶ acceptance of the motherly glory (as the mother of the Earth) was an ennoblement.⁷ (7) Fifthly, about appointing (and) maintaining the high-priest⁸ who possesses spiritual lordship and priestly

1 XLIV, Ibid, 5 c, d: *Min lekâm mân denâ mânsar lâ aêdân varzêd, chigân denâ mînîshn va gâbîshn, paran ashân bâen ahvân anâg huit, hanâ rad zak î afdâm.*

2 Yasna XLV, 4 a, b, c, d, e:—In connection with this passage the attention of the student is drawn to the following note 8 of Dr. West, p. 273. “There is nothing whatever about next-of-kin-marriage in the original Avesta text of this Gâthâ, but the Pahlavi translators (in order to interpolate authority for such marriages) took advantage of the Avesta speaking metaphorically of Mazda as being father of the Good Thought (Vohûman), and of the Bountiful Devotion (Spendarmad) as being Mazda’s daughter; while they ignored the old tradition that Vohûman was created before Spendarmad” (see Bd. I, 23, 26). 3 XLV, 4, c: *Afash pavan abîtarîh î Vohûman varzîd, aîgh-ash frârûn parvartârîh î dâmân râi khvêtûk-das kardan.* 4 Barish, Av. barej, “to shine.” 5 *Fîrûj*, Pers. *fîrûz*, “splendour”, “brilliance” (*frôkhtan*).

6 Ibid, 4, d: *Zak î bertâ î hû-kânîshn Spendarmat, aîgh mîn khvêtûk-das kardan lakhvâr lâ yekavîmânâd.* 7 *Vâspûhargîrînîdan*; Pahl. *vâspûhar*, Av. *vîsô-puêra*, “a nobleman.” 8 Ibid. 5, a.

authority ; the listening to his doctrine (*âmûg*), and thereby to Ahuramazda ; and the reward of the good work of the newly (appointed) high-priest is his succession (*padvas-tugîh*) to the best existence. (8) Sixthly, about the praise, worship, (and) ceremonial¹ for the creator Ahuramazda ; and this, too, that further conference with Vohûman² takes place, and he teaches profitable wisdom³, thus : "Thou shouldst be a desirer for the immortal progress⁴ of the soul, O Zarathushtra ! so that Ahuramazda (becomes) the lord of the creatures⁴, and the practice of propitiation by mankind shall be for him in proportion to the commandment for his worship."⁵ (9) About the sovereignty of Ahuramazda even through the reward given at the bridge, which will be in the good ages, those (ages) of the restorer of the world, of the destroyer of the evil one, (namely) Saôshâns (*Sâd-dômand*).

(10) This, too, is said, namely: "Thou becomest, through complete devotion, O Spîtâmân! a perpetual adopter (*garêflâr*) of this ceremonial of mine".⁶

(11) And about the gift of power by Ahuramazda to the creatures, the liking⁷ (*nîvârûn*) for that power, and the contempt for the Evil Spirit and his instruments; Ahuramazda and the creations turning that contempt back to the Evil Spirit and to all (*kâdâ*) the demons, who are produced by the demons.

(12) About the praise of Zarathushtra this, too, (is said): "Thou art beneficial, and thou art head-priest and master (*pad*), and through thee exists the Religion which is

1 XLV, Ibid, 6, a, b, d. 2-2 Ibid 6, d, e: *Pavan Vohûman frâj ham-pûrsagîh zak î ôlâ khratû frâj avô li âmûzênd pâhlâm âsn-khratû.* 3 Ibid, 7, c: *Amarg-rûbîshnih zak î yasharûbân avô rûban khvâstâr.* 4 Ibid, 7, c: *Aûharmazda dûmân î ôlâ khûlâlî.* 5 Ibid, 9, c. West remarks that this may be regarded as the seventh perfection.

6 Yas XLV, 10, a. 7 *Nîvârûn*, Av. var, "to like." West, "preparation." From *nî-var* "to hide," it may mean "concealment." Better *nîvârdan*, "to prepare."

propitious; thou art brother and companion of all the beneficers, and thus thy friend is Vohûman.”¹

(13) Best is the excellence of righteousness.

CHAPTER XXXVIII., VARSHT-MÂNSAR NASK.

(1) The sixteenth fargard, *Kām-nemôî-zām*,² is about departure to any land whatever,³ in renewed (*nêvag*) search of glory; also this, namely: “Do not stay (*mân*) away discontentedly from this thy *yazishn* and *nîyâyishn*,³ O Zarathushtra! through love (*jûshishn*)⁴ of us, when they thy own do not please thee, nor the confederate, nor the companion,³ nor the dignified one, nor the wicked tyrant⁵ who worship those who are demons.”

(2) “And where, (and) also when, thou art far from us, even then do not stand aloof from our affairs (*mendavam*); and also when the affairs of the world shall not stand well for thee (*at*), even then thou shouldst worship us, and shouldst make to us obeisance (*frînâmêsh*)”. (3) So also this that the wish of the Evil Spirit is thus:—“Thou shouldst not reverence, and shouldst not any one make obeisance to the Ameshaspends; and here (in this world) there shall be neither lordship nor high-priestship; that is, they shall keep no ruler and high-priest, and their desire (shall) not (be) for best righteousness.”

(4) And this, too, (is said) thus: “The strained (*lang*) spirituality (*maînûgîh*) and little opulence⁶ owing to the little progress of men who are self-gratifiers, thou art aware of, O Zarathushtra! thou who art no seeker of these, that is, thou dost not know want of opulence;⁷ but (*va*) I observe those words of complaint⁸ of thine, of which I wish for an

1 XLV., 11, a, d. *Sûd-âsmândân dastôbar pavan khûdâi, zak i afzûnig daêna, dôst, va akh, va abû Auharmazd.* 2 Yasna XLVI. 3-3 Ibid, 1, a. *Avô kadâr zimig avô-nâmam (Aûharmazda, pavan hârisht) avô mûn pavan nîyâyishn sejitûnam . . . amat barâ khvêshân, airmânân yehabûst havâam.* 4 Zush, “to love.” 5 Ibid, 1, d. *Lâ bacn matâ mûn sâstâr i dravand, matâ sardâr shnâgênd.*

6 Yasna XLVI, 2, b. *Li amat kam ramag, aêgh-am khvâstâg kam.* 7 Ibid, 2, a. 8 Ibid 2, c: *Garzam avô lak, zak denâ khadîtûn, Auharmazda! aêgh-am chârâg bavîhûn.*

inquiry (*âmârag*)¹ from thee." (5) And this, (too), namely : "Thou art aware of the gratification of this desire^{1a} of us who are Ameshaspends, and we give thee for it the gratification that thou bringest forth ; we also give thee the liberty which a friend gives to him who is a friend."¹

(6) About the advent of the strong ones² in ages, who are beneficial through teaching and practising wisdom,³ (and) the thirst of youths (*garshnân*) being increased by them ; by the help (*avâgîh*) of complete devotion they enlarge the world of righteousness, and produce distress for the evil ones, and the advantage due to straightforwardness extends to them⁴. (7) And this, too, that he who is wickedly oppressive has fallen (*frûd*) down through his own deeds, (and) died.⁵ (8) About the opposition to the evil people⁶ always (*hamâz*) with as much strength as one has, so that he who is a good ruler⁹, whose authority⁷ is the Mâthra-spenta, becomes predominant (*sharîâtâ*) over Aeshma (*Wrath*).⁸

(9) About the praise of the renovators (*vaêrâstârân*) this, too, (is said) thus : "Blessings on good understanding, also on Mithra, whose punishment of sinners they shall inflict with this consideration (*dârishn*) that he is intelligent (and) protector of promises (*mitrôpân*)".⁹ (10) And about the decision as to a kinsman (*nafshâ*) of any one whatever, this, too, namely (*aêgh*) : "Through the revivification (*zêrvînishn*) by Rashnû¹⁰ of whomsoever is righteous, and also of whomsoever is wicked, that is,

1 Comp. Pers. *âmâra*, "inquiry;" *âmâr-gîr*, "an accountant," Av. *mar*, "to calculate." 1a XLVI, 2, d : *Râmishn am kâmag, mûn dûst avo ôlâ î dûst yehabûnêd*. 2 Aurcont, "strong". 3 Ibid, 3, c : *Paran varzishn âmâkhtishn, î zak î sîd-âmandân khratû*. 4 Ibid, 3, d : *Acô mûn zak sâd havând Vohâman yekamânêd, aêgh mîzd pavan frârvînâh barâ yehabând*. 5 Ibid, 4, c : *Paran dûsh-stakhmag, aêgh pavan zak î nafshâ kûnishn frûd mûrd (damned) yehevûnêd*. 6 Ibid, 4, d. 7 Or, "whose high-priest is." 8 Ibid, 5, a. 9 Ibid, 5, b : *Vâvarîgân pavan khûp shnûsagîh, va paran-ich Mitrô, mûn vinâskârân pâdfrâs rabîdûnayên, pavan aé î lak yakhsenûnishn, aêgh shnûsag va mitrôpân*. (See Mithra Yasht). 10 The angel of justice who weighs in his balance the good works of a departed soul against its sins, in order to decide its fate till the resurrection and renovation. See Dinkard, Book VIII, chap. XX. See XLVI, 5, c. *Paran Rashnû zêrvînishn mûn yasharûb, va mûnich dravand, aêgh kolâ aîsh pavan dînd yakhsenûnishn*.

every one will be kept for judicial investigation (at the end).” (11) And this, too, namely: “A kinsman (*nafshâ*) is to be considered as virtuous (*nêvag*),¹ by him whose own soul is saved from wickedness.”¹ (12) This, too, namely: “So thy high-priest is he whose own religion is pure.”²

(13) About the characteristics (*nishân*) of the fiend (*drûj*), the wounded³ Mânî,⁴ and the smiting of the wicked who were listening to him; that which came from him who was the monarch. (14) And this, too, namely: “The wicked one, who gives my world to that which the malicious⁵ Evil Spirit has raised to supremacy (*lâlâih*), is that one who is a self-wounding demon, who (*âêgh*)⁶ is rendered predominant for the death, of the world of righteousness, which he praises.” (15) “The ceremonial of righteousness is not such as that he praises, O Zarathushtra! the priestly authority of the world for which he says, thus: ‘In priestly authority and high-priestship I am better, I am suitable, and not so, O Zarathustra! is that one who consecrates (*janbînêd*) *gāmêz* (*mâtreshn*)’⁷ for (the use

1 XLVI., 5, d: *Va zak (shapîr gabrâ) frâj arô nafshâ gibishn: gēgh pavan nafshâ dârishn.* 2 Ibid., 7, e: *Dâena pavan dastôbar yakhshenân.* 3 Pahl. *khashtag*, “wounded,” “broken.” West, “the broken down”. 4 Mânî, the arch-heretic who was born in about A.D. 215-16, and who declared in the reign of Shâhpûhr I., his doctrines in old Irân in A.D. 242, and according to Noeldeke’s History, was put to death by order of Behram I. in A.D. 276-277. Mânî showed two opposing principles in everything that exists in the world and tried to prove that God could not be responsible for the evil happening in the world, as it was in serious contradiction to the excellences which distinguish his works, and that he was above any such imputation. His tenets seem to be an heretical off-shoot of the Religion of Zarathushtra. West remarks: “From the mode in which he and his followers are mentioned in §§ 13-16, it would seem that the original Pahlavi version of the Nask must have been made at a time when this heresy was still fresh in men’s memories as it would have been in the first half of the fourth century, when Âtârpâd-i-Mahraspendân was collecting and revising the sacred books.”

5 Yasna XLVI., 8, a; *Mân zak î li gîhân yekhabînêd arô lâ î kînûg.*

6 *Âêgh* is used for *mân*.

7 XLVI., 10, b: *Aêmat zak dahishn amatshân janbînêd mâtreshn. Av. nuthra.*

of) mankind: that which he speaks to them, becomes a perpetual stimulus (*zahishnâh*)¹ from him; and they who consecrated the *gāmêz* think it for the end, (and) that which is the best *yazishn* of the demons occurs." (16) Through the confronting (*padîrag*) arrival of Sraōsha the Holy, the ruler is vexatious (*bêsh*) with that (wicked) person, that ruler who is a protector of these through good living² (or virtues), not through evil living, and at any time a distresser of the wicked.³

(17) About the special traits (*nafshdâh*) of the followers (*hakhtârân*) of the Religion, (and) the meritorious deeds of (those) followers. (18) About the signs of the last times, which are the milleniums of the sons of Zarathushtra. (19) This, too, that they cause discomfort unto the sovereignty, they who are Kaïs and Karaps,⁴ those who are also the most evil ruling in the country, who by evil deeds and (evil) words destroy the existence of mankind, and destroy their own souls, also they destroy the material world which, being intermixed (*dar-hamag*) is more beloved by them (*jûshagtar*) than righteousness; even (their) sovereignty is a dagger (*dashnag*)⁵ of protection⁶ among the existences, of those whose commands are wicked, when they produce that which is vicious (*avârân*), and deliver at the end their pupils (*âmûkhtagân*) to that which is the abode of the demons.

(20) And here, too, about the praise of the family of the Frayânas⁷ it speaks thus: "Righteousness arises (*lâlâ-yeham-*

1 Reading *zahishnâh*, Pers. *zahîdan* "to stimulate", "to fight."

2 Reading *hû-zîrishn*, for *hû-zahishnâh*, "good emanation" (see West).

3 XLVI. 8, c. c. *Paran padîrag yehamânishn paran hû-zîrishnâh pânagîh*. . . *lâ paran dâsh-zîrishnâh paran kadâr chât dâmân. Aûharmazda! bîshûlâr î sarîtarân.*

4 Yasna XLVI. 11, a, b, c, d, e: *Arô khudâyîh âyâjend mân Kîg va Karap havând, gâs î anshûtân tamâ barâ merenchînend, arô zak î nafshâ râbân Ehrûsishn yehabünd*. . . *afashûn hamâi buîn drâjag demân hastishn haît.*

5 *Dashnag*, Pers. *dashnah*, "dagger." 6 *Srâyishn*, "protection", *Av. thrâ*, "to nourish." 7 *Frayânag*, a Tûrânian family of Mazda-worshippers, of whom *Yô-îshthâ-Fryâna* is well-known in Yashts V, 81, and XIII, 120.

ânêd), *O Spîtâmân!* from the grand-children¹ and posterity² (*napatân*) of Tûran; and when they are brought forth (*hanjîd*)³ by the Frayânas,⁴ it is just as said that they are (brought forth) by Tûrân; through the assistance of Spenta-Ârmaiti⁵ they develop the world of righteousness, and produce distress for the evil existences;⁶ they likewise think about it with Vohûman, *O Zarathushtra!* (and) thou shouldst produce (*zâyêsh*) by words their joyfulness from us, who are the Âmeshaspendis; that is, do thou beseech it.”⁶

(21) This, too, (is said) namely: (*aêgh*): “This liberality, which is for thee, is for us who are Ameshaspendis, by him who shall make free offerings for thee, it is made by him for us.” (22) About the praise of Vishtâspa this, too, (is said) namely “Kaî-Vishtâspa has gratified thee among the worldly existences (*ahvân*) by liberal gifts, whose coming forth to thee in distress (*tangîh*) is through the reign of Vohûman; that Kaî-Vishtâspa has developed (*frâdînîd*) the material world of righteousness; thou shouldst have him in mind, the good companion, the pure friend,⁷ who is Kaî-Vishtâspa, *O Zarathûshtra!* such is that Kaî-Vishtâspa the active, who, when he praises the Religion, attracts (*hanj*) fellow-dwellers (and) converts (*vardêd*) (them); that is, he brings them on to the Religion.”⁸ (23) About attracting the Spîtâmân to the Religion, this, too, namely: “Thou shouldst speak thus to the Spîtâmas: ‘You should praise mentally righteousness with much (*kabed*) and superior (*madam*) homage; an offering (*dahishnîh*) is to be distinguished by you, as well as whatever is no offering; even for those deeds of your

1 *Av. nâfa*, “offspring”. 2 *Napat*, *naptar*, “a grand-child.” 3 *Hanjîd*, Pers. *hanjîdan*, “to bring forth.” 4 *Frayânag*, a Tûrânian family of Mazda-worshippers, of whom *Yâishtë-Fryâna* is well-known in Yashts V, 81, and XIII, 120. 5 *Spenta-Ârmaiti*, Pahl. rendering *Bündag-mînishnîh*, which is here used instead of the proper name of the Spirit of Bounty, who is here meant. 6-6 XLVI, 12, a, c: *Amat lâlâ yasharâyîh min nâfân va naptân î Tûrân hanjîhât pavan Fryânag pavan Bündag-mînishnîh gêhân frahî yehabûnd, îlâ-shân zak î Aûharmazda râmînî-dârîh yemellûnd.* 7 XLVI, 13, e. *Ôlâ î Vishtâspa pavan zak î lekûm yusharâyîh hamîshag mînam khûp, ham-hakhag, aêgh frârûn dûst.* 8 XLVI, 14, c.

righteousness is the reward given unto you, that reward which is much given by Ahuramazda,"¹ (24) About the place of the four marvels produced by Ahuramazda, there where is the reign of Vohūman,² and there where is the hospitality³ of Ahuramazda,³ and there where is the Religion with Spenta-Ārmaiti, (and) there where are the souls of the liberal.

(25) About the advice unto Zarathūshtra as to the speech made for mankind in due proportion, abandoning want of proportion (*a-padmânîh*), which is an appropriation of liberality (to a special purpose) with humility and a wise proportion which is for good works. (26) And this, too, namely: "To him who gives himself up sincerely (*mînishn î tanû*) to thee in discipleship, thou also shouldst give up best which thou hast to give of thine own; and thou shouldst give wealth to him who shall give wealth to thee, because thus thy soul would be the best, O righteous Zarathushtra! when it (the soul) shall act thus." (27) And this, too, thus: "Thou shouldst select this Religion of mine with wisdom, and also with thought." (28) This, too, that unto him who through righteousness has by (his) act success (*vindîh*) necessary (*âvâyad*)⁴, the gift is good for the good works done by him. (29) And this, too, that whoever seeks good works, (and) seeks good works by innocence (or, sinlessness), obtains freedom from sin (*a-vinâsîh*); and whoever is liberal to the sacred beings is free from destruction (*a-nasînishn*) owing to the liberality of the sacred beings. (30) This, too, namely: "These are the rewards I am aware of,⁵ which have been, and which also still are, and which, likewise, ever will be."

(31) Perfect excellence is righteousness.

1 XLVI, 15, b,c,d; *Afātân dahishn barâ vichînishn, va mûnich a-dahishnîh yasharâyîh avâ lekûm yehabûni-huît mizd, mûn-ash yehabûnt frātûm Aûharmazda zak î mizd.* 2-2 Ibid, 16, a,c, d,e: *Tamâ aêgh Vohūman khvâst yekavîmânêd khûdâyîh; tamâ aêgh Aûramazda pavan kâmag baên demân ketrânêd.* 3 Ibid, 18, c: *Zak î lî pavan khratû, pavan-ich minishn barâ vichînêsh daêna.*

4 West, *apêsîtûnagîh*, "effort". It seems to be the Pahl. rendering of the Av. *huithîm* "true (welfare)," which is translated in the Pahl. Version by *âshkârâg*. The word is doubtful. 5 In XLVI, 19, c, it is: *Aûharmazda î âgâs havâ-âm daêna î lak*, and not *zak mizda âgâs havâ-ôm*.

CHAPTER XXXIX., VARSHT-MÂNSAR NASK.

(1) The seventeenth fargard, *Spentâ-mainyû*,¹ is about (this) that Ahuramazda produced the creatures through wisdom, (and) maintains them through truth. (2) This, too, that the best thing for every one is the thought in a high-priest who is the tongue² (speaker) of the spiritual lord; in a high-priest, who has to maintain (spiritual) thought,³ no faculties of his body are to prove false unto the spiritual lord on account of (his) love for the world. (3) And (this) that the spiritual lord is always true of the tongue, (even) when he (the priest) speaks falsehood with the tongue, those words which he does not believe (to be) through the spiritual lord; (and) it is owing to this, too, that out of the whole body the tongue first dies. (4) "Unto thee, I say, O Spîtâmân! that thou shouldst speak with the tongue just as thou thinkest with the mind, and thou shouldst do (thy) work with both hands in complete devotion."⁴ (5) And this, too, that whosoever shall act thus is sagacious, and that one is the father of righteousness through wisdom;⁵ and whoever would do that which has come (to him), thoroughly observes it on account of that which has not come. (6) And also this, (that) in the person of him who shall do that which he understands, and asks again about that which he does not understand, is entertained the propitious spirit of wisdom.

(7) About the production of cattle for the help of mankind, (and) likewise the pleasure of the pastures for the help of cattle.⁶ (8) And this, too, that the Ameshaspentas injure the demon Vadaka⁷ and wicked people, but they do not injure righteous people and the pious sages (*hû-dânâg*). (9) This, too, (is said) namely: "In scanty opulence do not boast⁸ of good works, thus in great opulence much good work arises." (10) This, too, that beneficence gives all to the good, and the good spirits do not maintain the exaltation (*frâj hastan*) of the villain.⁹

1 *Spend-mad* in Pahlavi. 2 XLVII, 2, a, b; *Pavan hûzrân va fîmâ zak i frârûn jemellânûd*. 3 XLVII, 2 d.

4 XLVII, 2, c: *Fa pavan bândag-mînishnîh, pavan kolâ dô yedâ kânishn varzêd*. 5 Ibid, 2, d: *Zak i furzânag, zak i abû yasharâyîh pavan dâdâgîh*. 6 Ibid, 2, c: *Afut âdîn avô zak vâstar râmishn-ich dâd pavan bândag-mînishnîh*. 7 Ibid 4, a, b, c. 8 *Al mang*, *Pes. mang*, "to boast." 9 Ibid, 5, b, c, *Jvê min hanâ i lak zûshishnîh drarand bakhshênd*, "apart from thy love the wicked have their share."

(11) And about the gift of the tongue of a true speaker for summing (*vichârishn*)¹ up (the case) of the disputants, and for declaring who is acquitted from or involved in a crime; and (about) the ordeal, which is a demonstrator (*nimûdâr*) to acquit (or) to convict, which is accepted by him whose tongue is truthful—and they shall propagate his statement—(and) which has rendered elaborate its decisions in the world, (and) distress becomes diminished. (12) This, too, (is said) that it (namely, the ordeal) gives out the decision of the fire for disputants, so that it shall make manifest the acquitted and the criminal; when he in whom are strong (*stawar*) perfect thought and also righteousness, is the superintendent (*sardâr*) of the ordeal; and when they observe that many believe that the ritual of the ordeal is (meant) for the wicked.²

(13) Best is the excellence of righteousness.

CHAPTER XL., VARSHT-MÂNSAR NASK.

(1) The eighteenth fargard, *Yêzî*, (is) about the nature of certain or doubtful manifestations (and) symptoms as to the happening of the future existence³. (2) About the great magnificence of the spirit of good works (*kirfag-mâinûg*), and that also of the man doing good works (*kirfag-gar mardâim*) through the entertainment of that spirit in him. (3) This, too, that they will praise, and recount, and practise the Religion of Mazda-worship at the time of the renovation (of the universe); (and) that regarding which (renovation) the demons through deceitfulness, and afterwards also mankind who are wicked, (and) who are deceived by those who are demons, have said that it would not occur.⁴

1 *Vichârishn* may mean "the summing up of a case," "summary", "conclusion." West, "satisfying." 2 XLVII., 6, a, b, c, d; *Âtâsh vichârishn barâ yehabânêd avô patkârdârân aêgh bâkht va âirikht*.....*dravandân zak nîrang î var vad yasharûbân râî lâ patkâr*, "the wicked are not opposers of the *nîrang î var* which decides for the righteous."

3 XLVIII., 1, a. 4 Ibid, 1, b. *Amat tanû-î-pasîn yehamutûnêd mûn-shân pavan frîptûrîh frâj gûft aêgh lâ yehamutûnêd*.

(4) About the triumph of the sacred beings over the demons in the final ages (of the world). (5) Firstly, that when, owing to the salvation of mankind from hell, they praise the Religion of Mazda-worship; (and) that when Zarathushtra the Spîtâmân, of venerated *fravâhar*, came to the obedient (*râm*) king, Kâi-Vishtâspa. (6) Secondly, (that) when the moral power and triumph of renewed (*nêvag*) sovereignty are again united with the Religion, and mankind, on that account, return to the good Religion; and this occurs on the near approach of Aûshêdar, son of Zarathushtra, when the righteous Chitrag-Miyân¹ (Peshô-tanû) arrives. (7) Thirdly, (that) when mankind contentedly (*khûrsandîhâ*) praise the Religion of the Mazda-worshippers, and this occurs during the advent of Aûshêdar-mâh, son of Zarathushtra. (8) Fourthly, that when every one shall practise the Religion of Mazda-worship voluntarily, at that time arrives the beneficial (and) triumphant producer of the renovation, Saôshhâns,² son of Zarathushtra; (and) this is the pre-eminence (and) supreme triumph of the sacred beings.

(9) About enquiring concerning the Religion of him who is acquainted with the Religion (and) a wise priest, and hearing (of it) from him, and well understanding it through wisdom.³ (10) About abstaining from the secret dealings of a deceitful apostate who tempts (mankind) into sin⁴. (11) This, too, (is said), namely; "Thou shouldst not fall into preposterous stupidity⁵ through the teaching (wherewith) they deceive;

1 Peshô-tanu, son of king Vishtâspa, and the chief high-priest of Kangdez. His name occurs only once in the Avesta. He was made to drink, according to tradition, the consecrated milk, and consequently he became immortal. Here Chitra-Miyân is a title of Peshô-tanu who is expected to come from Kandez to restore the religious rites in India and the rest of the world, (see *Bûdahishn*, chap. XXIX, 5; *Zand-î-Vohûman Yasht*, chap. III, 25-52.) The Av. name of Aûshêdar is *Ukhshyat-ereta*, and that of Aûshêdar-mâh is *Ukhshyat-nemvng*; the first and second of the expected posthumous sons of Zarathushtra. 2 Av. *Saôshyâs*, the last of the posthumous sons who is expected to complete the triumph of the Religion, and prepare for the resurrection and renovation of the universe.

3 Yasna XLVIII, 3 a, b. 4 Ibid, 3, c. *Nîhânîhâ milayâ i yasharnôgîhâ*. 5 *Haredh*, comp. Av. *haredhi*, "oppression", "enmity", "stupidity".

that is, they thus will delude thee into preposterous absurdity, which is hell."

(12) About mankind attaining by degrees (*pavan pâyagîhâ*) to the sagacity of an angel through wisdom, ability, (and) religion. (13) And this, too, (is said), namely: "For that path which (rises) from among the creatures, even this, too, is a path¹ produced (and) opened (*sharîunt*) among mankind, wherein when mankind inevitably (*apâ-râsîh*) halter^{1a} the worst religion, like the Evil spirit people deliver themselves up to the stupefying (*stardgar*) Akôman." (14) This, too, that through the sagacity of the sovereignty, every one at last arrives at that (good) path. (15) And this, too, that, by him who shall perform good works or commit sins with much fearlessness, with this consideration that these were performed mindfully,² (remembering) that the best thing for mankind after birth is purification from sin³.

(16) This, too, that the food (and) maintenance of priests (depend) upon husbandmen.⁴ (17) This, too, that the desire for the pleasure and strength of mankind is due to the cattle of Haurvatât (and) Ameretât⁵. (18) About the oppressiveness of Wrath and Envy, and the destruction of both are through Spenta-Ârmaiti (Complete Sincerity) and entertainment of Vohû-manangh.⁶ (19) This (is said), namely "I made the Religion of righteousness a perfectly⁷ unequalled gift⁷; and all men themselves shall be in perfect activity therein; hence the involuntary (*a-kâmag*) seeking of immortality by all mankind (is) the reign of the Will, and advantage always accrues from it." (20) This, too, that the care of cattle is reverence unto Ahuramazda.

1 Meaning, "evil path or religion." 1^a Pers. *shakl*, "halter." 2 XLVIII, 4, c. 3 Ibid, 5, c: *Yôshulâsrîh î anshûtâân âkhar min zerkhûnîshn pâhlûm, âkhar min zerkhûnîshn a-vinâsîh pâhlûm.* 4 Ibid, 5, d: *Zak î gaôspend varzîdâr vâstryôsh zak î lanâ râi; khûrîshn fshûvînîshn.* 5 Ibid, 6 a, b. 6 Ibid, 7, a,b. 7-7 Reading *bûndag aham-dahîshn.* West, *vôyakhâm-dahîshn*, "a combining desire." The Avesta word whereof this is the Pahl. rendering is *hithaôsh, hithâm*, meaning, (Mills) "bond of truth," (Darm.) "the place of rest," (Harlez) "the essential characteristic." The meaning is doubtful. Also *bûndag kûnîshn* may mean "perfect, or successful, activity."

(21) About the greatness¹ of righteousness this, too, (is said) that that greatness is generated from itself, and its seekers (attain) to supreme predominance in the best existence, (and) the solicitation of mankind for that greatness. (22) About the praise of the period of the renovation this, too, (is said) that at that time to those who are doubtful about it are altogether disclosed publicly the last reward and bridge (judgment) of the worthy². (23) About the lawfulness of the destruction (of evil) by him who belongs to Vohûman, who is himself the spiritual lord of improvement (*ârâyishn*); this, too, (is said) that the wicked at that time will become aware of their own wickedness when their bodies are dissipated³. (24) About the destruction of the good works of the wicked, even those of their own souls, and those of their spiritual existences, and those of their material bodies.⁴ (25) And this, too, that near (*nazdîh*) the time when the renovation approaches the sovereignty coupled with (*levatâ*) wisdom, unto him who is the best of mankind; and therein is enveloped that glory whereby the smiting of the vile and the increase of the pious people arise; (also) the sagacity (*farzânagîh*) which is in Vohûman, approaches those who are his friends.⁵

(26) This, too, that those people are the extenders (*vakhshî-nîdâr*) of days, and they are beneficial in the country⁶, and their practices (*âyîn*), wherever they have arisen, are opponent of him who is wrathful.⁷ (27) And this, too, that they shall for that purpose elevate brothers and sisters for the same object (of suppressing demons), so that they shall practise self-sacrifice⁸ (or self-devotion) with mutual consent; and near before midday⁹ they will display¹⁰

1. *Rûbâîh*, "greatness" in the original text. 2 XLVIII. 9, b. *Amat pavan zak î ôlâ zimân, zak î lî hâvish' râî âshkdrag yehvûnéd.*

3. Ibid, 9, c. *Zak î pavan Vohûman vishûpishn, aîgh amat pavan frârûnîh zivam am gûmûnîy sarîtarân tâbân yehercûnéd vîshuftan.* 4 Ibid, 11, c. *Mûn avô dravandân khîrâgîh (rêsh) va armêstîh akârîh yehabânéd.* 5 Ibid., 11, d. *Avô mûn zak î frazânagîh î pavan Vohûman yehamtûnéd.*

6. See Pahlavi Version of Gâthâ XLVIII., 12, a. *Afdûm ôlâshân havând sûd-âômand, î pavan matâ frashagard kurdor.* 7 Ibid, 12, d. *Mâ ôlâ-shân yehabûnt yekavîrûnd hamaêstârih î ôlâ î aêshma.* 8 See my dissertations on the "Alleged Practice of next-of-kin Marriages in Ancient Iran." 9 That is, in the Hâvan Gâh they will produce radiance or brilliance as bright as midday on their faces. I think *khêrah* is meant here. 10 Or, "they will produce".

a glorious (*lâlâ*) radiance (*khûrah*) in the centre of their faces, rising lofty, flickering (*nevandag*)¹, victorious (*arûs*)², and brilliant, (and) they shall make the radiance develop on high and clearly appear to an altitude of the height of three spears³ of the length of three reeds (*nâî*) each, and after midday they learn (*âmûkhtênd*)^{3a} about its disappearance (*rânagîh*); (and) it shall carry away the fiend (*drûj*) who was the fore-most destroyer (*khaye-bîd-pêsh*.)

(28) About those who put on the *kûstî* (sacred girdle)⁴ where-with they shall perform their own function, and thus they all appear happy.

(29) Best is the prosperity of righteousness.

CHAPTER XLII., VARSHT-MÂNSAR NASK.

(1) The nineteenth fargard, *Ad-mâ-yavâ*⁵, is about the protection of a protector for the protection of the distressed (*nîyâzân*) of the renovation⁶. (2) About the impossibility (*lâ-shâyîdan*) of convincing those who have not attained to the fundamental reason of belief (*hêmnunishn*) before sagaciously making them convinced⁷ of the existence of the creator, which is the fundamental reason of belief.

(3) About the grievous suffering (*vîmârîh*)⁸ of the Religion owing to him who is a wicked judge, whose effusions⁹ on the judgment seat (*dâtôbarîh gâs*) are injudicious, malevolent,¹⁰ (and) hostile to wisdom; also his (own) wounding (is) from truth,¹¹ and (his) annoyance from the truthful ones, and in him the Evil Spirit has a lodging; (about) the advantage unto the Religion

1. Comp. Pers. *nevân*, "waving", "flickering". 2. Pers. *arûs*. "winning," "victorious." 3 Meaning 42 English feet. 3a Pers. *âmûkhtun*, means "to learn", as well as "to teach". 4 Av. *aiweyaonghana*, "*kûstî*". That is, those who put on and recite the *kûstî* prayer. 5 Gâthâ XLIX. 6 XLIX, 1, a. *Aégham vad tan-î-pasîn hamâi pânagîh î dâmân ghal kûnishn*. 7 *Aûstîgânîndân*, "to make one convinced", Av. *staura*, "strong," hence "to render strong." 8 Ibid, 2, a. *Daêna vîmâr barâ vabûdânayên*, "they shall make the Religion diseased." 9 *Rêzîdan*, Pers. *rîkhtan*, Av. *rich*, "to pour out," hence "out-pouring," "effusion." 10 *Sarîlâr-kâmag*, "most evil-wishing." 11. XLIX, 2, b. *Dustûbar î dravand î frîstâr, mânash mîn râstîh rêsh*.

and the great (*rabâ*) rewards of just judges, (and) their elevating (*madam-barishnâh*) desire for leadership through straightforwardness.¹ (4) And about separation from the friendship of the wicked, evil-wisdom² (*dûsh-khratû*) due to want of sagacity (*a-farânag*), and inoccupation, in whom wrath and envy are coiled up² (as a serpent). (5) And about the good government of those who preserve their own necks (*chavarâ*) from viciousness, and the vile (*dûsh*) retribution of those who are again and again (*lakhrâr*) culpable owing to viciousness. (6) And this, too, that the wicked themselves are wicked towards their own, and make them fit for hell (*dûsh-ahû*);³ consequently, even those who are beloved (*garâmîg*) by them, and more beloved (*jûshagtar*) than righteousness; and (their) reign, too, is a scanty (*gashûg*) protection.

(7) And about the praise of Zarathustra this, too, (is said), namely: "Thy sweetness and eloquence (*charpîh*) have shewn to the world that leadership of the Religion is thine through Vohûman, (and) thou art well conversant with righteousness⁴". (8) About the praise of Frashaoshtra's⁵ ardour (*garemogîh*) in the leadership of meritorious works through virtuousness, in listening to doctrines (*âmûjîshn*) and truthful speaking, and in pasturing (*fshegîh*)⁶ (and) cultivating the world, framing beneficial works, and not giving leadership to the vicious.^{6a} (9) About the praise also of the efficiency (and) religious authority of Jâmâspa. (10) About the protection of the good creations by Vohûman; and that, too, of the souls of the righteous by Spenta-Ârmaiti.

(11) About the punishment of the wicked (ruler) who should seize anything unlawfully in his realm. (12) Also about the grievous punishment in hell of the wicked who is

1 XLIX, 3c. *Zak am sardârîh kâmag î pavan Vohûman*. 2-2 Ibid, 4, c: *Ôlâshân dûsh-khratu havând, mûn-shân aêshma vârîd yekavîmûnêd, va areshka-ich aêjh-shân bâen luû parîsh î kard yekavîmûnêd*.—Comp *avar-pîch*, Pers. *pêchîdan*, "to coil," "to wreath," "to involve." 3 *Dûsh-âhûîgînêd*. 4 XLIX, 5, a, b, c. *Aêlân ôld î Aâharmazda skîrînîh va charpîh, mûn zak duêna sardârîh pavan Vohûman. pavan bândag-mînîshnîh kaddêrchûî yashard-yîh khûp shnâsagîh*. 5 One of the two brothers who were relatives of Zarathushtra. He was father-in-law of Zarathushtra. 6 Av. *fshenghîm*, comp. *jshu*, *pasu*, "cattle"; "prosperity-causing". 6a XLIX., 9, a. *Amat nyôgshêd âmûzîshn zak î fsheg sûd î lâshîdâr, lâ zak î râst-gôbîshn sardârîh yehabûnêd avô dravandân*. The Minister of King Vishtâspa.

evil-thinking, who is evil-speaking, who is evil-doing, who is of evil-religion, (and) an evil ruler.¹ (13) About the reply² of the archangels to Zarathushtra as to the reward solicited³ by him, to make him satisfied about it.

(14) It is righteousness that is perfect excellence.

CHAPTER XLII., VARSHT-MÂNSAR NASK.

(1) The twentieth fargard, *Kad-môî-ravag*,⁴ is about anything whatever being begged as provision⁵ for the soul⁶, and it is through the speaking of Khshathravairya⁷ unto Zarathushtra, thus: "Thou shouldst think thus, O Spitâmân! that Ahuramazda assists thee." (2) This, too, (is said), that the creatures of Ahuramazda live through Haurvatât, are rendered immortal through Ameretât, possess complete mindfulness of Ahuramazda through Spenta-Ârmaiti, and regard him as ruler through Khshathravairya.

(3) About the desiring of wealth from straightforwardness; and this, too, that to him who desires from virtuousness that which is not acquired by him owing to the tyranny of the evil people, or on account of some other opposition, they (the good spirits) then give essentially (*gaðharîg*) that reward in the spiritual existence (*maînûg*), (which is) much better than that wealth.⁸ (4) And about the cattle valuable for that warrior⁹ who possesses principles (*dâd*) of virtuous strength, for assisting the will of the good spirits, and for the benefit of Irân, (and) for smiting (and) diminishing¹⁰ the force of the Non-Irânians.

(5) About the solicitude¹⁰ of mankind for the advancement of the admonitions (and) commandments of God, so much so that

1. XLIX, 11, a. *Aêdûn zak î dûsh-khûdâî, î dûsh-kûnishn, î dûsh-mânishn î darevand.* 2 *Padvâchishn*, Av. *paiti*, and *vach*, "to speak". 3 XLIX. 12, d. *Aêdûn bavîhûnânî zak î lekûm isht pâhtûm.*

4 For Av. *Kad-môî-urvâ*. 5 Pers. *tûshah*, "food," "necessaries." 6 L, 1, a: *Chîgûn arô denâ li rubân khvâstâr havâ-am chîgâmchâî tûshag.* 7 Av. *Khshathra-vairya*. 8 L. 3, a, b. *Zak î âratêshîâr yîsh-irdyâh râi prvin gôspend vrdjâng.* 9 *Kastârîh*, Av. *kasu*, "small." Pers. *kâstan*, "to diminish," "to destroy". 10 Here *gareftârîh* is used in the sense of *gareftagîh*.

spiritual¹ strength (*zôr*) is to them a helper in acquiring knowledge, (and) in their possession of the best existence through the advancement of those admonitions (and) commandments. (6) About the help of the righteous on the passage to the best existence from the spirits of wisdom, sovereignty, liberality, (and) truth, from the angels Ashi-Vanghuhî and Haôma.¹

(7) About the reason of the walking onwards by the *zôta* 3 steps from the place of the *zôta*, while uttering the Avesta, at the end of the ritual for the fire, while reciting (Avesta)² when offering consecrated water to the water; (about) the leading up of the whole assembly by the archangels, always at the end of the conference with Zarathushtra, by three steps from the earth to the Hvarshêd-pâyâ (sun-station), through the heavens of Hû-mata Hû-ôkhta, (and) Hû-varsha.

(8) Advice to Zarathushtra also as to the nature (*âinîmag*) of the archangels; also a remembrance (*ariyyâd*) to worship after separation from the sight (of them). (9) And this, too, (is said), that hence arises simultaneous attainment (*ham-gareftârih*) in him whose disposition and character are sagacious,³ as to the adaptation⁴ of his own deeds to that nature of theirs (i.e., of the archangels). (10) And about the good affinity⁵ of Zarathushtra also with abundance of good works; this, too, (is said) namely: "So for the deeds of them which are to be accomplished and which are also (already) accomplished, there is reward for all for thee through their righteousness, O Zarathushtra!"

(11) And about the advice unto Zarathushtra, this, too, (is said) namely: "Thou shouldst become reverent to them (i.e., to the good spirits) so that mankind may become reverent to thee." (12) About the calculation of the hours (*zamân*), of the days and nights, all for the good selection of them as to good works; this,

1 *Min yazadan*. 1^a See Yasna IX-X, which treat of the yazata Haôma. 2 *Parvâchishn*; Av. *pairi* and *vach*, "to recite"; that is, reciting the Avesta while going round the *yazishnagâh*. See West's interesting note 1, S. B. E. XXXVII, p. 293. 3 L. 9, d. *Âêdûn zak î ôlâ î avô hû-dânâg pavan khvahishn havâ-ânî*. 4 *Pasi jagihâ*. 5 *Hû-angûshîdagîh*, lit. "good similarity," hence "good relationship."

too, that whoever is diligent (and) always doing meritorious works, (and) that whoever shall perform as many good works as are possible for him, is given as much reward as is his desire.¹

(13) It is righteousness that is perfect excellence.

CHAPTER XLIII., VARSHT-MĀNSAR NASK.

(1) In the twenty-first² fargard, *Vohū-khshathra*³, it is said by Ahuramazda, thus: "I produced, O Zarathushtra! the desire for a good ruler⁴;" and this, too, (is said) that when (there is) a desire for a good ruler worthy of a share of the world, whoever is worthy of a share of the world [(is) a developer (*afzūn*) of that world also, on account of the share which is given him, and who (is) himself a developer of the world also by the gift of the share,⁵] his giving the share being the gift of a helper; the gift of a helper (is) a perfect (*pāhlūm*) action, and the superiority (*avartarīh*) of action (is) owing to thought (and) speech.

(2) About the place where (*acgh*) the best wealth is the produce (*bar*) of water, and earth, and plants; also the best wish is the craving⁶ for the Religion, and for the liberality of sovereignty. (3) About the begging of gifts from the sacred beings, even with words disputing (*patkārishnīg*) the reply (*padvākhtan*) of the sacred beings, (and) worthily contending for the gifts to the worthy ones. (4) About the connection (*patvastārīh*) of the force (*zōr*) of intelligent (*hūshīg*) memory and wise selection, one with the other. (5) About following (*hākhtan*) both (*agavīn*) the leadership⁷ and forgiveness⁷ of the (good) spirits in the supreme heaven, for guarding⁸ the good creatures.

(6) About the desiring for (and) learning of that intelligence which is increasing along with good works, also

1. L. 11, d. *Acgh-shūn āvāyast vēsh acgh kard, ashān mizd pād-dahishn ychabūnēd.* 2 It is called in the ms. 22nd fargard by mistake. 3 Yasna LI. 4 LI. 1, a. *Afan olā ī shāpīr khūdāi kīmag bāhar madam-barishnīh.* 5 The passage in brackets seems to have been written in the margin in DM., and hence so indicated in DP. 6 *Garzishnīgīh*, Pers. *garzīdan*. 7 Ibid, 4, a. *Acgh bāndag sardārīh?....Acgh amarzishn sajītūnēd?* where is the perfect chieftainship?....Where does forgiveness proceed?" 8 Comp. Pers. *niqāh-dārī*.

the acquirement¹ of wealth occurs imperceptibly (*a-vînishn*) thereby. (7) This, too, that whoever gives himself up, with humility (*âîrîh*) and reverence (*tarsgâsîh*), to him who is a true highpriest (*dastûr*) of the Religion, is endowed with the wisdom of the Religion²; and the happiness given by him unto him who is good, is a liberality rendered unto the sacred beings.³ (8) About the production by Ahuramazda of the waters, plants, animals,⁴ and the gift of all the rules (*dînâ*) of the Religion, for the nourishment, and improvement, and succession (*patvastârîh*) of the creatures. (9) About the comfort (*âsânîh*) of the spirit of the *mûthras* of the Religion, when he who is a man believing (*hêmnunishnûg*) in the wisdom (of the Religion), and of most virtuous⁵ (*nêvagtâr*) nature, recites (*yemellûnêd*) it.

(10) This, too, that the wicked one who does not believe that the deception that he teaches to others, is his through his own vice (*âhû*)⁶; (but) when he teaches it likewise to multitudes (*kabedân*), he is caused to believe thereby (that) he attains as the end of that teaching, mastery (*padîhîh*) over bare (faced) (*brâhmay*) deceit, and public falsehood, and destructive (*vishift*) belief.

(11) And about the preparation⁷ of the mankind of this world, also for the renovation by fire and melted ore⁸; in this world the acquitted and incriminated⁸, as regards the law, have become thereby manifest⁸; (and) at the renovation (likewise) the wounding of the wicked (and) the rejoicing of the righteous.⁹

(12) About the invocation of Vohûman (and) Ashavahishta⁸ for help (when) in danger (*bûm*) also, from the wicked, and

1 LI, 5, a. *Aégh-at lecatâ kîr va kîrfag kardan gaôspendân yehcânêd*. *Gaôspendân* is here used in the sense of wealth. 2 Ibid, 5, c. *Mân dahishn avô ôlâ î rîst ratû pavan shavîlâh, aégh pavan pâdakhshâh zyash haît, tanâ barâ avô ârpatâa yehabûnêd, ash pavan yasharâyîh furzânayîh*. 3 Ibid, 6, a. *Mân shapîr avô ôlâ î shapîr yehabûnêd mîzd, va mân-ich avô ôlâ pavan kâmag rádîh yehabûnêd*. 4 Ibid, 7, a. *Gaôspend tâshidât, va mayâ va âîrçar-ich tâshidât havâîh*. 5 In the text *nêvagtâr* for *nêvagtâr*. 6 Pers, *âhû*, "defect," "blemish;" West, "through his own spiritual lord." 7 Ibid, 9, b. *Zak î pasâkhlan pavan tanû-î-pasin*. 8 Ibid, 9, a. *Aégh bîkht î âîrîkht pâdâg vabidûnayén yehabûnêd hanâ î lak âtâsh î sâkhra, Âhurmazda! âsîn î vidâkht*. 9 Ibid 9, c. *Rêshînêd darvandân, sûdînêd yasharûbân*. 8 Ibid 10, c. *Av. maibyo zbayâ Ashem-vanghuja ashî gad té! Li karîunam yasharâyîh î shapîr, aégh Ashavahishta! yehumtân lak!*

about making one's own the best existence through righteousness alone (*âê-vâch*). (13) And this, too, that a good coming of men to the supreme heaven is for the righteous, (but) no¹ coming of any one from the wicked.

(14) About the enmity of the Kaî,² the paederast (*vâêp*) Akht³, the heretic (*dush-dîn*) of the dark abodē, unto Zarathushtra, and the causing of disturbance (*siglînîh n*) by him and by the wicked ones similar to him, among those who are good unto Zarathushtra⁴; and the infernal existence is for all of them⁵. (15) About the closing of the abode of the Kaî and the Karap from virtuousness; and this, too, that they do not increase the worldly existences, nor embellish the spiritual; but they reduce (this) world and dissipate the spiritual world.

(16) About the worthiness of the sovereignty of Kaî-Vishtâspa⁶ on account of great (*vabâ*) skill and efficiency, apart even from superiority (*avar-mânîh*). (17) About the praise of Frashōshtra for his having given Hvôb in marriage to Zarathushtra; the praise of Hvôb for her complete reverence unto Zarathushtra; and admonition to Zarathushtra as to making Hvôb privileged (*pâdakhshâî kardan*) for the post of house-mistress.⁷ (18) About the praise of Jânâspa for begging glory and wisdom,⁸ for appropriating the excellence (*âzâdîh*) of every kind of righteousness, for the love (*jûshagîh*) for sovereignty, and for (his) meditation on the Religion, in which he is assisted by Zarathushtra through the command of Vohūman.⁹ (19) About the praise of Maîdōgmâh for his acceptance (and) practice, of the Religion¹⁰, for his exercising, upholding, and propagation thereof; the yelling (*khrûsagîh*)¹¹ and united assault (*han-jastagîh*),¹²

1 DP, *rât* for *lâ*. 2 LI., 12, a. *Lâ shnâyînîdag î Kîg vaêp î baên vidarg î zimistân*. 3 Yt. § 82: *Akhtyô duzhdâo temanghâo*. The wizard Akht Yâtu mentioned in the tale of Yôstî-î Fryân. 4 Or reading *vêsh*, it may mean "who are much for Z," or "who follow Z, much". 5 LI., 14, c. *Vad avô zak î afâ'm drâj demâna yehabûnt*. 6 Ibid., 16, a. *Pavan Vishtâspa khûdâyîh arjântî*. 7 Ibid., 17, a, c. *Bentâ pavan nîshâîh barâ yehabûnêd: pavan yasharâyîh ârzîg vabidînûd kadag-bânûgîh*. 8 Ibid., 18, a. *Bavîhûnêd gadâ, yasharâyîh jûshêl*. 9 Ibid., 18, b. *Pavan zak î Vohūman âkâs-dîhshnîh*. 10 Ibid., 19, a. b. c., *Afash zak î Aûharmazdî dâd aûshmârîshn, daêna î Aûharmazdî, pavan jân kânîshn shapîr*. 11. Av. *khrus*, "to clamour against," Pers. *kharûsidan*, "to yell." 12. Pers. *jastan*, "to rush", Av. *jang*, "to attack."

evil food and other calamities (*halag*) owing to the wicked before midnight, that which Zarathushtra had for a like reason to bear; and (about) the reciting of the law of Ahuramazda¹, for the joy of the sacred beings, and his appropriation of that which is the best existence.

(20) About the perfection of Zarathushtra's complete meditation in the beginning of philosophical learning, and its development by him; the extent and also the fruit of knowledge which are owing to the reigning of Vohûman in the physical faculties (*tanû-afzâr*), causing development of the world in righteousness.² (21) About the excellence of the ceremonial and obeisance of Zarathushtra, (and) the superiority³ of his recompense;⁴ also advice to him as to worshipping Ahuramazda excellently, and all the angels by their own names according to their greatness.⁵

(22) The excellence of righteousness is the best.

CHAPTER XLIV., VARSHT-MÂNSAR NASK.

(1) The twenty-second fargard, *Vahishtôishti*,⁶ is about those who wish for the excellence (*pâhlûmîh*) of the good Religion, and information thereon. (2) About the glory having approached each family of the houses of the Spîtâmas⁷, even before the coming of Zarathushtra; the knowledge and the laws of organization and priestly authority of those (who arose) from that family; the existence therein of houses, villages, towns, and districts; (its) persuading (*hâkhtan*) (and) exalting the people of the world from vice to virtue by excellence (*khîpûh*) of words and actions; and it causes the people of the world to believe in it even at the approach of the good Religion. (3) And this, too, that the existence of Kaî-Vishtâspa, that of Spîtâma⁸ Zarathushtra, and of

¹ LI, 9, c. *Afash zak î Aûharmazda dâd aûshmûrîshn daëna î Aûharamazda*.
² Ibid, 21, b. *Olâ daëna î yasharâyîh afzâyînûdâr pavan zak î Vohûman khûdâyîh*.
³ *Avartîh* for *avartarîh*.
⁴ LIII, 1, a: *Pâhlûm khvahîshn sâb î Zarâtûshtra* (*Avîstâg va Zand*).
⁵ See chap. XXXVIII, § 23.
⁶ Yasna LIII, 2, c. West reads *Zarâtûshtra kêmag Kaî-Vishtâspa, Zarâtûshtra-cha Spîtâmân, va Frashvêshtra-ich ychabûnîshu zak î arêzag râs*
 Comp. chap. XXXVIII, 23.
⁸ Reading according to DP, *Zarâtûshtra Spîtâmâg*, "that of Spîtâma Zarathushtra".

Frashašhtra of the Hvôbas¹, is owing to it. (4) About the praise of Pourûchistâ,² daughter of Zarathushtra, for loving the good Religion with wisdom, and acting by the admonitions of the Religion, devoting herself willingly in filial service (*pavan zanrâh*) to Zarathûshtra, complete performance of duty and reverence for him, (and) after Zarathûshtra also her performing connubial service to and her reverence for Jâmâsp³; (and) her great reward from Ahuramazda for that religiousness and self-devotion to the sacred beings. (5) About the praise of Hûtôs⁴ for the occurrence of the progress of the Mazda-worshipping Religion through her, on account of the growth of (her) righteousness and the vanquishing of all the fiends, on account of the meritorious works, and advantage which have been in the world from the greatness⁵ of her Religion, and her thanks-giving (unto God) for the same⁶, and her high position here and there⁷.

(6) About the characteristics of those who are embellishing the end (of time) and arranging (its) period; this, too, namely: "They are a manifestation of those, O Spîtâmân Zarathushtra! who shall achieve this renovation in the existences; they are watchful, little afflicted through tormenting⁸, perfectly mindful, so that, when milk⁹ reaches them, they thoroughly (*barâ*) digest it; they have no fear and torment¹⁰, nor¹¹ do they also utter false or untrue statements, through the yearning for the righteousness of those who are righteous"¹¹. (7) About the characteristics of those who undo (*vishûp*) the end (and) obstruct (its) period; this, too, (is said) namely: "They are a manifestation of

1. The family name of *Frashašhtra*. 2 *Av. Pouruchistâ*, daughter of Zarathushtra, who married Jâmâspa, prime minister of king Vishtâspa. See Yasna LIII, 3, b. *Zak-ich ôlâ î lak Pouruchistâ mân Haêchadaspân Spîtâmân havâih, mân zak bertâ mîn Zarathushtra havâih*. 3 Ibid., b.c. *Barâ ychabûnîshen yasharûb Porûchist arô ôlâ î yasharûb Jâmâsp, pâvan zak î Vohûman*. 4 Ibid., 5, a. *Daêna rûbâgîh pavan Hâtîs* (name of the wife of king Vishtâspa). 5 West's reading; *rabâ yakhsenânûh*, "from (her) great possessions." 6 West, "(her) equal praise." 7 Meaning, "in this and the next world", 8 *Gôkhrân*. 9 Perhaps *Maidhyôit-zaremaya rôghan*, "the immortalising beverage" given to righteous souls in heaven, 10 Reading *âzâr*, "torment", "affliction", "disease". West, *afzâr*, "accoutrements". 11 West, "(nor) yet do they mention false and irreverent statements concerning those who are righteous, through imploring righteousness."

those, *O Spîtâmân Zarathushtra!* who are destroyers of existences, they are quick remedies; that is, they become very quickly devoured¹, and (are) in the torment of the vicious (and) grievous abode; they are imperfect in thought, so that it is not possible for them to digest milk: their fear is inevitable (*a-châr*)², they utter even false untrue statements concerning those who are righteous through righteous desires."

(8) About the craving (*kâmagîh*) for the fiend, and the friendship of the fiend, and the gratification of the fiend by him who is an apostle³ of the demons, and his maintaining⁴ the affliction⁴ of the creatures of Ahuramazda even through the absence⁵ of progress⁵ which they lament; and the confusion (*khshûp*) owing to his speaking deceitfully in the world; the connection with him of bewilderment and swift death,⁶ and the most grievous hellish punishment. (9) About that wicked follower⁷ and friend of theirs in defeating righteousness, and also in destroying the greater religiousness of the world, and making the soul wicked in the end.

(10) About the occurrence (*madan*) of the dissipation of the glory of him who is a well-ruling man, and the pacification (*âsûdan*) of the creatures of the world by the sacred beings; this, too, it says thus: "The causer⁸ of evil strength⁸ and the preparer of distress⁹, where (*aêgh*) they shall make disease (and) distress prevalent in the world¹⁰, are the weakener and corrupter

1 Comp. Pers. *khâyandah*, "masticated," "devoured." 2 Or, "their fear is tormenting," reading *âzâr*, instead of *a-châr*. 3 *Paêtâmbâr*, "a missionary." 4-4 West reads *a-kârgârîh*, "rendering helpless," instead of *âzârdârîh*. 5 *ana-sachishn*, Av. *sach*, "to go," "to proceed." 6 LIII., 8, d. *Aûftênd ôlâshân min mizd, va frîst yehevânêd, ôlâshân zak î shkift margîh î garân î mahist, min avârig anâgîh téz hâût, aêgh-shân apagayêhê yehevûnêd*. 7 *Pasûpâi*, *pas* "after," hence "a follower." 8 West, *dûshîh verenakinîdâr*, "persuader of evil." It can be read *avêhîh nîrâgînîdâr* "the causer of the strength of evil." 9 Av. *thish*. 10 Ibid, 9, a. *Dûshîh hemnûnîdâr* (teachers of evil) *havând beshîshn ârâstâr, aêgh dard bêshishn rûbâg vabîdûnêd*.

ruler who is smiting them and opposing them, that is, who keeps them back from sin and takes vengeance on them at his will¹; to that one, *O Ahuramazda!* (belongs) this dominion of thine (or his sovereignty is from thee), whom you give comforts (*vehîgân*), to him who is justly living (and) poor.²

(11) It is perfect excellence that is righteousness.

CHAPTER XLV. VARSHT-MÂNSAR NASK.

(1) The twenty-third fargard, *Airyaman*,³ is (about) the *Airyaman* prayer³: "That one which I tell thee, *O Spîtâmân!* is the greatest of all the sacred formulæ of prayers,⁴ in harmonious⁵ (*hâvand*) Avestic dialect; this is the best dialect (*shapîr*) because it is the most effective of the sayings of every kind produced. (2) "Which *Airyaman* prayer they shall recite, who are the benefitters,⁶ and who through the recital of it aloud, *O Spîtâmân!* will become predominant. (3) That one who is the Evil Spirit, who is heretical (*dûsh-dîn*), *O Zarathushtra!* among his own creatures, *O Spîtâmân!* becomes buried in the earth; the Evil Spirit is among those buried in the earth, who are the demons, where their bodily skeletons are completely shattered (*shklî-haît*). (4) And high up the dead are arrayed by that one through whose assistance they give life back unto the body, and they possess (such) an embodied life that they do not die."

(5) Perfect is the excellences of righteousness.⁷

1. Yasna LIII., 9,c. *Kadâr, yasharûb khûdâi, mûn ôlâshân makhîlunêd, afashân hamaêstârînêd, aêgh-shân min vinâs lakhvâr yakhsenûnêd, afashân pavan kâmag krînînêd.* 2 Ibid, 9,d. *Ôlâ, Aûharmazda! hanâ i lak khûdâyih mûn avô râst zîvishn dregûsh va âsân yehabûnêd.* 3 *Aireman in Pahlavi.* The Avesta prayer *Airyemâ-ishyô*, Yasna LIV. 4 Here *khvâhishnûh* is used in the sense of prayer, as the Gâthic word *îшти*, "prayer" (Mills), from Av. *îsh*, "to wish," "desirable." *Airyaman* angel is said to preside over mental peace, rest and joy. 5. Av. *havant*, "similar." 6. Meaning the future prophet, *Saôshyâs*, and his followers. 7. This sentence 5 is here written twice in the Ms.

CHAPTER XLVI. BAGHA NASK.

(1) Propitiation for the creator Ahuramazda and all sacred beings.

(2) The Bagha¹ (Nask) contains twenty-two fargards, the first of the *Baghas*² is the Ahunavair³, about (its) production by Ahuramazda, before every creation apart from the archangel,⁴ but (*barâ*) on the appeal (*nîyâzâgîh*) of that archangel; (and about) the development (*rastag*)⁵ of words which are the innermost⁶ and most comprehensive⁷ contents⁸ and best-collected⁹ embodiment of the omniscience of the Religion of wisdom.

(3) The divisions (*bakhshishnân*) of this germ of germs,¹⁰ (and) the origin (*bîn*) of all other sayings of the good Religion, (are) the divisibility¹¹ of the portions (*baga*) of the Ahunavair. (4) And that *ahuna* of the *ahuna-vâîr* of the Ahunavar, is the first name, which as regards (*madam*) the first, is specially that name¹² which is (derived) from the creator who is also Ahuramazda, and its adaptation (*pasâjishn*) by mankind.¹³ (5) The thought¹⁴ that exists with the first¹⁵ is associated with the word that is *vairyô*, His will, which is in the second part of the name,¹⁶ which is about the first (state of existence); it is specially the universal secondary state of those who are specially the cause, who exist as it were with (embodied) appearance (*chîhar*), and have become in that way associated with the second name.¹⁷ (6) The connection of the first name (with the

1 The third of the Nasks, and the fourth of the Gâthic division. It is an analytical commentary upon the Gâthâs, devoting a separate fargard to each *hâ* of the Yasna. Its first three fargards are still extant in Yasna XIX-XXI (See West, p. 303). 2 Literally meaning "apportionments," "portions," from Av. *baj*, "to divide." 3 The name of the *Yathâ-ahû-vairyô* prayer. 4 Probably *Vohûman*, the first archangel created by Ahura. May be all the archangels. 5 Pers. *rasta*, "growth." 6 *Andartûm*. 7 *Hangerdîgtûm*. 8 *Parvand*, Av. *pairi* and *band*, "to surround," "contain," "environment," "encompassment." 9 *Hû-ramagtûm*, Av. *hû* and Pahl. *ramag*, Pers. *ramah*, "flock," "congregation," "collection." 10 The Ahunavair formula. 11 *Bakhshishnâgîh*. 12 West, "creature." 13 This prayer was supposed to have been recited by mankind before the other creations, Yasna XIX, 2-5, 17-20. 14 Av. *maiti*, from *man*, "to think." 15 Namely, that of the creator. 16 Namely, *vairyô*. 17 *Athâ ratush ashât-chit hachâ*.

Being), the life (*yehevânishn*) of which is the *mâthra*, is a co-existence (*ham-bûd-hastan*) which has occurred, and it is the source of the formula ; and the distribution of the portions thereof form the whole saying into a kind of *mâthra*, name of it being *Yathâ-ahû-vairyô* ; (and) the spirit through which it is propagated is the philosophy of the Religion among the needful creatures (and) the creations on account of the wisdom¹ (contained) in that (sacred) instrument (*afzâr*) ; and that,² too, was also produced on the appeal of the archangel,³ and for this (reason) that archangels are wise in speaking, and on account of wisdom they are archangels.⁴

(7) This, too, about the same words, that (it is) a prayer, the best worded one (*hû-sakhûntûm*), which is spoken and is to be spoken;^{4a} and the obscurity (*tâmih*)⁵ is not about the sound of the original words, but about the manifold nature of the hardness (*sangich*) of such words in the condensed⁶ prayer. (8) This, too, that mankind guard the soul from hell by learning, reciting, and acting according to it (Ahunavar), and the body from death,⁷ by perpetually (*ham-bâstagiâhâ*) continuing therein.

(9) This, too, that, as to the first division (*bajishn*) of the Ahunavar whose name is the Bagân Ahunavar, when, reciting⁸ (*avi-vidâr*) one freely chants it in a ceremonial, the good work is as when one chants a hundred philosophic stanzas (*radih*)⁹ of the Gâthâs, loudly and freely¹⁰ reciting, and when reciting freely one chants it, such a ceremonial amounts to as much as ten.¹¹ (10) This too, that, through the same division, while one solemnizes the conclusion¹² of the first completion, which is the Stôta-Yasna, as it becomes the rite of one who is being newly initiated (*navag-*

1 *Farzânugîh*. 2 The Religion. 3. Vohûman. 4 Yasna XIX, 20-23. 4a XIX, 24. 5 *Av. temangh*, "darkness." 6 *Nisang*, "an epitome," "condensed language." 7. XIX, 25, 26. 8 Reading, *avi-vidâr*, *Av. aiwi-vid*, "to recite," or "chant loudly." 9 *Radîh*, Pers. *rad*, "intelligent," "philosophic." 10. *Âsûdagîhâ*, "freely." 11. Yasna XIX 6, 7 and 8. 12. *Hart-gerdagîh*.

nâvar), on that day they make the soul of the solemnizer (*yashtâr*) pass three times into the supreme heaven.¹

(11) About the grievous sinfulness of not reciting (*a-vidâr*) the Bagân Ahunavair.²

(12) And this, too, that it is made by him in obedience³ to Ahuramazda, as the first creature made, who gives up the body in service (*bândagîh*) to him who is the ruler, and in discipleship to him who is the *dastâr* of the Religion;⁴ for this reason, because they are required (*âvâyad*) for lordship and *dastâr*ship in the world. (13) He who is the highest lord and *dastâr* is the creator Ahuramazda; and, owing to the same reason, when it⁵ is made subject to them (namely the good spirits), subject to the creator Ahuramazda he has made it as the first creature produced.

(14) This, too, that it is taught (unto man) by it⁵ to keep the person in the service of the king of kings,⁶ whose origin Ahuramazda keeps in his possession; for this reason, because when (his) origin is kept by Ahuramazda in himself, Ahuramazda is over his own if (*hat*) a good ruler is made; him who is so elevated he maintains as ruler, when it is necessary for Ahuramazda to produce also physical existences, and when instruction is imparted to the (creatures and) creation.

(15) This, too, that the reward of Vohûman is owned by him who points out⁷ the thing that is virtuous, who also utters the right recitation, and who also teaches the best mode of abstinence from sin unto mankind. (16) For this reason, because the pointing out⁷ of anything that is right, the utterance of recitation wisely, and abstinence from sin are, as it were, (*chîgân*) entertained⁸ materially in good people, spiritually they are owing to the archangels, Vohûman being the best guide (*avîrtar râyînidâr*) therein; and, from the same reason, he in whom there is a similar skill (*hûnar*) is of like meritorious acts with Vohûman, and adapted (*pasîjag*) to the meritorious acts arises the like reward.

1. Yasna XIX, 9-11. 2. Ibid, 12-15. 3. Pers. *hirih*, "obedience."

4. Ibid, 28-29. 5. The Ahunavar. 6. Yasna XIX, 30. *Mân dend tanû ïdâ i malkâân malkâ i min harvispa-gûn mardûm Mazdayasnân châshî.*

7. *Dakhshagînidân.* 8. *Mâhmânîh.*

(17) And this, too, that the dominion is given to Ahuramazda by him who shall perform those works, is manifest from (the passage): *Ad, Mazdâ tavâ khshathrem*,¹ and its (Pahlavi) version (*Zend*) is as follows: "To that one, O Ahuramazda! belongs this sovereignty of thine, by which salvation is given to him who is righteously living, poor, and friendly (*âshna*)."² (18) For this reason,³ because Ahuramazda created no dominion in the world for the more complete (*avîrtar*) salvation of poor creatures from the destroyer (*khaya-bîd*); but, for the purpose of administration (*râynîdan*) over the dominion of him whose strength (*zôr*) of rule is the cause (*chim*) of salvation for the poor—which is continually (*padvastag*)³ the wish of Ahuramazda,—and the dominion is given to Ahuramazda.

(19) This, too, that through preservation from the adversary his poor are helped, who are preserved (*bûjîhênd*) owing to friendliness for the Spîtâmân; the adversity of the creatures is the advancement of the Religion by supporting the Religion; and the friend of the Spîtâmân becomes a helper of the supporters of the Religion. (20) and about the entrance of the destroyer of the creatures from without (*mîn barâ*)⁴, (and) the helplessness of Spentâ Mainyu (the Beneficent Spirit) owing to it.

(21) About the connection of this Scripture of the Religion of Ahuramazda by the three standards which are the good thought, the good word, and the good deed; and by the four classes, which are the priesthood, the warriorship, the husbandry, and the artisanship; and by the five chieftainships, which are the chieftainship of the house, of the village, of the tribe, of the province, and the supreme Zarathushtrahship;⁵ and the one summing up (*hangerdîgîh*) which is the liberality of the good ruler.

(22) Righteousness is perfect excellence.

1. Yasna LIII, 9. Then follows: (Av.) *yâ erezhejyôî dâhî drigaôvê vahyôî* (Pahl.) *mîn avô râst zivîshn dregâsh âsân yehabunêd*. 2. Salvation is given for this reason because ... 3. Pers. *padvastah*, "continually," "always." 4. Yasna XIX, 39. 5. Ibid, 44,55.

CHAPTER XLVII., **BAGA NASK.**

(1) The second fargard is the *Ashem*¹ of the Bagân (Nask); know that the best welfare is bestowed by it on every one who bestows on anyone else that which is valuable (*arjânîg*) for him²; for this reason, because on account of the best gift (of the *Ashem*) there arises (*yehevânéd*) entirely (*barâ*) much profitable gift, and a profitable gift becomes a gift worthily (bestowed). (2) And this, too, that the reward of every meritorious act is bestowed by it to mankind, which when it instructs mankind, keeps them in diligence;³ just so, as it is the function in all meritorious actions of him who instructs and keeps mankind in diligence, the reward of meritorious actions which mankind can (*shâyênd*) appropriate by diligence is appropriated by him.⁴ (3) And this, too, that progress was by it in every meritorious action.

(4) He who comprehends what meritorious actions are, and is a desirer⁵ for them, has thereby learnt⁶ the deliverance⁷ (from sin); whoever possesses authority through straightforwardness, is the best one (*avîrtar*) for rewarding the doers of meritorious actions; and whoever, too, will give true decision and pronounce right (*râst*) sentence, is the best one for causing the punishment⁸ of a criminal, and for thrusting⁹ him into obscurity⁹ owing to the absence¹⁰ of (his) good works; and whoever, too, will exercise the middle course (*pâdîrângarîh*) wisely, is the best¹¹ one for the good government¹² of the world.

(5) The excellence of righteousness is the best.

1. Here expressed in Pahlavi by its general rendering *Yasharîgîh*. For the praise of the *Ashem* prayer, see Avesta Yasna XX now extant. 2. Pahl. Yasna XX, 1. *Zak âvâyîd yehabânt barâ yehabânéd*. 3. Ibid, 2, *Mân gabrâ hastishnûh harvispu-gân yasharâbân ghal âvâyîd karîan, ôl harvispu-gân yasharâbân barâ châsht yehevânéd. aêgh-ash nêvîgîh pudash kard yehevânéd*. 4 by *Ashem*, 5 *Khvâstâr*, Pers. *khvâstan*, "to wish." 6. *Khânîdînîd*, Pers. *khânîdan*, "to read," "to learn." West, *âzân a-khânîdînîd* "the learned foolish." 7. Comp. Av. *az*, "to deliver," "make free." A doubtful word. 8. *Pûhalînîdan*, comp. *pûhal*, "punishment." West, "the bridge-judgment." 9-9. *Spâkhîan*, "to conceal." 10. Or, reading *dândîgîh*: "whoever, too, will make wisdom his intermediary..." 11. West "more particularly." 12. *Râyîdârîh*, "administration."

CHAPTER XLVIII, BAGA NASK.

(1) The third fargard is the *Yêngê-hâtâm*¹ (of the Baga Nask); know that here is taught by it the worship of Ahuramazda, which (is) the law of Ahuramazda; that is, its law is virtuous² (2) And this, too, that the worship of Ahuramazda is performed by it, which prayer is for the (good) life of the living mankind. (3) This, too, that the males and females of the righteous are praised in it, the obeisance in which is for the archangels.³ (4) And (about) atonement for crimes, so (there) is the entire gratification from it for Ahuramazda personally, and in (that) connection⁴ the gratification reaches unto Ahuramazda.

(5) And here one speaks of the three particulars (*mâdîgân*), in which all modes of the worship of Ahuramazda are included (*baên*). (6) One is when the law of mankind is virtuous, because (*chîgîn*) it is limited⁵ by a virtuousness (*frârinîh-î*) of thought; this is that which by itself reaches unto⁶ Ahuramazda. in the worship and obeisance. (7) One is when it teaches a prayer for the life of mankind, and its legal decision is for the protection, and nourishment, (and) other help, and gratification of mankind; (it is) a helper of every worldly creation of man-kind, (and) that being done (there happens) the connection of mankind with the (*Chînvad*) bridge, which amounts to (*yehamtûnêd*) the worship and gratification of Ahuramazda. (8) One is when they shall perform the obeisance unto the archangels, which is for the sake of strengthening (*nîrûgînîdan*) the archangels, each separately, during their function of improving (*nîvârishn*) (and) guiding (*râyyînishn*) thereby (*padash*)⁷ the world, since their worship is declared by the Religion; this (is declared) that the ceremonial (may) reach this (*Chînvad*) bridge and be united for the worship and joy⁸ of Ahuramazda

1. Compare the Avestic statements regarding *Yenghe-hâtâm*, in Yasna XXI. 2. Yasna XXI. 1. *Atêh zak ghal vibidûnayên, mân dâd î frâran, mân-ash yazishn krîtih châst yehevânêd*. 3 Ibid. 2, 3. 4. *Ajash pavan patvand yehevunêd*. West, "and in connection therewith it amounts to." 5. *Sâmânîkîvî*. 6 *Khûdthâ yehamtûnêd*.

7. West reads *patih* instead of *padash* and renders it: "in their control (*patih*) of the business of preparing and managing the world," 8 Av. *khshnu*, "to rejoice."

(and) the archangels who are strengthened by the ceremonial.
 (9) One (is that) mankind are advanced by the strength of the archangels.

• (10) Righteousness is perfect welfare.

CHAPTER XLIX., BAGA NASK.

(1) Propitiation for the creator Ahuramazda, and an offering (*dahishn*) of contempt for the Evil Spirit.

(2) The fourth fargard is the *Yānīm-manō*¹ of the Baga, about the praise of Zarathushtra, that is, his position² as the judge², and his invocation of blessings (*yān*), and his speaking in reply were such as are revealed³ by the *mānthras*. (3) This, too, that the legal authority of his existed before the blessings; that is, this one decision (*vichîr*) is made by him about himself that his own person be first made deserving through virtue, and then virtue be solicited by him.

(4) This, too, that he has attributed the source (and) result unto Ahuramazda, who attributes joy unto Ahuramazda, for the source and result of various advantages (*sūd sūd*) and various joys (*rāmishn rāmishn*) are necessary for the sake of joy itself, as joy is the end (*rôleshâ*) of every happiness of him whose joy has made consecrated offerings (*aûstôfrîd*)⁴ unto Ahuramazda; since his decision is this that by him whose joy arises from that thing which is the will (*kām*) of Ahuramazda, its source and result are attributed to Ahuramazda. (5) This, too, that the meritorious actions of lawful gratifiers, are a gratification⁵ (and) appropriation (*khvēshîndan*)⁵ by him who shall perform that which is true reverence (*tarsagâsîh*); and for this reason, because he who is a lawful gratifier of others through true reverence, causes the gratification of (others) through

1. Av. Yasna XXVIII, now extant. Section 1 contains the opening words of the benediction which precedes the *Ahunavaiti Gāthâ*. See my vol. XVII., chap. XXVII. 2-2 *Dâtôbarîh*. 3 *Paéddâg*. 4. *Aûstôfrîd*, Av. *usefriti*; Ardâ Virâf, chap. •XIII, *aûstôfrîd*, "a consecrated offering" to a spiritual being. 5-5 *Râmînîdan khvēshîndan*, Comp. Yasna XXVIII. 5 c: *Mûn avô olâ râmînîdâr yehabûnêd khvârîh*.

the practice (*varzîdan*) of his reverence; and when thus for the gratification of those persons, the meritorious actions of lawful gratifiers become a gratification and appropriation (by them).

(6) This, too, that the wisdom of Vohûman is propagated by him who utters a prayer (*milayâ*) with a good mind (*vohû-man*); for this reason, because the wisdom belonging to Vohûman and its propagation are mostly (advanced) through the (sacred) texts.

(7) This, too, that the ampleness and joy of cattle are taught by him who well maintains the cattle which are in his possession; and for this reason, owing to the multitudes¹ (of cattle) thus of him (*ghal*) who well maintains the cattle which are in his possession, he gains (*vindêd*) his profit and gratification therefrom; (and) others, who see that gain, instruct (others) even as² much as² he about the good maintenance of cattle for their own benefit and gratification.

(8) This, too, that to give a gift (*nêvagîh*) for the benefit of the worthy ones is taught by him who keeps the gift that is his for the appropriation of the sacred beings (*yazadân*); and for this reason, because he gives the bounty, that is his, unto the worthy ones for the purpose of preserving it for the advantage of the sacred beings, and others are highly instructed by him. (9) This, too, that by him he is taught to be generous in both existences, who is generous (and) worthy, who gives benefit to a worthy one possessing body and possessing life; and for this reason, because the worldly and spiritual existences are both his, and his worldly existence is in this life (and) his spiritual existence is in that life from which appreciation (*shnâdyishn*) for that gift of benefit approaches.³ (10) This, too, that by him, who shall do reverence unto the pious ones, even this is taught that the sacred beings rejoice those who (*mân-shân*) are putting into practice their will (*kâm-varz*); and for this reason, because good recognition (by the sacred beings) becomes a recompense⁴ for him, by whom the reverence (of the good

1 *Amargânîhd*, lit., "numberlessly," hence "multitudes," *amar*, "numberless," *Av. mar* "to count." 2 *Hâvand*, *Av. havant*, "this much," "so much." 3 See *Yasna XXVIII*, 2, c. *Âzâdth min yashartîyîh avdgîh*. 4 *Pasakhûn*, lit., "reply."

spirits) is practised, (and) for him the gift¹ of the sacred beings is certain (*aêvar*).

(11) This, too, that he who (was) at first has taught even this to mankind, that desirers (*khvâstârân*)² for the favour of sacred beings certainly gratify the sacred beings commanding power (*padvâz*)³; and for this reason, because the reception (*mâhmânîh*) of a sacred being, given (*yehabûnt*) by a commandment of the Religion, is a virtuousness in the world apart (*barâ*) from that, and the gift of the path of liberality from the sacred beings to mankind is even through the elevated⁴ position⁴ of the favoured; (and) man thereby becomes without doubt, and believes more in the sacred beings. (12) And this, too, that his soul (so) gifted will be endowed with (a space in) the supreme heaven, by whom is given something to him who praises the pious sacred beings; and for this reason, because even through liberality which is on account of wealth, and (other) gifts, the path to the supreme heaven (*garôdemâna*) is manifest; (and) anything that is given to the praisers of the pious sacred beings is the highest (*rabâtar*) liberality. (13) And this, too, that the veneration for those needing⁵ reverence is performed by him who teaches the sacred word (*vâchag*) (Religion) to the pious people; and for this reason, because he who is a good teacher (*âmûg*) of the Religion may bring it into use for the reverence, and advantage, and joy of the pious sacred beings.

(14) This, too, that the knowledge which is in the Religion of Ahuramazda⁴, is disclosed (*sharîttunt*) to his own (*ôl nafshâ*) by him who loves Vohûman; and for this reason, because true knowledge is from the selection (*vichîngarîh*) of pure wisdom, and the pure reaching unto the most efficient selector

1. West reads *yazadan gâs aêvar*, "the throne of the sacred beings is certain." 2. Yasna XXVIII, 4, c: *Chand khvâstâr tûbânig havâ-am havând âmûkhtam khvahîshn î yasharâyîh kâr va kirfag*. 3. *Padvâz*, Av. *paîti* and *vaz*, "to be strong;" "commanding power or influence." West reads *patûst*; comp. Av. *tust*, "to be contented." 4. Comp. Pers. *padvâz*, "a perch," "an elevated or secure position." 5. *Nîyâzân*, "requiring," "wanting." 4. Yasna XXVIII, 4, b,

(*vichtingardâr-tûm*) the spiritual lord (*ahû*) in the mind, through the purity that paves the way within the mind for the spiritual lord, the purity which arises that way through the reception of Vohûman therein. (15) This, too, that righteousness is taught¹ by him who keeps his mind always (*padvastag*) in righteousness; and for this reason, because by his mind's efforts there-in, (and) having succeeded (*vasûbarîd*) by those efforts he attains to the object of his effort. (16) This, too, that by him who gives commands about the progress of things relating to Ahuramazda, this also is taught by him unto mankind, that then one sees the throne of Ahuramazda; and for this reason, because it is possible to see that throne through the complete progress of the will of Ahuramazda in the world; (and) whoever gives commands about the progress of the things relating to Ahuramazda, the will of Ahuramazda is his in the world, the progressive (*rûbâg*) part (*bâhar*) of those things being shown unto the people even through that foundation (*bûnîh*) of perfection, which becomes the throne³ of Ahuramazda in the sight of mankind (*khadîtuntan-î-mardûm*).

(17) This, too, that by him by whom Ahuramazda is entertained⁴ in himself, things only understood through a *dastûr* are then likewise taught unto mankind; and for this reason, because best (*avîrtar*) instruction (*âmûg*) and knowledge are those which are (taught) through a *dastûr*; and by whomsoever Ahuramazda is entertained in himself, a spiritual lord is then wished for (by him), who becomes glorious and praised for his teaching, and mankind are taught by him. (18) This, too, that a good person is he who is a devotee (*parastag*) (and) gratifier of a good ruler, (and) they bring forward a good man for benefit⁵ (*nevagîh*) unto him who is that (good) ruler; and for this reason, because a

1. Yasna XXVIII., 4, c. 2. Reading *vasûbarîdan*, corrupt form of *asbâridan*, *asvâridan*, "to ride," hence "ridden," "succeeded." Av. *aspa-bâra*, "a rider." 3 Comp. Yas. XXVIII, 5: Av. *Ashâ, kad thwâ daresânt, manaschâ Vohû vaedemno gâtûm-châ Ahurâi, sevishtâi, sraoshem Mazdâi*—(Pahl.) *Ashavahishla, aemat lak kiaditunam pavan zak i Vohûman agâs-dahîshnih dand kavîtunam, . . va gâs-ich i Aûharmazda aemat khadîtunam. . . zak gâs pavan Srôsh khavîtunihait, aegh amut dastûbar yakhsenund—shâyad khavîtunast aegh nevagth min zab gâs mâ.* 4 Yas. XXVIII, 6. Av., *Vâhû gaidî mananghâ*—(Pahl.) *yehamîtnishn i Vohûman avô tanû i aishân yehabûndâm.* 5 Ibid. 6, b.

good man associates (*ham-bâjînéd*) other good people with him in the benefit that happens to him, and his character (*chîhar*), and temper, and disposition are so owing to (*min*) that; but when bringing (*dêbrûnâ*) himself forward to rulers through reverence (and) gratification of the rulers, other good people will also be bringing themselves forward on account of him for that benefit. (19) This, too, that by him who shall honestly make an accumulation (*undûzishn*) (of good acts), the way of prosperity (*âvâdîh*)¹ from the sacred beings is opened to his own; even for this reason, because an honest accumulation of a selector of gifts is provided through an unforeseen (*avîn*) chance (*vakht*), and when (it is) so, he becomes the treasurer (*ganjôbar*) of the sacred beings.

(20) This, too, that by him who does a beneficial deed for the archangels, the gift for him² who is suitable (*shâyad*) for the sovereignty³ of the united (*hâm*)⁴ world is prayed for; and for this reason, because the beneficial deed being done for the archangels on behalf of his own, (and) the advantage of the united creation solicited, it becomes the best advantage of all the good creations of the virtuous ruler. (21) This, too, that by him who is a praiser of the archangels, the good Religion is praised; and for this reason, because the good Religion is the praise of the archangels, (and) the praise of the archangels is the good Religion. (22) This, too, that the Religion of the sacred beings is propagated by him who shall make offerings unto the sacred beings; and for this reason, because the making of offerings to the sacred beings strengthens the upholders of the Religion, and the progress of the Religion exists through the upholders of the Religion.

(23) This, too, that he who shall make mankind quite (*barâ*) zealous⁴ for doing deeds of merit, is also liberally rewarded (*râdînîd*) for that good deed (done) for mankind; and for this reason, because the original (*bûn dâdâr*) giver is also the giver of the result (thereof). (24) This, too, that he who is

1. Yasna XXVIII., 7, c. 2. Namely, Vishtâspa.—3 Ibid, 7, c. 4 West, *khâm*, "immature," 5 *Garemdg*, Av. *garema*, Pers. *garm*, "argant," "zealous," "warm."

helper of honest desires, and also by whom there is the nourishment of the creatures through honest work, and whose accumulation¹ (of wealth) is also owing to honest work, is praised above the multitude of mankind²; and for this reason, because whoever is a helper of those of honest desires, is an increaser of virtue in the world; and he by whom is the nourishment of the creatures through straightforwardness, is a producer of the paternity³ (*abîdarîh*) of creatures; (and) he whose accumulation is owing to virtuousness, becomes an enlarger⁴ of the world. (25) This, too, that he by whom one who is unhelped (*a-dâd*)⁵ is helped, is taught to give to beggars⁶ that which is required for them. (26) To help that which is unhelped, is such⁷ as though one should help a province, or a district, or a country, or a family; (and) one should maintain (*dâshtan*) the family residences of those of the family of Vishtâspa, and (their) fortress and stronghold (*gar-pûshîh*), and the dwellings of the agricultural⁸ peasants⁸; (and) one should repair a rugged (*shkast*) road, and build (*bastan*) bridges over rivers, (and) conduct (the waters of) a river or an aqueduct⁹ or brook, (and) populate desolate (*avîrân*) places,¹⁰ (and) do other things owing to which long-lasting (*dêr-padâi*) comfort and advantage of mankind in the world (may) occur. (27) And he who shall do these things, will be helped even by him who will be born afterwards,¹¹ and is taught the performance of that which is the most advantageous thing necessary for mankind, and also the performance of such a thing for others.¹²

(28) This, too, that spiritualism is that which¹³ is the teaching of Ahuramazda, which (is) wisdom for him who (has) wisdom; that is, it teaches acquired (wisdom)¹⁴ unto him whose innate wisdom¹⁵ is good (*nêvag*); and for this reason, because

1. *Handûzishn*, Pers. *andûkhtan*, "to collect," "to accumulate." 2 *Amargân*, "countless," Av. *mar*, "to count". 3 *Abîdarîh*, *abîdar*, (*Huz. ab*), "father". 4. *Frâkhû-gar*. 5 "Without a gift". West, *khast*. 6 *khvâstârân*, Pers. *khvâstân*, "to beg." 7 *Chîgûn*. 8 Pers. *kâr*, "agriculture," "tillage," and *dahgân*, "peasant." 9 Av. *kata*, Pers. *kat*, "a subterranean canal." 10 Or, "render barren places fertile and habitable". 11 That is, by posterity. 12 Namely, for other creatures. 13 Here *ô* for *ôlâ*. 14 Av. *ga'shê-srûtô-khratû*, lit., "learning acquired by listening," (meaning) "acquired wisdom." 15 Av. *âsnô-khratû*, "inborn or natural wisdom."

spiritual faculty¹, such as (*hand*) has come into his possession², (and) which is acquired³ wisdom³, is for a creature (*zâg*) of Ahuramazda, the innate⁴ wisdom⁴ being given to develop⁵ it, whereby Ahuramazda is gratified.

(29) A summary about the (material) existence⁶ that was, and the progress of the earthly⁷ existence, (and) the (material) existence that will be;⁸ this, too, (is) about the (material) existence that was, (and) which will be; (about) the beginning of the essential (*gaôharīg*) thought, (and) the beneficent (*nêvag*) production (*dahishn*) of the good and evil earthly existence, that of him who is good goodness, and that of him who is evil evil; and about the progress of the earthly existence, which is intermediate,⁹ (there are) the effective¹⁰ performance of good works, righteousness, and possession¹¹ of reward,¹¹ and the committal of crime,¹² and wickedness, (and) suffering¹³ of punishment¹³; (and) about the material existence that will exist, which will be the last; (there will be) the government with wisdom of him who is the supremely (*avartûm*) good one, who is the source of all plentifulness (*vasîgân*), the triumph of goodness over evil, and the sovereignty of the good, the non-sovereignty of the evil, (and) the restoration (*nîvârishn*) of the good creatures in a pure condition.¹⁴

(30) Perfect is the excellence of righteousness.

CHAPTER L., BAGA NASK.

(1) The fifth fargard, *Khshmaibyâ*,¹⁵ is about this, that complaint is made by Geûsh-aûrvan for the absence¹⁶ of anyone who keeps well the cattle that are in his possession; and for this reason, because cattle are increased by him, and others through design and desire for that increase would act by his example (*andâzag*) (and) keep cattle well; (but) the complaint

1 *Matnûg*. 2 *Khrêshîh*. 3 *Gaôshô-grût-khratû*. 4 *Âsnô-khratû*. 5 *Afzâyî-nîdan*. 6 *Hastishnîh*. 7 *Stî*, Av. *stî*. 8 The whole meaning the past existence, the present existence, and the future eternity. See Yas. XXVIII., 11, a, b, c. 9 *Mîyânag*. 10 *Kârîg*. 11 *Mîzd-âômandîh*. 12 *Bazag-garîh*, Pers. *bazah*, "sin". 13 *Pûhal-âômandîh*. 14 *Avêzagîh*, "purity." 15. See chap. V. note. 1. Here written *Khshmatîbya*. 16 *Lâ-yehevînt*, "non-existence."

of Geūsh-aûrvan¹ (is that) he does not exist. (2) This, too, that by him who gives orders about the development of the things relating to the sacred beings, the care (*pâhrêj*) of cattle is rendered by him, and his soul approaches the sacred beings; and for this reason, because the care of cattle is the essential (*mâdagvar*) thing in the progress of things relating to the sacred beings, also for the salvation of the soul. (3) This, too, that he who keeps cattle with a chief² who exercises authority (*dastôbarîh*) over them, is also a friend of him who is producer of cattle; the chief of the cattle is taught for (the care of) the cattle, who is learned in the nourishment, protection, and increase of cattle; and for this reason, because when his cattle are kept with an authorised person (*dastôbar*) who is a nourisher, a protector, and who is to cause increase of cattle³, the friendship of a nourisher for the nourished, of a protector for the protected, and of an increaser for the increasable, is likewise displayed by him; and the design (*chîhar*) of the creator for the creation through love (*dûstîh*), is that of a nourisher for the nourished, and of a protector for the protected, (and) of an increaser for the increasable.

(4) And this, too, that by him who keeps cattle with an honest purpose, they are dedicated (*yehabûnt*) to the sacred beings; and for this reason, because when they are kept by him with an honest purpose, he highly fulfils³ the will of the sacred beings; and when the will of the sacred beings is highly fulfilled, he becomes a devotee to the sacred beings. (5) This, too, that he who shall admit the males to cattle at the appropriate time (*gâs*), is also taught how to superintend cattle; for this reason, because the admission of males to cattle is the essential⁴ work⁴ for causing⁵ the increase⁵ of cattle, and he who

1 See in Avesta and Pahl. Yasna XXIX., 1: *Kshmaibyâ Geush-urvâ gerezdâ: kahmâi mâ thwarôzdûm kê mâ tashad?* *Avô lekûm amesôspendân, Gôshdûrân gar'âd.* . . . *Avô mân li brehinid havâ-am.* . . . *ôl mân li tâshid hevâ-am* (aêgh avô mân yehabûnt havâ-am.) 2 Ibid, 2: *Âêdûn zak î gaôspend tâshidâr pûrsid aêgh: Ashavahishia mân lak gaôspend ratû* *mûnash haît yehabûnêd vâstar.* . . . *Mûn gaôspend barâ'afzâyînêd . . .*

3 *Kâmag î yazaddn madam râyînêd.* 4 *Mâdigân kûnishn.* 5 *Afzâyînt-dârîh*, lit., "for causing increase."

is the increaser, is also taught the supervision of cattle. (6) This, too, that he¹ who does not slaughter (*kûshêd*)^{1a} cattle until they attain to full growth,² is taught to make also a store of fodder for cattle; and for this reason, because by that gift (*dâd*) of the increase of cattle (there) occurs the benefit unto mankind, (and) on account of the love (*dûstîh*) of mankind for that benefit they exert best in cultivating (*varzîdan*) cattle, and they make a store³ for them. •

(7) This, too, that he is the most powerful of beings, where the strength which is his is most efficient (*kârtar*), whose movement (is) for him who is his own, so that he gives (to him) what is necessary (for him) to give (*yehabûntan*); and for this reason, because needful (*nîyâzag*) liberality to one's own needy ones arises (*yehevînêd*) through religious^{3a} (*dâdîg*) thoughts; and religious thoughtfulness is developed⁴ by removing⁵ greed, and lust, and wrath, and disgrace, and envy, and other vices from the body; and a man who withholds vices from his body becomes of efficient power. (8) And this, too, that the most powerful person for invocation, (and) worship, for attaining to acts of merit, is he who possesses wealth for the head-priest⁶ who, too, shall rightly give just decisions and judgments, and who, too, proves himself humble (*âîr*) and reverent towards the pious ones; and for this reason, because the wealth of the multitudes (*amargânîhâ*)⁷ of mankind is for indulging (*dâshtan*) in the desires and pleasure of the body, for causing to obtain decisions and judgments whereto their wish proceeds⁸, for others becoming humble and reverent to them, and even when (their) propensity is vicious (*avârûn*); and he who possesses wealth for invocation and association with the wisdom of the Religion, for the head-priest of the Religion, and shall give just decisions and judgments, (and) becomes humble and reverent towards the pious ones, lays aside (*nîhâdâr*) that

1 Here *amat* in DE. for *mûn*. 1^a. Comp. *kûshlan*, "to slay." 2 *Bûndag vakhshishnîh yehamtûnêd*. 3 *Ambâr sâjênd*. 3^a Or, "lawful." 4 *Nîvârîhêd*. 5 *Spûjîh*, Pers. *spûkhtan*, "to conceal," to suppress."

6 Lit., "for the *dastur* or chief of the priests." 7 *Amargânîhâ* "numberless"; Av. *mar*, "to count." 8 *Aêgh-shân kâm sajîtûnêd*.

(vicious) propensity, and who, through laying aside that propensity, becomes a strong (*padīg*) (and) most powerful person.

(9) This, too, that every one is made¹ to stand¹ by his proper function of any thing whatever that is excellent, by him who advances² the reward of the diligent such as are pure in character³ and needy ones; for this reason, because the toiling⁴ of the body of a man at (his) proper function is brought about by a desire of reward. (10) And this, too, that by him whose mouth⁵ and (its) appliances (are) for an honest purpose, the possession of Vohûman is then recognised by him; then on account of it, because his maintaining the mouth and (its) appliances for an honest purpose becomes so, when through the protection and assistance of the pious ones, (and) the smiting of and triumph over the wicked ones, the civilization (*vaêrâstârîh*) of the world occurs; and this, too, is so, when the friend of the good, and the enemy of the wicked, and the friendship of the good, and the enmity of the evil are encouraged⁶ through understanding good and evil; and the understanding of good and evil is through the possession of Vohûman, (and) he who has the possession of Vohûman becomes also the realizer of Vohûman.

(11) And this, too, that by him who gives commands about the advancement of the things relating to the sacred beings, his own knowledge and learning⁷ are likewise developed; and for this reason, (because) the command being necessary for (one's) personal duty towards the good, the knowledge and learning of his, too, are developed through that obligatory commanding of that duty (and its) concomitant (*âvâyishnîg*) helpfulness.⁸

1 *Yekavimûninêd yehêvûnêd*. 2 *Rûbâg yakhsenunêd*, "develops." West, "who holds the reward of the diligent, as the sacred beings" (reading *chigûn yazadân*) "are proceeding with a pure needy one." 3 *Avêzag*, "guiltless," "pure." 4 *Ranjînnûdan*. 5 Yasna XXIX., 7, c, *Mûn pavan zak î kolâ dô Aristâg va Zand fûmâ yehabûnêd aûshmûrdârân âirpatân*, "who gives the reciting priest mouth as to both the Avesta and Zand." Reading: *oyôg* in the text, Gâthie Av. *âingh*, *êâingh*, "mouth." 6 *Nîvârîhaîdan*, "embellishment," "civilization." 7 Reading: *âmûg*, "learning," "teaching." West, *hamô-kûn*, "of every kind." 8 *Vâzistîh* or *vâzishîh*, comp. Av. *vâzishla*, (rt. *vaz*) "most helpful." West, *va khûjastîh*, "and auspiciousness," Pers. *khujastah*.

(12) This, too, that by him who teaches the good, that good work, which is also an assistance unto Zarathushtra through the recitation of (his) Religion, then becomes¹ his own¹; and for this reason, because for those who will exist at the renovation (of the world), the recitation (and) connection with the Religion of Zarathushtra through the teaching of the good teachers who are of the same Religion, (and) the assistance unto Zarathushtra through the recitation of the Religion, will become a good work which will be their own.

(13) And this, too, that by him who gives anything to that person who praises the sacred beings (and) the pious ones, is appropriated a place in the yonder (world), also through the sacred word he utters². (14) This, too, that by him who is teaching those who are causing prosperity (*afzânîgân*), the damage that is owing to inefficiency (*ana-afzârîh*)³ in Religion is shut out (*bast*) of the world; and for this reason, because owing to that teaching and efficiency in the Religion, the advantage resulting therefrom increases in the world. (15) This, too, that by him who is bringing forward for happiness him who is righteous to the rulers, the best assistance is then rendered to him; and for this reason, because an expectation of the best happiness is further (*frâj*) attached (*padvast*) by him to the place of acquisition.⁴

(16) This, too, that by him who devotes himself in service unto him who is the supreme king of kings, the path of pleasant habitation,⁵ and the pleasure of assistance, and the gift of sovereignty from Ahuramazda are disclosed (*sharîbunt*) to his own; and for this reason, because the original (*bân*) reason of the worthiness of mankind for happiness from the creator, is their service (or sincere devotion) unto the creator; and, therefore, as he who is a well-ruling monarch is a giver in the worldly existence, (and)

1 *Khvéshînûl yehevânéd*. 2 Yasna XXIX., 8, c. *Mûn avô ôlâ hû-demânîh yehabûnéd pawan gûbîshn, aêgh gûbîshn î frârûnîh râi î ghal yemellûnéd, ash tamâ pawan maînûg gâs î névag yehabûnd*. 3 Ibid, 9, b. *Gûbîshn-ich avô gabrdân ana-afzârîh râi*. 4 Namely, heaven. 5 Reading *hû-mânîshnîh* instead of *hû-mînîshnîh* in the MS., see West.; comp. Yasna XXIX., 10, b : *Aêdûn-ich Vohûman mûn hû-mînîshnîh gâs î tamâ*.

a pious head¹ and leader of the creatures who steadfastly give themselves in service to him, then he, too, is devoted to the creator; and "I teach, besides, that the origin of happiness on account of worthiness, which is attached by the creator to his own, is the path that is spoken of above, and other virtues which result therefrom are also disclosed to his own."

(17) Righteousness is perfect excellence.

CHAPTER LI., BAGA NASK.

(1) The sixth fargard, *Ad-tâ-vakhshyâ*, is (about) this, that by him who is wise (and) an upholder² of the respect³ of a priest's leadership, the priestly institute⁴ intended (*khvâst*) for practising the Religion becomes developed;⁵ for this reason, because the nature (*chîhar*) of the person whose resources (*afzârân*) are for (making) gifts (*dahishnîh*) to the needy, eagerly causes (others) to exert for giving instruction⁶ in different sciences.⁶ (2) And this, too, that by him whose principles (*dâd*) are virtuous, the extolling⁷ of Ahuramazda is practised and taught; even for this reason (*chim*), whatever advantage (and) pleasure result from virtue, they, too, whose principles are virtuous, extol him who is the producer of those virtuous principles, who is Ahuramazda himself. (3) And this, too, that by him who speaks honest words, the performance of the ceremonial of Vohûman is also taught; even for this reason, that on account of the good-naturedness (*hû-chîharîh*) and worthiness of virtue, the good thereby esteem⁸ it, and speak honest words, (since) virtuous speaking is the ceremonial of Vohûman. (4) This, too, that the ceremonial which he whose path is virtuous shall perform, becomes greater⁹ thereby; and for this reason,

1 *Pal-vîzîg*, Av. *paiti*, "head," Pers. *vîzah*, "pure." West, *padô-dahâk*, "a recompensing (leader)." 2 *Madam-bûrdâr*. 3 *Âzarm*, comp. Pers. *âzaram*, "respect." 4 Yas. XXX., 1, a: *Mûn-ich âgâs aêgh dânág, ash aîrpalistân kûnishn*. Mills, "priestly studies are to be pursued." 5 "Made progress," Av. *vakhsh*, "to grow." 6-6 *Ôl zak î frâhangân ânûg*. 7 Ibid, 1, b. 8 Pers. *andâzah kardan*, "to form judgment," "to esteem," "to estimate." 9 *Mas* positive, here used for the comparative degree. Yas. XXX., 1, c: *Mûn mendavam î frârûn mînêd, ash kirfag yazishn î mas yehevûnêd*.

because the sacred beings come (*yehamtûnd*) mostly to the ceremonial of those of pure dispositions and of honest ways (*râsân*), and accept it.

• (5) This, too, that he who is a doer of benefit for those¹ who cause the propagation¹ of good works, becomes developer² of the teaching of the Religion; and for this reason, because from doing benefit for those who cause the propagation of good works arises an increase of good works, from an increase of acts of merit a further (*frêh*) progress of the will of the sacred beings, from a further progress of the will of the sacred beings much progress of the good Religion, (and) from much progress of the good Religion an advancement of the teaching of the good Religion in the world. (6) This, too, that by him who maintains (*yakhscenunêd*) authority through straightforwardness, discrimination³ in the decision of good works is taught to mankind;⁴ and for this reason, because the man who is a possessor of authority through straightforwardness becomes a discriminating ruler, (and) mankind learn and practise to exercise (*kardun*) the disposition (*haêm*), and habits (*dâd*), and customs (*dînîn*) of (such) rulers.⁴

(7) This, too, that who so fulfils the need of his own needy ones, has his person devoted to Zarathushtra; and for this reason, because to fulfil the needs of one's own needy ones is true liberality, the realisation (*haîtîgîh*)⁵ of the abstract⁶ (*hangerdîgîh*) of the Religion of Zarathushtra; and by him who is thereby ennobled,⁷ the Religion of Zarathushtra is then worn;⁸ and whoever has put on the Religion of Zarathushtra [has⁹ given himself up to Zarathushtra. (8) This, too, that by him who⁹]

1-1 *Rûbîgîndârân*. 2 Ibid., 2, a. 3 *Vichîngarîh*, "selection," Av. *chî*, "to cull," "to arrange." 4 Ibid., 2, b: *Aêgh-mân menducam î frârûn mîn zak î avârûn barâ vichînishn, afemân zak î frârûn ghal kânishn*. 5 *Haîtîgîh*, lit. "existence." 6 *Hangerdîgîh*, "summary." 7 *Vâspûhargânîhait*; Av. *visâ-pukhri*, "a noble man," "a prince." 8 Literat meaning of *padmûkht*, Av. *paiti-much*, "to put on," "to wear." 9-9 Regarding these words in brackets note the following remark of West:—"The words in brackets are the translation of a passage that was inserted in the (original) ms. at the time the folios were patched. The original copyist of the ms. has evidently omitted a passage, but whether the repairer has made the insertion merely by guessing from the context (which is quite possible), or by referring to some other ms., is uncertain."—The passages are found interlined also in DE.

gives the leadership to¹ him [who is suitable for the leadership]² also the wisdom which is in that man is rendered developed; for this reason, because the worthy ones when the leadership comes to them, administer through the wisdom of that leadership, which develops further with the glory that lies in that duty.

(9) This, too, that he who^{2a} out of the two ways, which are good and bad, has to select the better one, is assisted to do so by the prophets' ordeal of fire and ore (*âsîn*); and for this reason, because that is the making of selection by the eye of wisdom, which is the way of good intention, (and) the sooth-sayers are deciders (and) declarers of acquittal and incrimination through fire and metal, which are the two good discriminators and when the (ordeal) work is of a different kind, even then both (fire and metal) are associates (*hambâj*)³ in discriminating, and (their) strength is connected with (*padvastâr*)⁴ one another.

(10) This, too, that he who shall do that thing from which advantage of the sacred beings (arises), is strengthened⁵ to discriminate truly that which is very sagacious⁶ in thought, word, and deed; and for this reason, because from doing things for the benefit of the sacred beings (arises) the reign of the will of God in the world; from the reign of the will of God in the world (arises) the freedom from danger of this life (*aôbâmih*) of the world; (and) from the freedom from danger of this life of the world also unto him comes the power of him who is sagacious⁷ in discriminating rightly as to (*pavan*) thought, word, (and) deed.

(11) This, too, that by him who thinks of the affairs of Ahuramazda, the eternity⁸ of Ahuramazda, and also the considerations⁹ of his own eternity by Ahuramazda are thought of; even

1 Yasna XXX., 3, b: *Zak î kolâ dô mûn shapîr va mânich sarîtar, aêvag zak î shapîr mînâd va gûft va kard, aêvag zak î sarîtar mîn slâ-shân slâ î hû-dânâg Âûharmazdâ râst barâ viehid, lê zak î dush-dânâg.* 2 *Sûl-dîmandân*, "the benefitters," "prophets," "the good spirits." 2a Here *amat* is used in the sense of *mâr*. 3 *Av. hãm-bâz* "to keep company with," Pers. *ham-bâz*, "a play-mate," "an associate." 4 *Av. pavî-banul*. 5 *Nîrûgâômandînâd, nîrûg-dômandul*, "possessing power." 6 *Hû-dânâg*, "very wise," "well-versed."

7 Yasna XXX., 3, c: *Mîn slâ-shên slâ î hû-dânâg (Âûharmazda) râst barâ viehid, lê zak î dush-dânâg.* 8 *Hamâyijîh*. 9 *Mînîdan*.

for this reason, because mankind meditate on and worship Ahura-mazda on account also of the hopefulness of eternal happiness from him; (and) they who meditate on him on account of (pavan) the eternal happiness from him, themselves think that the happiness which is eternal (is) eternal on account of him; that is, they consider that eternal thing as his own eternity. (12) This, too, that he who keeps back mankind from reverence of the demons, has diverted (*vîzûd*)¹ them from making the world sickly; and for this reason, because whoever has kept back mankind from reverence of the demons, has diverted the demon from rendering the world anarchical (*apâdakhshâyînîdan*)³ (and) from making the world sickly. (13) This, too, that by him who shall practise liberality, happiness is caused unto the sun; (and) by him who shall cause happiness unto the sun, happiness is caused also unto the physical (*karp*) nature (*âinîdag*) of mankind; and for this reason, because it is manifest that through the liberal ones the brilliance (*râê*) and glory of the sun have progressed,³ and the physical nature of mankind is maintained through the sun.

(14) This, too, that by him whose desire⁴ (is) for the thing that is virtuous, by him who likewise maintains authority through virtue,⁵ mankind are united (*âyûkht*) through the habitation⁶ of virtue⁷ and for seizing⁸ the reward (in heaven); and for this reason, because he whose desire is virtuous wishes happiness for every person—a supreme desire for the happiness of mankind, for the existence of mankind for desiring virtue—and by him who entirely desired and highly strove for it so far as possible for him, any one whatever is caused to reach⁹ into the habitation of virtue,¹⁰ and to be associated (*âyûkhtan*) with the reward in the spiritual existence;¹¹ and by him who maintains (his) authority

1 *Vîzûd*, Pers. *gazûdan* "to cut off," "to bite." 2 *Apâdakhshâyînîdan*, "rendering anarchical." 3 West, "that the sun has progressed through the radiance and glory of the liberal." 4 Pahl. *âvyâd* for *khvâst*, "desire," "propensity;" Pers. *khvâstan*, "to wish." 5 *Frârunîh*, "straightforwardness." 6 *Mânîdan*, comp. Pahl. *mânishn*; Av. *man*, "to remain." 7 Comp. Yasna XXX., 10, b, "through the habitation of Vohûman." 8 Yasna XXX., 10, b: *Aêdûn tiz âyûzênd avô mizd yensegûntan zak i pavan hu-mînîshnîh i Vohûman, amat pavan frârunîh kalrûnast yekarûmînd. Âjâkht*. Av. *yuj*, "to join" "to unite." 9 *Ychamtûnînd*. 10 *Pavan frârunîh mânîdan*. 11 Or, "the reward of the good spirits."

through virtue, mankind who have to pass their lives (*hambâmînîdan*) under his rule are caused to dwell in virtue, and are instructed and associated with works of merit, and are caused to reach the (spiritual) reward. (15) This, too, that by him who maintains (his) happiness through devotion (*khvêshîh*)¹ to the good spirits,² mankind are associated with the good spirits² for receiving the reward; and for this reason, because on account of the maintenance of happiness through devotion to the good spirits,² he maintains it for the assistance and pleasure of the good ones; and mankind shall, therefore, hold him as a standard³ (of spiritual piety); they are devoted to the sacred beings for receiving the reward which becomes their act of merit.⁴

(16) This, too, that by him who offers benedictions (*âfrî-gânîh*)⁵ unto him who is a calculating,⁶ investigating,⁷ (and) righteous judge and who, too, shall perform reverence of the good, is achieved the teaching of the benefit of the righteous; and for this reason, because the advantages of the world are essentially two—one owing to justice, and another owing to freedom⁸—and the advantage of him who maintains the benedictions of the judges, is owing to the justice of the judges; and the advantage of him who does reverence to the good, is owing to the independence of the good, which is made known in the world by (its) development, and the righteous teach about it.

(17) Righteousness is perfect freedom.

1 West, "appropriation." 2 Yasna XXX., 10, c, thereby refers to Ahuramazda and Ashavahishta. *Zak aîsh razlânêd avô mizd yensegûntan, mân hû-srôb haît.* 3 *Andâzag*, Pers. *andâzah*, "a specimen," "a standard." West, "example." 4 Yasna XXX., 11, c: *Sûd-ich î yasharûbân, aêgh chîgûn âvdyal kardan, aêdûn âkhar ôlâ-shân haît névagîh.*—5 Av. *frî*, "to bless." 6 *Mar*, "to calculate;" 7 Av. *vi-char*, "to clear," "to investigate;" Pers. *guzârdan*. 8 Pers. *âzâdagîh*, "independence," "nobility," "generosity."

દીનકર્દ કેતાબ,

તેની

અસલ પહલવી એખારત, ઇંગ્રેજી અક્ષરે તેનું વાંચણ,
ઇંગ્રેજીમાં તથા ગુજરાતીમાં તેનો શરેહ સાથે
તરજુમો, અને તેમાં આવેલાં મુશ્કેલ
પહલવી શબ્દોની ફરહંગ.

કર્તા:

દારાબ દસ્તુર પેશોતન સંજાણા, બી. એ., જે. પી.,

નામદાર સર જમશેદજી જરથોસ્તી મદરેસાના પ્રિન્સીપલ.

વાલ્યુમ અઠારમું,

દીનકર્દનાં નવમાં પુસ્તકમાં આવેલું
અવસ્તાનાં એકવીસ નસ્કોનું સાંકળ્યું તથા સાર,
ભાગ ૨ જે.

નામદાર સર જમશેદજી જીભાઈ ટ્રન્સલેશન ફાંડના તરફી સાહેબોના
આસરા હેઠલ છપાવી પ્રગટ કર્યું છે.

મુંબઈ.

ધી પ્રિટીશ પ્રેસ.

પ્રથમજરદી સને ૧૨૮૫, ઇસ્વી સને ૧૮૨૬.

[All Rights Reserved.]

મુંબઈ મધે, મી. બી. મીલરે, ધી બ્રિટિશ ઇન્ડિયા પ્રેસમાં, મેસેગોન, લવલેનમાં
દીનકર્દનું આ ૧૮ મું વૅદ્યુમ છાપ્યું છે.

અને

દ્વારાય દસ્તુર પેશોતન સંજ્ઞાણા, બી. એ. એ
નં. ૧૨૩, ખંબાલા હીલ, મુંબઈ મધે, પ્રગટ કીધું છે.

દીનકર્દ, પુસ્તક ૯ મું (બાબ ૩૨-૫૧).

ગુજરાતી તરજુમાનું સાંકળ્યું.

પાનાં.

બાબ ૩૨ મો, વર્ત-માન્સર નસ્ક, ફર્ગદ ૧૦ મી, યથા-આઈરા: દુનિયાનો, ફરોગદ, જરથુશ્ત્ર તથા ખીભઝ્મીની ફરોગદ વખતની પદવી, (ફ. ૧-૫); યજ્ઞિશન ની ક્રિયા, યજ્ઞદોની બંદગી, આતરા સજગાવવો, (ફ. ૮-૧૧); મીનોઘ દુનિયામાં અહુરમજ્દે આતરાનું શરીર દેખાડવું, આતરાને દુઃખ ન દેવું, (ફ. ૧૪-૧૭) ૧-૩

બાબ ૩૩ મો, વર્ત-માન્સર નસ્ક, ફ. ૧૧ મી, યા-સિયશનાન; બલાં કામોનો બદલો, આતરાની ભેટ, તેની સંભાળ, અને બંદગી (ફ. ૧-૫); અરોઘ, બલા વિચાર, રાખે તથા કામો; દેવો સાથેની લઠાઈ, આરમઘતિ તથા તરૌમઘતિનું આગળ વધવું, અહુરમજ્દનું દેવોની રક્ષિતની સામે થવું ... ૩-૫

બાબ ૩૪ મો, વર્ત-માન્સર નસ્ક, ફ. ૧૨ મી, યસ્ન; બલા વિચાર, રાખે તથા કામોનો દેખાવ, અરાખ કામો ન કરવાં; જીંદગી માટેની આઈરા, (ફ. ૧-૮); આતરા તથા ફરોગદ વખતનું તેનું કામ, અરોઘના દેખાવો તરીકેની રૌશનીઝ્મો, જરથુશ્ત્રનું માન, તેની ચેલાઝ્મો માટેની બંદગી, અહુરમજ્દનો જવાબ. ૫-૮

બાબ ૩૫ મો, વર્ત-માન્સર નસ્ક, ફ. ૧૩ મી, ઉશતવઘતિ, નેકીનો બદલો અરો માણસની ખાસીયતો, નેક માણસોનો બદલો (ફ. ૧-૪); જરથુશ્ત્રે અમેશસ્પેન્તને જોવા, તેની ઉત્તમતા, તેનું દીન બહેર કરવું, તેના મોળજ્મો, દીન દેખાડી હતી તે જુદા જુદા માણસો (ફ. ૫-૧૪); અહુરમજ્દની હસ્તિ તરફનો પ્યાર ૮-૧૦

બાબ ૩૬ મો, વર્ત-માન્સર નસ્ક, ફ. ૧૪ મી, તવ-ઘવા-પેરેસા, દીનની વખાણ, અહુરમજ્દે સઘળી યીજે પેદા કરવી, વોહૂમન મારફતે પ્રાણીઝ્મોની પેદાયરા, બલા તથા ખુરા મીનો વચ્ચે લઠાઈ, (ફ. ૧-૮); દીનનું આગળ વધવું, તેનો ફેલાવો, દીનને માટે અહુરમજ્દનો પ્યાર (ફ. ૯-૧૪); દોજખમાં ખુરાં જોડોની સજા, દેવોની પાદશાહી ૧૦-૧૨

બાબ ૩૭ મો, વર્ત-માન્સર નસ્ક, ફ. ૧૫ મી, અદ્-ફવશ્યા; દીનની શીખામણીની શ્રેષ્ઠતા (ફ. ૧-૯); પ્રાણીઓને જોરની ભેટ, જરથુશ્ત્રની વખાણ ... ૧૨-૧૩

બાબ ૩૮ મો, વર્ત-માન્સર નસ્ક, ફ. ૧૬ મી, કાંમ-નેમોહ-ભંમ; જુદા જુદા દેશોમાં કીર્તિની શોધ, જુરા મીનોની આહેશ (ફ. ૧-૩); દોલત અને તેની જરૂરીયાત, અમેરાશ્વેન્તોની ખુશાલી, જોરાવર લોકોનું આવડું, ફરોગર્દ કરનારાઓની વખાણ, સગાંઓ સંબંધનો ચુકોદો (ફ. ૪-૧૨); માનીની ખાસીયતો, જુરાં લોકોની વખાણ (ફ. ૧૩-૧૫); સેવટના હજારોઓ, કંઈ તથા કરેલા આદમજાતની હયાતિનો નાશ કરેછે, ફયાનનાં કુટુંબની તથા વિશ્વાસ્પની વખાણ (ફ. ૧૭-૨૨) દીન તરફ સ્પીતામો ને ખેંચવા, અહુર-મજ્દની ચાર અજાયબીઓ જરથુશ્ત્રના ચેલાઓનો, તથા અશો અને સખી લોકોનો બદલો ... ૧૪-૧૭

બાબ ૩૯ મો, વર્ત-માન્સર નસ્ક, ફ. ૧૭ મી, સ્પેન્તા-મહ-ન્યુ; પ્રાણીઓની પેદાયશ, મીનોઈ સાહેબની જીભ, ઢોરોની પેદાયશ, અમેરા-સ્પેન્ત જુરાં લોકોને દુઃખ દે છે, કસોટી ... ૧૮

બાબ ૪૦ મો, વર્ત-માન્સર નસ્ક, ફ. ૧૮ મી, ચેજી, બવિબ્યની દુનિયાની નિશાનીઓ, ફરોગર્દ વખતે દીનની વખાણ, સેવટના વખતે યજ્ઞોદાની ફતેહ, બ્યારે જરથુશ્ત્ર, અગીશેદર તથા અગીશેદર-માહ આવશે ત્યારે દીનની વખાણથી લોકોનો દોષખમાંથી છુટકારો (ફ. ૧-૮); દસ્તુર પાસે દીન શીખવી, માણસોએ યજ્ઞનું ડહાપણ મેળવવું (ફ. ૯-૧૫); દસ્તુરોનો ખોરાક તથા નીભાવ, ઢોરોની સંભાળ, ફરોગર્દનો વખત, સ્વભોગ ... ૧૯-૨૧

બાબ ૪૧ મો, વર્ત-માન્સર નસ્ક, ફ. ૧૯ મી, અદ્-મા-યવા, દુઃખી લોકોનો ખચાવ, દાદારની હસ્તિમાં માનવું, જુરા તથા રાસ્ત જડજો, જરથુશ્ત્રનું સુભાષણ, જુરાં લોકોની દોષખમાં સભ ... ૨૧-૨૨

બાબ ૪૨ મો, વર્ત-માન્સર નસ્ક, ફ. ૨૦ મી, કદ્-મોહ-રવફ; રવાનને માટેનો ખોરાક, દોલત માંગવી, લડવૈયા માટેનું ઢોર, જોતિનું ત્રણ પગલાં ચાલવું, અમેરાશ્વેન્તોની ખાસીયતો, જરથુશ્ત્રનો ભલાં કામો સાથે સંબંધ, યજ્ઞો તરફનું માન, (ફ. ૧-૧૧) ભલાં કામો માટેનો વખત ... ૨૨-૨૩

બાબ ૪૩ મો, વર્ત-માન્સર નસ્ક, ફ. ૨૧ મી, વોહુ-પ્રાગ્રેમ; ભલા પાદશાહ માટેની આહેશ, યજ્ઞો તરફની ભેટો, તેઓની દયા તથા સરદારી, હુશિયારી માંગવી, દસ્તુર તરફ માન, માંત્ર બાણવી (ફ. ૧-૯); જુરાં લોકોની ઠગાઈ, ફરોગર્દ માટેની તૈયારી,

બોહુમન તથા અશવહિશતને મદદ સારે બોલાવવા, અપ્પત
જાદુગર, કષ્ઠ તથા કરપોતાં રહેઠાણી, વિશ્વાસ્પત્ની પાદશાહી,
ક્રશાઓશ્વત્ની, જામાસ્પત્ની, તથા મહદોગમાહની વખાણ,
(ક. ૧૦-૧૬); જરથુશ્વતનાં મતની સંપૂર્ણતા ... ૨૩-૨૬

આખ ૪૪ મો, વશર્ત-માન્સર નસ્ક, ક. ૨૨ મી, વહિશ્તોષરિતઃ દીનની
સંપૂર્ણતા, સ્પીતામોનું કુટુંબ, પોઉરિમિસ્તા તથા હુતોમ્ની
વખાણ, (ક. ૧-૫); સેવટના વખતની તૈયારી કરે તેની
આસીયતો, દુજની આહેશ, ક્રાંતિ વિખેરવી ... ૨૬-૨૭

આખ ૪૫ મો, વશર્ત-માન્સર નસ્ક, ક. ૨૩ મી, અધર્મમનઃ અધર્મમનની
અંદગી, તેનું ભણતર, ખુરા મીનાને દાટવો, રસ્તાખીજ ... ૨૭-૨૮

આખ ૪૬ મો, અગ નસ્ક, ક. ૧ લી, અહુનવધરિઃ તેની પેદાયશ, ભાગો,
માંત્ર સાથે તેનું જોડાણ અને તેમાં વહેચણી, તે સર્વથી સરસ
અંદગી છે, તેની અંદગી તરીકે અસર, તેની પેદાયશ,
ભલાં કામો માટેનો અદલો, અહુરમજ્દે પેદા કરેલી પાદશાહી,
ગરીબાને મદદ, ત્રણ ધોરણ ... ૨૮-૩૦

આખ ૪૭ મો, અગ નસ્ક, ક. ૨ જી, અષેમઃ દોલત આપવી, સવાખનાં
કામોનો અદલો ... ૩૧

આખ ૪૮ મો, અગ નસ્ક, ક. ૩ જી યેધિ-હાતામઃ અહુરમજ્દની સેતાયશ,
પુરૂષ તથા સ્ત્રીની વખાણ, યુનાહની તોજેશ, અંદગીની
રીતો ... ૩૧-૩૨

આખ ૪૯ મો, અગ નસ્ક, ક. ૪ થી, યાનીમ્-મનોઃજરથુશ્વતની વખાણ,
તેની કાયદેસર સતા, સ્ત્રીજોની ઉત્પત્તિ તથા પરિણામો, ઢોરોનું
પોષણ (ક. ૧-૭); લાયક લોકોનો ફાયદો, અશો લોકો
તરફ માન, યજ્ઞદાને ખુરાજ કરવા, દીન શીખવવી (ક.
૮-૧૩); માન જાહેર કરવું, અશોઈ શીખવવી, અહુરમજ્દનું
તપ્ત જોવું, તેની મહેમાનગીરી, પાદશાહોને ખુરા કરવા,
ભલાં કામો અંકુશ કરવાં, અમેશાસ્પદો માટે ફાયદાવાળાં
કામો કરવાં અને તેઓની વખાણ કરવી (ક. ૧૪-૨૧)
દીનને આગળ વધતી કરવી, સવાખનાં કામો માટેની આવુ-
રતા, પ્રમાણીક આહેરાનો મદદગાર, જાહેર ફાયદાનાં કામો
કરવાં (ક. ૨૨-૨૭); મીનોઈ શિક્ષણ, ભૂતકાળની, હાલની
તથા ભવિષ્યની દુન્યવી હસ્તિઓ ... ૩૨-૩૬

આખ ૫૦ મો, અગ નસ્ક, ક. ૫મી, ખશમહબ્યાઃ ગેઉરા-અઉર્વતની ફર્યાદ,
ઢોરાની સભાજ, તેઓની પેદાયશ, તથા વધારો, પ્રમાણીક
હેતુથી ઢોરો રાખવાં, ઢોરોપર દેખરેખ (ક. ૧-૬); રારીર-
માંથી દુર્ગુણો દૂર કરવા, દસ્તુરો માટે પોતાની દોલત ધરાવે
તેજોરાવર છે, પોતાની ફરજ પર ઊભા રહેવું; પ્રમાણીક

કામ સારૂ મ્હોડું વાપરવું, માન વધારવું, ભલાં લોકોને શીખ-
વવું; યજ્ઞદાને વખાણું તેઓને આપવું, આખાદી કરે
તેઓને શિક્ષણ, રાહેનશાહની નોકરી ૩૬—૩૯

બાબ ૫૧ મો, ખગ નસ્ક, ફ. ૧ ઠી, અફ-તા-વખશ્યાઃ દસ્તુરના માનને ટેકો
પ્રમાણીક ટેવવાળો માણસ, વોહૂમનની ક્રિયા (ફ. ૧-૪);
ભલાં કામોનો ફેલાવો, આદમજાતને ચુંટણી કરતાં શીખવવું,
હાજતમંદોની હાજત પુરી પાડવી, સરદારી આપવી, રસ્તો
ચુંટવો, ચુંટણી માટેનું જોર, અહુરમજ્દની અમરતા, દેવાને
આપતાં એક માણસને અટકાવવું, ઉદારતા રાખવી
(ફ. ૫-૧૩); નેક ચીજો માટેની ખાહેશ, ભક્તિથી સુખ,
અરો જડજના આશિર્વાદ ૩૯—૪૧

દીનકર્દ

પુસ્તક નવમું—(ચાલુ).

બાબ ૩૨મો, વર્ષ—માન્સર્ નસ્કં.

(૧) દસમી ફર્ગદ, યાથાઈશ, દુનિયાના ફરોગદ વિષે છે, અહુરમજ્દના જરથુ-શ્ત્રને કહેલા શબ્દોમાં, આ મુજબ કે : “ફરોગદનો કરનાર તથા અશોષને બનાવનાર સર્વોશાંસને મેં પેદા કર્યો છે, જેને માટે માણસ જાત એમ કહે છે કે તે આવવાનો નથી ; અને તોખી અશો લોકો સાથે તે સંપૂર્ણ રોશનીવાલાં ખોરેહ સાથે આવશે.” (૨) દરેક સવાબનું કામ કરવાનો હુકમ આપતાં પુરતી તપાસ અને દીનની શરત કરવા વિષે, આ પણ કહેવામાં આવ્યું છે કે ભલાઈને પેદા કરનાર મદદગારની સગાંઓ, દોસ્તો^૧ તથા કામ કરનારાઓ વિષેની એક ખાહેશ, કોઈ પણ ચીજ માટેની, તેની ખાહેશ બર લાવવામાં છે, અને તે અહુરમજ્દનો દોસ્ત છે, અને તેનામાં રહેતી મીનોઈ શક્તિ તેથી ઠગાતી નથી. (૩) અને જે માણસમાં દુજની ખામીઓ અને મગરૂરી જીલમ કરતાં હોય તેનાથી દુર રહેવા વિષે, જે માણસ પોતાનાં સગાંઓને ધીકારતો હોય, કામ કરનારાઓ તરફ ધણું જીકું બોલનારો, પોતાના હમશરીકોને અપમાન કરનારો, ગોસ્પંદ તરફ બેદરકાર, અને લાચારોને મદદ નહીં કરનારો હોય.

(૪) તે પુલ વિષે જે ઉપરથી અહુરમજ્દ પાસે જવાય છે, અને તે માણસ સર્વથી સરસ દુનિયામાં પૂગે છે જે દેખાઈતી કે અણુદીઠ રીતે ઉંચી દુનિયા તરફ ફરે છે. (૫) અને જરથુશ્ત્ર જે અહુ તથા રતુ તરીકે, અને આ દુનિયાના જર્મોતિ^૨ તરીકે ઊભો હતો તેને અહુરમજ્દનું અસલ દીન શીખવવું ; અને રસ્તાખીજ વખતે જરથુશ્ત્ર, જે અયજેમ્^૩ ના દીકરાઓમાંનો એક હતો તે આખી દુનિયાના જર્મોતિની જગા મેળવશે ; સેનોએનો દીકરો, વહૂવસ્તો, દીનના લોકોના સુખી દેશમાંથી હાવનાનની જગા મેળવશે ; અને ધસ્વન્દ, વરાજનો દીકરો, તુરના દેશમાંથી, આતરેવખ્શની જગામાં ; હૂસ્તૂનનો દીકરો સએનો, સેનોના દેશમાંથી, ફરપદારની જગામાં ; અને

૧. સરખાવો અવં અર્ધ્યમન, “ચેલો,” “ભલું ઇચ્છનાર.”

૨. અહીં જરથુશ્ત્રને આ દુનિયાના જર્મોત તરીકે ગણ્યો છે. વેરઠ અહુનવર તનુ જોત ઈ ગીહાન વાંચે છે, અને તરજુમો કરે છે કે “દુનિયાના જોતિ તરીકે અહુનવર ધરાવશે.” યુન્દહિશન, બાબ ૩૦મો, ફ. ૩૦માં જણાવ્યું છે કે : “જુરા મીનોની સામે અહુરમજ્દ દુનિયામાં પોતે જર્મોત તરીકે અને સર્વોશાંસ રાશિ તરીકે આવે છે.”

૩. યુન્દહિશન બા. ૩૨મા પ્રમાણે અયજેમ્ જરથુશ્ત્રનો અગ્યારમી પેઢીનો વડો હતો.

વિસ્તારપ, જે નવ્યોદરના દીકરાઓમાંનો એક હતો, તે સ્ત્રીઓશાવર્ણની જગામાં હશે.^૧
(૬) યજ્ઞશનની ક્રિયાથી મળતી હિંમત તથા ક્રતેહ વિષે, જેનાથી ખીજ દુનિયામાં સઘળી પેદાયશની અમર ક્ષોભગર્દની સંપૂર્ણ રોશનની મળે છે.

(૭) આ પણ કે વોહુમનથી સેવટેર છુરા મીનોનો નાશ થશે. (૮) અને જે કોષ સખાવતની ચુટલી બેટો સાથે આરાધના કરે છે તેનો બદલો મ્હોટો છે; યજ્ઞદાનાં બ્યાનમાં^૩ તે સંપૂર્ણ દોસ્તીવાળો, અને મદદકરવાવાળો થાય છે, અને તેમજ પોતાનાં કાંમમાં અને અમેશરપંદોસાથેનાં જોડાણમાં.

(૯) આ, પણ કે: “તું તે લોકોનું ફરજદ છે કે જેઓએ એકમેકના એકમત-પણાં સાથે કાયદો જાહેર કર્યો છે, જેઓએ હમેશાં સર્વથી સરસ સંપ જાહેર કીધા; જેથી તે એકમતપણું તે છે કે જે સર્વથી જોરાવર થાય.” (૧૦) અને અહુરમજ્દે એમ કહ્યું કે: “હું કહાપણુવાળો સાહેબ છું, જે કાયદાની ખાહેશ રાખે છે, જે દુનિયાનો મ્હોટો પેદા કરનાર છે; આ બહુતર બહુવા સાથે:—યેસેવિશ્તો^૪, ક્રિયા સાથે મને સામ્યો દીલથી તારે આરાધવો; હું તને સુખી ખાસીયત શીખવું છું! તારે લીધે હમે મદદ સાર તારી પાસે પહોંચીએ; હમે તને આ અને ખીજ દુન્યામાં દરેક જાતની સત્તા આપીએ.”

(૧૧) આ પણ કે: “જ્યારે તું આતશ રોશન કરે ત્યારે આ ફકરો: ઉસ્ મોધપ, તે ફકરાના છેડા સુધી બણ.” (૧૨) અહુરમજ્દે જરથુશ્ત્રની ઉંચી જગા ખતાવવા વિષે, જેથી જરથુશ્ત્રની જીંદગીમાં સવાબનાં કામેથી શક્તિ મળી^૬, અને બન્ને દુનિયામાં દીનની ખુશાલીની ખુલ્લી નિશાની થઈ.

૧. આ અને ખીજ ફકરાઓ ઉપરથી એમ જણાય છે કે અસલ નીરંગ-ઈન્દીન, પાવ-વંદીદાદ, પાવ-ચાજ્ઞશન અને વીસ્પરદની મ્હોટી ક્રિયાઓમાં રાસ્તી સાથે આઠ મોખેદો હાજર રહેતા હતા. જ્યારે જગ્મોત આ ક્રિયાઓ કરતો હોય ત્યારે ક્રિયા કરવાની જગામાં આ ખીજ મોખેદોને તેઓનું જુદું જુદું કામ સોંપવામાં આવતું હતું અને જગ્મોત જ્યારે પણ ફરમાવે ત્યારે અજન્મ વીસાઈ, “હું હુકમ બજાઉં છું,” “હું અહીં છું” કહી તેને જવાબ આપતા. આ સાત ખીજ મોખેદોનાં નામ આ છે: હાવનાન, આતરેવખ્શ, ફ-અર્દેતર (જે ક્રિયાના આલોતો લઈ આવતો), આ-અર્દેતર (જે પવિત્ર પાણી પૂરું પાડતો), આસ્નાતર (જે વાસણો સાફ કરે છે), રથવ્યકર અને સ્ત્રીઓશાવરેજ (તોજશ કરનાર મોખેદ). આ ફકરામાં આવેલાઓનાં નામ ફર્વદીન યશત, ફ. ૯૬ તથા ૯૭માં સ્ત્રીઓયનો છેાકરો વોહુસ્તિ, વરાજનો છેાકરો ઈસ્વદ અને અહુમ્-સ્તતનો છેાકરો સચ્ચેન તરીકે મળે છે. સેનાન સાથે સરખાવો અવ. સર્ધનિનામ્ દખ્ખુનામ્, યશત ૧૩ મી, ફ. ૧૪૪. નવ્યોતર, યશત ૫મી, ફ. ૯૮ વિ. માં મળે છે.

૨. ક્ષોભગર્દ વખતે.

૩. જુઓ યસન હા ૩૩મો, ફ. ૭.

૪. જુઓ યસન હા ૩૩મો, ફ. ૧૧.

૫. આ આતશ નીયાયેશની શરૂઆતનો ફકરો છે.

૬. જુઓ યસન હા ૩૩મો, ફ. ૧૩.

(૧૩) આ પણ કે: જ્યારે અકામન, જે વૌહૂમનના જન્મથી ડગમગે છે તે, જિભો રહે છે તે વખતે ગન્દાગ્ મધનુગ્ને લાગે છે કે તેની સામે અશોધ જીવન સાથે હિંમતવાળી છે,—અકામન કે જેની તરફ વૌહૂમન જોતો નથી, પણ અકામન તેથી પોતાની ખુશાલી જાહેર કરે છે.

(૧૪) તેને આતશનું શરીર મીનોધરીતે દેખાડવા માટે જરૂરથી અહુરમઝ્દે પાસે માંગવા વિષે, અને અહુરમઝ્દે જરૂરથી આતશનું શરીર દેખાડવું, જે અહુરમઝ્દે એ કે ત્રણ વખત ઉંચે સળગાવ્યું હતું. (૧૫) અને તે આતશ ઉપર જરૂરથી એમ વિચાર કરવું કે: “આ આતશ, આખી દુનિયામાં ઉંચે આકાશ સુધી તું રોશન થા;” અને તેનું એમ વિચારવું કે: “સંપમાં સંતોષ પામેલા આતશના ઉંચે ચઢવાથી, અને તેની તે મદદથી, હું પછી એવી રીતે આ હાડમંદ દુનિયામાં આગળ વધું.”

(૧૬) અને અહુરમઝ્દે એમ કહ્યું કે: “એવો જરૂરથી વિચાર છે, જેણે તારે વિષે ર વિચાર કર્યો નથી;” એટલે કે જેણે તારે વિષે બરાબર વિચાર કર્યો નથી; તું માણસ આને ગમે તેમ ધારે, પણ જરૂરથી તે હાથમાં લેવાય એમ નથી, જ્યારે તું તે આંખની નજરથી સળગતો જોય. (૧૭) “આ જરૂરથી તું એવા આતશને દુઃખ દેતો ના, અથવા આ હાડમંદ દુનિયામાં તું પણ દુઃખી થશે, તું નહીં; દુનિયાઓમાં ફરોગદ કરવાને માટે તારે મદદ કરનાર થવું જોઈએ; અને ત્યાં જે કોઈ હાડમંદ દુનિયામાં આ મારા દીકરાને દુઃખ ન દે તેને માટે તારે પુરતી ભેટ માંગવી; એટલે કે તેને ચીજો ભેટ ધરવી, અને તેને માટે આરાધના તથા ખુશાલીની ખાહેશ રાખવી.”

(૧૮) અશોધ સર્વથી સરસ શ્રેષ્ઠતા છે.

બાબ ૩૩મો, વશર્ત્-માન્સર નસ્ક.

(૧) અગીઆરમી ફર્ગદ યા-સિયશનાન્ (યા-શયોથના) ઈ દરેક બલાં કામ માટેનો બદલો નકી કરવા વિષે છે, અને એક ક્રિયા જ્યારે ઉત્તમ રીતે અને બરાબર કરવામાં આવે ત્યારે તેનો ચુકાદો. (૨) અને આ પણ કે અહુરમઝ્દે દુનિયાને ડહાપણથી અને બલાઈથી પાળે છે, અને ઈન્સાફથી વધારે છે.

(૩) અને માણસજાતને મદદ સાડ અહુરમઝ્દે આતશની ભેટ આપવા વિષે, અને આતશથી માણસજાતને મળતી મદદ તથા ખુશાલીનું જાહેર થવું; તેમજ, જેને આતશ મદદ કરે તેને આતશના મીનોની મળતી મદદ; અને રવાનની સામે, જે કોઈ દુશ્મન જિભો થાય તો, તે આતશને દુઃખ દે છે; અને ડહાપણવાળા બોલનાર, અહુરમઝ્દેની ભેટ વિષે, જે ઉપર આતશ વિચાર કરે છે. (૪) આ પણ કે: આ જરૂરથી! જ્યારે તું તારા પોતાનાં સુખ સાડ આતશ રોશન કરે, ત્યારે, આ સ્પીતામાન! નીચાએશ બણ,

૧. સરખાવો ક્રાં ફર્શદન્, “નીચવવું,” “ડગમગવું.”

૨. એટલે મીનોધ આતશ વિષે.

૩. જુઓ યરન હા ૩૪મો, ક્ર. ૪.

૪. જુઓ યરન હા ૩૪મો.

૫. એટલે કે જે કોઈ આતશને દુઃખ દે છે તેને આતશ આપ આપે છે.

તારાં પોતાનાં શરીર સાફ, જ્યાં આતશ તને બંદગી કરવા બોલાવતો એસે છે, જે બંદગી અહુરમઝ્દના દીકરા સાફ (એટલે આતશ સાફ) દરબાવવામાં આવી છે; પછી એ જરથુશ્ત્ર! “અદ્ તોધ આતરેમ્ અહુરા” ની ફતેહમંદ બંદગી, જે ગાથામાંની છે તે તેના છેડા સુધી, બાણ. (૫) એ સ્પીતામાન! જે આબાદી તું તેની પાસે માંગે છે તે આતશ તને આપશે; એટલે કે, બલા યજ્ઞદોની પાદશાહી તે આ દુનિયાની દોલત છે, ને માણસો બલાં કામે કરે એવી યજ્ઞદોની ખાહેશ છે, અને જેમ માખાપ પોતાના છોકરાને ચાહે છે તેમ યજ્ઞદો માણસને ચાહે છે. (૬) અશોધને અંતઃકરણથી વખાણવા ઉચ્ચેથી જો, તેમજ દેવોથી વગર શકે થતી તંગી સંભાળથી જો; એટલે કે આ જો કે પેદા કરનાર સર્વ દેવો તથા માણસો કરતાં વધુ જોરાવર અને સત્તાવાળો છે.” (૭) અને ક્રોશગર્દ સુધી દુન્યાની ધણીક દેખાઈતી ચીજોના દેખાવ વિષે; આ પણ કે જે કાંઈ એવી ખાહેશ રાખે કે તેની કીર્તિ માણસજાતમાં સર્વથી ઉંચી થાય, તેણે યજ્ઞદોની વખાણ તથા ક્રિયા ધણું કરવાં જોઈએ.

(૮) આ પણ કે યજ્ઞદો તરફની સખાવત સવાખનાં કામેને લીધે તથા સવાખના વિચારોથી થઈ શકે છે. (૯) અને આ પણ તે બોલ્યો કે: “તે મારો વોહૂમન જાય છે, અને ખાકી લોકોના વિચારો તપાસે છે; અને બલા શબ્દો તથા બલાં કામેમાંથી જે મારે વિષેના હોય તેનું બ્યાન મારી આગળ દિવસમાં ત્રણ વખત કરે છે, જેઓ એ સ્પીતામાન! તારી તરફ બલા વિચારો ધરાવે તેઓના અને જેઓ તારી તરફ પુરા વિચાર ધરાવે તેઓના પણ.”

(૧૦) માણસજાતના લાભોને નાશ કરવા દેવો જે મહેનત કરે છે તે તે લાભો માટેની યજ્ઞદોની શક્તિથી મળતી નથી, જે લાભો ભવિષ્યની હસ્તી સાફ માણસજાત માટે ખાસ રાખવામાં આવ્યા છે; તેથી માણસો માટે દેવો જે ખરાબી કરવા ધારે તેમાં વધારે ભયંકર ખરાબી ત્યારે થાય જ્યારે માણસો દેવોથી ડરીને યજ્ઞદોના રસ્તાથી દૂર જાય છે અને પુરાં થાય છે; અને સઘળા પેદાયશમાંના દીનને છોડનારાઓમાંથી અશોધની વખાણ કરનારાઓ તેઓ માટે વધુ સખત થાય છે, તેઓની અશોધની વખાણથી, જોકે ધણા લોકો તેની વખાણ કરતા હોય. (૧૧) પેદાયશની અંદર આર્મઘતિ તથા તરોમઘતિનાં આગળ વધવા વિષે, આર્મઘતિએ આદમજાતને અશોધ દેખાડી, અને તરોમઘતિ વિષે પણ માણસોએ તે પુરી તરોમઘતિનાં જીજ્ઞાસાને સાંભળવું; અને જે કાંઈ પુરો હોય તે અશોધથી જટલું એક મેંદું જે માણસ પાસેથી નાસી ગયું હોય તે દૂર જાય તેટલો તે દૂર છે. ૫ (૧૨) અને આ પણ કે, જેઓ ધબરાયલા હોય તેઓની કોશિશ કરવામાં

૧. જુમ્મો હા ૩૪મો, ફ. ૪.

૨. જુમ્મો હા ૩૪મો, ફ. ૭, લી. ૧.

૩. જુમ્મો હા ૩૪મો, ફ. ૧૦, લી. ૩૭. ગન્રાગ મઘનુગને તેના સઘળા યુનાહોમાં યજ્ઞદો મારી હાવે છે.

૪. જુમ્મો હા ૩૪મો, ફ. ૯, લી. ૩૭.

૫. જુમ્મો હા ૩૪મો, ફ. ૮, લી. ૩૭.

રૂપેન્તા-આમંઘતિ યુરા મીનોને હરાવે છે, ૧ એક જોરાવર માણસ પડેલી પેદાયશને મારી હઠાવે છે તેમ, ૨ (એટલે કે) અશો જરથુશ્ત્ર જેને અહુરમઝદે પેદા કર્યો છે, અને જુદાઈ તથા અમેદાઈની શક્તિ^૩ જે કામોની કીમત આપવામાં તથા પેદાયશોને તૈયાર કરવામાં ધણી કામ આવે છે. (૧૩) દેવો તરફ અહુરમઝદની વિરુદ્ધતા વિષે; અને વધારે ઉંચા ઈન્સાફ સાથે માણસગતનાં કામોની કીમત આંકવા વિષે ૫, અને તેથી સારી પેદાયશને થતા મ્હોટા લાભ વિષે; અને કોઈ પણ શકમંદ હોય ત્યારે યજ્ઞદોની યજ્ઞને કરવી જોઈએ. (૧૪) આ વિષે કે જ્યાં રૂપેન્તા-આમંઘતિના મીનોની બધી ખાહેશથી માણસગત બધી દીન મેળવે છે, ત્યાં તેઓની મીનોઈ પુશાલી^૬ પોતાની મરજીની શક્તિ સવાખનાં કામોમાં વાપરવાથી તેઓનું અંતઃકરણ પવિત્ર થાય છે. (૧૫) કાંઈ પણ મીજના બદલાની ઈચ્છા વિષે, અને માણસો બદલાની આશા રાખે તેથી મળતા મ્હોટા ફાયદા વિષે, અને યજ્ઞદોનાં કામથી બદલો પોતાનો થાય છે; કારણ કે દીનમાં જણાવવામાં આવ્યું છે કે: “હું જે અહુરમઝદ છું, તે તમારા દેશોના રાજ્યથી દુનિયામાં હું મારી મરજીથી ફરોગદ કરું છું.”

(૧૬) અશોઈ ઉત્તમ ન્યામત છે.

બાબ ૩૪મો, વર્ત્-માન્સર્ નસ્ક.

(૧) બારમી ફર્ગદ, યસ્ન^૮, દીનથી પેદા થતા સારા વિચાર, સારા શબ્દો, તથા સારાં કામો વિષે છે; અને સારા વિચાર, સારા શબ્દો તથા સારાં કામોમાં દીનનાં રહેલા વિષે; અને જે કોઈ સારા વિચારો, જે કોઈ સારા શબ્દો, તથા જે કોઈ સારાં કામો ધરાવે છે તે અશોઈ અને અશોઈનો બદલો મેળવે છે. (૨) અને આ પણ ‘કે, જે જરથુશ્ત્રનો સગો ન હોય તે ઉંચી તોખમથી જન્મ પામ્યો નથી, જે અશો ન હોય એવાં માખાપથી અવતર્યો હોય, તેમજ અશોઈથી પેદા થતા શખ્સથી જન્મ પામ્યો ન હોય.

(૩) આ પણ કહેલું છે કે: “મીનોઈ સાહેબો માટે તારે ખુલ્લાં મનની ખાહેશ અને તેઓનાં મનને નક્કી કરેલું બહું ડહાપણ આપવાં જોઈએ,—તે દીન કે જે મેં તને બહાર કરી છે તે—જેથી તે સર્વથી મ્હોટી, ઉત્તમ, અને સર્વથી વધુ ફાયદાવાળી જીંદગી^૯, જે દારો માણસો પાસેથી માંગે તે પાણી, ચારો તથા બચથી બચાવ, એ છે^{૧૦}, અને જે

૧. જુઓ હા ૩૪મો, ક્ર. ૧૦, લી. ૩૭.

૨. જુઓ હા ૩૪મો, ક્ર. ૮, લી. ૨.

૩. જુઓ હા ૩૪મો, ક્ર. ૧૧, લી. ૧.

૪. જુઓ હા ૩૪મો, ક્ર. ૧૧, લી. ૩૭.

૫. જુઓ હા ૩૪મો, ક્ર. ૧૨, લી. ૧.

૬. જુઓ યસ્ન હા ૩૪મો, ક્ર. ૧૩, લી. ૨૭.

૭. એજ હાનો ક્ર. ૧૫, લી. ૩૭.

૮. પહેલવી યસ્ન હા ૩૫મો, ક્ર. ૪. તેને પહેલવીમાં અહીં (હપ્તાન) પુરત કહેવામાં આવી છે.

૯. જુઓ હા ૩૫મો, ક્ર. ૯.

૧૦. જુઓ એજ હાનો ક્ર. ૧૧.

માણસો ઢોરો પાસેથી માંગે તે તેજ મુજબ ખોરાક અને કપડાં છે.” (૪) આ પણ ક્રે : “તે કે જે માણસો યજ્ઞદાને આપી શકે તે તેઓની મીલકત સંપૂર્ણ થાય તેથી છે; અને જે યજ્ઞદાએ માણસોને આપતું જોઈએ તે હમેશાં તેઓ માટે સાફ છે.” (૫) આ પણ ક્રે : “તું કે જે અહુરમજ્દ છે, તે યજ્ઞદામાંથી આપે છે, અને તું કે જે જરથુશ્ત્ર છે તે સર્વથી સરસ્ત પાદશાહી અને સાહેબીને બરાબર શીખવે છે.”

(૬) આ પણ કહેવામાં આવ્યું છે કે : “કોઈએ પણ ખુરાં કરેલાં કામો, ઓ સ્ત્રીતામાન ! કરવાં ન જોઈએ, જો કે તે જંગલમાં હોય, યા જ્યારે જાહેરાતથી દુર હોય, કારણ કે, અહુરમજ્દ જે સધળી ચીજને જુએ છે તેને તેની ખબર મળે છે, અને કાયદો આ છે કે જે પ્રમાણે હાડમંદ દુનિયામાંનું કોઈપણ જુડે વિચારે છે, બોલે છે, અને કરે છે, તે પ્રમાણે તેની સજા મહોટી થાય છે.” (૭) અને આ પણ કે સર્વથી સરસ ક્રિયા અને નમસ્કાર અશો માણસનાં છે.^૧

(૮) સારી જીંદગીની ખાહેશ કરવા અને મેળવવા વિષે, એટલે કે તે બે રીતોથી બરાબર મેળવાય છે : એક, અશોઈથી, જેમાંથી સરદારી જાહેર થાય છે, એટલે કે ભલાં કામોથી ; અને એક, અશોઈની મદદથી^૨, તે છે કે જેમાંથી એમ જણાતું નથી કે તે ખુરાં કામોથી થયું છે. (૯) આ વિષે કે : “ભલાઈ સમ્યાઈ ઉપર સત્તા ધરાવતી હોવી જોઈએ, અને સમ્યાઈ જામ ઉપર, જેથી તું અહુરમજ્દની ખાહેશ મુજબ શબ્દો બોલી શકે.” (૧૦) અને આ પણ કહેવામાં આવ્યું છે કે : “હું શરૂઆતથી હસ્તિ ધરાવતો મહેરબાનીવાળો મીનો છું; અને કશાંથીપણ હું કદી ઠગાયો નથી.”

(૧૧) આદમજાતનાં પોણણ, અને મદદ, અને રક્ષણ સારૂ અહુરમજ્દે આતશની બેટ આપવા વિષે; આદમજાતે તેની પરવરેશ કરવી અને તેઓને તેની મદદ ; અને જે તેની નીચાએશ કરશે અને કરવાનો હોય તેની તરફની આતશના મીનોની ખુશાલી^૩. (૧૨) રસ્તાખીજ વખતે જે મહોટું કામ થશે, અને બળવવામાં આવશે જેથી સર્વ પેદાયશ પવિત્ર થશે તે આતશથી થવાનું છે; જેને માટે કોઈ ખુદા તરફથી જીંદગીની જરૂરીયાતો મેળવવા સારૂ બંદગી કરે^૪. (૧૩) આ પણ કહેવામાં આવ્યું છે કે : “ઓ જરથુશ્ત્ર ! તું એવો ખુશાલી આપનાર છે તેથી એટલે કે હમારી ખુશાલી સર્વથી વધુ બળ લાવી શકે તેથી, હમો માનુશિયહર આવી શક્યો તેના^૫ કરતાં વધુ જલદી આવીએ છીએ, જ્યારે ઓ જરથુશ્ત્ર હમો કે જેઓ અમેશરપદો છીએ તેઓને તું બોલાવે છે.

(૧૪) રસ્તાખીજ વખતની પેદાયશોની ખાસીયત અહુરમજ્દે જરથુશ્ત્રને દેખાડવા વિષે. (૧૫) આ પણ કે દુનિયાની સર્વે રોશનીઓ, ઢોરની સર્વે રોશનીઓ, ઝાડોની સર્વે રોશનીઓ, અને સધળી આબાદીની^૬ સર્વે રોશનીઓ, અશોઈના દેખાવો હોય

૧. જુઓ યસ્ન હા ૩૫મો, ક્ર. ૧૯.

૨. સરખાવો અવ૦ વારેઝ, “ટેકો,” “મદદ.” યસ્ન હા ૩૫મો, ક્ર. ૨૨.

૩. યસ્ન હા ૩૬મો, ક્ર. ૪.

૪. એજ હાનો ક્ર. ૬.

૫. માનુશિયહર માટે જુઓ દીનકર્દ, પુસ્તક ૮મું, વૉલ્યુમ ૧૫મું, પા. ૧૩માં, ક્ર.

૧૦, ૧૨, ૧૮.

૬. જુઓ યસ્ન હા ૩૫મો, ક્ર. ૧, ૨.

એવી જણાય છે. (૧૬) દીનમાના અહુરમઝ્દના કરારના આગળ વધતી વખતે બંદગી કરનારાઓની અહુરમઝ્દની બંદગી વિષે; જે દીને દુનિયાને તેની અશોષ આપી, અને વળી તેની સાહેબી, અને સાઈ રક્ષણ કરવાને લીધે તેની મ્હોટાઈ, અને તે સાહેબનું નામ ડહાપણ છે; તેજ પ્રમાણે તેની ક્રિયા, જે પેદાયશો કરે તેના ફાયદા સાડ થાય છે, જ્યારે તેઓ શરીર અને જીવંતી ધરાવીને જીવે છે ત્યારે સર્વ હામનંદ તથા મીનોઈ દુનિયાને ફાયદો કરે છે.

(૧૭) અને આપણ કહેવામાં આવ્યું છે કે: “તું હમારો પોતાનો છે, અને હમારી મુજબ ચાલનારો છે, ઓ સ્પીતામાન્! તેજ મુજબ તું લાયક માન સાથે હમારી પાસે આવે છે; ક્રિયામાં મ્હોટાઈ અને માન તારાં છે, ઓ જરથુશ્ત્ર! એટલે કે તેઓ તારી મ્હોટાઈ અને માન થાય છે એટલે કે તેઓ તારાં છે, ઓ જરથુશ્ત્ર! અને વચલા ભાગથી હદ વગરનાં છે; એટલે કે હમો તને એટલો મ્હોટો બદલો આપીએ છીએ કે જ્યારે તું તેની વચમાં જોમો રહે ત્યારે તેની હદ, આ દુનિયાની પહોળાઈ, નદીની લંબાઈ, અને સુરજની ઉંચાઈ તું જોઈ શકે નહીં.”

(૧૮) જરથુશ્ત્રે અહુરમઝ્દ પાસેથી માંગ્યું કે: “મને તું તે જોરાવર માણસો આપ, જેઓ દીનપર મ્હોટો વિચાર કરવાથી મારા ચેલા થાય; જેઓ વળી મજ્દયસ્તી દીન ફેલાવે, અને જેઓ વળી મારાં લોકો વચ્ચે સારી ચાલચલણ સમજાવે, અને મેં જે આફ્રીનની અંદર સારી ચીજો દેખાડી છે તે મેળવે.”

(૧૯) અહુરમઝ્દે કહ્યું કે: “બીજા જોરાવર માણસોમાંથી તેઓને હું તને આપીશ કે જેઓ તારા ચેલા થાય; તેઓ તારા પોતાના છે, અને વળી તેઓ કે જેઓ તેઓના દોસ્તો છે, અને તેઓના સાથીઓ, અને તેઓના મદદગારો, તારા છે, જેઓ આ તારી મજ્દયસ્તી દીન ફેલાવશે. (૨૦) “ઓ જરથુશ્ત્ર તેઓની ધણી જાતની બંદગી તથા તેઓની આફ્રીન તારી છે; અને ક્રિયા તથા નમસ્કાર જે તેઓના છે તેથી તેઓ તને સંપૂર્ણ ઉદારતા આપે છે; તારી અશોષ તારાં રવાન સાથે જોડાયલી છે, તારી જીવંતી અને તેજ મુજબ તારું શરીર, ઓ જરથુશ્ત્ર! હમારે લીધે હસ્તિ ધરાવે છે. (૨૧) “મદદને સાડ બને દુનિયામાં હું જે પેદા કરનાર અહુરમઝ્દ છું તે તારી પાસે આવીશ; ઓ જરથુશ્ત્ર! તું બને હવર્તાત તથા અમેર્તાતથી લાયક થાય છે, જેથી હું કે જે અહુરમઝ્દ છું તેને તું પુશ્ત કરે છે, તે શબ્દોથી અને કામોથી જે મેં, જે સઘળા મીનોમાં સર્વથી વધુ પુશ્ત થનારો છે તેણે, તને જાહેર કર્યા છે.”

૧. યસ્ત હા ૩૬મો.

૨. યસ્ત હા ૪૦મો, ફ. ૩.

૩. આ હદ વગરની જગ્યાનું વર્ણન યસ્ત હા ૯મો, ફ. ૪, અને યસ્ત ૧૩મી, ફ. ૩૨માં મળે છે.

૪. યસ્ત હા ૪૦મો, ફ. ૭.

૫. પહલવીન્યરન હા ૪૧મો, ફ. ૭.

૬. ઝ્યેજ હાનો ફ. ૮.

(૨૨) જરથુશ્ત્રે એમ કહ્યું કે: “તારો જે જોરાવર ધણી હોય તેની આગળ તેઓ અરજદાર થયા છે”^૧. (૨૩) અને અહુરમઝ્દે એમ કહ્યું કે: “હાડમંદ દુનિયામાં તું અરજદાર અને જોરાવર ધણી છે.” (૨૪) જરથુશ્ત્રે એમ કહ્યું કે: “આ જંદગીનાં તારી સર્વથી ક્ષાયદાવાળી હયાતિનાં આગળ વધવામાં તું હમારો સંતોષ થજે?” (૨૫) અહુરમઝ્દે એમ કહ્યું કે: “ઓ જરથુશ્ત્ર! તે ઉત્તમ હયાતિમાં, ઓ અશો! હું તને સંતોષ આપીશ”^૨.

(૨૬) શ્રેષ્ઠ અશોઈ ન્યામત છે.

બાબ ૩૫મો, વશ્ત્-માન્સર નસ્ક.

(૧) તેરમી ફર્ગંદ, ઉશ્તવધ્ધતિ^૪, જે કોઈ તેના સવાબનાં આગળ વધવાથી, માણસનાં સુખ સાર તેમજ દીનની બલાઈ સાર કામ કરે તેના બદલા વિષે છે. (૨) આ પણુ કે અશોઈનો ટકાવ તેનાં કામો કરવાથી થાય છે^૫.

(૩) અશો માણસની ખાસીયત વિષે, એટલે કે, તેની જાહેરાત અને માન જે ખચીતજ ફરજે તથા સારાં કામો માટે છે; વળી તેનું ન દેખાય એવું આડાપણું, એટલે કે તેનો એકપણુ ગુનાહ દેખાતો નથી, અને તે વોહૂમન^૬ સાથના પોતાના કરારને બળ લાવનાર છે; એટલે કે સારા વિચાર, સારા શબ્દો, અને સારાં કામો, અને અશો માણસોને પ્રુથ કરવામાં દરેક બલાઈનું ચાલુ રહેવું^૭.

(૪) તેઓની સત્તાથી કોઈને બેટ આપવાથી સવાબનાં કામો તેઓ કરે તેથી ઉદાર લોકોને મળતા બદલા વિષે; અને બહેશતનાં સર્વથી ઉચાં રહેકાણમાં સાચાં ઉદાર લોકોનાં રવાનનો ઝળકતો રસ્તો, અને સર્વથી ઉચું ઉડવું^૮, અને સગવડ, સત્તા, અને વધુ ઉચું આગળ વધવું, અને ઉચી પદવી; એટલે કે, જ્યારે તેઓ રસ્તાખીજ કરશે, અને દુનિયાને નવી તથા એકદમ ઝળકતી બનાવશે, તથા જનાવરોને અમર કરશે, ત્યારે તે જગામાં મ્હોટાઈ જે તેની છે તેથી સારા બહેસ કરનારની બેટ તેઓ સંપૂર્ણ ગણશે^૯.

(૫) પોતાની આખોની નજરથી જરથુશ્ત્રે અમેશ્વસ્પેન્ત (વોહૂમન) ને જોવા વિષે; અને અહુરમઝ્દે બલાં કામ કરનારાઓને બદલા આપવા વિષે. (૬) અને આ પણુ કે તેનાં ડહાપણુ તથા હુશિયારીને લીધે દુનિયાની સેવટે પેદાયશો અશો થશે, અને દુનિયા અમર અને સંપૂર્ણ ક્ષાયદાવાળી થશે.

૧. યસ્ન હા ૮૧મો, ક. ૧૦.

૨. ય્મેજ હાનો ક. ૧૧.

૩. ય્મેજ હાનો ક. ૧૫.

૪. યસ્ન હા ૪૩મો.

૫. ય્મેજ હાનો ક. ૧, લી. ૪થી.

૬-૮. ય્મેજ હાનો ક. ૨, લી. ૪. પર્વસ્તગીહ, અવં પધ્ધિ-અન્દ, કાં

પર્વસ્તગી, “ચાલુ રહેવું,” “જોડાણ.”

૭. વાજ્જનીઈ, અવં વજ્જ, “ઉડવું.”

૮. યસ્ન ૪૩મો, ક. ૩, લી. ૧, ૩, ૪, ૫, અને ક. ૮, લી. ૨, ૩.

(૭) જરથુશ્ત્રની શ્રેષ્ઠતા વિષે આ પણ કહેવામાં આવ્યું છે કે : “ખતે દુનિયામાં અશોધ સર્વથી વધુ સ્વતાંત્ર અને ખુરાં લોકોને ખુદલી રીતે તુકસાનકારક છે; અશોધપર વિચાર કરનાર^૧ તેની શક્તીમાં હોય તેટલો નાશ કરનાર છે અને તે દુષ્ટ ખુરા મોતોને બચડે સમાન છે;” અને જરથુશ્ત્રે અહુરમઝ્દ સાથે ગોફતેગો^૨ કરવાનો દહાડો પસંદ કરવા વિષે. (૮) અને આ પણ એમ કહેવામાં આવ્યું છે કે : “મારે માટે તે જાળકતો દિવસ, આ અહુરમઝ્દ! સ્થિર અને ખુશનુમા વાદળોવાળો^૩ હતો, જેમાંથી મારે સાર સુકી હવાથી, કે થંડીથી, બૂખથી, કે તરસથી, અથવા તે દિવસથી પણ ન્યાયની ખોટ ન હતી.” (૯) “હુઓમ, રોટલી^૪, મીઠું^૫, તેની પૂંછડીમાં માંસ અથવા ચૂરખીવાળું મેંદું, દુધ, સ્વચ્છ પાણી, મારે માટે હતું, જ્યારે હું જે સ્પેનોગ-મધનૂ^૬ છે અને જે અહુરમઝ્દનો સંપૂર્ણ વખાણનાર છે તેની સાથે ગોફતેગો કરતો હતો.” (૧૦) “જ્યારે એવી રીતે તે તારી દીનનો હું વધુ જાહેર કરનાર છું, અને જ્યારે મેં તારી તે બલી દીન સાંભળી છે ત્યારે હું તે જાહેર કરી શકું.” (૧૧) અને આ પણ કે દરેકે દરેક નીયમ જે તેમાંથી નીકળે તેની પાસે જવું તે હુઓમની ખુશાલીના દેખાવ તથા સંતોષ પાસે અને તેથી ખરાબર જાણતાં કહાપણ પાસે જવા ખરાબર છે.

(૧૨) અને વિશ્વાસ્થ તથા જરથુશ્ત્રના મોજેજપણાં વિષે.^૭ (૧૩) અને આ પણ એમ કહ્યું છે કે : “મેઢાંનાં સારાં ટોળાંવાળાં^૮ ચિમતે મેં દીન દેખાડી; હુશિયાર તથા મ્હોટા ક્રએદૂનને^૯ મેં તે દેખાડી; કષ્ટ-અર્શનને^{૧૦} મેં તે દેખાડી; ખુદ્ધિવાળા સામના દીકરા ફેરેસાસ્પતે મેં તે દેખાડી, જેણે ખુરા મોતો, જેને તેઓ ભેટ્યા તથા જેની તેઓએ મેહમાનગીરી કરી તેના જીવમતે લીધે, તે કચલ ન કરી.” (૧૪) અને આ પણ કે : “મને ખબર પડી છે કે જ્યારે વિશ્વાસ્થનો અશો સ્ત્રઓપ મારી પાસે આવશે, અને જેની સાથે જરથુશ્ત્ર જે ઘણેજ ગદાર^{૧૧} છે તે તેની જોડે આવશે તેની અગાઉ તે દીન સાચી તરીકે સધળે ફેલાશે નહીં.” (૧૫) અને જરથુશ્ત્રે ખુરા લોકોને, દીનને ટેકા આપનારાઓની મદદ સાથે, પેદાયશોને આફત તથા દુઃખ કરવાથી અશક્ત કરવા વિષે. (૧૬) અને આ પણ કે જરથુશ્ત્રે અહુરમઝ્દને પૂછ્યું કે : “તેજ પ્રમાણે જેઓ હુશિયાર ધરી ન શકે તેઓને હું શું હુકમ આપું; એટલે કે તેઓ પાસે હુશિયારો કે શસ્ત્ર નથી, તેઓ પાસે લશ્કર નથી, તેઓનો કોઈ વડો પાળનાર નથી, અને તેઓને

૧. પહલવી યસ્ન હા ૪૩મો, ફ. ૯, લી. ૫.

૨. ફાં ૭૧૬, “બય,” “ખીક.”

૩. હા ૪૩મો, ફ. ૭, લી. ૪.

૪. અવં અવ્રા, ફાં અખર, “વાદળું.”

૫. અરેખીક લહમ, “રોટલી,” “ખોરાક.”

૬. સરખાવો પહલવી મીલાએ, “નીમક.”

૭. યસ્ન હા ૪૩મો, ફ. ૧૧.

૮. યસ્ન હા ૪૩મો, ફ. ૧૨, લી. ૩૭.

૯. ચિમ—પશચ્યેત—હવાંશવ, વંદીદાદ ફ. ૨૭, ફ. ૧૨, યસ્ન હા ૯મો, ફ. ૬.

૧૦. અવં અચ્યેતઓન, “આવીઆનીઅન” જેણે અજ્ઞ દહાકનેજાર માંચો; યસ્ન હા ૯મો, ફ. ૨૪-૨૫ વિગેરે.

૧૧. અવં કવિ-અર્શન, જમ્યાદ યશ્ન, ફ. ૭૧-૭૪, વિગેરે.

૧૨. યસ્ન હા ૪૩મો, ફ. ૧૨, લી. ૪.

દુઃખ દેનારાઓ ધણા છે.” (૧૭) અહુરમઝદે કહ્યું કે: “તેઓ પાવડાજેવાં^૧ મનના છે, તેઓની વધવાની નિશાનીઓ મ્હોતની અથવા નાશની છે^૨, તેથી જેઓ લશ્કર ધરાવી શકતા નથી, તેઓને દુઃખ દેનારા ધણા છે.”

(૧૮) અને આ પણ કે અહુરમઝદના સંબંધમાં તેની હયાતિને^૩ ચાહવાથી, અને મળ્યુત વિચાર સાથે દીનને ટેકા આપવાથી, તેનાથી સુરજનો દેખાવ બદલા તરીકે આપવામાં આવે છે, જેની સાહેબી છે, જે તેને તેનાં સંપૂર્ણ વિચાર કરવાથી તેની થાય છે; જેની અશોધ તેનાં કામોમાં છે તેને વોહૂમન બદલો આપશે.

(૧૯) સર્વથી સરસ અશોધ ઉત્તમતા છે.

બાપ્પ ૩૬મો, વર્ત્-માન્સર નસ્ક.

(૧) ચૌદમી ફર્ગદ, તત્-થ્વા-પેરેસા,^૪ દીનની વખાણુ વિષે છે^૫; આ પણ કે દીનને લીધે દરેક માણસ સદ્યુષ્ટી ગાન ધરાવે છે. (૨) અને આ પણ કે: “ઓ જરથુશ્ત્ર! હું પેદા કરનાર છું; તેથી હું અશોધનો બાપ્પ તથા ખોરાક પુરો પાડનાર છું; ઓ જરથુશ્ત્ર! સુરજ અને તારાઓને તેઓના રસ્તાઓ મેં આપીઆ છે; તથા તેઓ કેમ વધે છે અને નાના થાય છે તે હું જાણું છું.” (૩) “આ પૃથ્વી તથા આકાશ જેઓ ટેકા વગરનાં છે તેઓને હું બચાઉં છું; એટલે કે તેઓને કાંઈ પણ દુન્યવી ટેકા નથી અને તેઓ પડતાં નથી; પાણી તથા ઝાડોને મેં પેદા કર્યા છે, અને હું તેઓને ખીલવું છું; જ્યારે તેઓ વાદળાં તથા પવનપર ઝડપથી દોડે છે ત્યારે તેઓ ઝડપી હોય છે, અને જેઓ દુનિયા માટે સર્વથી સરસ બદલો બનાવે છે; એટલે કે, આ એક બદલો તેઓ માટે સારો છે, કે તેઓ વરસાદ બનાવે છે.”

(૪) “પૃથ્વીપરનાં પ્રાણીઓને મેં વોહૂમનથી પેદા કર્યા, આ જરથુશ્ત્ર! જ્યારે તેઓને મેં સંપૂર્ણ તથા આખી જીવતાળાં પેદા કર્યા; આ જરથુશ્ત્ર! ત્રણ હજાર વરસ સુધી આ મારાં પ્રાણીઓ યુદ્ધાપા અને મરણ વગરનાં હતાં, આ ત્રણ હજાર વરસમાં નહીં બૂખ હતી, કે નહીં તરસ, અને નહીં શરીરનો પરસેવો^૬, અને નહીં હથિયારો પહેરવાં, અને નહીં યુદ્ધપો, કે નહીં મરણ, અને નહીં થંડો પવન કે નહીં ગરમ પવન.” (૫) “આ મારી દુનિયા મરણ વગરની હતી, પૃથ્વીપરનાં અશો લોકોનો સર્વ ઝલકાટ હતો; પછી એજ અથવા અતીતિ આ અશોધની હાડમંદ દુનિયામાં સર્વોપરી થઈ.” (૬) “પરસેવો અને હથિયાર પહેરવાનું પેદા કીધા પછી, મેં દિવસ અને રાત બનાવ્યાં, પછી મેં

૧. પહલવી તોરત્, “પાવડા,” “કોદાળી.”

૨. યસ્ન હા ૪૩મો, ક્ર. ૧૫, લી. ૩.

૩. હઈતીગીહ “હયાતિ.” એજ હાનો ક્ર. ૧૬, લી. ૨.

૪. પહલવી તત્-થ્વા-ધ-પેરેસ.

૫. યસ્ન હા ૪૪મો, ક્ર. ૧, લી. ૨.

૬. યસ્ન હા ૪૪મો, અવસ્તા ક્ર. ૩; પહલવી ક્ર. ૩, લી. ૨, ૩, ૪.

૭. એજ હાનો ક્ર. ૪, લી. ૨, ૩, ૪.

૮. અવ૦ અએધ, “પરસેવો.” ક્રાં ૧૦ ખવી, “પરસેવો.”

સવાર તથા બપોર પેદા કર્યાં. (૭) “સંપૂર્ણ સારી મનશનીની ખાહેશ સાથે મેં પાઠશાહીર ખનાવી, અને વધારે ફાયદો મેળવવા માટે આપ સાથે બેઠો પેદા કર્યો; જે મેળવવામાં એક પુરૂષ તથા સ્ત્રીનું હમેલદાર થવું જાહેર થાય છે, અને તે મેળવવામાં મેં આપને સાથે બેઠો પેદા કર્યો, એ જરથુશ્ત્ર.” (૮) પુરા મીનાએ એમ બોલ્યું, અને તેણે સ્વપેનાગ્ન મહિનગને ઉંડા ખાડામાંથી ઉપર બોલાવ્યો કે: “એ ફાયદો કરનાર મીના! સર્વ પ્રાણીઓનો તું પેદા કરનાર છે; પણ એ ફાયદો કરનાર મીના! હું તારી ઉપર અને તારાં સર્વ પ્રાણીઓઉપર કીનો લઈશ.” (૯) રસ્તાખીજ તથા બવિષ્યની હયાતિથી દીનનું દરેક જણાની અંદર આગળ વધતું થવા વિષે. (૧૦) આ બપુ કહેવામાં આવ્યું છે કે: “આ જે જરથુશ્ત્રને તેં જાહેર કર્યું છે જેથી પૃથ્વી પહોળી થાય છે, તે અશોષ છે, જે સર્વથી ઉત્તમ દીન છે; આ જે તારી જરથુશ્ત્રને જાહેર કરેલી દીન છે તે અશોષની તથા સંપૂર્ણ મનશનીની દુનિયાને મ્હોટી કરે છે, જે, મજ્દયસ્ની લોકો આગળ તારી આ દીન ગાઈ તેઓના સખખમાં પહેલાં પેદા કરવામાં આવ્યાં છે; એ જરથુશ્ત્ર! આ તારી દીન સર્વથી સરસ છે, જે અશોષથી કોઈ પોતાની કરશે. (૧૧) “તારે આ તારી જાતનાં માણસોને તથા સાથીઓને જાહેર કરવી, ધર્મશુશ્રૂઓને અને તેને કે જે દેશમાં સર્વથી વધુ વગવાળો હોય; અને તેઓને કે જેઓ આ તારી મજ્દયસ્ની દીન માટે વાંધા કાઢે, તારે પૃથ્વી ઉપરના સાત કશવરોપર આ જાહેર કરવી, તે કે જે સર્વથી દૂરનું ધર, ગામ, દેશ, તથા પ્રદેશ, હોય તેને; મારી તરફ, જરથુશ્ત્રી મજ્દયસ્ની દીન તરફ, જે દેવોની સામે થનાર છે, અને જે અહુરમજ્દનો કાયદો છે તે જે કબુલ ન કરે તેઓને તું ખુલ્લી રીતે શ્રાપ આપ.”

(૧૨) અહુરમજ્દે કહ્યું કે: “જેને તું ચાહે છે, જે જરથુશ્ત્રની મજ્દયસ્ની દીન છે, દેવોની સામે થનારી તથા અહુરમજ્દનો કાયદો છે તેને હું મ્હોટી કરીશ.”

(૧૩) “જે આ જે તારી છે તેને મેં વધુ ચાહી ન હતે, જરથુશ્ત્રની મજ્દયસ્ની દીન, જે દેવોની સામે થનારી તથા અહુરમજ્દનો તરીકો છે તે નાશ પામી હતે, જેથી મજ્દયસ્ની દીનની વખાણનો નાશ થયો હતે; એટલે કે દીન આગળ વધી ન હતે, અને કોઈપણ સમ્પ્રદાયનો” એટલે ફાયદો કરનારાઓની પાછળ કોઈ ચાલતે નહીં.”

(૧૪) “પણ તે પ્યારને લીધે, એ જરથુશ્ત્ર! પછી પણ મજ્દયસ્ની દીન આગળ વધે છે; જગતના રસ્તાખીજના વખત સુધી, હયાતિ ધરાવનારી સ્ત્રીઓની અમર^૧ જીવંતી થાય ત્યાં સુધી; મરણ પામેલાં લોકો ઊભાં થાય ત્યાં સુધી, અને મીનોની આગળ તેઓ પુરેપુરી તોજેશ કરે ત્યાં સુધી.”

૧. યસ્ન હા ૪૪મો, ક. ૫, લીં. ૪.

૨. એજ હાનો ક. ૭, લીં. ૨.

૩. એજ હાનો ક. ૭, લીં. ૩.

૪. યસ્ન હા ૪૪મો, ક. ૧૧, લીં. ૪.

૫. એજ હાનો ક. ૧૩, લીં. ૩.

૬. હા ૪૪મો, ક. ૮, લીં. ૩.

૭. યસ્ન હા ૪૪મો, ક. ૧૭, લીં. ૪.

૮. ફાયદો કરનારાઓ એટલે પચ્ચિગમ્યરો.

૯. એજ હાનો ૫૫૬૯૯વી ક. ૧૫, લીં. ૪, ક. ૧૭, લીં. ૪.

૧૦. હાથ, “અમર,” “હમેરાની.”

(૧૫) સર્વથી વધુ ગુનેહગારો તરફ તથા ગુનેહગારોમાંની મીનોઈ શક્તિઓ તરફ ગુનેહગાર લેકોના દોષખમાંના ધિક્કાર વિષે; અને તે પેદા કરનાર છે જે બીજાઓના દોષખમાંથી છુટકારો કીધા પછી, અને દોષખમાંની ત્રણ રાતની સખત સળ પછી^૧, તે ત્રણ રાત પછી, તે દુઃખમાંથી તેઓનો બચાવનાર છે, અને દરેક જણ સુખી થશે. (૧૬) આ પછુ કે જરથુશ્ત્રે અહુરમઝ્દને પૂછ્યું કે: “ઓ અહુરમઝ્દ! અગ્નિ દેવો કદી પણ સારા રાજ કરનારા કેમ થાય? ૨ દુનિયામાં તેઓ એમ કેમ ધારે છે કે તેઓથી તેઓનું સુખ થાય છે?” (૧૭) અને અહુરમઝ્દે કહ્યું કે: “ઓ જરથુશ્ત્ર! તેઓ દેવો છે, અને બુદ્ધિ કરનારા છે નહીં કે ભલું કરનારા; તેઓ પણ અશોધની ફરજ બળ લાવવાનો બદલો આપતા નથી.”

(૧૮) સર્વથી સરસ અશોધ ઉદારપણું છે.

બાબ ૩૭ મો, વર્ત્-માન્સર નસ્ક.

(૧) પંદરમી ફર્ગદ, અદ-ફવખશ્યા,^૪ દીનની શીખામણોની સાત ઉત્તમ ચીજો વિષે છે. (૨) પહેલી, દીન સાંભળવાથી^૫, શીખવાથી, અને બળ લાવવાથી પેદા કરનાર, રૂપેનાગ્ મઠનૂગ સાથેનું જોડાણ; આ પછુ કે તેથી એબના-આપનારથી ભલી પેદાયશનું રક્ષણ થાય છે. (૩) બીજી, નાશ કરનાર, પુરા મીનોથી^૬ થતી જુદાઈ, અને તેની મગરૂરી તથા જુદાણું, જે તેના દુર્ગુણોમાં સર્વથી મોટી એબ છે તેને લીધે તેનો ધિક્કાર. (૪) ત્રીજી, સારા વિચાર, સારા શબ્દો તથા સારાં કામથી પોતાના મીજમજને સજુગારવો^૭; અને આ કે તમારામાંથી જે કોઈ આ માંદગીથી સારા વિચાર તથા સારા શબ્દો ગણીને વાપરતું નથી, તેને તેઓ રોશની આપશે નહીં, તેને તેઓ બહેરત એટલે સર્વથી સરસ જીંદગી આપશે નહીં; સેવટ સુધી દુઃખ તેનું રહેશે. (૫) ચોથી, કોઈના પણુ સ્વભોગની^૮ ખાસીયતની શ્રેષ્ઠતા વિષે; તે વેળાએ તે કોઈની પોતાનું હોય તે આપતું તે છે; અને તે વિષેનો ચુકાદો એલાદના દેખાવ સાથે પોતાની એલાદ આપવાના સવાબ વિષે છે; વળી સ્વભોગની સગાઈ, અને પાલક લેવું, અને અકસીરપણું, અને ફાયદો, અને માલેકી. (૬) બોહુમન જે પહેલાં જનમ્યો હતો^૯

૧. આ રસ્તાખીજ વખતની ત્રણ રાતની સળ ને મરણ પછી રવાન ત્રણ રાત સુધી શરીરની આસપાસ ફરતું રહે છે તે સાથે કરી સંબંધ નથી (વેસ્ટ).

૨. યસ્ન હા ૪૪મો, ફ. ૨૦, લી. ૧.

૩. એજ હાનો ફ. ૨૦, લી. ૫.

૪. પહેલવીમાં એ રાખ્દ અદ-ફવખશ્યા લખાયેલો છે.

૫. યસ્ન હા ૪૫મો, ફ. ૧, લી. ૧.

૬. એજ ફકરાની લી. ૪, ૫.

૭. એજ હાનો ફ. ૩, લી. ૧.

૮. એજ હાનો ફ. ૫, લી. ૩, ૪.

૯-૯. યસ્ન હા ૪૫મો, ફ. ૪, લી. ૧, ૨, ૩, ૪, ૫. આ ફકરાના સંબંધમાં ડૉ. વેસ્ટની પા. ૨૭૩, નો. ૮મી ઉપર અખ્યાસીઓનું ધ્યાન એવવામાં આવે છે:—“આ ગાથાનાં અસલ અવસ્તા લખાણમાં અસ્મિત્વદય લખ (એટલે નજીકનાં સગાંઓના લખ સંબંધ) વિષે કાંઈ ફેલ એશારો નથી, પણ જ્યાં અવસ્તા ફકરાઓમાં અલંકારીક રૂપે અહુરમઝ્દને ભલા વિચાર એટલે બોહુમનના પિતા તરીકે તથા રૂપેન્દ્રને અજ્ઞની દીકરી તરીકે ગણવામાં આવી છે તેનો એવો લખની સત્તા દેખાડવા પહેલવી તરજુમાવાળાઓએ એટલો લાભ લીધો છે; તેજ વખતે તેઓ આ જુની વાત વિસારી મૂકે છે કે બોહુમનની પેદાયશ રૂપેન્દ્રનેની આગળ થઈ હતી (જુઓ યુન્દહીશ્ત, પા. ૧, ફ. ૨૩-૨૬).

તેના બાપ અથવા પેદા કરનાર તરીકે દાદાર અહુરમજ્દે તે પહેલાં કર્યો હતો; અને તેમાંથી મીનોઈ તથા હાડમંદ પ્રાણીઓએ તે કરવા માંડ્યો; તેઓનું આગળ વધવું, અને ઘણી જાતની સગાઈ, જેવી કે ઉજ્જસમાંથી ઝળકાટનું નીકળવું; અને દુનિયાના રસ્તાખીજ સુધી પુરતો આગળ વધતો ફેલાવો અને વંશ, વળી મીનોઈ તથા હાડમંદ પેદાયશોનું મીનોઈ જીંદગીમાં તથા હાડમંદ પ્રાણીઓમાં પસાર થવાથી આ પૃથ્વીની માતા તરીકે સ્પેન્દર્મદની માતાની કીર્તિ કબુલ કરવાથી મળતી મોટાઈ. (૭) પાંચમી, એક દસ્તુર જે મીનોઈ સરદારી તથા ધર્મગુરૂની સત્તા ધરાવતો હોય તેની નેમણુક કરવા તથા નીભાવવા વિષે; તેનાં શિક્ષણને અને તેથી અહુરમજ્દને સ્તંભળવું; અને નવા નેમાયલા દસ્તુરનાં સારાં કામોનો બદલો સર્વથી સરસ જીંદગીમાં તેના જવાનો છે. (૮) છઠી, અહુરમજ્દ માટેની વખાણ, ભક્તિ, તથા ક્રિયા વિષે; અને આ પણ કે વોહૂમન સાથે વધુ ગોદતેગો થાય છે અને તે ફાયદાવાળું ડહાપણ શીખવે છે, આ કે: “ઓ જરથુશ્ત્ર! તારે રવાનના અમર આગળ વધવાની ખાહેશ રાખવી જોઈએ, જેથી અહુરમજ્દ પેદાયશોનો સાહેબ છે, અને તેની બંદગીના ફરમાન મુજબ તેને ખુશ કરવાનું કામ આદમજાતે કરવું જોઈએ.” (૯) પુલની ઉપર આપવામાં આવતો બદલો જે સારા વખતમાં આપવામાં આવશે તેથી પણ અહુરમજ્દની સાહેબી વિષે; દુનિયાને પાછી સજીવન કરનારાઓના એટલે કે પુરાઈને નાશ કરનારા સર્વોશાંસના બદલા.

(૧૦) આ પણ કહેવામાં આવ્યું છે કે: “સંપૂર્ણ મનરનીથી, ઓ સ્પીતામાન! તું આ મારી ક્રિયાનો હમેશનો કબુલ કરનાર થાય છે.”

(૧૧) અને પ્રાણીઓને અહુરમજ્દે આપેલાં જોર વિષે, આ જોર માટેની ખાહેશ, અને ખુરા મીનો તથા તેનાં હથિયારો માટેનો ધિક્કાર; અહુરમજ્દે અને પ્રાણીઓએ તે ધિક્કાર ખુરા મીનો તરફ અને સઘળા દેવો જોને દેવોએ પેદા કર્યા છે તેઓ તરફ પાછો ફેરવવો.

(૧૨) જરથુશ્ત્રની વખાણ વિષે આ પણ છે કે: “તું ફાયદાવાળો છે, અને તું દસ્તુર તથા સાહેબ છે, અને તારેથી ખુશાલી આપનારી દીન હસ્તિ ધરાવે છે; તું સર્વ ફાયદો કરનારાઓનો ભાઈ તથા દોસ્ત છે, અને તેથી વોહૂમન તારો દોસ્ત છે.”

(૧૩) અશોઈની ઐશ્વર્ય સર્વથી સરસ છે.

૧. યસ્ન હા ૪૫મો, ક્ર. ૪, લી. ૩.
૨. એજ હાનો ક્ર. ૪, લી. ૪; એજ હાનો ક્ર. ૫, લી. ૧.
૩. એજ હાનો ક્ર. ૬, લી. ૧, ૨, ૪.
૪. એજ હાનો ક્ર. ૬, લી. ૪, ૫.
૫. એજ હાનો ક્ર. ૭, લી. ૩, ૪.
૬. એજ હાનો ક્ર. ૭, લી. ૫.
૭. એજ હાનો ક્ર. ૯, લી. ૩. આ સાતમી ઉત્તમ ચીજ ગણી શકાય.
૮. એજ હાનો ક્ર. ૧૦, લી. ૧.
૯. એજ હાનો ક્ર. ૧૧, લી. ૧, ૪.

બાબ ૩૮મો, વશત્-માન્સર નસ્ક.

(૧) સોળમી ફર્ગદ, કાંમ-નેમોઈ-જાંમ^૧, કીર્તિની પાછી શર કરેલી શોધમાં, કોઈખી દેશ તરફ જવા વિષે છે^૨; આ પણ કે: “નાસીપાસીથી આ તારી યજિરખ તથા નિયાયિરનથી દૂર રહેતો ના, ઓ જરથુશ્ત્ર! હમારા પ્યારને લીધે જ્યારે તેઓ તારાં પોતાનાંને ખુશ ન કરે, નહીં તારા સાથીઓને, નહીં દોરતોને, કે નહીં પદવીવાળા શખ્સને, કે નહીં ગુનેહગાર જીલમી પાદશાહને^૩ જે તેઓ કે જેઓ દેવો છે તેઓને આરાધે છે.” (૨) “અને જ્યાં તથા વળી જ્યારે તું હમારેથી દૂર હોય ત્યારે પણ હમારી ઝીજેથી જૂદો ઊભો ના રહે; અને વળી જ્યારે દુનિયાની બાબતો તારે માટે ખરાબર ઊભી ન રહે ત્યારે પણ તારે હમોને આરાધવા અને હમારી આફ્રીન કરવી.” (૩) તેમજ વળી આ કે ખુરા મીનોની ખાહેશ આ છે કે: “તારે અમેશસ્પેન્દોમાંના કાઠને પણ માન આપવું નહીં તથા આફ્રીન કરવી નહીં; અને અહીં આ દુનિયામાં સરદારી અથવા દસ્તુરી રહેશે નહીં; એટલે કે તેઓ પાદશાહ કે દસ્તુર રાખશે નહીં, અને તેઓની ખાહેશ સર્વથી સરસ અશોઈ માટે રહેશે નહીં.”

(૪) અને આ પણ કહેવામાં આવ્યું છે કે: “પોતાને ખુશ કરનારા લોકોનાં ઓછાં આગળ વધવાથી ઓછું મીનોઈપણું તથા કમી દોલત^૪ થાય છે તે તને ખબર છે, ઓ જરથુશ્ત્ર! તું કે જે આ માંગતો નથી કારણ કે તું દોલતની જરૂર પિછાણતો નથી^૫, પણ તારા તે ફરીયાદના શબ્દો જેને વિષે હું તારી પાસે ખુલાસો માંગું છું, તે હું જાણું છું.” (૫) અને આ પણ કે: “હમો કે જેઓ અમેશસ્પેન્દો છીએ તેઓની ખાહેશનું પુરૂં પડવું તું જાણે છે; અને તેને માટે હમો તને જે છોકરાંને તું પેદા કરે તેનો સંતોષ આપીએ છીએ; વળી હમો તને એક દોસ્તને બીજો દોસ્ત આપે તેવું છુટાપણું આપીએ છીએ.”^૬

(૬) ભવિષ્યના જમાનામાં શું થાય છે તે વિષે, જેરાવર લોકો જેઓ ડહાપણ સીખવવાથી અને ચાલચલણથી ફાયદાવાળા થાય છે^૭ અને તેઓથી જીવાન્યાઓની તરસ વધે છે; સંપૂર્ણ મનશનીની મદદથી તેઓ અશોષની દુનિયાનો વધારો કરે છે, અને ખુરા લોકો માટે દુઃખ પેદા કરે છે, અને પ્રમાણીકપણુંથી થતો ફાયદો તેઓને મળે છે.^૮ (૭) અને આ પણ કે જે કોઈ ગુનાહથી જીલમગાર હોય છે તે પોતાનાં

૧. યસ્ન હા ૪૬મો.
૨. ઝેજ હાનો ક. ૧, લી. ૧.
૩. ઝેજ હાનો ક. ૧, લી. ૪.
૪. યસ્ન હા ૪૬મો, ક. ૨, લી ૨.
૫. ઝેજ હાનો ક. ૨, લી ૧.
૬. ઝેજ હાનો ક. ૨, લી. ૩.
૭. ઝેજ હાનો ક. ૨, લી. ૪.
૮. ઝેજ હાનો ક. ૩, લી. ૩.
૯. ઝેજ હાનો ક. ૩, લી. ૪.

કામોથી પડ્યો છે, અને મરી ગયો છે.^૧ (૮) પોતાનાં સધળાં જોરથી હમેશા બુરાં લોકોની સામે થવા વિષે, જેથી જે કોઈ સારો પાદશાહ હોય, જેની સત્તા માંધ્ર-સ્પેન્ત છે તે અગ્રેશમ (એટલે ગુસ્સા) ની ઉપર જીત મેળવે છે.^૩

• (૯) સજીગારનારાઓની વખાણુ વિષે પણ એમ કહ્યું છે કે: “સારી સમજ ઉપર આશિર્વાદ હોજો, વળી મિથ્ર ઉપર, જેની સજ તેઓ ગુનેહગાર ઉપર આ વિચાર સાથે બખ્ખવશે કે તે હુશીયાર તથા વચનનો બચાવનાર છે.”^૪ (૧૦) અને કોઈના પણ સગાના સંબંધમાંના ચુકાદા વિષે, આ પણ કે: “જે કોઈ અશો હોય, અને વળી જે કોઈ ગુનાહગાર હોય તેના રશતુથી^૫ સજીવન કરવાથી, એટલે કે, સેવટે દરેક જણને કાયદા મુજબની તપાસ માટે રાખવામાં આવશે.” (૧૧) અને આ પણ કે: “એક સગો જેનાથી પોતાનું રવાન ગુનાહગારપણુંથી બચાવ થાય છે તે અશો ગણાવેા જોઈએ.”^૬ (૧૨) આ પણ કે: “તેથી તારો દસ્તુર તે છે કે જેની દીન અશો છે.”^૭

(૧૩) તે ધાયલ થયલા માની^૮ દૂજની ખાસીયતો વિષે, અને તેને સાંબળનારા પાપી લોકોને મારવું; તે કે જે પાદશાહ હોય તેના તરફથી આવ્યું હોય તે. (૧૪) અને આ પણ કે: “પાપી માણસ, જે મારી દુનીયાને તેને આપી દે જેને કીનાખોર^૯ બુરા મીનોએ મ્હોટાઈએ ચઢાવ્યો હોય, તે તે છે કે પોતાને ધાયલ કરનાર દેવ છે, જે આ અશોઈની દુનીયા જેને તે વખાણુ છે તેનાં મ્હોત સાર તેને મ્હોટો કરવામાં આવેલ છે.”^{૧૦}

૧. યસ્ન હા ૪૬, ફ. ૪, લીં. ૩.

૨. એજ હાનો ફ. ૪, લીં. ૪.

૩. એજ હાનો ફ. ૫, લીં. ૧.

૪. એજ હાનો ફ. ૫, લીં ૨. જુઓ મેહર યશ.

૫. ઇ-સાફનો ફરેશ્તો જે ગુજર પામેલાં રવાનનાં સવાખનાં કામોને એક ત્રાજવામાં તોલે છે અને રસ્તાખીજ સુધીની તેની હાલતનો ચુકાદા આપે છે. જુઓ, દીન્કર્દ પુસ્તક આઠમું, બાબ ૨૦મો, ફ. ૧૫૩. જુઓ યસ્ન હા ૪૬મો, ફ. ૫, લીં. ૩.

૬. જુઓ એજ હાનો ફ. ૫, લીં. ૪.

૭. એજ હાનો ફ. ૭, લીં. ૫.

૮. માની, મ્હોટો નાસ્તીક, જે ઇસ્વી સને ૨૧૫-૧૬૬ને આસરે જનમ્યો હતો, અને જોણુ પોતાના કૃતવાઓ ઈ. સ. ૨૪૨માં શાહપૂર પહેલાના રાજમાં જાહેર કીધા હતા, અને નોલડીકની તવારીખ મુજબ તેને બહેરામ પહેલાએ ઈ.સ. ૨૭૬-૨૭૭માં મારી નખાવ્યો હતો; માનીએ એ સામે થનારી શક્તિઓ દુનિયાની દરેક ચીજમાં દેખાડી હતી, અને દુનિયામાં જે કંઈ બુદ્ધિ થાય છે તે ખુદાથી થતું નથી એમ પુરવાર કરવાની કોશીશ કરી હતી, કેમ કે ખુદાનાં કામોમાં જે એકતા નજર પડે છે, તે આ માન્યતા સાથ મળતી થતી નથી, અને કે એવા કોઈપણ આરોપ માટે તે લાયક નથી. તેના આ કૃતવાઓ જરથુશ્ત્રની દીનમાં એક નાસ્તિકપણુંની શાખા જેવા હતા. બેસ્ટ એ વિષે કહે છે કે: ૧૩-૧૬ ફકરાઓમાં જે રીતે માની અને તેની દીન પાળનારાઓનું વર્ણન આપ્યું છે તે ઉપરથી એમ જણાય છે કે આ નસ્કનો અસલ પહેલવી તરજુમો બ્યારે લખાયો ત્યારે આ નાસ્તિક કૃતવાઓની યાદ લોકોનાં મનમાં તાજી હોવી જોઈએ, જેમ બનવું ચોથી સદીના પહેલા ભાગમાં બ્યારે આતૂર્પીદ્-ઈ-માસ્પેન્દાન પવિત્ર કેતાબો એકઠી કરવામાં અને સુધારવામાં શેકાયેલો હતો ત્યારે હોવું જોઈએ.

૯. યસ્ન હા, ૪૬મો, ફ. ૮, લીં ૧.

૧૦. એજ હાનો ફ. ૮, લીં ૨.

(૧૫) “અશોઘની ક્રિયા તે વખાણુ છે તેવી નથી, ઓ જરથુશ્ત્ર ! દુનિયાના દસ્તુરની સત્તા જેને માટે તે એમ કહે છે કે: “મીનોઈ સરદારની સત્તામાં તથા દસ્તુરીમાં હું વધુ સારો છું, હું સારો છું, અને નહીં કે, ઓ જરથુશ્ત્ર ! તે ગંદકી^૧ જે તે માણસો માટે ઊભી કરે છે: તે કે જે તેઓને તે કહે છે તે તેના તરફની હમેશની ઉચ્ચરણી થાય છે; અને તેઓ કે જેઓ ગંદકી ઊભી કરે છે, તે સેવટ તેઓની છે એમ વિચારે છે, અને દેવોની સર્વથી સરસ ચળિયન થાય છે. (૧૬) અશો ઋઓશનાં સામે થવા આવવાને લીધે, તે શખ્સ સાથે સાહેબ ગુસ્સે થાય છે; તે સાહેબ કે જે સારી જીંદગીથી અથવા સવાળનાં કામોથી, અને નહીં કે ખરાબ જીંદગીથી, અને કોષખી વખતે ગુનાહગાર લોકોને દુઃખ દેનાર છે, તે એઓનો બચાવનાર થાય છે.”^૨

(૧૭) દીનના ફરમાન મુજબ ચાલનારાઓની ખાસ ખાસીયતો વિષે અને તેઓનાં સવાળનાં કામો. (૧૮) સેવટના વખતો જે જરથુશ્ત્રના દીકરાઓના હજારાઓ છે તેની નિશાનીઓ વિષે. (૧૯) આ પણુ કે તેઓ પાદશાહીને આરામ નથી આપતા, અને તેઓ કે જે કંઈ તથા કરપો^૩ છે, વળી જેઓ દેશમાં સર્વથી ખરાબ રાજ્ય કરનારા છે, જેઓ ધુરાં કામો તથા ધુરા શખ્સોથી આદમજાતની હયાતિનો નાશ કરે છે અને પોતાનાં રવાનનો નાશ કરે છે, -વળી હાડમંદ દુનિયાનો નાશ કરે છે જે તેઓથી બેળા-યક્ષી હોવાથી અશોઈ કરતાં વધુ ખારી છે; વળી તેઓની પાદશાહી દુનિયાઓમાં જેઓનાં ફરમાન પાપી હોય તેઓથી બચાવનું ખંજર^૪ છે, બ્યારે તેઓ જે ખરાબ હોય તે પેદા કરે છે, અને પોતાના ચેલાઓને દેવોનાં રહેઠાણમાં છોડી દે છે.

(૨૦) અને વળી અહીં ફયાનનાં^૫ કુટુંબની વખાણુ માટે એ એમ કહે છે કે: “તુરાનના પૌત્રોથી તથા વંશજોથી અશોઈ થાય છે, ઓ સ્પીતામાન! બ્યારે તેઓ ફયાનથી પેદા થાય છે, તે જાણે તદ્દન સજા જેવા છે તેથી તેઓ તુરાનથી પેદા થયા છે; સ્પેન્ત-આર્મંઘતિની^૬ મદદથી તેઓ અશોઈની દુનિયાને મ્હોટી કરે છે, અને ધુરી દુનિયાને માટે દુઃખ પેદા કરે છે; તેઓ તેમજ તે વિષે વૌહૂમન સાથે વિચાર કરે છે, ઓ જરથુશ્ત્ર ! અને તારે શખ્સોથી તેઓની ખુશાલી હમારેથી ઉત્પન્ન કરવી જોઈએ,^૭ હમો કે જેઓ અમેશસ્પદો છીએ, એટલે કે તારે તે માંગવી જોઈએ.”

(૨૧) આ પણુ કહેવામાં આવ્યું છે કે: “આ સખાવત જે તારે માટે છે, તે હમો અમેશસ્પદો સાડ છે; જે તારે માટે ભેટ કરે છે તેનાથી તે હમારે માટે થાય છે.” (૨૨) વિશ્તારપની વખાણુ સાડ આ પણુ કહ્યું છે કે: “દુન્યવી હયાતીમાં કંઈ-વિશ્તારપે ઉદ્ધાર ભેટોથી તને ખુશ કર્યો છે, -તે વિશ્તારપ જેનું તારી પાસે

૧. અવં મુઘ, “પિશાબ,” “ગંદકી.”

૨. યસ્ત હા ૪૬મો, ક. ૮, લીં ૩, ૫.

૩. યસ્ત હા ૪૬મો, ક. ૧૧, લીં. ૧, ૨, ૩, ૪, ૫.

૪. દરનગ, ક. ૧૦ દરનહ, “ખંજર.”

૫. તુરાનમોનું એક મજદ યસ્તી કુટુંબ, જેઓમાંથી યોદ્ધાઓ ફયાને યશ્ત પમી, ક. ૮૧, તથા ૧૩મી, ક. ૧૨૦માં જાણીતો છે.

૬. સ્પેન્ત-આર્મંઘતિ, પહલવી તરજુમો ખુ-દગૂ-મીનિશિનહ, જે આખાતીના મીનોને બદલે અહીં વાપરવામાં આવ્યો છે.

૭. યસ્ત હા ૪૬મો, ક. ૧૨, લીં. ૧, ૫.

દુઃખમાં આવતું વૌહમનનાં રાજથી છે;—તેણે અશોષની હાડમંદ દુનિયાને મ્હોટી કરી છે; તારે તેને, જે કષ્ટ-વિશ્વાસ છે તેને તે બલા દોસ્તને, તે અશો મીત્રને હમેશા ધ્યાનમાં રાખવો જોઈએ, એ જરૂરથી. એવો તે મેહનત કષ્ટ-વિશ્વાસ છે, જે જ્યારે દીનની વખાણ કરે છે ત્યારે સાથે રહેનારા લોકોને ખેંચે છે, અને તેઓને દીન તરફ ફેરવે છે, એટલે કે દીન તરફ તેઓને લાવે છે.”^૨ (૨૩) સ્પીતામાનને દીન તરફ ખેંચવા વિષે આ પણ કહ્યું છે કે: “તારે આ મુજબ સ્પીતામાને કહેવું જોઈએ: “વધુ અને મ્હોટા નમસ્કાર સાથે તારે મનમાં અશોષની વખાણ કરવી; તમારે જે કાંઈ ભેટ હોય તે અને જે ભેટ ન હોય તેનો ફરક જાણવો જોઈએ; તમારી અશોષનાં તે કામો માટે પણ તમેને બદલો આપવામાં આવે છે, જે બદલો અહુરમઝ્દ વધુ આપે છે”^૩. (૨૪) અહુરમઝ્દ પેદા કરેલી ચાર અજાયબ ચીજોની જગા વિષે; ત્યાં કે જ્યાં વૌહમનનું રાજ છે^૪, ત્યાં કે જ્યાં અહુરમઝ્દની મહેમાનગીરી છે^૫, ત્યાં કે જ્યાં દીન સ્પેન્ત-આર્મઝ્દિતિ^૬ સાથે છે, અને ત્યાં કે જ્યાં ઉદાર લોકોનાં રવાનો છે^૭. (૨૫) વાજપી પ્રમાણમાં આદમજાતને કરેલાં બાપણના સંબંધમાં જરૂરથી મળેલી સલાહ વિષે, પ્રમાણ છોડી દેવું, જે ચોક્કસ કામ સાથે ઉદારપણું, નમનતાઈ અને બલાં કામોનાં સારાં પ્રમાણ સાથે આપવામાં છે. (૨૬) આ પણ કે: “જે કાઈ પોતાનાં ખરાં મનથી તારા ચેલાપણાંમાં પોતાને આપી દે છે તેને તારે જે તારામાંથી આપવાનું હોય તેમાંથી સર્વથી સરસ આપી દેવું જોઈએ, અને જે કાઈ તે દોલત આપે તેને તારે દોલત આપવી જોઈએ^૮, કારણકે એ અશો જરૂરથી! જ્યારે તે એમ કરે ત્યારે તારે સાથે રવાન શ્રેષ્ઠ થયું છે.” (૨૭) અને આ પણ કે: “આ મારી દીન હડાપણ સાથે, અને વળી વિચાર સાથે તારે પસંદ કરવી જોઈએ.” (૨૮) આ પણ કે: તેણે કરેલાં સારાં કામો માટે સારી ભેટ મળે છે, જે અશોઈ સાથે, જે જરૂરનું હોય^૯ તેનાં કામોમાં ફરતે મેળવે છે. (૨૯) અને આ પણ કે જે કાઈ સારાં કામો શોધે છે, અને સારાં કામો નિર્દોષપણાંથી શોધે છે, તે ચુનાહથી છુટકારો મેળવે છે; અને જે કાઈ ચળવે તરફ ઉદાર હોય છે તે ચળવેની ઉદારતાને લીધે નાશથી બચે છે. (૩૦) આ પણ “કે આ બદલાઓની મને ખબર છે^{૧૦}, જે થયા હોય, જે વળી છે, અને તેમજ જે કદીથી થશે તે.”

(૩૧) ઉત્તમ શ્રેષ્ઠતા અશોષ છે.

૧. હા ૪૬મો, ફ. ૧૩, લીં. ૫.
૨. હા ૪૬મો, ફ. ૧૪, લીં. ૩.
૩. એજ હાનો ફ. ૧૫, લીં. ૨, ૩, ૪.
૪. એજ હાનો ફ. ૧૬, લીં. ૧, ૩, ૪, ૫.
૫. એજ હાનો ફ. ૧૭, લીં. ૧.
૬. એજ હાનો ફ. ૧૮, લીં. ૧.
૭. એજ હાનો ફ. ૧૮, લીં. ૨.
૮. એજ હાનો ફ. ૧૯, લીં. ૫.
૯. હા ૪૭મો, ફ. ૨, લીં. ૧, ૨.
૧૦. હા ૪૭મો, ફ. ૨, લીં. ૪.

બાબ ૩૯મો, વર્ષત-માન્સર નરક.

(૧) સતરમી ફર્ગદ, રૂપેન્તા-મધન્યુ, આ વિષે છે કે અહુરમઝ્દે પ્રાણીઓને હાપણથી પેદા કર્યો છે અને તેઓને સચ્ચાઈથી પાળે છે. (૨) આ પણ કે મીનોઈ સાહેબના જીભ જેવા દસ્તુરમાંના વિચાર દરેક માણસ માટે સર્વથી સરસ ચીજ છે; એક દસ્તુરમાં, જેને મીનોઈ વિચાર મનમાં રાખવો નોંધ્યો, તેને દુનીયાના પ્યારને લીધે તેની શરીરની કાષ્ઠપણ શક્તિ તે મીનોઈ સાહેબને જીડી ન પડવી નોંધ્યો. (૩) અને આ કે મીનોઈ સાહેબ હમેશાં જીભનો સાચ્યો છે, જ્યારે તે દસ્તુર જીભથી જુદું બોલે છે, ત્યારે તે મીનોઈ સાહેબથી તે માનતો ન હોય તેવા શબ્દો તે બોલે છે, અને આને લીધે પણ જ્યારે સઘળાં શરીરમાંથી જીભ પેહલાં મરી જાય છે. (૪) તને હું કહું છું એ રૂપીતામાન ! કે “જેમ તું મનમાં વિચાર કરે છે તેમજ તારે જીભથી બોલવું નોંધ્યો, અને સંપૂર્ણ વિચારથી જન્મે હાથોએ તારે કામ કરવું નોંધ્યો.” (૫) અને આ પણ કે તે માણસ જે એમ કામ કરે તે હુશીયાર છે, અને તે માણસ હાપણથી અશોષનો પિતા છે; અને જે કાષ્ઠ જે થયું હોય તે કરે, તે તેને જે કાષ્ઠ ન થયું હોય તેથી ઘરાબર તપાસે છે. (૬) અને વળી આ કે જે કાષ્ઠ પોતે સમજે તે કરશે, અને પોતે ન સમજે તે વિષે પૂછે છે, તેના શરીરમાં હાપણનો પુથ થયેલો મીનો તે રાખે છે.

(૭) આદમજીવનની મદદ સાર ઠોરને પેદા કરવા વિષે, અને તેમજ ઠોરની મદદ સારે ઝડપાનની ખુશાલી.^૧ (૮) અને આ પણ કે અમેશસ્પેન્ત વદકર દેવને તથા ખુરાં લોકોને દુઃખ દે છે, પણ તેઓ અશો લોકોને અને ડાહ્યા લોકોને દુઃખ દેતા નથી. (૯) આ પણ કહ્યું છે કે “થોડી આબાદીમાં સારાં કામોની બગાડ કરેલો ના, એમ મોટી આબાદીમાં ધણાં સારાં કામો થાય છે.” (૧૦) આ પણ કે, બલાઈ સઘળું સારાં લોકોને આપે છે, અને થન્દો ખુરા માણસની મોટાઈ ચાલુ રાખતા નથી.^૩

(૧૧) તકરાર કરનારા લોકો વચ્ચે ચુકાદો આપવા સાર સાચ્યું બોલનારની જીભ તેને આપવામાં આવી છે તે વિષે, અને ગુનાહમાંથી છુટા કોણ છે, અને ગુનાહગાર કોણ છે તે જાહેર કરવા સાર, અને તે કસોટી જે નિર્દોષ કે ગુનાહગાર દેખાડે છે, અને જેની જીભ ખરું બોલનારી હોય તે તે કબુલ કરે છે; અને તે તેનું બોલવું ફેલાવશે, અને તેનો ચુકાદો દુનીયામાં વધારશે, અને તેથી દુઃખ ઓછું થશે. (૧૨) આ પણ કે કસોટી તકરાર કરનારાઓ સાર આતશ પેદા કરે છે, જેથી તે નિર્દોષ તથા ગુનાહગાર પુરવાર કરી શકે; જ્યારે તે કે જેનામાં મજબુત સંપૂર્ણ વિચાર તથા અશોઈ હોય તે તે કસોટીનો સરદાર થાય; અને જ્યારે તેઓ તપાસે છે ત્યારે ધણાકને લાગે છે કે કસોટીની ક્રિયા ખુરા લોકો સાર છે. ^૪

(૧૩) અશોઈની શ્રેષ્ઠતા સર્વથી સરસ છે.

૧. હા. ૪૭મો, ફ. ૩, લી. ૩.

૨. એજ હાનો ફ. ૪, લી. ૧, ૨, ૩.

૩. એજ હાનો ફ. ૫, લી. ૨, ૩.

૪. એજ હાનો ફ. ૬, લી. ૪.

ખાખ ૪૦મો, વશર્ત-માન્સર નરક.

(૧) અદરમી ફર્ગદ, ચેજ, ચોકકસ તથા શકમદ દેખાવેની ખાસીયત, અને સેવટની જાહેગીમાં બનવાના બનાવેની નિશાનીઓ વિષે છે. ^૧ (૨) સાફ કામ કરનારા-ઓના મીનોની મ્હોટી ભવ્યતા વિષે, અને વળી તેનામાં તે મીનોને ધરાવવાને લીધે સારાં કામે કરે તે માણસની. (૩) આ પણ કે ફરીગદ વખતે તેઓ મજદુરની દીનની વખાણ કરશે, અને યાદ કરશે, અને બળવશે; અને તે ફરીગદ વિષે ઠગાધને લીધે દેવોએ, તથા પછી વળી ચુનાહગાર માણસો જેઓ દેવોથી ઠગાયા હોય તેઓએ કહ્યું છે કે તે થશે નહીં. ^૨

(૪) દુનિયાના સેવટના જમાનામાં દેવોપર ચઢેલી ફતેહ વિષે. (૫) પહેલાં, કે જ્યારે દોજખમાંથી થયલા આદમજાતના છુટકારાને લીધે તેઓ મજદુરની દીનની વખાણ કરશે; અને જ્યારે માન પામેલાં ફવાહર વાળો જરથુશ્ત્ર સ્પીતામાન તાબેદાર શાહ કમ-વિશ્વારૂપ પાસે આવ્યો. (૬) ખીજું, જ્યારે નવી પાદશાહીની નૈતિક શક્તિ તથા ફતેહ ફરી દીન સાથે જોડાયલાં હોય, અને તેથી માણસો ભલી દીન તરફ ફરે; અને જરથુશ્ત્રનો છોકરો અગેશેદર પાસે આવે છે, ત્યારે આ થાય છે, જ્યારે અગેશેદર અગિમયાન પેશોતનુ ^૩ આવી પહોંચે છે. (૭) ત્રીજું, જ્યારે આદમજાત સંતોષથી મજદુરની દીનને વખાણે છે, અને જ્યારે જરથુશ્ત્રનો છોકરો, અગેશેદર માહ આવી પહોંચે છે. (૮) ચોથું, કે જ્યારે દરેક જણ મજદુરની દીન પ્રમાણે ખુશીથી ચાલશે, તે વખતે ફરીગદનો કરનાર ફાયદાવાળો તથા ફતેહમદ કરનાર, જરથુશ્ત્રનો છોકરો, સઓશાસ્ ^૪ આવે છે, અને આ ખુદાની અથવા ચઢેલી મ્હોટાઈ તથા શ્રેષ્ઠ ફતેહ છે.

(૯) જે કાઈ દીન સારી રીતે જાણતો હોય અને એક ડાહ્યો એવંદ હોય તેની આગળ દીન વિષે પુછપરછ કરવા વિષે, અને તેનાથી દીન સાંભળવી, અને ડહાપણથી તે બરાબર સમજવી. ^૫ (૧૦) ચુનાહમાં માણસોને લલચાવે એવા ઠગારા દીન દુરમન સાથે છુપો વેહવાર રાખવાથી દૂર રહેવા વિષે. ^૬ (૧૧) આ પણ કહ્યું છે કે: “તેઓ ઠગાઈ કરે એવાં શિક્ષણથી ભયંકર મૂર્ખાઈમાં” તારે પડું ન જોઈએ; એટલે એવી રીતે તેઓ તને ભયંકર મૂર્ખાઈ જે દોજખ છે તેમાં તને દોરવશે.”

૧. યસ્ન હા ૪૮મો, ક્ર. ૧, લી. ૧.

૨. એજ હાનો ક્ર. ૧, લી. ૨, ૩.

૩. પેશો-તનુ, શાહ વિશ્વારૂપનો દીકરો, અને કુંદેજનો વડો દસ્તુર. એજું નામ અવસ્તામાં એકજ ઉકાણે મળે છે. દતકયા મુજબ એને ઈજાયલુ દુધ પાવામાં આવ્યું હતું અને તેથી તે અમર થયો હતો. અહીં ચિત્રમીયાન, પેશો-તનુનો એક ખેતાબ છે, એમ માનવામાં આવે છે કે તે કુંદેજથી હિંદુસ્થાનમાં તથા દુનિયાના ખીજા ભાગોમાં દીનની ક્રિયાઓ સજીવન કરવા આવશે (જુઓ યુન્દહિશ્ન, ખાખ ૨૯મો, ક્ર. ૫, જુન્દ-ઈ વોહમન યશ્ત, ખાખ ૩જો, ક્ર. ૨૫-૨૨). અગેશેદરનું અવં નામ ઉપશ્યત્-એરંત અને અગેશેદર-માહનું ઉપશ્યત્-નેમંદ છે; એઓ જરથુશ્ત્રનાં મરણ પછી ભવિષ્યમાં પેદા થનારા તેના બે દીકરાઓ છે.

૪. અવં સઓશાસ્, જરથુશ્ત્રનાં મરણ પછી જન્મ પામનારા દીકરાઓમાંનો સેવટનો દીકરો જે દીનની ફતેહ સંપૂર્ણ કરશે, અને દુનિયાને ફરીગદ સાફ તૈયાર બનાવશે.

૫. યસ્ન હા ૪૮મો, ક્ર. ૩, લી. ૧, ૨.

૬. એજ હાનો ક્ર. ૩, લી. ૩.

૭. હરેદીહ, સરખાવો અવં હરેધિ, “જુલમ,” “દુશ્મની,” “મૂર્ખાઈ.”

(૧૨) ડહાપણુ, શક્તિ અને દીનથી માણસો ધીમેધીમે યજ્ઞદાની હુશીયારીપર પહોંચે છે. (૧૩) અને આ પણુ કહ્યું છે કે: “તે સારા રસ્તા માટે જે પ્રાણીઓમાં અથવા માણસોમાં ઊભો થાય છે, આ પણુ એક સારો રસ્તો છે, જે આદમજાત માટે પેદા થયેલો તથા ખુદ્દો મૂકાયેલો છે, જેમાં જુરા મીનો પેઠે લોકો પોતાને એવઝૂક બનાવનાર અકામના હાથમાં આપી દે છે, જ્યારે આદમજાત ખચીતજ સર્વથી જુરી દીનને લટકાવે છે.” (૧૪) આ પણુ કે પાદશાહીની હુશીયારીથી દરેક જણુ સેવટે તે સારા રસ્તાપર આવી પહોંચે છે. (૧૫) અને આ પણુ કે જે કાઈ ધણી માસ્તીથી સારાં કામો અથવા સ્નાહો કરે તેનાથી આ વિચાર સાથે મનથી ૨ આ થવું જોઈએ કે યુનાહથી પવિત્ર થવું એ માણસો માટે જન્મ પછી સર્વથી સરસ ચીજ છે. ૩

(૧૬) આ પણુ કે આશવનનો ધોરાક અને નીલાવ ખેડુતોપર આધાર રાખે છે. ૪ (૧૭) આ પણુ કે આદમજાતની ખુશાલી તથા જોર જે હમણાં તેઓ આહો છે તે ઉર્ધ્વતાત અને અમેરેતાતનાં ઢોરથી છે. ૫ (૧૮) ગુસ્સા તથા અદેખાઈના જુલમ વિષે, રૂપેન્ત-આર્મખતિ એટલે સંપૂર્ણ મનરની તથા લોહ-મનધ્ એટલે સારા વિચાર ધરાવવાથી તે બનેલો થતો નાશ. ૬ (૧૯) આ કહ્યું છે કે: “અશોઈની દીનને એક સંપૂર્ણ અને અનુપમ ભેટ મેં બનાવી છે, અને સર્વ લોકો પોતે તેમાં સંપૂર્ણ ઉદ્યોગમાં રહેશે; વળી સર્વ લોકોએ તેઓની મરજી વગર અમરતાની ખાહેશ રાખવી એ મરજીનું રાજ છે, અને તેથી હમેશાં ફાયદો થાય છે.” (૨૦) આ પણુ કે ઢોરોની સંભાળ અહુરમઝ્દે માન જેવી છે.

(૨૧) અશોઈની મ્હોટાઈ વિષે આ પણુ કહ્યું છે કે તે મ્હોટાઈ પોતામાંથીજ પેદા થાય છે, અને બહુરતમાં એટલે સર્વથી સરસ જંદગીમાં તેને જે માણસો શોધે છે તેઓ તેની શ્રેષ્ઠ પાઈશાહીની ખાહેશ રાખે છે. (૨૨) ફરોગઈના જમાનાની વખાણુ વિષે આ પણુ કહ્યું છે કે: તે વખતે જેઓ તેને વિષે શકમંદ હોય તેને લાયક માણસોનો બદલો અને પુલ એટલે ચુકદો જાહેર રીતે પુરેપુરો દેખાડવામાં આવે છે. ૭ (૨૩) લોહમન, જે પોતે બદોબસ્તનો મીનોષ સાહેબ છે, તેને લગતા જે હોય તેનાથી થતા નાશના કાયદેસરપણાં વિષે આ કહ્યું છે કે જ્યારે તેઓનાં શરીરો વિખેરી નાખવામાં આવે છે તે વખતે પાપી લોકો પોતાનાં પાપીપણાંથી વાકેફગાર થશે. ૮ (૨૪) પાપી લોકોનાં સારાં કામોના નાશ વિષે, વળી તેઓના પોતાનાં રવાનનાં, અને તેઓની મીનોષ જંદગીનાં, અને તેઓનાં ખાફી શરીરોનાં. ૯ (૨૫) અને આ પણુ કે જે માણસોમાં

૧. ફા. ૧૦ શફલ, “ફાંસિ.”

૨. હા. ૪૮મો, ફ. ૪, લીં. ૩.

૩. ઝમ્મજ હાનો ફ. ૫, લીં. ૩.

૪. ઝમ્મજ હાનો ફ. ૫, લીં. ૪.

૫. ઝમ્મજ હાનો ફ. ૬, લીં. ૧, ૨.

૬. ઝમ્મજ હાનો ફ. ૭, લીં. ૧, ૩.

૭. હા. ૪૮મો, ફ. ૬, લીં. ૨.

૮. ઝમ્મજ હાનો ફ. ૬, લીં. ૩.

૯. ઝમ્મજ હાનો ફ. ૧૧, લીં. ૩.

સર્વથી સરસ હોય તેની પાસે ક્રશોગર્દના વખતે ડહાપણુ સાથે જોડાયલી પાદશાહી આવે છે; અને તે તે ખોરેહમાં વીંટલાયલી હોય છે જેનાથી ખરાબીનો નાશ તથા અશો લોકોનો વધારો થાય છે; અને તેના દોસ્ત હોય તેની પાસે વોહુમનમાંની હુશિયારી આવે છે.^૧

(૨૬) આ પણુ કે તે લોકો દહાડાનો વધારો કરનારા છે, અને તેઓ દેશમાં ફાયદો કરનારા છે,^૨ અને તેઓની રસમો, બધાંબી ઊભી થઈ હોય ત્યાં જે ગુસ્સાવાળો હોય તેની સામે થનારી છે.^૩ (૨૭) અને આ પણુ કે દેવોના નાશ કરવાના હેતુથી તેઓ તે સખખ સાર બાધઓ તથા બેહતોને ઉચાં કરશે, જેથી તેઓ એકમેકની ઈચ્છા સાથે સ્વભોગ આપશે; ^૪ અને લગભગ ખપોર અગાઉ ૫ તેઓ પોતાના ચેહરાની વચમાં ઝળકતું ખોરેહ પેદા કરશે, ઉંચે ચઢતું, હીલતું, ફતેહમંદ, અને રોશનીવાળું, અને તેઓ તે ઝળકાટ ઉંચે દેખાય એવો કરશે, અને ત્રણ બાંધુની લંબાઈવાળા દરેક ત્રણ બાલાની^૬ ઉંચાઈની ઉંચે ખુલ્લું દેખાશે, અને ખપોર પછી તેઓ તેનાં જતા રહેવાની ખબર જાણવા પામશે; અને સર્વથી પહેલા નાશ કરનાર ધ્રુજને તેઓ લઈ જશે.

(૨૮) કૂશિત બાંધનારા લોકો વિષે, તેઓ ક્યાં તેની ખાસ ફરજો બજાવશે, અને એવી રીતે તેઓ દેખાવમાં દયાળુ થાય છે.

(૨૯) અશોઈની આબાદી સર્વથી શ્રેષ્ઠ છે.

બાબ ૪૧મો, વશત્-માન્સર નસ્ક.

(૧) આગણીસમી ફર્ગદ, અદૂ-માયવા,^૭ ક્રશોગર્દનાં દુઃખી લોકોના બચાવ માટે બચાવ કરનાર તરફનાં રક્ષણુ વિષે છે. ^૮ (૨) પેદા કરનારની હસ્તિ, જે માન્યતાનું મુળ કારણ છે, તેની ડહાપણુથી ખાતરી કરવા અગાઉ, જે લોકોએ માન્યતાનું મુળ કારણ મેળવ્યું ન હોય તેઓની ખાતરી કરવી અશક્ય છે તે વિષે.

(૩) એક પાપી જડજથી દીનને થતાં ભયંકર દુઃખ^૯ વિષે, જે જડજ તેની ઈન્સાફની જગોએથી ઈન્સાફ વગરના, ખરાબ, તથા ડહાપણુના દુરમન જેવા યુકાદાઓ બહાર પાડે છે; વળી તે પોતે સચાઈથી ધાયલ થાય છે,^{૧૦} અને સાચાં લોકોથી તે કંટાળે છે, અને યુરો-મીનો તેનામાં રહેકાણુ કરે છે; ઈન્સાફી જડજનેતા મ્હોટા બદલા

૧. એજ હાનો ક્ર. ૧૧, લીં. ૪.

૨. જુઓ ગાથાનો પહેલવી તરજુમો, હા ૪૮ મો, ક્ર. ૧૨, લીં. ૧.

૩. એજ હાનો ક્ર. ૧૨, લીં. ૪.

૪. જુઓ “પુરાતન ઇરાનમાં ખેતદય લગનની કહેવાતી રસમ” ઉપરના મારા રેસાલાઓ.

૫. એટલે હાવન્ ગાહમાં.

૬. એટલે ૪૨ ફીટ જેટલી.

૭. ગાથા હા ૪૯મો.

૮. હા ૪૯મો, ક્ર. ૧, લીં. ૧.

૯. એજ હાનો ક્ર. ૨, લીં. ૧.

૧૦. એજ હાનો ક્ર. ૨, લીં. ૨.

તથા તેઓથી દીનને થતા ફાયદા વિષે, અને બલાઈમાંની સરદારી ઉંચી કરનારી ખાહેશ.^૧ (૪) અને જુરા, ખરાબ ડહાપણવાળા, કમઅક્ષલ, અને આળસુ માણસ જેનામાં ગુસ્સો અને અદેખાઈ સર્પની માફક ગુંછણું વળીને રહે છે તેની દોસ્તીથી જુદા પડવા વિષે.^૨ (૫) અને ગુનાહગારપણાંમાંથી પોતાની ગરદન બચાવે તેઓની સારી પાદશાહી વિષે, અને ગુનાહગારપણાંને લીધે જેઓ પાછો અને પાછો ગુનાહ કરે તેઓની જુરી સજા. (૬) અને આ પણ કે પાપી લોકો પોતાનાંજ લોકો તરફ પાપી હોય છે, અને તેઓને દોજખ માટે લાયક બનાવે છે; તેથી વળી જેઓ તેઓને વધુ ચાહે છે, અને અશોધથી વધુ ચાહે છે, અને તેઓની પાદશાહી ઓછું રક્ષણ આપે છે.

(૭) જરથુશ્ત્રની વખાણુ વિષે આ પણ કહ્યું છે કે: “ તારો મીઠાસ તથા તારું સુભાષણ દુનિયાને દેખાડવામાં આવે છે, તારી તે દીનની સરદારી વૈહૂમનથી છે, અને તું અશોધથી બરાબર માહીતગાર છે.”^૩ (૮) સવાબનાં કામોની સરદારીમાં, બલાઈમાં, શિક્ષણપર ધ્યાન આપવામાં તથા સાચું ખોલવામાં, અને દુનિયાને ધાસચારાવાળી કરવામાં તથા ખેડવામાં, ફાયદાવાળાં કામો કરવામાં, અને જુરા લોકોને સરદારી ન આપવામાં ફશઓશત્રના જુસ્સાની વખાણુ વિષે. (૯) જામારપના પણ જુસ્સા તથા દસ્તુરીની વખાણુ વિષે. (૧૦) વૈહૂમનથી થતાં બલાં પ્રાણીઓનાં રક્ષણુ વિષે, અને વળી સ્પેન્દ-આર્મંઘતિથી થતું અશો લોકોનાં રવાનોનું રક્ષણુ.

(૧૧) પોતાનાં રાજ્યમાં ગેરકાયદેસર કાંઈપણ ચીજ જમ કરે એવા જુરા પાદ-શાહની સજા વિષે.^૪ (૧૨) વળી તે જુરો માણસ જે ખુરં વિચારનારો, ખુરં ખોલનારો, ખુરં કરનારો, જુરી દીનવાળો અને જુરો પાદશાહ હોય તેની દોજખમાંની ભયંકર સજા વિષે. (૧૩) તેણે ચાહેલા બદલા સાફ, તેને સંતોષ આપવા માટે અમેશસ્પદાએ જરથુશ્ત્રને આપેલા જવાબ વિષે.

(૧૪) અશોધ શ્રેષ્ઠ આખાદી છે.

બાબ ૪૨મો, વર્ષર્-માન્સર નસ્ક.

(૧) વીસમી ફર્ગે, કદ્-મોઈ-રવક,^૫ રવાનના ખોરાક^૬ તરીકે કાંઈપણ ચીજ માંગવા વિષે છે,^૭ અને તે શત્રવધર્થએ જરથુશ્ત્રને એમ કહેવાથી થાય છે: “ તારે એમ વિચારવું જોઈએ, ઓ સ્પીતામાન ! કે અહુરમજ્દ તને મદદ કરે છે. ” (૨) આ પણ કહ્યું છે કે અહુરમજ્દનાં પ્રાણીઓ હૃદયતાત્થી જીવે છે, એમેરેતાત્થી અમર થાય છે, સ્પેન્દ-આર્મંઘતિથી અહુરમજ્દની સંપૂર્ણ મનશની ધરાવે છે, અને શત્રવધર્થથી તેને પાદશાહ તરીકે ગણે છે.

૧. હા ૪૯મો, ફ. ૩, લીં. ૩.

૨. હા ૪૯મો, ફ. ૪, લીં. ૩.

૩. એજ હાનો ફ. ૫, લીં. ૧, ૨, ૩.

૪. એજ હાનો ફ. ૧૧, લીં. ૧.

૫. અવં કદ્-મોઈ-ઉર્વા,

૬. ફાં તૂશાહ, “ ખોરાક. ”

૭. યસ્ન હા ૫૦ મો, ફ. ૧, લીં. ૧.

બાબ ૪૧મો, ક્ર. ૪—૧૪; બાબ ૪૨મો, ક્ર. ૧—૧૩; બાબ ૪૩મો, ક્ર. ૧. ૨૩

(૩). પ્રમાણીકપણાં પાસેથી દોલત માંગવા વિષે; જે માણસ સારા હેતુથી કાંઈ માંગે છે તેને જે પુરા લોકોના જીવનથી અથવા કોઈ બીજી વિરુદ્ધતાને લીધે તે મળતું નથી તો ચર્જો તેનો બદલો તેને મીનોઈ જહાનમાં ખચીતજ આપે છે જે તે દોલત કરતાં વધુ સારો છે. (૪) અને તે લડનાર જે પોતાનું બહુ જોર આપી દે છે, અને ચર્જોની મરજીની મદદથી અને ઈરાનના ફાયદા માટે, તથા ઈરાનની બહારનાં લોકોનું જોર તોડવા તથા ઓછું કરવા ધરાવે છે, તેને માટેનાં કીમતી ઢોર વિષે. ૧ (૫) પુદાની શીખામણ તથા હુકમ આગળ વધારવા માટેની આદમજાતની ખાહેશ વિષે, એટલી બધી કે નૈતિક બળ તેઓને ચર્જો તરફથી જ્ઞાન મેળવવા માટે મદદ જેવું છે, અને તે શીખામણ તથા હુકમ આગળ વધારવાથી તેઓનું બહેશત મેળવવું. (૬) અર્ધ-વંધુહીના તથા હુઓમ ચર્જોના ૨ હહાપણ, પાદશાહી, ઉદારતા, તથા સચ્ચાઈના મીનો તરફથી અશો લોકોને બહેશતના રસ્તા પર મળતી મદદ વિષે.

(૭) આતશની ક્રિયા પુરી થયા પછી, પાણીને ઈજેલું પાણી અર્પણ કરતાં, અવસ્તા બહુતી વખતે, જોતિની જગોએથી જોતિના ત્રણ પગલાં આગળ વધવાના સખખ વિષે; હમેશાં જરથુશ્ત્ર સામેની શુદ્ધતેગો પુરી થયા પછી આખી મીજલસને અમેશસ્પંદોએ, ત્રણ પગલાં દુનિયાથી હવર્શેન્ પાયા સુધી, હૂમત, હૂપ્ત તથા હૂવર્શના બહેશતમાં ચમત્કર્ષ જવા વિષે.

(૮) અમેશસ્પંદોની ખાસીયત વિષે વળી જરથુશ્ત્રને શીખામણ; તેઓની નજરથી દૂર થવા પછી પણ તેઓની આરાધનાની યાદ. (૯) અને આ પણ કહ્યું છે કે તેથી તે માણસ જેનો સ્વભાવ તથા ખાસીયત હહાપણવાળાં હોય છે તેનાં પોતાનાં કામો અમેશસ્પંદોની ખાસીયત સાથે મળતાં થાય છે. (૧૦) સારાં કામોની પુષ્કળતાથી જરથુશ્ત્રની સારી સગાઈ વિષે આ પણ કહ્યું છે કે: “તેમ જે સધળાં કામો તું કરવાનો હોય અને જે વળી તે કીધાં હોય તે સર્વ માટે તારે સાઈ બદલો છે, ઓ જરથુશ્ત્રા.”

(૧૧) અને જરથુશ્ત્રને શીખામણ સારૂ આ પણ કહ્યું છે કે: “તારે ચર્જોને માન આપવું જોઈએ કે જેથી માણસો તને માન આપે.” (૧૨) સારાં કામોને માટેની ચુંટણી સાઈ, દિવસ તથા રાતના સધળા કાકોની ગણતરી વિષે; આ પણ કે, જે કાંઈ મેહનત હોય અને હમેશાં સવાખનાં કામો કરતો હોય અને જે કાંઈ તેનાથી બની શકે એટલાં સારાં કામો કરતો હોય તેને તેની ખાહેશ મુજબ બદલો મળે છે.

(૧૩) અશોઈ સર્વોત્તમ આખાદી છે.

બાબ ૪૩મો, વર્શ્-માન્સર નસ્ક.

(૧) એકવીસમી ફર્ગદ, વોહૂ-ખશથેમ્, માં અહુરમજ્દે કહ્યું છે કે: “ઓ જરથુશ્ત્ર! એક સારા પાદશાહ માટેની ખાહેશ મેં પેદા કરી છે;” ૫ અને આ પણ કહ્યું છે કે જ્યારે દુનિયાના હિરસાને લાયકના બન્ના પાદશાહ માટેની ખાહેશ હોય, ત્યારે

૧. એજ હાનો ક્ર. ૩, લીં. ૧, ૩.

૨. જુઓ યસ્ન હા ૬-૧૦ જે હુઓમ યજ્ઞ વિષે છે.

૩. યસ્ન હા ૫૦મો, ક્ર. ૧૧, લીં. ૪. ૪. યસ્ન હા ૫૧મો, અમત્ર પહલવી લખાણમાં અંતે જીવથી ૨૨મી ફર્ગદ કહી છે.

૫. હા ૫૧મો, ક્ર. ૧, લીં. ૧.

જે કોઈ દુનિયાના હિસ્સાને લાયકનો હોય તે, તેને જે હિસ્સો આપવામાં આવે છે તેને લીધે, વળી તે દુનિયાનો વધારનાર થાય છે; અને જે કોઈ હિસ્સાની ભેટથી દુનિયાને વધારનાર હોય તેનું હિસ્સો આપવું તે મદદગારની ભેટ છે^૧; મદદગારની ભેટ સંપૂર્ણ કાર્ય છે; અને કામની સરસાઈ વિચાર તથા ભેલાવાથી છે.

(૨) તેજગા વિષે જ્યાં શ્રેષ્ઠ દોલત, પાણી, અને જમીન, અને ઝાડોની પેદાયશ હોય; વળી ઉત્તમ ખાદ્ય દીનને માટેની, તથા પાદશાહીની ઉદારતા માટેની ગરજ છે. (૩) યજ્ઞદોના જવાબની સામે થવાના શબ્દો સાથે પણ, યજ્ઞદો પાસેથી ભેટો માંગવા વિષે, અને લાયક માણસોની ભેટો સારૂ યરાબર તકરાર કરવા વિષે. (૪) એકમેક સાથે હુશીયાર યાદ અને ડહાપણ ભરેલી સુટણીનાં જોરના સંબંધ વિષે. (૫) ભલી પેદાયશોના સંબંધમાં તપાસ કરવા સારૂ, સર્વથી ઉંચાં બહેશતમાં મીનોાઈ દયા તથા સરદારીની પાછળ જવા વિષે.

(૬) ભલાં કામોના વધારા સાથે મળતું તે જ્ઞાન માંગવા તથા શિખવા વિષે; વળી તેથી દોલત અણુદીઠ રીતે મેળવવી. (૭) આ પણ કે જે કોઈ, દીનના સાચા દસ્તુરને પોતાનું શરીર, નમનતાઈથી તથા માનથી આપી દે છે, તે દીનમાં હુશીયાર થાય છે^૪; અને જે કોઈ ભક્ષો હોય તેને માટે તે જે ભલાઈ પેદા કરે છે તે યજ્ઞદો તરફની જે ઉદારતા મળે છે તે છે^૫. (૮) પ્રાણીઓના ખોરાક, સુધારા તથા ક્રમ માટે અહુરમજ્દે પાણી, ઝાડો, જનાવરો^૬ અને અસદ્દ દીનને પેદા કરવા વિષે. (૯) જ્યારે ભરોસાલાયક ડહાપણ અને સર્વથી ભલી ખાસીયતવાળો માણસ તે ભણે ત્યારે દીનની માંથના મીનોનાં સુખ વિષે.

(૧૦) આ પણ કે તે પાપી માણસ જે એમ ન માને કે તે જે ઠગાઈ ખીજાને શીખવે છે તે તેનાં અંતઃકરણથી તેની પોતાની છે; પણ જ્યારે તે ધણું લોકોને તે શીખવે છે ત્યારે તેથી તે એમ માને છે કે તે શિક્ષણથી ઉધાડી ઠગાઈ, જાહેર જુઠાણું તથા નાશકારક માન્યતા ઉપર સાહેબી મેળવે છે.

(૧૧) અને આ દુનિયાનાં આદમજાતની વળી આતશ અને પીગળેલી ધાતુથી ફ્રેશોગર્દ કરવાની તૈયારી વિષે^૭; તેથી આ દુનિયામાં, કાયદાના સંબંધમાં, નિર્દોષ તથા ગુનાહગાર, જાહેર થયા છે^૮; અને તેજ મુજબ ફ્રેશોગર્દ વખતે પાપી લોકોની ધાયત્ર થયેલી દોલત તથા અશો લોકોની ખુશાલી થશે^૯. (૧૨) પાપી લોકોથી

૧. હા ૫૧મો, ક. ૧, લી. ૨, ૩.

૨. હા ૫૧મો, ક. ૪, લી. ૧.

૩. એજ હાનો ક. ૫, લી. ૧. અહીં ગમ્બીરપેદોને દોલતને અર્થે વાપર્યા છે.

૪. એજ હાનો ક. ૫, લી. ૩.

૫. એજ હાનો ક. ૧, લી. ૧.

૬. એજ હાનો ક. ૭, લી. ૧.

૭. એજ હાનો ક. ૯, લી. ૨.

૮. એજ હાનો ક. ૯, લી. ૧.

૯. એજ હાનો ક. ૯, લી. ૩.

ધાસ્તીમાં વળી મદદ સારૂ વોહૂમન તથા અશવહિરતને બોલાવવા વિષે^૧; અને ફક્ત અશોષથી બહેરતને કોઇનું પોતાનું કરવા વિષે. (૧૩) અને આ પણ કે અશો લોકોને માટે શ્રેષ્ઠ બહેરતમાં માણસોનું સારું આવવું થાય છે, પણ પાપી લોકોથી કોઇનું પણ આવવું નહીં.

(૧૪) જરથુશ્ત્ર સામે અંધારાં રહેઠાણના ધુરી દીનવાળા કંઈ^૨, ગુલામખારગી અખતની^૩ દુશ્મની વિષે, અને તેનાથી તથા તેના જેવા ધુરા લોકોથી જે લોકો સારા જરથુશ્ત્ર છે તેઓમાં થતી ખલલ, અને સઘળી દોજખની હયાતિ તેઓ સારૂ છે^૪. (૧૫) નેકીથી કંઈ તથા કરપનું રહેઠાણ બંધ થવા વિષે; અને આ પણ કે તેઓ દુન્યવી પેદાયશ વધારતા નથી, કે મીનોઈ સજીગારતા નથી, પણ તેઓ આ દુનિયાને ઝાઢી કરે છે, અને મીનોઇને વીખેરી નાંખે છે.

(૧૬) શ્રેષ્ઠતા સિવાય પણ, તેના મ્હોટા હુત્તર તથા મહેનતને લીધે કંઈ વિશ્તા-રપની^૫ પાદશાહીની લાયકાત વિષે. (૧૭) તેણે જરથુશ્ત્રને લગનમાં હોવો^૬ આપી તેને માટે ફરોશ્ત્રની વખાણ વિષે; જરથુશ્ત્રને તેણીએ સંપૂર્ણ માન આપ્યું તે સારૂ હોવો^૭ની વખાણ; અને ઘરની શેઠાણીની જગા માટે હોવો^૮ને ખાસ હકરાળી બનાવવા વિષે, જરથુશ્ત્રને શીખામણ.^૯ (૧૮) દરેક જાતની અશોષની ઉત્તમતા, પાદશાહી માટેનો ખ્યાર પોતાનો કરવા માટે, અને તેના દીન બણવાનાં કામ, જે કામમાં તેને વોહૂમનના હુકમથી^{૧૦} જરથુશ્ત્રને મદદ કરી હતી, તે માટે તેણે કીર્તિ તથા કહાપણ માંગવા સારૂ જામારપની^{૧૧} વખાણ વિષે. (૧૯) દીનને ટેકા આપવા તથા ફેલાવવાનાં તેનાં કામને લીધે; તેણે દીન કમુલ કરવા તથા બળવવા સારૂ મધદોગ-માહની વખાણ^{૧૨} વિષે; મધરાત અગાઉ ધુરાં લોકોની ધુમ, ભેગો હુમલો, ખરાબ ખોરાક, અને બીજી આંધતો,^{૧૩} જે તેવાંજ કારણને માટે જરથુશ્ત્રને ખમવાં પડ્યાં હતાં; અને યજ્ઞદોની ખુશાલી સારૂ અહુરમઝ્દનો કાયદો બણવા વિષે,^{૧૪} અને તેણે બહેરતને પોતાનું બનાવવું.

(૨૦) મીનોઈ શિક્ષણની શરૂઆતમાં જરથુશ્ત્રનાં મનના આખા સ્વભાવની સંપૂર્ણતા વિષે, અને તેનાથી તેનો વધારો; જ્ઞાનની હદ તથા ફાયદો બને, જે શરીરની શક્તિમાં વોહૂમનનાં રાજ્યને લીધે છે, તે અશોષમાં દુનિયાના વધારાથી છે^{૧૫}.

૧. યરન હા પૃષ્ઠ, ફ. ૧૦, લીં. ૩.

૨. ઝેજ હાનો ફ. ૧૨, લીં. ૧.

૩. આવાં યશ્ત, ફ. ૮૨, અખત્યો દુજ્ઞદાઓ તેમંધૂહાઓ, યોશ્ત-ઈ-ફયાનની વાતમાં આવતો જાદુગર અખત યાતુ.

૪. ઝેજ હાનો ફ. ૧૪, લીં. ૩.

૫. હા પૃષ્ઠ, ફ. ૧૬, લીં. ૧.

૬. ઝેજ હાનો ફ. ૧૭, લીં. ૧, ૩.

૭. ઝેજ હાનો ફ. ૧૮, લીં. ૨.

૮. ઝેજ હાનો ફ. ૧૮, લીં. ૧.

૯. ઝેજ હાનો ફ. ૧૯, લીં. ૧, ૨, ૩.

૧૦. ઝેજ હાનો ફ. ૧૯, લીં. ૩.

૧૧. ઝેજ હાનો ફ. ૨૧, લીં. ૨.

(૨૧) જરથુશ્ત્ર તરફની ક્રિયા તથા માનની શ્રેષ્ઠતા વિષે, અને તેના બદલાની ઉત્તમતા; વળી પહેલાં અહુરમઝ્દને, અને સધળા યજ્ઞોને તેઓનાં નામથી તેઓની મ્હોટાઈ પ્રમાણે આરાધના કરવા સાર તેને શીખામણ.

(૨૨) અશોષની શ્રેષ્ઠતા સર્વથી સરસ છે.

બાબ ૪૪મો, વર્ત્-માનસર્ નસ્ક.

(૧) બાવીસમી ફર્ગદ, વાહરશોધશિત,^૧ બલી દીનની સંપૂર્ણતા ચાહે તે લોકો વિષે છે, અને તે વિષેની માહિતી. (૨) જરથુશ્ત્રના આવવાની અગાઉ પણ, સ્પીતામાનાં ઘરનાં^૨ દરેક કુટુંબ પાસે કાર્તિએ જવા વિષે; તે કુટુંબમાંથી પેદા થયલાં લોકોનાં જ્ઞાન અને રચનાના કાયદાઓ, અને દસ્તુરી સત્તા; તેઓમાં ધરો, ગામડાંઓ, શહેરો અને છલ્લાઓનો સમાવેશ; બોલો તથા કામોની યોગ્યતાથી, દુનિયાનાં લોકોને ગુનાહ તરફથી સવાળ તરફ તેનાં ખેંચવા અને મ્હોટાં કરવાં; અને બલી દીનના આવી પહોંચવાથી પણ, તે દુનિયાનાં લોકોને માનતાં બનાવે છે. (૩) અને આ પણ કે કઈ-વિશ્વાસ્પના હયાતિ,—તે જરથુશ્ત્રની ખાહેશ,—અને હુતોઅના^૩ ફરશોશ્ત્રની હયાતિ તેથી છે.

(૪) હડાપણ સાથે બલી દીનને ચાહવા સાર, અને દીનની શીખામણ પ્રમાણે ચાલવા સાર, જરથુશ્ત્ર તરફ પોતાની દીકરી તરીકેનું કામ બળવતું, તેની તરફની પોતાની ફરજ તથા માન સંપૂર્ણપણે દેખાડવાં, અને જરથુશ્ત્ર પછી તેણીએ જામાસ્પ^૪ તરફ માન દેખાડી પોતાની સ્ત્રીની ફરજો બળવવા માટે, જરથુશ્ત્રની દીકરી, પોહર-ચિસ્તાની^૫ વખાણ વિષે; તેજ પ્રમાણે તેની દીનદારી તથા યજ્ઞો તરફની શ્રીદાગીરી સાર અહુરમઝ્દ તરફનો મ્હોટો બદલો. (૫) હુતોઅની^૬ વખાણ વિષે, જેણીથી અજન્દ્યસ્ત્રની દીનનું આગળ વધવું થાય છે, અશોષના વધારાને લીધે તથા સધળા દેવોને હરાવવાથી, તેણીની દીનની મ્હોટાઈથી દુનિયામાં જે સવાબનાં કામો તથા કાયદો વધે છે તેને લીધે; અને તેને માટે તેણીનો ખુદાનો આભાર માનવો, અને તેણીની અહીં તેમજ ત્યાં^૭ મ્હોટી પદવી.

(૬) સેવટના વખતની તૈયારી કરે તથા તેને સળગારે તે લોકોની ખાસીયતો વિષે; આ, પણ, કે: “ તે તેઓની બહેરાત છે, ઓ સ્પીતામાન જરથુશ્ત્ર ! જેઓ દુનિયા-ઓમાં ફરશોર્ગદ કરશે; તેઓ હુશીઆર, દુઃખથી ઓછા હેરાન થયલા, સંપૂર્ણ મનશ્વીલાણા છે, જેથી બ્યારે તેઓને દુધ પહોંચે છે, ત્યારે તેઓ તે જરવે છે; તેઓને ખીક કે દુઃખ

૧. યસ્ન હા ૫૩ મો.

૨. જુઝ્મા હા ૫૩મો, ફ. ૨, લીં. ૩. સરખાવો બાબ ૩૮મો, ફ. ૨૩.

૩. ફરાઝ્મોશ્ત્રનાં કુટુંબનું નામ.

૪. યસ્ન હા ૫૩મો, ફ. ૩, લીં. ૨, ૩.

૫. અવન પોહરચિસ્તા, જરથુશ્ત્રની દીકરી, જે વિશ્વાસ્પના વડા વજર જામાસ્પ સાથે પરણી હતી. જુઝ્મા યસ્ન હા ૫૩મો, ફ. ૩, લીં. ૨.

૬. ઝિજ હાનો ફ. ૫, લીં. ૧. શાહ વિશ્વાસ્પની સ્ત્રીનું નામ.

૭. ઝિજલ બીજી દુનિયામાં.

આખ ૪૩મો, ક્ર. ૨૧-૨૨; આખ ૪૪મો, ક્ર. ૧-૧૧; આખ ૪૫મો, ક્ર. ૧. ૨૭

નથી, વળી જેઓ અશો ખાહેશથી અશો છે, તેઓ પાસે તેઓ જુદા અથવા ખોટા ખોલો ખોલતા નથી. ” (૭) તે લોકોની ખાસીયતો વિષે, જેઓ સેવટને રદ કરે તથા તેના જમાનાને હરકત કરે; આ પણ કહ્યું કે: “તે તેઓની જાહેરાત છે, એ સ્પીતામાન જરથુશ્ત્ર ! જેઓ દુનિયાનો નાશ કરનારો છે; તેઓ માટે જલદી ઉપાય છે, એટલે કે, તેઓ ધણી જલદી ખવાઈ ૧ જાય છે, અને તેઓ ખરાબ તથા જાયંકર રહેલાંયુનાં દુઃખમાં છે; તેઓ વિચારમાં અપૂર્ણ છે તેથી તેઓ દુઃખ જેવી શક્તા નથી; તેઓની ખીકનો ઉપાય નથી, અને જેઓ અશો ખાહેશથી અશો છે તેઓ પાસે વળી જુદા તથા ખોટા શબ્દો ખોલે છે. ”

(૮) કુજ માટેની ખાહેશ વિષે, કુજની દોસ્તી, અને દેવોનાં શિક્ષણ આપનારાથી ૨ કુજને મળતો સંતોષ, આગળ વધવાની ગેરહાજરી જેને માટે તેઓ વિલાપ કરે છે તેથી પણ અહુરમઝ્દાનાં પ્રાણીઓનું દુઃખ તે ચાલુ રાખે છે; વળી તે દુનિયામાં ઠગાઈથી ખોલે તેથી થતો ઘોંટાળો; તેની સાથે ગભરાટ તથા ઝડપી મ્હોતનું તથા સર્વથી બચકર દોજખી જીંદગીનું જોડણું. (૯) અશોઇને હરાવવામાં તેઓના તે પાપી શાગેદાં ૩ તથા દોસ્તો વિષે, અને વળી દુનિયાની વધુ મ્હોટી દીનદારીનો નાશ કરવામાં તથા સેવટે રવાનને યુનાહગાર કરવામાં.

(૧૦) સારાં રાજ કરનારો માણસ હોય તેની કીર્તિ વિખેરાઈ જવા વિષે, અને યજ્ઞોએ દુનિયાનાં પ્રાણીઓને સંતોષ આપવો; આ પણ તે કહે છે કે: ધુરાં જોરનો બનાવનાર, તથા દુઃખને તૈયાર કરનાર, જ્યાં તેઓ દુનિયામાં દરદ તથા દુઃખ ચાલુ કરશે, ૪ તેઓ છે કે જેઓ અશો લોકોને નબળાં કરનાર તથા ખરાબ કરનાર છે; તે અશો પાદશાહ છે જે તેઓને મારે છે તથા સામે થાય છે, એટલે કે, જે તેઓને યુનાહથી દૂર રાખે છે, અને પોતાની મરજી મુજબ તેઓ પર કાતો લે છે; ૫ તે લોકોની, આ અહુરમઝ્દા ! આ તારી પાદશાહી છે, જેઓને તું સુખ આપે છે; તે કે જે રાસ્ત અને ગરીબ જીંદગી યુગરે છે. ૬

(૧૧) સંપૂર્ણ શ્રેષ્ઠતા અશોઈ છે.

આખ ૪૫મો, વશત્-માન્સર નસ્ક.

(૧) તેવીસમી ફગેદ, અધ્યર્થમન, ૭ અધ્યર્થમનની બદગી વિશે છે. “તે એક જે હું તને કહું છું, આ સ્પીતામાન ! તે એવાજ અવસ્તામાં સઘળી પવિત્ર બદગીઓમાંની સર્વથી મ્હોટી છે; આ સર્વથી સરસ છે, કેમકે મેં આપેલી દરેક જાતની બદગીઓમાં તે સર્વથી

૧. સરખાવો ફા. ૧૦ ખાવન્દહ, “આવેલું,” “ખવાયલું.”

૨. પએતાઅર, “એક મીરાનરી,” “ધર્મઆધ કરનાર.”

૩. યસ્ન હા પ૩મો ક્ર. ૮, લી. ૪.

૪. એજ હાનો ક્ર. ૯, લી. ૧.

૫. યસ્ન હા પ૩મો, ક્ર. ૯, લી. ૩.

૬. એજ હાનો ક્ર. ૯, લી. ૪.

૭. પહલવીમાં અધરેમન. યસ્ન હા પદમાં આપેલી અધ્યર્થમાર્શ્યોની અવસ્તા બદગી.

વધુ અસરકારક છે. ૧ (૨) જે અર્ધ્યમનૂની બંદગી તેઓએ બલુવી નેમએ જેઓ ફાયદાવાળા છે, અને જેઓ તે મોટે સાદે બલુવાથી, આ સ્પીતામાન ૧ મ્હેટા થાય છે. (૩) તે એક જણ જે ધુરો મીનો છે, જે ખરાબ દીનવાળો છે, આ જરથુશ્ત્ર ! પોતાની પેદાયશ્રમા, આ સ્પીતામાન ૧ તે જમીનમાં દટારી જાય છે; તે ધુરો મીનો જમીનમાં દટાયલાંઓમાંનો એક છે, જેઓ દેવો છે જ્યાં તેઓનાં શારીરીક હાડપીંજરો ભાંગી નાંખવામાં આવે છે. (૪) અને જેની મદદથી તેઓ શરીરને જીંદગી પાછી આપે છે તેઓથી મરણ પામેલાંઓને ઉચે ગોઠવવામાં આવે છે, અને તેઓ શરીરવાળી જીંદગી ધરાવે છે એવી કે તેઓ મરી જતાં નથી. ”

(૫) અશોઈની શ્રેષ્ઠતા સંપૂર્ણ છે.

બાબ ૪૬મો, બગ નસ્ક.

(૧) દાદાર અહુરમજ્દ અને સધળા યજ્ઞદોની પુશાલી.

(૨) બગ નસ્કની ૨ બાવીસ ફર્ગદમાંની પહેલી અહુનવધર્ ૩ છે, બગમાંની એક, અમેશસ્પંદ ૪ સિવાય, અને અમેશસ્પંદની અરજ પરથી દરેક પેદાયશની અગાઉ તેને અહુરમજ્દ પેદા કરવા વિષે ; તે શબ્દોની ખીલવણી, જે સર્વ જોનાર તથા હુશિયાર દીનની સર્વથી અંદરની અને સમજવાળી બાબતો તથા સર્વથી સરસ ટાળાંવાળાં શરીર જેવા છે.

(૩) ખીજોનાં આ ખીજના ૫ ભાગો, અને બહી દીનના ખીજ સધળા શબ્દોની શરૂઆત અહુનવધર્ના ભાગની વહેંચણી છે. (૪) અને અહુનવધર્ના અહુનાવિર્ના અહુન પહેલું નામ છે, જે પહેલાંના સંબંધમાં તેનું ખાસ નામ છે, જે તે દાદાર જે વળી અહુરમજ્દ છે તેની તરફથી મળે છે, અને આદમજાત તરફથી તેની લાયકાત ૬. (૫) પહેલા દાદાર સાથે જે વિચાર હસ્તિ ધરાવે છે તે શબ્દ, જે વધર્યો, તેની મરજ છે, તેની સાથે જોડાયેલો છે, જે હયાતિની પહેલી હાલતના સંબંધનાં નામના ખીજ ભાગમાં છે ; જેઓ ખાસ કારણ છે તેઓની તે ખાસ કરીને અસલ ખીજ હાલત છે, જેઓ જાણે શારીરીક દેખાવ સાથે રહે છે, અને તે રીતે ખીજનાં નામ સાથે

૧. અર્ધ્યમનૂ યજ્ઞદ મનની રાંતિ, આસાયરા તથા પુશાલી આપે છે.

૨. નસ્કોમાંનું ત્રીજું તથા ગાથાના વિભાગનું ચોથું નસ્ક. એમાં ગાથાની છુટી છુટી સરેહ આવેલી છે, અને દરેક હાને મોટે જુદી ફર્ગદ આપવામાં આવી છે. એ નસ્કની પહેલી ત્રણ ફર્ગદ આપણને હજી પણ યસ્ન હા ૧૬-૨૧માં મળે છે.

૩. યથા-અહુ-વધર્યો બંદગીનું નામ.

૪. કદાચ અહીં અહુરમ્ પેદા કરેલા પહેલા અમેશસ્પંદ, વોહૂમન વિષે, અથવા સધળા અમેશસ્પંદો વિષે ધર્શાવે હોય.

૫. એકલે અહુનવરની બંદગીના.

૬. ખીજ પેદાયશોની અગાઉ આ બંદગી માણસોએ બહી હતી એવી માન્યતા છે. જુએ યસ્ન હા ૧૬મો, ફ. ૨-૫, ૧૭-૨૦.

જોડાયલાં છે. ૧ (૬) તે પહેલાં નામતું ખુદા સાથતું જોડાયું, જે માંદગીની શરૂઆત છે, તે સાથે થવાનું હતું તે થયું છે, અને તે આ બંદગીનું મૂળ છે; અને આખાં ભણતરમાંથી માંદગીની એક જાતમાં તેના ભાગોની વહેંચણી; વળી તેનું નામ યથા-અહુ-વધર્થો છે; અને તે મીનો જેનાથી તે ફેલાવવામાં આવે છે તે હાજતમાંદ પ્રાણીઓમાં અને તે પવિત્ર હથિયારમાં સમાવેલાં ઉદાપણને લીધે પેદાશમાં, દીનની શીલસુશી છે; અને તે દીન પણ અમેશરપંદની ૨ અરજ ઉપરથી પેદા કરવામાં આવી હતી; આ પણ કે અમેશરપંદે બોલવામાં ઉદાપણવાળા છે, અને ઉદાપણથી તેઓ અમેશરપંદે છે ૩.

(૭) અને તેજ શબ્દોમાટે આ પણ કે તે ઐશ શબ્દોવાળી તે બંદગી છે, જે બોલાયલી છે અને બોલવામાં આવનાર છે; ૪ અને શબ્દોના મૂળના ઉચ્ચાર માટે કાંઈ અસ્પષ્ટતા નથી, પણ તે થોડા શબ્દોમાં સમાવેલી બંદગીના એવા શબ્દોની કહણતાની જુદીજુદી ખાસીયતો વિષે છે. (૮) આ પણ કે આદમજાત અહુનવર મુજબ શીખવાથી, ભણવાથી તથા ચાલવાથી રવાનને દોજખથી બચાવે છે, અને શરીરને તેમાં હમેશાં ચાલુ રહેવાથી મરણથી બચાવે છે. ૫

(૯) આ પણ કે અહુનવરનો પહેલો ભાગ, જેનું નામ બગાન અહુનવર્ધર છે, જ્યારે, મ્હોટેથી ભણતાં એક જણ કોઈ ક્રિયામાં તે ધૂટથી ભણે, ત્યારે તે જે ભણું કામ કરે છે તે ગાથાના સો શીલસુશી ભર્યા ફકરાઓ મ્હોટેથી અને ધૂટથી ભણવા બરાબર છે; અને જ્યારે ધૂટથી ભણતાં કોઈ તે ગાય ત્યારે તેવી ક્રિયા દસ બરાબર છે. ૬ (૧૦) આ પણ કે તેજ ભાગથી, જ્યારે કોઈ પહેલા છેડાનું સેવટ, જે મ્હોત-યસ્ન છે, તે કોઈ નવો દસ્તુર કરે તેને લાયકની ક્રિયા, કરે છે, તે દિવસે તેઓ તે ક્રિયા કરનારનાં રવાનને ઉંચાં બહેશતમાં ત્રણ વખત પસાર કરે છે.

(૧૧) બગાન અહુનવર્ધર મ્હોટે સાદે ન ભણવાનાં ભયંકર ગુનાહગારપણાં વિષે.

(૧૨) અને આ પણ કે તેણે તે અહુરમજ્દને તાપે થઈને બનાવ્યો છે, જેવી રીતે પહેલાં પ્રાણીએ કયું, જે પોતાનું શરીર, પોતાના પાદશાહને, અને ચેલા તરીકે દીનના દસ્તુરને આપે છે; આ સખ સાડ કે દુનિયામાં તેઓની પાદશાહી તથા સાહેબીની જરૂર છે. (૧૩) દાદાર અહુરમજ્દ સર્વથી મ્હોટે સાહેબ તથા ધણી છે; અને તેજ સખખથી જ્યારે તે યજ્ઞોને તથા અહુરમજ્દને લાયકનું કરવામાં આવે છે ત્યારે પહેલાં પ્રાણીએ પેદા કયું તેવું થાય છે.

(૧૪) આ પણ કે તે માણસોને પોતાનું શરીર શહેનશાહ, જેનું મૂળ અહુરમજ્દ પોતાનામાં રાખે છે, તેની નોકરીમાં રાખવા શીખવે છે; આ કારણે સાડ કે જ્યારે

૧. અથારતુશ્ અષાત્તિયત્ હયા.

૨. અંટલે વાહુમન્ની.

૩. યસ્ન હા ૧૯ મો, ક્ર. ૨૦-૨૩.

૪. યસ્ન ફા. ૧૯મો, ક્ર. ૨૪.

૫. યસ્ન હા ૧૯મો, ક્ર. ૨૫-૨૬.

૬. યસ્ન હા ૧૯મો, ક્ર. ૬, ૭ અને ૮.

અહુરમઝ્દે તેનું મૂળ પોતામાં રાખે છે, જે એક સારો પાદશાહ બનાવવામાં આવે, તો જેને એમ મ્હોટાઇએ મ્હાલ્યો હોય તેને તે પાદશાહ તરીકે રાખે છે, જ્યારે વળી અહુરમઝ્દે માટે હાડમંદ દુનિયા પેદા કરવા જરૂરનું હોય, અને જ્યારે પેદાયશને શીખવે છે ત્યારે.

(૧૫) આ પણ કે વોહુમનનો બદલો તે માણસ ધરાવે છે જેનાથી જે ચીજને નેક્રીવાળી હોય તે દેખાડવામાં આવે છે, જે વળી નેક્રીવાળાં બણતરો ખોલે છે, અને જે વળી માણસોને શુનાહથી દૂર રહેવાની સર્વથી સરસ રીત શીખવે છે. (૧૬) આ સખખને માટે, કારણ કે કોઇપણ નેક્રીનો દેખાવ, ડહાપણથી બણતરો ખોલવાં, અને શુનાહથી દૂર રહેવું, એ જાણે કે સારાં લોકોમાં દુન્યવી મહેમાનગીરી છે, ચીનાઈ રીતે અમેશસ્પદોને લીધે, તેમાં વોહુમન સર્વથી સરસ રસ્તો દેખાડનાર હોવાથી; અને તેજ સખખને લીધે, જેનામાં તેવોજ ખાસ હુજર હોય તે વોહુમન સાથે તેવાંજ બધાં કામવાળો છે, અને તે સારાં કામોને લાયક હોવાથી તેવોજ બદલો થાય છે.

(૧૭) અને આ પણ કે જે માણસ તે કામો કરે છે તેનાથી અહુરમઝ્દે રાજ્ય આપવામાં આવે છે, આ તદ્દ મજ્દા તવા ખશઁમ્થી^૧ જાહેર થાય છે; અને તેનો પહલવી તરણુમે આ મુજબ છે: “ઓ અહુરમઝ્દે! તે તારી આ પાદશાહી છે, જેનાથી જે માણસ ધન્સારી જાંદગીવાળો, ગરીબ, તથા દોસ્તીવાળો હોય તેનાથી મુક્ત મળે છે.” (૧૮) આ સખખને લીધે^૨ કે નાશ કરનારથી દુનિયાનાં ગરીબ પ્રાણીઓના વધુ ખાસ બચાવ સારૂ અહુરમઝ્દે દુનિયામાં ખાસ પાદશાહી પેદા કરી નથી, પણ તે માણસ જેનાં રાજ્યનું જોર ગરીબોના બચાવ સારૂ છે, જે અહુરમઝ્દેની ખાહુશ છે, તેના રાજ્યનાં કાણુના સખખ સારૂ અહુરમઝ્દે પાદશાહી આપવામાં આવી છે.

(૧૯) આ પણ કે દુશ્મનથી બચાવ થવાથી તેનાં ગરીબ લોકોને મદદ મળે છે, જે લોકોનો બચાવ રખીતામાનની દોસ્તીને લીધે થાય છે; પ્રાણીઓનું સંકટ દીનને ટેકો આપવાથી દીનનો વધારો થાય તે છે, અને રખીતામાનનો દોસ્ત દીનને ટેકો આપનારાઓનો મદદગાર થાય છે. (૨૦) પ્રાણીઓના નાશ કરનારનું બહારથી દાખલ થવા વિષે;^૩ અને તેને લીધે રખેન્તા મર્ઝન્યુ, એટલે બધા મીનોની લાચારી.

(૨૧) તે ત્રણ ધોરણ જે બધા વિચાર, બધા શબ્દો, તથા બધાં કામો છે તેથી અહુરમઝ્દેની દીનના આ શબ્દોનાં જોડાણ વિષે; અને ચાર વર્ગોથી જે દસ્તુરી, લડવૈયાપણું, ખેતી, અને હુજર છે; અને પાંચ સરદારીથી, જે ધરની, ગામની, ટાળાની, પ્રાંતની, અને સર્વથી મ્હોટી જરથુસ્ત્રપણાંની સરદારી છે;^૪ અને એક બધા પાદશાહની ઉદારતાના એકજ ચુકાદા વિષે.

(૨૨) અશોઈ સર્વોત્તમ શ્રેષ્ઠતા છે.

૧. યરન હા ૫૩મો, ક્ર. ૯.

૨. રવાનનો છૂટકારો આ સખખથી મળે છે કે.

૩. યરન હા ૧૯મો, ક્ર. ૩૯.

૪. એમજ હાનો ક્ર. ૪૪—૫૫.

આખ ૪૭મો, બગ નરક.

(૧) બીજી ફર્ગદ બગાનની અષ્ટેમ્ ૧ છે; જે દરેક જણ બીજી કોઇને જે કોઈ તેને માટે કીમતી હોય તે બક્ષે છે તેને સર્વથી સરસ સુખ બક્ષવામાં આવે છે; ૨ આ સખ્ય માટે કે તે અષ્ટેમ્ની શ્રેષ્ઠ ભેટને લીધે ત્યાં ધણી ફાયદાવાળી ભેટ આપી ઊભી થાય છે, અને એક ફાયદાવાળી ભેટ લાયકને બક્ષેલી થાય છે. (૨) અને આમ પણ કે, દરેક સવાબવાળાં કામોનો બદલો તેનાથી તે માણસને આપવામાં આવે છે જે આદમ-જાતને શીખવે છે અને ઉદ્યોગમાં ૩ રાખે છે, કારણ કે જેમ તેનાં સધલાં સવાબનાં કામોનું તે કાર્ય છે, જે કોઈ આદમજાતને ઉદ્યોગ શીખવે છે અને ઉદ્યોગમાં રાખે છે, તેમ ઉદ્યોગથી સવાબનાં કામોનો બદલો જે આદમજાત પોતાનો કરી શકે તે તેનાથી એટલે અષ્ટેમ્ની પોતાનો કરે છે. (૩) અને આ પણ કે દરેક સવાબનાં કામને તે વધારો આપે છે.

(૪) જે સવાબનાં કામોથી માહીતગાર હોય, તથા તેને માટે ખાદેશમંદ છે, તે તેથી બહુલા લોકોનો છુટકો કરનાર થાય છે; જે કોઈ નેકીપણાંથી સત્તા ધરાવે છે તે સવાબનાં કામો કરનારાઓને બદલો આપવામાં સર્વથી સરસ છે; અને જે કોઈ, વળી, સાચો ચુકદો કરી શકે તથા સજા જાહેર કરે, તે ગુનાહગાર માટે સજા કરવાને અને તેનાં સારાં કામોની ગેરહાજરીને લીધે તેને અંધકારમાં ઢંકેલી દેવા માટે સર્વથી શ્રેષ્ઠ છે; અને જે કોઈ, વળી, મધ્યમપણું અને ડહાપણ વાપરે છે તે દુનિયાની સારી પાદશાહી માટે સર્વથી શ્રેષ્ઠ છે.

(૫) અશોષની ઉત્તમતા સર્વથી સરસ છે.

આખ ૪૮મો, બગ નરક.

(૧) ત્રીજી ફર્ગદ બગ નરકની ચેંધે-હાતામ્ ૪ છે; જાણવું કે અહીં તેનાથી અહુરમજ્દની પરસ્તેશ શીખવવામાં આવે છે, જે અહુરમજ્દનો કાયદો છે, એટલે કે તેનો કાયદો પ્રમાણીક છે. ૫ (૨) અને આ પણ કે તેથી અહુરમજ્દની પરસ્તેશ થાય છે, જેની ખાદેશ જીવતાં માણસોની સારી જીંદગી સાર છે. (૩) આ પણ કે તેથી અશો નર તથા નારીઓની વખાણ થાય છે, જેની નીચાએશ અમેશસ્પદો સાર છે. ૬ (૪) અને જેઓની તોજેશ ગુનાહ માટે છે; તેઓની પોતાની તરફથી અહુરમજ્દ માટે સધળો સતોષ એવો છે; અને તેથી તે અહુરમજ્દની ખુશાલી ગણાય છે.

૧. અહીં એને માટે પહલવીમાં આવેલો સાધારણ રાખ્દ, યશરાયીહ વાપર્યો છે. અષ્ટેમ્ની બંદગીની વખાણ સાર જુએ, અવસ્તા યસ્ન હા ૨૦મો.

૨. પહલવી યસ્ન હા ૨૦મો, ક્ર. ૧.

૩. જુએ એમ્ જાનો ક્ર. ૨.

૪. સરખાવો ચેંધે હાતામ્ વિષે અવસ્તાનું લખાણ, યસ્ન હા ૨૧મો.

૫. યસ્ન હા ૨૧મો, ક્ર. ૧.

૬. એમ્ જાનો ક્ર. ૨, ૩.

(૫) અને અહીં કોઈ ત્રણ હકીકતો જણાવે છે જેમાં અહુરમઝ્દની પરસ્તેશની સંધર્ષી રીતો સમાવવામાં આવી છે. (૬) એક જ્યારે આદમજાતનો કાયદો નેકીમર્યો હોય ત્યારે છે, કારણ કે તેની હદ વિચારની નેકીથી છે; આ તે છે કે જે પોતે અહુરમઝ્દની પરસ્તેશ તથા નીયાએશ ગણાય છે. (૭) એક જ્યારે તે આદમજાતને જીંદગીની ખાદેશ શીખવે છે ત્યારે છે; અને તેનો કાયદેસર ચુકાદો આદમજાતના બચાવ, અને ખોરાક અને ખીજ મદદ તથા ખુશાલી સાર છે; તે આદમજાતની દરેક હાડમંદ પેદાયશનો દોસ્ત છે, એવી રીતે ચાલ્યો છે કે જેથી માણસોનું ખુલ સાથનું જોડાણ તેણે પેદા કર્યું છે, જે અહુરમઝ્દની પરસ્તેશ તથા ખુશાલી ગણાય છે. (૮) એક જ્યારે તેઓ અમેશસ્પદોની નીયાએશ કરે ત્યારે થાય છે, જે તેઓને દરેકને જુદા જુદા, તેઓનાં દુનિયાને તેથી સુધારવાનાં, તથા રસ્તો દેખાડવાનાં કામમાં અમેશસ્પદોને જોર આપવા માટે છે; કારણ કે તેઓની નીયાએશ કરવી એ દીને જાહેર કર્યું છે; આ જાહેર થયું છે કે તે ક્રિયા ચીન્વદ પુલપર પહોંચે અને અહુરમઝ્દની પરસ્તેશ તથા ખુશાલી સાર જોડાઈ જાય, તે ક્રિયાથી અમેશસ્પદને જોર મળે છે અને એક ચીજ આ છે કે અમેશસ્પદનાં જોરથી આદમજાત આગળ વધે છે.

(૯) અશોઈ ઉત્તમ ન્યામત છે.

બાબ ૪૯મો, બગ નસ્ક.

(૧) દાદાર અહુરમઝ્દની ખુશાલી, અને ખુરા મીનોને ધિકકારની ભેટ.

(૨) ચોથી ફર્ગદ બગની યાનીમ્-મનો^૧ જરથુશ્ત્રની વખાણ વિષે છે, એટલે કે તેની જડજ તરીકેની પદવી, અને તેનું આશિર્વાદ માંગવું, તથા જવાબમાં બોલવું એવં હતાં કે જેવાં માંધ્રોમાં જાહેર કર્યા છે. (૩) આ પણ કે તેની કાયદેસર સતા આશિર્વાદની અગાઉ હસ્તિ ધરાવતી હતી; એટલે કે આ એક ચુકાદો પોતામાટે તેનાથી જાહેર થયો છે કે તેનું પોતાનું શરીર નેકીથી પહેલાં લાયક બનાવે છે અને પછી તે નેકી માંગે છે.

(૪) આ પણ કે તે મૂળ તથા સેવટ અહુરમઝ્દને આપે છે, જે અહુરમઝ્દથી છે એમ માને છે, કારણ કે જુદા જુદા કાયદાઓ તથા ખુશાલીઓનાં મૂળ તથા સેવટ જુદા ખુશાલીમાટે જરૂરનાં છે કેમકે ખુશાલી દરેક સુખનું સેવટ છે તેનું કે જેની ખુશાલીએ અહુરમઝ્દને ઈજ્જતલી ભેટ^૨ આપી હોય, તેથી, તેનો ચુકાદો આ છે કે જેની ખુશાલી તે ચીજ જે અહુરમઝ્દની મરજ છે તેથી ઉભી થાય છે, તેનાં મૂળ તથા સેવટ અહુરમઝ્દને અર્પણ કરે છે. (૫) આ પણ કે કાયદેસર ખુશાલી આપનારાઓનું સવાખનું કામ જે કોઈ સાચાં માનનું કામ કરે છે તેનાથી ખુશાલી તથા પોતાની કરવાનું કામ છે; આ કારણને માટે પણ કે ખરાં માનથી જે કોઈ ખીજને કાયદેસર ખુશાલી

૧. હાલનો યસ્ન હા ૨૮મો. અહુનવર્ષતિ ગાથાની પહેલાં મૂંડેલા આશિર્વાદના રાખ્દો ક. ૧.માં આવેલા છે. જુઓ મારાં વોલ્યુમ ૧૭માનો બાબ ૨૭મો.

૨. અહિસ્તોક્ષીદ્, અવ૦ ઉસે. ક્રિતિ, અદા વિરાદ્, બાબ ૧૩મો, અહિસ્તોક્ષીદ્, મીનોઈ યજ્ઞને આપવાની ઈજ્જતલી ભેટ.

આપનારો છે તેનું કારણ તેનાં માનથી ખીજને પ્રશાસ કરવાનું છે ; અને બ્યારે આમ તે માણસોની પ્રશાલી માટે કાયદેસર પ્રશાલી આપનારાઓનું સવાળનું કામ તેઓથી પ્રશાલી આપનારૂં અને પોતાનું કરી લેવાનું થાય^૧ છે. (૬) આ પણ કે વોહૂમનનું ડહાપણ તેનાથી વધે છે જે બધાં મનથી એક બંદગી બોલે છે ; આ સખળ સારૂ કે વોહૂમનનું ડહાપણ તથા તેનો વધારો ધણા ખરા તે પવિત્ર શબ્દોથી છે.

(૭) આ પણ કે ઢોરોની પુઝળતા તથા સંતોષ જે કાંઈ તેના કબજામાંના ઢોરોને ખરાબર રાખે છે તે શીખવે છે ; અને આ સખળને માટે કે આમ જે તેના કબજામાંનાં ઢોરોને ખરાબર રાખે તેનાં ટાળાંને લીધે, તેનાથી તે તેના ફાયદો અને સંતોષ મેળવે છે ; અને ખીજઓ જે તે ફાયદો જોય તે ખીજઓને શીખવ્યા તે કે જે પોતાના ફાયદા તથા સંતોષ સારૂ ઢોરોને ખરાબર રાખવા વિષે જેટલાં શીખવે તેટલાં.

(૮) આ પણ કે તે ફાયદો લાયક લોકોના અપાયલો હોવાને લીધે જે કાંઈ પોતાના ફાયદાને યજ્ઞોના કબજા માટે રાખે તેને શીખવવામાં આવે છે ; અને આ સખળ સારૂ કે તે પોતાના ફાયદાને તેને યજ્ઞોના ફાયદા સારૂ રાખવાને માટે લાયક લોકોને આપે છે, અને ખીજઓ તેથી શીખે છે. (૯) આ પણ કે બન્ને દુનિયામાં સુખ આપવાનું તેને શીખવવામાં આવે છે કે જે એક શરીર તથા છંદગી ધરાવતા લાયક માણસને ફાયદો આપનાર તરફ ઉદાર તથા લાયક છે ; અને આ સખળ સારૂ કે બન્ને હાડમંદ તથા મીનોઈ દુનિયા તેની છે ; અને તેની હાડમંદ હયાતિ આ છંદગીમાં છે અને તેની મીનોઈ હયાતિ તે છંદગીમાં છે જેમાંથી ફાયદો આપવાની કિંમત આવી પહોંચે છે. (૧૦) આ પણ કે જે અશો લોકોને માન આપે છે તેનાથી આ પણ શીખવવામાં આવે છે કે યજ્ઞો તેઓની મરજી બળવનારને પ્રશ્ન કરે છે ; અને આ કારણ માટે કે જે યજ્ઞો તરફ સારૂ માન દેખાડે છે તેનાથી તેની સારી પિછાણ તેઓનો જવાબ થાય છે, અને તેને માટે યજ્ઞોની ભેટ નક્કી છે.

(૧૧) આ પણ કે જે પહેલો હતો તેણે વળી આદમજાતને આ પણ શીખવ્યું છે કે યજ્ઞોની ભેટ માંગનારાઓ^૨ હુકમ આપવા લાયક સત્તાથી યજ્ઞોને પ્રશ્ન કરે છે ; વળી આ સખળ સારૂ કે એક યજ્ઞની મહેમાનગીરી દીનનાં ફરમાનથી આપેલી દુનિયામાંની તે સિવાયની નેકી છે, અને યજ્ઞો તરફની છુટાપણાંના રસ્તાની ભેટ વળી માનીતાં લોકોના સંતોષથી થાય છે ; અને માણસો તેથી શક વગરનાં થાય છે, અને યજ્ઞોમાં વધુ માને છે. (૧૨) અને આ પણ કે તેનાં રવાનને ઉંચાં બહેરતમાં જગા મળે છે અથવા મળશે, જેનાથી જે કાંઈ યજ્ઞોની તથા અશો લોકોની વખાણ કરે તેને કાંઈ આપવામાં આવે છે તેનાથી ; અને આ કારણ સારૂ કે વળી દોલતનાં સાધન સાથે ઉદારતાથી અને બહેરતના રસ્તા માટેની ખીજ ભેટો બહેર છે ; અને જે કાંઈ યજ્ઞોને તથા અશો લોકોને આપવામાં આવે છે તે શ્રેષ્ઠ ઉદારતા છે. (૧૩) આ પણ કે માનની જરૂર વાળાનું માન તે રાખે છે જે અશો લોકોને પવિત્ર દીનના શબ્દો શીખવે છે ; અને આ કારણ સારૂ કે જે દીનનો બસો શિક્ષક છે તે યજ્ઞોના તથા અશો લોકોનાં માન, અને ફાયદો, તથા પ્રશાલી સારૂ તે કામમાં લે.

૧. સરખાવા યસન હા ૨૮મો, ફ. ૫, લીં. ૩.

૨. જુઓ બ્લેન હાનો ફ. ૪, લીં. ૧.

(૧૪) આ પશુ કે અહુરમઝ્દની દીનથી ૧ જે જ્ઞાન મળે છે તે જે વૌહૂમનને આહે છે તેણે જાહેર કર્યું છે ; અને આ કારણુ સારૂ કે ખરૂં જ્ઞાન પવિત્ર હ્દાપણની ચુંટણીથી છે, અને અશી લોકોના સર્વથી વધુ હુશિયાર ચુંટણીવાળાને પહોંચવાથી મનમાં મીનોઈ સાહેબને, જે રાસ્તી મનની અંદર મીનોઈ સાહેબને માટે રસ્તો તૈયાર કરે તેનાથી, જે રાસ્તી વૌહૂમનને મનમાં રાખવાથી તેમાં પેદા થાય છે. (૧૫) આ પશુ કે તે અશીઈ તે શીખવે છે ૨ જે પોતાનું મન હમેશાં અશીષમાંજ રાખે છે ; અને આ કારણુ સાંરૂ કે, તેનું મન તેમાંની તેની કોશિશમાં ફતેહ પામે છે, અને તે કોશિશથી ફતેહ મેળવે છે. (૧૬) આ પશુ કે અહુરમઝ્દના સંબંધની ચીજોનાં આગળ વધવા માટે જે હુકમ આપે છે તે આદમજાતને આ પશુ શીખવે છે જેથી કોઈ અહુરમઝ્દનું તપ્ત જોય ; અને આ કારણુ સારૂ કે દુનિયામાં અહુરમઝ્દની મરજીનાં સંપૂર્ણ આગળ વધવાથી તે તપ્ત જોઈ શકાય છે ; અને જે કોઈ અહુરમઝ્દના સંબંધની ચીજોના આગળ વધવા વિષે હુકમ આપે છે, દુનિયામાં અહુરમઝ્દની મરજી તેની થાય છે ; તે ચીજોનો આગળ વધતો ભાગ લોકોને વળી સંપૂર્ણતાના પાયાથી દેખાડવામાં આવે છે, તે માણસની નજરમાં અહુરમઝ્દનું તપ્ત થાય છે.

(૧૭) આ પશુ કે જે કોઈ અહુરમઝ્દને પોતાનામાં મહેમાન રાખે છે ૩ તેનાથી જે આપતો ફક્ત દસ્તુરથીજ સમજાય તેવી પશુ આદમજાતને શીખવાય છે ; આ કારણુ સારૂ કે જે કોઈ દસ્તુરથી શીખવાય તેજ ધણુંખરાં શિક્ષણ તથા જ્ઞાન છે. અને જે કોઈ પોતાનામાં અહુરમઝ્દને મહેમાન રાખે છે, તે પછી એક મીનોઈ સરદાર માંગે છે, જે તેનાં શિક્ષણુ સારૂ કીર્તિવાળો અને વખણાયલો થાય છે, અને આદમજાત તેનાથી શીખે છે. (૧૮) આ પશુ કે એક બલો શખ્સ, જે એક બલા પાદશાહનો શાગેદ તથા ખુશાલી આપનારો હોય, તે જે બલો પાદશાહ હોય તેના ફાયદા સારૂ ૪ એક બલો માણસ લાવે ; અને આ કારણુ સારૂ કે, તેને જે ફાયદો થાય તેમાં એક બલો માણસ બીજાં બલાં લોકોને સામેલ કરે છે, અને તેનાં સારાં ચારીત્ર, સ્વભાવ, તથા મીઠાજ તેને લીધે છે ; પશુ જ્યારે પાદશાહનાં માન તથા ખુશાલીથી પાદશાહ આગળ પોતાને લાવવાનું થાય ત્યારે તે ફાયદા સારૂ તેનાથી બીજાં લોકોને પણ આગળ લાવવાં. (૧૯) આ પશુ કે જે કોઈ પ્રમાણીકપણે બલાં કામોનો જથ્થો એકઠો કરશે, તેના પોતાનાં માટે આખાદીનો રસ્તો ૫ ખુલ્લો થશે, વળી આ કારણુ સારૂ કે આગળથી ન જણાય એવા વખતથી ભેદોના ચુંટણી કરનારનો પ્રમાણીક તથા નેક જથ્થો આપવામાં આવે છે, અને જ્યારે એમ હોય ત્યારે તે યજ્ઞોનો ખજાનચી થાય છે.

૧. જુઝ્મો યસ્ન હા ૨૮ મો, ફ. ૪, લીં. ૨.

૨. ઝ્મિજ હાનો ફ. ૪, લીં. ૩.

સરખાવો યસ્ન હા ૨૮ મો, ફ. ૫.

૩. યસ્ન હા ૨૮ મો, ફ. ૬, વૌહૂ ગાઈદી મનંધા.

૪. ઝ્મિજ હાનો ફ. ૬, લીં. ૨.

૫. ઝ્મિજ હાનો ફ. ૭, લીં. ૧.

(૨૦) આ પણુ કે જે અમેશરપંદો માટે ફાયદાવાળાં કામો કરે છે તેનાથી ભેગી દુનિયાની વિસ્તારપત્રી પાદશાહી^૧ માટે જે હાયક હોય તેની ભેટ માંગવામાં આવે છે ; અને આ કારણુ સાફ કે અમેશરપંદો સાર કાપેલું સાફ કામ પોતાને માટે માંગવાથી ભેગી પેદાયશનો ફાયદો થઈને બહા અને નેક પાદશાહની સધળી બલી પેદાયશનો સર્વથી શ્રેષ્ઠ ફાયદો થાય છે. (૨૧) આ પણુ કે જે અમેશરપંદોની વખાણુનાર છે તેનાથી બલી દીનની વખાણુ થાય છે ; અને આ કારણુ સાફ કે બલી દીન અમેશરપંદોની વખાણુ છે, અને અમેશરપંદોની વખાણુ બલી દીન છે. (૨૨) આ પણુ કે જે માણુસ યજ્ઞોને ભેટો આપશે તેનાથી યજ્ઞોની દીન આગળ વધે છે, અને આ કારણુ સાફ કે યજ્ઞોને ભેટ આપવી એ દીનને ટેકા આપનારાઓને જીર આપે છે ; અને દીનને ટેકા આપનારાઓથી દીન આગળ વધે છે.

(૨૩) આ પણુ કે જે કોઈ સવાખનાં કામો કરવા માટે આદમજાતને એકદમ આતુર બનાવશે તેને આદમજાત માટેના કરેલાં તે સારાં કામ સાફ વળી ઉદાર બદલો મળે છે ; અને આ કારણુ સાફ કે સવાખનાં કામોનાં મૂળનો આપનાર તેનાં સેવકનો પણુ આપનાર છે. (૨૪) આ પણુ કે જે કોઈ પ્રમાણીક ખાહેશનો મદદગાર છે, અને વળી પ્રમાણીક કામથી પ્રાણીઓને ખોરાક મળે છે, અને જેની દોલત નેહીના કામોથી એકઠી થઈ છે, તે અગણીત લોકોથી વધુ વખાણુાય છે ; અને આ કારણુ સાફ કે જે કોઈ નેક ખાહેશવાળાં લોકોનો મદદગાર છે તે દુનિયામાં પ્રમાણીકપણું વધારે છે ; અને જેનો જથ્થો નેહીથી થાય છે તે દુનિયાને મોટી કરનાર થાય છે. (૨૫) આ પણુ કે જે કાયદા વગરનો છે તેને જે મદદ કરે છે તે બિલ્લુકને તેઓ માટે જે જરૂરનું હોય તે તેઓને આપવાનું શીખવે છે. (૨૬) જે કાયદા વગરનો છે તેને આ મદદ કરવું છે જેની રીતે કાષ્ટએ એક પ્રાંત, એક જિલ્લો, એક દેશ, અથવા એક કુટુંબને મદદ કરવી જોઈએ અને એક જણે વિસ્તારપત્રી કુટુંબનાં લોકોનાં કુટુંબી રહેઠાણુને, તેઓના કીલ્લાને તથા ગઢને, અને ખેડૂતનાં રહેઠાણુને જાળવવું જોઈએ ; એક જણે ખરાબ રસ્તાને દરસ્ત કરવા જોઈએ, નદીઓની ઉપર પુલો બાંધવા જોઈએ, નદીનાં, અથવા નહેરનાં,^૨ અથવા નાળાંનાં પાણીને રસ્તો આપવો જોઈએ, અને વેરાન જગાઓને વસ્તીવાળી કરવી જોઈએ, અને દુનિયામાંનાં લોકોની હમેશની સગવડ તથા ફાયદો થાય એવી ચીજો કરવી જોઈએ. (૨૭) અને જે કોઈ એવી ચીજો કરે તેને પાછળથી જનમનારો મદદ કરશે, અને આદમજાત માટે જરૂરી સર્વથી વધુ ફાયદાવાળી ચીજ કરવાનું, અને વળી ખીજાંઓ માટે એવીજ ચીજો કરવાનું શીખવે છે.

(૨૮) આ પણુ કે મીનોઈપણું તે છે, જે ડહાપણુવાળા માટે ડહાપણુ છે ; એટલે કે, જેનું જાતી ડહાપણુ^૩ સાફ હોય તેને મેળવેલું ડહાપણુ^૪ શીખવે છે ; વળી આ કારણુ સાફ કે મીનોઈ શક્તિ, જેવી તેની પાસે આવી હોય તેવી, અને જે મેળવેલું ડહાપણુ છે તે, અહુરમજ્દનાં પ્રાણીઓ માટે છે, અને કુદરતી ડહાપણુ તેને ખીલવવા આપેલું છે, અને અહુરમજ્દ તેથી ખુશી થાય છે.

૧. યસ્ન હા ૨૮ મો, ફ. ૭, લીં. ૩.

૨. અવં કત, ફાં કત, “જમીનની નીચેની નહેર.”

૩. અવં આરનો—ખૂત, “જાતી ડહાપણુ.”

૪. અવં ઐઓષો—અતો—ખૂત, “મેળવેલું ડહાપણુ.”

(૨૯) હાડમંદ હરિત જે હતી, અને દુન્યવી હરિત, તથા ભવિષ્યમાં થનારી હાડમંદ હયાતીનાં^૧ આગળ વધવાનો દુંડો અહેવાલ ; હાડમંદ હયાતી જે હતી અને જે છે તેને માટે આ પણ છે ; મુળના વિચારની શરૂઆત વિષે, અને સારી તથા ખુરી હયાતીઓનું ફાયદામંદ પેદા થવું, ભલાંની ભલાઈ, તથા ખુરાંની ખુરાઈ ; અને હાડમંદ હયાતી જે વચમાંની છે તેનાં આગળ વધવા વિષે, સારાં કામો અસરકારક કરવાં, અશોઈ, તથા બદલો મેળવવો ; અને ગુનાહ કરવો, ગુનાહગારપણું, તથા સજાનું દુઃખ ; અને જે સેવટની થશે તે હાડમંદ હયાતી વિષે ; જે માણસ સર્વથી વધુ ભલો છે, અને જે સર્વ ભલાં લોકોનાં મુળ જેવો છે તેની ડહાપણુ સાથની પદશાહી ત્યારે થશે ; બદી ઉપર ભલાઈની ફતેહ, ભલાઈની પાદશાહી થશે, બદીની પાદશાહી નાણુદ થશે, અને ભલાં પ્રાણીઓ ચોખ્ખી હાલતમાં સજીવન થશે.

(૩૦) અશોઈની શ્રેષ્ઠતા સંપૂર્ણ છે.

બાબ પંચમે, બગ નરુક.

(૧) પાંચમી ફર્ગદ, ખશમઈખ્યા,^૨ કોઈ પોતાના કબજામાંનાં ઢોરોને બરાબર રાખે તેની ગેરહાજરી માટેની ગેજીશ-અઝીર્વનને^૩ કરેલી ફરીયાદ વિષે છે ; આ કારણુ માટે પણ કે તેનાથી ઢોરો વધે છે, અને તે વધારામાટેની ઈચ્છા તથા ખાહેશથી બીજાઓ તેના દાખલા મુજબ ચાલે તથા ઢોરોને બરાબર રાખે ; પણ ગેજીશ-અઝીર્વનની ફરીયાદ આ છે કે તે માણસ હસ્તિ ધરાવતો નથી. (૨) આ પણ કે જે યજ્ઞદોના સંબંધની ચીજોના આગળ વધવા વિષેના હુકમો આપે છે તેનાથી ઢોરોની સંભાળ લેવાય છે, અને તેનું રવાન યજ્ઞદોપાસે જાય છે ; અને આ કારણુ માટે કે યજ્ઞદોના સંબંધની ચીજો આગળ વધારવાનાં કામમાં અને વળી રવાનના છુટકારા માટે ઢોરોની સંભાળ જરૂરની ચીજ છે. (૩) આ પણ કે એક સરદાર^૪ જે ઢોરો ઉપર સત્તા રાખે છે તેની સાથે જે ઢોરોને રાખે છે તે ઢોરોને પેદા કરનારનો દોસ્ત જેવો છે, તેને ઢોરોની સંભાળ વિષે શીખવે છે, તે એટલે કે ઢોરોનો સરદાર, જે ઢોરોના ખોરાક, રક્ષણ તથા વધારામાં શીખવે છે ; અને આ કારણુ સાથે કે જ્યારે તેને ઢોરોને એક કાયદેસર માણસની સાથે રાખવામાં આવે છે, જે ખોરાક આપનાર તથા રક્ષણ કરનાર છે, અને જે ઢોરોને વધારો કરે છે ; વળી તે પોષીત પશુઓની પોષણ કરનાર તરફની, રક્ષણ લેનારાઓની રક્ષણ કરનાર તરફની, અને વધારો થનારાઓની વધારો કરનાર તરફની દોસ્તી તેનાથી દેખાડવામાં આવે છે ; અને દાદારની પેદાયશ માટેની ખ્યારથી મતલબ પોષણ લેનારાઓ માટેની પોષણ કરનારની, તથા રક્ષણ લેનારાઓ માટેની રક્ષણ કરનારની, તથા વધારો થનારાઓની વધારો કરનાર તરફની છે.

૧. એટલે આગળ થઈ ગયલી, હાલની, તથા ભવિષ્યની હયાતી, જુઓ યસ હા રદમો, ફ. ૧૧, લી. ૧, ૨, ૩.

૨. જુઓ બાબ પમે, નોટ ૧ લી. અહીં આ રાખ્દ ખશમઈખ્યા લખાયેલો છે.

૩. જુઓ અવસ્તા અને પડલવી યસ હા રદમો, ફ. ૧.

૪. એજ હાનો ફ. ૨.

(૪) અને આ પણુ કે જે કાઈ ઢોરોને પ્રમાણીક હેતુ સાથે રાખે છે તે તેઓને યજ્ઞોતે અર્પણ કરે છે ; અને આ કારણુ માટે કે જ્યારે તેઓને પ્રમાણીક હેતુથી રાખવામાં આવે છે, ત્યારે તે યજ્ઞોતની મરજી ખર લાવે છે, અને જ્યારે યજ્ઞોતની મરજી ખર લાવવામાં આવે છે ત્યારે તેનાથી ઢોરોને યજ્ઞોતે આપવામાં આવે છે. (૫) આ પણુ કે જે કાઈ ઢોરોમાં નરોને લાયક વખતે દાખલ કરશે તેને મણુ ઢોરોપર કેમ દેખરેખ રાખવી તે શીખવે છે ; આ કારણુ સાર કે ઢોરોના વધારા માટે નરોને દાખલ કરવા એ અગત્યનું કામ છે, અને તે કે જે વધારનારો છે તેને પણુ ઢોરોપર દેખરેખ રાખવાનું શીખવે છે. (૬) આ પણુ કે જે કાઈ ઢોરોને તે પુરકું વધે નહીં ત્યા સુધી કતલ કરતો નથી, તેને ઢોરો માટે ધાસ ચારો એકઠો કરવાનું પણુ શીખવે છે ; અને આ કારણુ માટે કે ઢોરોના વધારાની ભેટથી આદમજાતને ફાયદો થાય છે, અને તે આદમજાતના તે ફાયદાના પ્યારને લીધે તેઓ ઢોરોના વધારામાં પુરતી સંભાળ લે છે, અને તેઓ માટે કાઠાર પુરે પાડે છે.

(૭) આ પણુ કે તે હયાત લોકોમાં સર્વથી વધુ જોરાવર છે ; એટલે કે તેનું જોર સર્વથી વધુ અસરકારક છે, જેની હીલચાલ તેના પોતાનાં માટે છે, જેથી તેને જે આપવાની જરૂર છે તે તેને આપે છે ; અને આ કારણુ સાર કે પોતાનાં હાજતમંદ લોકો તરફની જરૂરી ઉદારતા દીનના વિચારોથી ઊભી થાય છે, અને દીનનું વિચારવંતપણું શરીરમાંથી લોભ, તથા મોહ, તથા ગુસ્સો, તથા શરમ, તથા અદેખાઈ અને ખીજા દુર્ગુણો કાઢી નાંખવાથી^૧ વધે છે ; અને એક માણસ જે પોતાનાં શરીરમાંથી દુર્ગુણો દુર કરે છે તે અસરકારક જોરાવળો થાય છે. (૮) અને આ પણુ કે નમસ્કાર કરવા માટે, પરસ્તેશ માટે તથા સવાખનાં કામો ખર લાવવા માટે તે માણસ સર્વથી વધુ જોરાવળો છે, જે દસ્તુર માટે દોલત ધરાવે છે, જે દસ્તુર તેજ મુજબ ખરા ચુકાદા તથા હુકમનામાં કાયદા મુજબ આપે છે, અને જે અશો લોકો તરફ તેજ પ્રમાણે નમનતાઈ દેખાડે છે અને તેઓને માન આપે છે ; અને આ કારણુ માટે કે આદમજાતમાંના ધણાંક લોકોની દોલત શરીરની ધિચ્છા તથા મજા પુરી પાડવા માટે છે, તેઓની ધિચ્છાઓ જે તરફ જતી હોય તેવા ચુકાદાઓ તથા હુકમનામાં મેળવવા માટે, અને ખીજાઓ માટે જેઓ વળી જ્યારે તેઓની વાસનાઓ ખરાબ હોય ત્યારે પણુ તેઓ તરફ નમનતાઈ તથા માન દેખાડે છે ; અને જે કાઈ નમસ્કાર માટે તથા દીનનાં હાથપણુ સાથે જોડાવા માટે દીનના દસ્તુર તરફથી દોલત લાવે છે, અને જે રાસ્ત ચુકાદાઓ તથા હુકમનામાં આપે છે, અને જે અશો લોકો તરફ નમનતાઈ તથા માન દેખાડે છે તે પોતાની ખરાબ વાસનાઓને બાજુએ મૂકે છે ; અને જે તે વાસનાઓ બાજુએ મૂકવાથી મજબુત અને સર્વથી વધુ જોરાવર માણસ થાય છે.

(૯) આ પણુ કે જે માણસ જે લોકો સાચાં અને ગરજવંત હોય તેઓના જીવાં મેહનતુ લોકોનો બદલો વધારે છે તેનાથી, દરેક જણને તેઓનાં પોતાનાં લાયક કામ પાસે ઊભાં રાખવામાં આવે છે ; આ કારણુ સાર કે તેનાં લાયક કામ સાર એક માણસનું શરીર મહેનત કરે તે બદલાની ખાહેશથી કરે છે. (૧૦) અને આ પણુ કે જે માણસનું

મ્હોડું^૧ તથા તેનાં હથિયારો પ્રમાણિક કામ સારૂ છે, તે પછી વોહૂમનનો કબજો પિછાણે છે; પછી તેને લીધે મ્હોડું તથા તેનાં હથિયારો પ્રમાણિક કામ સારૂ રાખે છે તે તેવો થાય છે તેથી જ્યારે અશો લોકોના બચાવ તથા મદદથી, અને પાપી લોકોની હાર તથા મારથી દુનિયાનો સુધારો થાય છે; અને આ પણ એમ છે, જ્યારે બધાઈ તથા યુરાઈ સમજવાથી સારાં લોકોના દોસ્તને, અને પાપી લોકોના દુશ્મનને, અને સારાં લોકોની દોસ્તીને તથા યુરાઈની દુશ્મનીને ઉત્તેજન મળે છે; અને વોહૂમનના ધરાવવાથી બધાઈ તથા યુરાઈની સમજણ પડે છે, અને જે વોહૂમનનો કબજો ધરાવે છે તે વળી વોહૂમનને ન્યુશ કરનાર થાય છે.

(૧૧) અને આ પણ કે જે કોઈ યજ્ઞોના સંબંધની ચીજો વિષે હુકમ આપે છે તે પોતાનું જ્ઞાન તથા શિક્ષણ પણ આગળ વધારે છે; અને આ કારણ સારૂ કે સારાં લોકો તરફ કોઈની ફરજ માટે એ હુકમ જરૂરનો હોવાથી, વળી તેનાં જ્ઞાનનો તથા શિક્ષણનો તે ફરજ તથા તેનાં લાયક મદદગારપણાંના ફરજિયાત હુકમથી વધારો થાય છે. (૧૨) આ પણ કે જે સારાં લોકોને શીખવે છે, ત્યારે તે સારૂ કામ જે વળી દીન બચવાથી જરૂરિયતને મદદ થાય છે, તે તેનું પોતાનું થાય છે; અને આ કારણ સારૂ કે જેઓ દુનિયાનો પ્રશોગર્દ ખરેખર કરશે તેઓ માટે જરૂરિયતની દીનના બચતર તથા તે સાચના સંબંધ તેજ દીન સાથે રાખતા બધા શીક્ષકોનાં શિક્ષણથી દીનના બચતરથી જરૂરિયતને મદદ મળે છે તે તેનું પોતાનું બહુ કામ થાય છે.

(૧૩) આ પણ કે જે યજ્ઞોની તથા અશો લોકોની વખાણ કરે તેને જે કોઈ કાંઈ આપે છે તેને વળી તે અશોધનો શબ્દ બોલે ૨ તેથી પેલી દુનિયામાં સારી જગો મળે છે. (૧૪) આ પણ કે જેઓ આખાદી કરે તેઓને જે શીખવે છે તે દુનિયામાંથી દીનમાંનું નુકસાન જે તેની નાકાબેલીઅતથી ૩ થાય છે તે બહાર કાઢવામાં આવે છે, અને આ કારણ સારૂ કે તે દીનમાંનું શિક્ષણ તથા હુજરને લીધે તેનાથી થતો ફાયદો દુનિયામાં વધે છે. (૧૫) આ પણ કે જે સુખને માટે પાદશાહી તરફ જે અશો હોય તેને જે આગળ લાવે છે તેનાથી ત્યારે સર્વથી વધુ મદદ આપવામાં આવે છે; અને આ કારણ માટે કે સર્વથી વધુ સુખની આશા મેળવવાની જગો સાથે તેનાથી વધુ નેકાયલી છે.

(૧૬) આ પણ કે, શ્રેષ્ઠ શાહોના શાહની નોકરીમાં જે પોતાને આપી દે છે તે સુંદર રહેઠાણનો ૪ રસ્તો, તથા મદદની ખુશાલી, તથા અહુરમજ્દની પાદશાહીની ભેટ પોતાનાં લોકોને દેખાડે છે; અને આ કારણ માટે કે દાદાર તરફનાં સુખનું અસલ કારણ આદમખતની દાદાર તરફની તેઓની નોકરીથી તથા તેને લીધેની લાયકાત છે; અને તેથી જેવી રીતે સારૂ રાજ કરનાર પાદશાહ દુન્યવી હયાતિમાં આપનાર છે, તથા પ્રાણીઓનો એક અશો મુખી તથા સરદાર જેઓ પોતાને તેની નોકરીમાં ખરાબર

૫. યસ્ન હા ૨૯ મો, ફ. ૭, લી. ૩.

૬. યસ્ન હા ૨૯ મો, ફ. ૮, લી. ૩.

૭. યસ્ન હા ૨૯ મો, ફ. ૯, લી. ૨.

૮. યસ્ન હા ૨૯ મો, ફ. ૧૦, લી. ૨.

આપી દે છે, તેવીજ રીતે પછી તે પણ આપનાર તરફ ચાલ ધરાવે છે, અને “ એ સિવાય હું શીખવું છું ” કે લાયકાતના સદ્યુણીની શરૂઆત, જે દાદારે પોતાની સાથે જોડેલી છે તે ઉપર દક્ષિણે રસ્તો છે, અને તેનાથી મળતા બીજા સદ્યુણી તેનાં પોતાનાં લોકોને વળી દેખાડેલા છે. ”

(૧૭) અશોષ સર્વોત્તમ ન્યામત છે.

બાબ ૫૧મો, બગ નરફ. •

(૧) છઠ્ઠી ફર્ગે, અદ્-તા-વખરયા, આ વિષે છે કે એક એર્વેદની સરદારીનાં માનને જે ડાહી ટેકા આપનાર ^૧ હોય તેનાથી દીનની બળવણી માટે ઈચ્છેલી એર્વેદની જાળા ખીલે છે; આ કારણુ માટે કે જેનાં સાધનો હાજતમંદ લોકોને ભેટ આપવા સાર છે તે શખ્સની ખાસીયત, આતુરતાથી બીજાંએ દીનનું શિક્ષણ આપવા માટે વાપરતાં કરે છે. (૨) અને આ પણ કે જેની ટેવે પ્રમાણીક છે તેનાથી અહુરમજ્દની વખાણુ થાય છે તથા શીખવાય છે; વળી આ કારણુ માટે જે કાંઈ ફાયદો તથા જુશાલી સદ્યુણી થાય છે તે પણ જેઓની ટેવ સદ્યુણી હોય તેઓ વખાણુ છે; જે તે ટેવોને પેદા કરનાર છે, જે પોતે અહુરમજ્દ છે. (૩) અને આ પણ કે જે પ્રમાણીક શખ્દો બોલે છે તેનાથી વળી વોહૂમનની ક્રિયા કરવાનું શીખવવામાં આવે છે; આ કારણુ માટે પણ કે સદ્યુણી સારી ખાસીયત તથા લાયકાતને લીધે બલાં લોકો તેની કીમત કરે છે અને પ્રમાણીક શખ્દો બોલે છે, કેમ કે સદ્યુણી બોલવું એ વોહૂમનની ક્રિયા છે. (૪) આ પણ કે જેનો રસ્તો સદ્યુણી છે, તે જે ક્રિયા કરે તે તેની મ્હોટી ^૨ થાય છે; અને આ કારણુ માટે કે યજ્ઞો ધણાખરા પવિત્ર સ્વભાવ તથા પ્રમાણીક રીતોવાળાં લોકોની ક્રિયામાં આવે છે અને તે કચલ કરે છે.

(૫) આ પણ કે જેઓ બલાં કામોનો ફેલાવો કરે તેઓ માટે જે બલાધનો કરનાર છે તે દીનનાં શિક્ષણનો ખીલવનાર ^૩ થાય છે; અને આ કારણુ માટે કે જેઓ બલાં કામોનો ફેલાવો કરે તેઓને ફાયદો કરવાથી બલાં કામોનો વધારો થાય છે; અને સવાખનાં કામોના વધારાથી, યજ્ઞોની ખાહેશનું આગળ વધવું યજ્ઞોની ખાહેશના આગળ વધવાથી બલી દીનનું વધુ આગળ વધવું, અને બલી દીનનાં વધુ આગળ વધવાથી દુનિયામાં બલી દીનનાં શિક્ષણનો વધારો થાય છે. (૬) આ પણ કે જે પ્રમાણીકપણુંથી સત્તા રાખે છે તેનાથી આદમજાતને બલાં કામોના ચુકાદાઓ જુદાં પાડતાં શીખવાય છે; ^૪ અને આ કારણુ માટે કે એક માણસ જે પ્રમાણીકપણુંથી સત્તાનો રાખનાર છે તે ફરક જોનારો પાદશાહ થાય છે, અને આદમજાત એવી પાદશાહીનો સ્વભાવ, અને ટેવ, તથા રસમો અમલમાં મૂકતાં શીખે છે.

૧. યસ્ન હા ૩૦મો, ક્ર. ૧.

૨. યસ્ન હા ૩૦મો, ક્ર. ૧, લીં ૩.

૩. એજ હાનો ક્ર. ૨, લીં ૧.

૪. એજ હાનો ક્ર. ૨, લીં ૨.

(૭) અને આ પણ કે જે કોઈ પોતાનાં હાજતમદોને તેઓની હાજત પુરી પાડે છે તે પોતાનાં શરીરને જરથુશ્ત્રને અર્પણ કરે છે; અને આ કારણ સાર કે પોતાનાં હાજતમદોની હાજત પુરી પાડવી એ ખરી સખાવત, અને જરથુશ્ત્રની દીનનો હુંક સાર મેળવવા બરાબર છે, અને જે તેથી અમીરી મેળવે છે તે પછી જરથુશ્ત્રની દીન પહેરે છે; અને જે કોઈએ જરથુશ્ત્રની દીન પહેરી છે તેણે પોતાને જરથુશ્ત્રને અર્પણ કર્યો છે. (૮) આ પણ કે જે કોઈ^૧ જે સરદારી^૨ માટે લાયક હોય તેને સરદારી આપે છે તે વળી તેનામાં દીનનાં ડહાપણને ખીલવે છે; આ કારણ માટે કે વળી લાયક લોકોનું ડહાપણ જેનાથી તેઓ સરદારી મેળવે છે, તે, જ્યારે સરદારી તેઓ પાસે આવે છે, ત્યારે, તે ફરજમાં સમાયલી કીર્તિથી વધુ ખીલે છે.

(૯) આ પણ કે જે કોઈ બે રસ્તાઓ જે સારા તથા ખરાબ છે તેમાંથી વધુ સારો રસ્તો પસંદ કરે છે તેને ફાયદો કરનારાઓની આતશ તથા લોહાંની કસોટી તેમ કરવામાં મદદ કરે છે; અને આ કારણ સાર કે તે ડહાપણની આંખથી ચુંટણી કરે છે, જે સારા હેતુનો રસ્તો છે, અને ફાયદો કરનારાઓ, બે સારા ચુકાદો કરનારાઓ, આતશ તથા લોહાંથી નિર્દોષપણું તથા ચુનાહગારી ચુકવનારા તથા બહેર કરનારા છે; અને જ્યારે કસોટીનું કામ ખીજી જાતનું હોય ત્યારે પણ આતશ તથા ધાતુ બને જુદા પાડવામાં જોડાયલાં છે, અને તેઓનું જોર એકમેક સાથે સંબંધ ધરાવે છે. (૧૦) આ પણ કે જે કોઈ યજ્ઞદોને ફાયદો થાય એવી ચીજ કરે તેને જે વિચાર, શબ્દ, તથા કામમાં ડહા હોય તેઓને બરાબર ચુંટી કાઢવાનું જોર મળે છે, અને આ કારણથી કે યજ્ઞદોને ફાયદા માટેની ચીજો કીધાથી દુનિયામાં ખુદાની પાદશાહી થાય છે, દુનિયામાં ખુદાની પાદશાહીથી, દુનિયામાં આ જીંદગીને બચથી છુટાપણું મળે છે; અને દુનિયામાં આ જીંદગીને બચથી છુટાપણું મળ્યાથી તે માણસને વળી જોર મળે છે જે વિચાર, શબ્દ, તથા કામના સંબંધમાં બરાબર ચુંટણી કરવામાં ડહા^૩ છે.

(૧૧) આ પણ કે જે કોઈ અહુરમજ્દની ચીજોનો વિચાર કરે છે, તે અહુરમજ્દની હમેશગી અને વળી તેની પોતાની હમેશગીના ખ્યાલનો વિચાર કરે છે; વળી આ કારણ માટે કે આદમજાત વળી તેનાથી મળતાં હમેશનાં સુખની આશા માટે અહુરમજ્દની પરસ્તેશ કરે છે; અને જેઓ તેનાથી મળતાં હમેશનાં સુખને લીધે તેનો વિચાર કરે છે તેઓ પોતે એમ ધારે છે કે સુખ જે હમેશનું છે તે તેને લીધે અમર છે; એટલે કે તે અમર ચીજ તેની પોતાની અમરતા ગણાય છે. (૧૨) આ પણ કે જે કોઈ એક માણસને દેવાને માન આપવાથી દૂર રાખે છે તે તેને દુનિયાને બિમાર

૧. આ શબ્દો માટે જુઓ વેસ્ત્રની નોટ જે આ પ્રમાણે છે: “કૌંસમાં આપેલા શબ્દો જ્યારે અસલ લખાણનાં પાનાંઓ સીવવામાં આવ્યાં ત્યારે તેમાં દાખલ કરેલા ફકરાનો તરજુમો છે. લખાણના અસલ તરજુમો કરનારે એક ફકરો અહીં ભુલથી છોડી દીધો હતો જે ત્યાર પછી અટકલ ઉપરથી ઉમેરવામાં આવ્યો છે કે કોઈ ખીજી નકલમાંથી લીધો છે તે કહી શકાતું નથી.” આ ફકરાઓ આપણને DE માં મળે છે.

૨. યસ્ન હા ૩૦મો, ફ. ૩, લીં ૨.

૩. યસ્ન હા ૩૦મો, ફ. ૩, લીં ૩.

અનાવવાથી જૂદો કરે^૧ છે; અને આ કારણ સારૂ કે જે કોઈ લોકોને દેવોને માન આપવાથી દૂર રાખે છે તે દેવોને દુનિયાને પાદશાહી વગરની કરવાથી તથા દુનિયાને બિમાર કરવાથી દૂર કરે છે. (૧૩) આ પણુ કે જે કોઈ સખાવત કરશે તે સુરજને સુખ આપશે, અને જે સુરજને સુખ આપશે તે આદમજાતની શારીરિક ખાસીયતને પણુ સુખ આપે છે, અને આ કારણ સારૂ કે સખાવતી લોકોથી સુરજમાં ઝળકાટ તથા કાર્તિ આગળ વધે છે, અને આદમજાતની શારીરિક ખાસીયત જળવાય છે.

(૧૪) આ પણુ કે જેની ખાહેશ નેકીની ચીજો વિષે છે, અને જે વળી પોતાની સત્તા નેકીથી^૨ જળવે છે, તેનાથી બદલો મેળવવા માટે નેકી પાળવાથી આદમજાત નેડાય છે; અને આ કારણ સારૂ કે જેની ખાહેશ નેકીવાલી છે તે દરેક માણસ સારૂ સુખ માંજે છે,—નેકીની ખાહેશ માટે આદમજાતની હયાતિ સારૂ, આદમજાતનાં સુખ માટેની શ્રેષ્ઠ ખાહેશ,—અને જે સંપૂર્ણ ખાહેશ ધરાવે છે અને તેને માટે પોતાની શક્તી સુજળ ધણી મહેનત કરે છે તેનાથી કોઈને પણુ નેકીનાં રહેઠાણમાં પહોંચાય છે, અને મીનોઇ દુનિયામાંના બદલાસાથે નેડાય છે; અને જે પોતાની સત્તા નેકીથી જળવે છે તેનાથી તેનાં રાજ નીચે જે લોકો પોતાની જાંદગી પસાર કરે છે તેઓને નેકીમાં રાખવામાં આવે છે, અને નેકીમાં કેળવાય છે, અને સવાળનાં કામો સાથે નેડાય છે, અને મીનોઇ બદલો મેળવવા પામે છે. (૧૫) આ પણુ કે જે કોઈ પોતાનું સુખ યજ્ઞો તરફનાં માનથી^૩ જળવે છે તેનાથી લોકો મીનોઇ બદલો મેળવવા માટે ય દોને ચાહતાં થાય છે; અને આ કારણ માટે કે યજ્ઞો તરફનાં માનથી સુખ જળવવાને લીધે, તે તેને બલાં લોકોની મદદ તથા પ્રશાસી સારૂ જળવે છે; અને લોકો તેથી તેને મીનોઈ અશોષના નમુના તરીકે ગણીશે; સવાળનું કામ થાય^૪ એવો બદલો મેળવવા માટે તેઓ યજ્ઞો તરફ માન ધરાવે છે.

(૧૬) આ પણુ કે જે કોઈ હિંસાળ કરનાર, તપાસ કરનાર તથા અશો જડજને આશિર્વાદ આપે છે, તથા જે વળી બલાં લોકોને માન આપે છે તેનાથી અશો લોકોના ફાયદાનું શિક્ષણ મળે છે; અને આ કારણ સારૂ કે દુનિયાના ફાયદાની મૂળ ખાસીયતો એ છે,—એક ઈન્સાફને લીધે, અને બીજી છુટાંપણને લીધે,—અને જડજનેના આશિર્વાદ જે જળવે છે તેનો ફાયદો જડજનેના ઈન્સાફથી છે; અને બલાં લોકોને જે માન આપે છે તેનો ફાયદો બલાં લોકોનાં સ્વતંત્રપણને લીધે છે, જે દુનિયામાં વધે છે અને જહેર થાય છે, અને અશો લોકો તેને વિષે શીખવે છે.

(૧૭) અશોઈ સર્વોત્તમ છુટાંપણ છે.

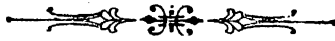
૧. વીજૂત, ક્રી. ગર્ગીદન, “કાપડુ,” “કરડડુ.”

૨. સરખાવો યસ્ત હા ૩૦ મો, ક. ૧૦, લીં. ૨.

૩. જુઓ યસ્ત હા ૩૦ મો, ક. ૧૦, લીં ૩, જ્યાં અહુરમજ્દ તથા અશાવહિ-શતમાટે ધારા છે.

૪. યસ્ત હા ૩૦ મો, ક. ૧૧, લીં ૩.

Glossary of Select Words contained in Vol. XVIII.

අර්ම (âzarm), chap. LI., § 1, p. 84,
l. 9, n., 'respect', 'මර්ම.' Cf.
Pers. آزر 'respect'.

ආර්පික (avar-pick), chap. XLI., § 4,
p. 44, l. 9, v., 'coiled up', 'ආර්පික
වැට්ට' Cf. Pers. پیچیدن 'to coil,'
'to wreathe', 'to involve'.

ආර්ථික (aûstôfrid), chap. XLIX.,
§ 4, p. 68, l. 9, n., 'consecrated
offerings', 'ආර්ථික බෙදි.' Cf.
Avesta 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀.

භ්වද (khvad), chap. XXXVI., § 4,
p. 21, l. 6, n., 'perspiration',
'භ්වදි.' Av. 𐬀𐬀𐬀𐬀 Pers. خوی
'sweat'.

භ්රූසාගික (khrûsagih), chap. XLIII.,
§ 19, p. 52, l. 13, n., 'yelling',
'භ්‍රූ.' Cf. Av. 𐬀𐬀𐬀𐬀 Sans. क्रुध्
'to clamour against', Pers.
خروشیدن 'to yell'.

භ්‍රහිද (krahîd), chap. XLIV., § 7,
p. 56, l. 1, v., 'devoured',
'භ්‍රහිදි.' Cf. Pers. خاينده
'masticated', 'devoured'.

හරෙදික (hared-ih), chap. XL., § 11,
p. 40, l. 2, n., 'stupidity',
'හරෙදි.' Av. 𐬀𐬀𐬀𐬀 'oppression',
'enmity', 'stupidity'.

ගරෙමද (garemôg), chap. XLIX., § 23,
p. 75, l. 2, adj., 'zealous',
'ගරෙම.' Cf. Av. 𐬀𐬀𐬀𐬀 Pers.
گرم 'hot', 'argent', 'zealous'.

කදාස (kadas), chap. XLIX., § 26,
p. 76, l. 2, n., 'aqueduct', 'කදෙර.'
Cf. Av. 𐬀𐬀𐬀𐬀 Pers. كت 'a sub-
terranean canal'.

කර්දිහ්ගාන් (kârdihgân), chap. XLIX.,
§ 26, p. 75, l. 13, n., 'agricultural
peasants', 'කර්දි.' Cf. Pers. کار
'agriculture', 'tillage', and ګاون
'a peasant'.

කස්තාරික (kastârih), chap. XXXV.,
§ 3, p. 16, l. 11, n., 'perversion',
'කස්තාරි.' Cf. Pers. کست
'base', 'perverse'.

තෝශ්ත (tôshht), chap. XXXV., § 17,
p. 19, l. 13, adj., 'spading',
'තෝශ්ත' Pahl. tôshht
'a spade', 'a hoe'. (see Pahlavi-
Pazand Glossary).

ନିସାଂ (nisang), chap. XLVI., § 7,
p. 60, l. 7, *adj.*, 'condensed',
'ଝୁଞ୍ଚି କରିଥିଲୁ.' Av. ନି and ନିସାଂ

ପାଦୁବକ୍ତାନ (padvākh̥tan), chap.
XXXII., § 12, p. 4, l. 1, *v.*,
'giving an elevated position,'
'ଢ଼ିଆ ଶରୀର ଧାଳିଲୁ.' Cf. Pers.
پدواز 'a perch', 'a roost.'

ପାଫ୍‌ଶିରା (pafshirēd), chap. XXXII.,
§ 13, p. 4, l. 6, *v.*, 'totters,'
'ଢ଼ାଳୁଛି.' Cf. Pers. نشرد

ପାଦୁବ (padvāz), chap. XLIX., § 11,
p. 71, l. 1, *n.*, 'commanding
power', 'ଢ଼ିଆ ଧାଳିଲୁ ଶାସିଲୁ.'
Cf. Av. ପାଦୁବ, Sans. वृष्, 'to be
contented'; or Av. ପାଦୁବ and
ପାଦୁବ, Sans. वज्र 'to be strong';
i.e., 'influence', 'commanding
power'.

ମାତ୍ରିଶ୍ନ (mātrishn), chap. XXXVIII.,
§ 15, p. 31, l. 5, *n.*, 'urine',
'ମିଶ୍ରାୟ.' 'ମିଶ୍ରାୟ.' Av. ମାତ୍ରିଶ୍ନ
'urine', 'filth'.

ମାଲ୍‌ଡ଼େ (mālādē), chap. XXXV., § 9,
p. 18, l. 6, *n.*, 'salt', 'ମିଳାୟ.'
Comp. Pahl. mīlāē, 'salt'.

ଯଙ୍ଗ (yōng), chap. I., § 10, p. 81,
l. 9, *n.*, 'mouth' 'ଧୈୟ' Cf.
Av. ଯଙ୍ଗ, Sans. आस्य, and Av.
ଧୈୟ.

ଲକ୍‌ହମା (lakhmā), chap. XXXV., § 9,
p. 18, l. 6, *n.*, 'bread', 'ରୋଷିଲୁ.'
Cf. Arabic لقم 'bread'.

ଅହିକ୍‌ଲିନେନ୍ଦ (ahiklinēnd), chap. XL., § 13,
p. 40, l. 9, *v.*, 'halter', 'ଢ଼ିଆ
ଧାଳିଲୁ.' Cf. Pers. شگل 'a halter.'

20386

ROYAL ASIATIC SOCIETY OF BENGAL LIBRARY

Author

Title *Drinkard - vol. 18*

Call No. *295 D. 586. S.*

Date of Issue	Issued to	Date of Return

Library of the
ROYAL ASIATIC SOCIETY OF BENGAL
Call No. *295 D. 586. S.*
Accession No. *20386*